

Tuija Aalto ja Marylka Yoe Uusisaari

Nettielämää

Sosiaalisen median maailmat

Nettielämää

Sosiaalisen median maailmat

Tuija Aalto & Marylka Yoe Uusisaari

Nettielämää

Sosiaalisen median maailmat

BTJ Kustannus

Kansikuva ja kuvituskuvat (s. 15, 47, 57 ja 111): © Jouko Nuora

© 2009 tekijät ja BTJ Kustannus

Kustantaja: BTJ Finland Oy

Painopaikka: Gummerus Kirjapaino, Jyväskylä 2009

ISBN 978-951-692-742-1

SISÄLTÖ

OSA 1 VERKON SOSIAALINEN MAAILMA – KÄYTÄNNÖN PERUSTAIKOT	9
<i>Kohti luontevaa läsnäoloa verkossa</i>	11
<i>He ovat jo verkossa</i>	14
Nettielämä tuliaisiksi maailmanmatkalta	14
Välähdyksiä verkostoituvien naisten netinkäyttöön	16
Sinäkin voit!	19
<i>Sananen turvallisuudesta – kappale, joka on syytä lukea</i>	21
Kohtelee salasanojasi kuin avaimiasi	21
Rahasta puheen ollen – uskallanko ostaa netissä?	23
Kenen kanssa ja missä keskusteleet?	24
Ovatko työkalusi ajan tasalla?	25
Kehitä hämäryystutka	26
<i>Verkkoliikenneteknologiasta ja taikuuudesta</i>	27
Nettityhteys – millainen tarvitaan?	29
Onko kaikki todella näin helppoa?	29
<i>Verkkoviestintä, työkalut ja etiketti</i>	30
Tekstiä, ääntä, videota vai avatar?	30
Verkkoidentiteetin luominen käytännössä	31
Verkkopalveluun rekisteröitymisen yleisimmät vaiheet	35
Mitä käyttöehdoissa yleensä on	39
<i>Videoviestintä – enemmän kuin kuvapuhelin</i>	45
Samanaikainen videoyhteys	45
Näin pääset alkuun	46
Videoyhteys lasten kanssa	50
Videokonferenssiin osallistumisesta	52
Videokekkerit	54
Videoblogaus ja videokirje	54
YouTube on ylivoimaisesti suosituin videopalvelu	54

Kolmiulotteisiin kontakteihin avatarin kautta	56
Mitä tarvitaan?	57
Ensiaskleet – avatarin luominen	58
Virtuaaliset käytössäännöt	59
Second Lifessa voi käydä konserteissa ja hankkia työpaikan	60
Kirjoitamme enemmän kuin koskaan	62
Bloggaukset – lokikirjasta kansalaisjournalismiin	62
RSS-syötteen avulla voi tehostaa netin selailua	64
Podcast-julkaisun perusteet	65
Twitterissä puhutaan lyhyesti	66
Näkymätön läsnäolo näkyväksi	68
Mutta tapakulttuuria.....	73
Esittäytyminen	74
Kirjoitetun puheen kielioppi	75
Ethän soitakaan keskellä yötä	79
Kenelle kirjoitat, kuka kuuntelee?	80
Älä roskaa, älä pauhaa, kunnioita yhteisön tapoja ja rauhaa	83
Verkon tiloja tutkimassa.....	85
Aktivoi ”hämäryystutkasi”	88
Virhelyönti osoitteessa voi eksyttää	89
Mitä täällä tapahtuu?	89
Tilat, talot, huoneet ja seinät	90
Facebookin käyttö yhä kasvussa	93
Heittäisitkö ystävää lampaalla?	95
Mitä täällä voi tehdä?	95
Keitä muita on paikalla?	96
Keiden kanssa kaveriksi? Kuka kutsuu ketä?	96
Yksityisen tuntuinen ei välttämättä ole yksityinen	98
Uutishaukat yhteisöjen kimpussa	100
Miten käyttäjien viihtyvyys turvataan ja sisällön laatua valvotaan?	101
Trollit ja peelot	101
Oma tupa, oma lupa – netin yksityiset tilat	103
Esimerkki yksityisestä ryhmätyötilasta netissä: Ning	103
Verkkoyhteisöt liiketoimintana	104
Sosiaalisen median maailmat kännykässä	107

OSA 2 SYVENNÄ TIETOJASI	113
Identiteetti, luottamus ja maine	114
Minusta on moneksi	115
Luottamus syntyy vuorovaikutuksessa	119
Maine kertyy teoista	123
Tuntemattomasta tunnetuksi – verkkoidentiteetin julkisuudesta	124
Ketkä etsivät identiteettitietoja?	125
Identiteettivarkaus ja -valtaus	126
Tietoverkon käyttäjän tunnistamisesta	129
Navigointi verkossa	133
Paikanna itsesi verkko-osoitteen avulla	133
Hakukoneiden nousu	136
Tunne oikeutesi	139
Lait turvaavat oikeuksiasi.....	139
Viestinnän luottamuksellisuus.....	144
Asiakaskokemuksien jakaminen	148
Kunnianloukkaus voi viedä linnaan	148
OHJELIITE	151
YouTube:n käytön aloittaminen	152
Second Lifen käytön aloittaminen	165
Ningin käytön aloittaminen	172
Twitterin käytön aloittaminen	183
Durmedia-kokoelma Internet Archivessa	195
OpenID-verkkoidentiteetin rekisteröinti myOpenID-palvelussa.....	199
Hakemisto.....	203

Laatitköt ja kuvat

IP over Avian Carriers	28
Facebookin helmikuun 2009 käyttöehtokohu	41
Tarkistuslista videopuhelujen aloittamista varten	49
Kameran sijoituspaikka ratkaisee katsekontaktin tunnun	52
Virtuaaliympäristöjä vuoden 2009 alussa	61
Tinyurl lyhentää pitkän linkin	67
Nettikielenkäytön lyhenteiden lyhyt oppimäärä	77
Eliittien salakoodi – I337	78
Kiertokirjeet ovat usein huijauksia.....	80
Kun arvioit yhteisöä, etsi vastauksia näihin kysymyksiin	87
Nuorisotyötä nettiyhteisöissä	92
Sosiaalitieteellistä tietoa verkostoituvasta ihmisestä.....	99
Statuspäivitykset narauttavat linsarin	100
Tutkija löysi luokkaerot amerikkalaisteinien verkkopalveluvalinnoista	102
Virtuaalikuluttaminen	106
Sähköposti yhdistää verkkoidentiteetin	116
Joan olikin Alex	118
Vapaudentunnetta virtaavista identiteeteistä Tokugawa-kauden Japanissa	121
Vaihda uutiskirjeet RSS-syötteisiin	127
Kemppinen: Miksi kaupassa ei ehkä saa valokuvata	142
Tietosuojavaltutetun havaitsemia puutteita verkkoyhteisöjen tietoturvasta	145
Kaksi ravintolaa, jotka eivät kestäneet kritiikkiä.....	149

OSA 1
VERKON SOSIAALINEN MAAILMA
- KÄYTÄNNÖN PERUSTAIIDOT

KOHTI LUONTEVAA LÄSNÄOLOA VERKOSSA

Suomalaiset pienten lasten vanhemmat tuntevat huonoa omaatuntoa siitä, että viettävät lastensa kanssa liian vähän aikaa. Jos lapsilta kysytään, kenen kanssa he mieluiten pelaisivat tietokonepelejä, he sanovat, vanhempiensa. Eri ikäisten lasten kanssa voi puuhata yhdessä myös netissä tai tehdä kotona yhdessä videoita netissä ystäville julkaistavaksi.

Työn ja harrastusten täyttämän arjen paineissa aika on kortilla. Ruuhka- vuosiin elävää painaa huoli omien vanhempien ikääntymisestä ja sen mukanaan tuomista harmeista, kuten mahdollisesta yksinäisyydestä. Mummolassa ei pääse käymään yhtä usein kuin toivoisi. Entä jos ryhtyisi heidän kanssaan videokirjeenvaihtoon?

Uusien nettipalvelujen opettelu voi tuntua ylivoimaiselta urakalta. Ettäkö pitäisi perehtyä uusiin verkkoviestinnän mahdollisuuksiin, kun ei nykyäänkään ehdi purkaa kuvia kamerasta? Toivomme tässä kirjassa voivamme auttaa sinua löytämään juuri itsellesi sopivan tavan käyttää nettiä tavalla, joka maksaa perehtymisen vaivan moninkertaisena takaisin.

Suomalaiset osaavat käyttää internetiä yhteydenpitoon silloin, kun etäisyys erottaa. Kun lapsi lähtee vaihto-oppilaaksi tai puoliso ulkomaankomennukselle, opetellaan soittamaan internetpuheluja. Samoja välineitä voitaisiin ottaa osaksi arkea silloinkin, kun etäisyydet eivät ole näin dramaattisia. Voisivatko isovanhemmat viettää pienen koululaisen kanssa iltapäivää yhdessä leikkien ja jutellen tietokoneen välityksellä?

Verkon sosiaalisiin palveluihin jo kotiutuneiden, aikaisten omaksujien on ollut helpompaa muodostaa verkossa uusia sosiaalisia suhteita kuin houkutella omia ystäviään netin aktiivikäyttäjiksi. Internetin ensimmäisten vuosikymmenten varrella verkkoon pääsy kotoa on vaatinut erityistä harrastuneisuutta tietokoneisiin. Niitä, jotka eivät ole tottuneet viestimään verkossa, media on vielä pelotellut internetissä vaanivilla pahiksilla ja esimerkeillä niistä onnettomista, jotka

ovat jääneet koukkuun nettiin. Mediakasvatus näyttää yhä juuttuneen varoiteluun. Tämä kirja pyrkii askelta edemmäs kertomalla, minkä tyyppisiä sosiaaliseen kanssakäymiseen suunniteltuja paikkoja verkosta löytyy ja miten niissä on tapana toimia.

Verkon käyttäjät jaetaan joskus kahteen ryhmään syntymäajan perusteella: niihin, joiden elinaikana internet on aina ollut olemassa ja niihin, jotka ovat vasta aikuisiällä opetelleet uuden tieto- ja viestintätekniikan käytön. Puhutaan myös aktiivikäyttäjistä ja asiointikäyttäjistä. Asiointikäyttäjät ovat niitä kaiken ikäisiä ihmisiä, joille netti on lähinnä pankkiasioiden hoitoa, os-topäätöksiin liittyvää tiedonhakua ja sähköpostin käyttöä varten.

Selvimmän verkon aktiivikäyttäjät asiointikäyttäjistä erottaa asennoituminen ajankäyttöön. Niillä, jotka eivät ole löytäneet verkon sosiaalista puolta, ei mielestään ole ”aikaa internetille”. Sosiaalisen webin aktiivikäyttäjä taas ei näe internetiä aikasyöppönä, vaan ajattelee kaikkea sitä ystäviin käytettynä yhteydenpitoaikana. Internet tarjoaa työkaluja ja ympäristöjä, joissa voi käyttää aikaa itselleen tärkeiden sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen.

Vanha sanonta ”poissa silmistä, poissa mielestä” voidaankin kääntää myönteiseksi mahdollisuudeksi: verkossa voimme halutessamme olla toinen toistemme silmissä kaiken aikaa. Tämä kirja tarjoaa oivalluksia aikuisille siihen, miten internetin tarjoamien työkalujen avulla voi laajentaa yhteydenpitoa niihin ihmisiin, jotka haluaa pitää lähellä. Jos haluaa olla poissa silmistä ja poissa mielestä, sekin onnistuu: netissä ei tarvitse olla kaikkien kanssa kaiken aikaa.

Toivomme, että tästä digitaalisesta kiertoajelusta tulee hyödyllinen ja viihdyttävä. Kirjan ensimmäisessä osassa esittelemme verkon viestintätyökalujen käyttäjiä ja käyttötapoja sekä kerromme, että sinäkin voit valjastaa netin omiin yhteydenpitotarpeisiisi tämän kirjan käytännönläheisten ohjeiden avulla. Aluksi teemme katsauksen turvallisuusasioihin ja tekniikkaan. Seuraavaksi neuvomme verkkoidentiteetin luomisen, nimimerkin ja profiilikuvan merkityksen ja käymme läpi verkkopalveluun rekisteröitymisen yleisimmät vaiheet.

Luvussa ”Verkkoviestintä, työkalut ja etiketti” kerromme perustiedot videoviestinnän aloittamisesta, virtuaalimaailmojen avatarien luomisesta ja tekstipohjaisen viestinnän nikseistä sekä siitä, millaista uutta käytös- ja tapakulttuuria niissä on alkanut syntyä.

”Verkon tiloja tutkimassa” -luvussa opimme arvioimaan erilaisia verkon yhteisöjä etsimällä vastauksia kysymyksiin: mitä siellä tehdään, keitä muita siellä on, kuinka julkinen tai yksityinen paikka se on ja miten käyttäjien viihtyvyys ja turvallisuus taataan.

Kirjan toisessa osassa tarkastelemme verkkoidentiteettiä ja verkon käyttöön läheisesti liittyviä luottamuksen ja maineen käsitteitä ja syvennämme tietoja verkon käytön sääntelystä ja oikeuksistasi verkon käyttäjänä. Tämän osan tiedot muuttuvat kiinnostaviksi kenties vasta myöhemmin, kun sinulla on enemmän kokemusta sosiaalisen median maailmoista. Älä siis epäröi ryhtyä suoraan käytännön harjoitteluun, jos sitä tuntuu!

Kirjan lopussa opastamme muutamien verkon palvelujen käytön alkuun. Kannustamme kirjan lukijaa kokeilemaan kirjan oppeja käytännössä sitä mukaa kuin ne tekstissä tulevat vastaan. Hauskinta verkon yhteisöllisten palvelujen kokeileminen ja harjoittelu on, jos löydät muutamia muita samanhenkisiä ihmisiä harjoituskavereiksi.

Keskustelu jatkuu verkossa

Tämän kirjan kotisivulta (<http://www.nettielamaa.fi>) löydät tietoja kirjan saatavuudesta, kaikki kirjassa mainitut linkit sekä mahdollisuuden kertoa havaitsemistasi virheistä ja antaa palautetta kirjoittajille. Tuijan ja Yoen tapaavat myös Sula Pinta -nettiradio-ohjelman sivuilta (<http://www.sulapinta.fi>) sekä omista blogeistaan (<http://www.tuhatsanaa.net> ja <http://yoe.iki.fi>).

Olemme saaneet neuvoja, tukea ja kannustusta ystäviltä, tutuilta ja ennestään tuntemattomilta monilla verkkoelämän areenoilla. Taustatuki on ollut tarpeen, kun kirjan punainen lanka on uhannut karata vyyhdiksi tai usko projektin mielekkyyteen ollut hukassa. Kuukausien ajan kiusasimme verkostojamme Jaikussa, IRCissä ja blogeissa kysymyksillä ja gallupeilla, ja lopputuloksena on merkittävästi parempi teos kuin tästä olisi tullut ilman heidän apuaan. Lämmin kiitos kaikille.

Aivan erityiset kiitokset käsikirjoituksen eri versioiden lukemisesta ja kommentoimisesta ansaitsevat Suvi Korhonen, Kari A. Hintikka, Ulla Lukkari ja Jukka Seppänen. Rakentavien kommenttien ja lisähuomioitten ansiosta kirjasta tuli ymmärrettävämpi ja lukijaansa paremmin palveleva. Tekstiin mahdollisesti jääneistä virheistä vastaamme tietenkin itse.

Motivaatiosta kirjoittaa tämä teos kiitämme kaikkia nettielämän sosiaalisen median maailmoissa jo hankkineita ja sitä vielä harkitsevia läheisiämme.

Helsingissä ja Tokiossa

3. toukokuuta 2009

Tuija & Yoe

HE OVAT JO VERKOSSA

Nettelämä tullaisiksi maailmanmatkalta

Kun Anne ja Matti Toivola kantoivat matkalaukkunsa Helsinki-Vantaan lähtötiskille ja poimivat kauan odotetun maailmanympärysmatkansa ensimmäiset mairinnousukortit, eivät he aavistaneet, miten avartavaksi matka olisi koituva.

Toivolat eivät mielestään ole koskaan olleet varsinaisesti tekniikasta kiinnostuneita ihmisiä, vaikka mukaan oli otettu tavallisen filmikameran lisäksi uusi pieni digipokkari. Anne oli matkaa edeltävänä iltana päivittänyt muistikirjaansa tuttavien osoitteita postikorttien lähettämistä varten, mutta aikuiseksi kasvaneen tyttären kanssa oli tarkoitus pitää yhteyttä sähköpostitse nettikahviloista – niitä kuulemma pitäisi löytyä suurimmista kaupungeista.

Pian kävi kuitenkin ilmi, ettei tytär ollut ainoa, jolle piti kuvia saada näyttettyä. Koiran hoitoonsa ottaneet naapurit pyysivät hekin matkakuvia (”Mustille”), eikä Matti malttanut olla kiusaamatta työkavereitaan lomaotoksilla ja lyhyillä sähköpostiviesteillä, joissa hän kertoo, kuinka olut on viileää ja hiekka kuumaa. Eipä aikaakaan, kun Anne ja Matti huomasivat viettävänsä aikaa nettikahviloissa kirjoittamassa ystävilleen sähköposteja ja lähettämässä valokuvia, vaikka olisivat voineet olla kiertelemässä saaren pikkuputiikkeja.

Matkalta löytyi toki uusia ystäviäkin: maltalaisparin kanssa Toivolat kiersivät Angkor Wat:in rauniot ja matkustivat ikivanhalla junalla viidakon halki seuranaan kanoja kuljettavia paikallisia. Yhteisseikkailuista kertyi kummallekin parille mahtava määrä valokuvia ja videoitaakin. Kun tiet lopulta Bangkokissa erkanivat, Anne kysyi, josko maltalaiset voisivat kotiin palattuaan polttaa kuvia rompulle ja postittaa Suomeen vaikka tyttären osoitteeseen.

”Tokii voidaan – mutta me laitettiin ne jo Flickriin, käykää sieltä katso-massa!”

Annelle luotiin Yahoo!':n kautta Flickr-tunnus, ja maltalaiset opastivat valokuvien ja videoiden siirtämiseen suoraan kameran muistikortilta (joka oli jatkuvasti täynnä) nettisivulle.

Jäähvyäiskahvien jälkeen matkalaiset jatkoivat omiin suuntiinsa, mutta maltalaisten mahdolloman mukava huumori tuntui seuraavan Toivoloita Kiinan muurillekin kuvien kommenttien kautta. Tytär oli innoissaan saadessaan nyt nähtäväkseen enemmän kuin ainoastaan niitä virallisia turistinähtävyysotoksia ("Tässä olemme Burman suurimmalla kivellä") – puhumattakaan siitä, kun he alkoivat lähettää lyhyitä videopätkiä kuvien lisäksi. Naapuritkin liittyivät joukkoon kommentteineen ja kuvineen. Kävi ilmi, että he olivat jo jonkin aikaa pyörittäneet paikallisten terrieriharrastajien valokuvasivustoa, jonka kautta Toivolat saivat nähdä, kuinka Musti viihtyy naapureiden sohvalla.

Maltalaiset olivat Flickr-sivustonsa lisäksi kertoneet pitävänsä netissä blogia eli eräänlaista matkapäiväkirjaa, jota Toivolatkin ryhtyivät seuraamaan. Pian heidänkin viikottaiset raporttinsa kotikatsomoon kirjoitettiin ilmaista blogipalvelua käyttämällä, ja blogin kommenttiosastoissa Toivotat saivat kuulla muilta matkailijoilta vinkkejä ja neuvoja matkan varrelle. Matti löysi itsestään oikean matkakirjailijan, joka pian huomasi kuvaavansa ja tutkivansa pikkukylä aivan uudesta näkökulmasta miettiessään tulevia kirjoituksiaan.

Toivoloiden maailmanympärysmatka ei loppujen lopuksi päättynytkään kotisohvalle. Matti jatkoi matkailu- ja ympäristöaiheisia kirjoituksiaan blogiin matkan jälkeenkin; tutkiva journalistinen mieli huomasi kotikulmilta aivan yhtä paljon mielenkiintoista kirjoitettavaa kuin Alaskan rannikoltakin, ja matkalla tutuksi tulleet blogikommentit jatkoivat keskustelua. Annen nuoruudeninnostus valokuvaukseen heräsi uudelleen, kun muutama hänen ottamansa kuva leikkivistä japanilaislapsista innosti valokuvasisivustolla kävijöitä ylistyssanoihin. Enää ei tarvinnut etsiä valokuvakerhoa, jonka tapaamisajat sopisivat muuten kiireiseen rytmiin, sillä kuvat saattoi parilla napinpainalluksella lähettää galleriaan tuttujen arvioitaviksi.

Välähdyksiä verkostoituvien naisten netinkäyttöön

”Raps”, käy kamera. Minttu Paakkulaisen pitäisi olla jo menossa ovesta ulos, mutta vielä on raportoitava päivän asu. ”Mekko, Monki; sukkikset, tuliainen Tinniltä Italiasta; kengät, DinSko once again!; kiire, bloggarin oma”. Paakkulainen suuntaa Tukholman yöhön.

Alun perin tarkoitus oli vain kertoa blogissa muotitieteen opintojen etenemisestä perheelle ja tuttaville. Toisten muotiblogien lukemisen ja kommentoimisen myötä Go4itvol2.com kuitenkin kipusi Suomen luetuimpien muotiblogien joukkoon.

* * *

Anu Saari avaa Skypea. On yö. Hah, hah, hah, hän lämmittelee. Hän osallistuu kansainvälisen naurukouluttajien verkoston yhteisnaurusessioon. Hän on yksityisyrittäjä, jolle verkko on paitsi työkalu, myös tärkeä sosiaalinen väline. Paitsi työhön ja tiedon hakemiseen, hän käyttää nettiä seurusteluun. ”Aina löytyy joku kaveri, kun hipsii linjoille. Näin yksin kotona töitä tehdessä se on kuin kahvitunti”, hän sanoo.

* * *

Minni Niemelä on vannoutunut postituslistojen käyttäjä. Hän on ollut aktiivinen netin äitiپیireissä kantoliinakanavalla, imetystukilistalla ja toimittanut perustamaansa Hernekeppi-verkkolehettä. Eräästä Kantoliinakanavalla irronneesta ryhmästä on tullut läheisiä ystäviä. Lista on Minnille tärkeä naisverkosto.

Sattui kerran, että Niemelän oli vaikea päästä kirjoitusvireeseen. Eipä hätää. ”Sain itseni kirjoittamaan, kun muka kirjoitan viestiä listalle: ”Hei, viittisittekste lukee tän ja sanoa, toimiiko se vai onko kamalaa paskaa? En tietenkään oikeasti lähetä viestiä. Älkää vain kertoko sitä minulle.”

Niemelä avaa kirjoittajan arkea Kirjoituspöytä ilman laatikoita -blogissa.

* * *

Irmeli Pietilä kertoo bloginsa tarinan eräässä Blogimiitissä. Sun äitis -blogi syntyi siitä, kun Pietilä eräänä iltana sai päähänsä etsiä poikansa blogin netistä. Kun se lopulta löytyi, Pietilä ajattelemattomasti kommentoi sitä suorasukaisella nimimerkillä ”Sun äitis”. Peittääkseen jälkiään hän kävi samalla nimimerkillä muutamassa muussakin blogissa kommentoimassa. Blogipersonallisuus oli syntynyt.

Sun äitis myhäilee bloggaajaverkoston kiemuroita: ”Ensin on bloggaaja A, jonka äiti B pojan vanavedessä hurauttaa blogeihin. Sitten on jossain satunnainen bloggaaja C, joka kirjoittelee omaa blogiaan ja kommentoi muissa, myös A:n ja B:n blogeissa (tietämättä A:n ja B:n sukulaisuussuhteesta). Sekä A että B alkavat seurata C:n blogia. Vuosia myöhemmin käy niin, että A alkaa seurustella C:n kanssa. Jokainen tietää toisistaan aika kohtuullisen paljon sellaista, mitä äidit, pojat ja miniät eivät tavanomaisemmissa olosuhteissa tietäisi. Olen miettinyt, mikä voisi olla vielä pelättävämpi kuin verkossa väijyvä Sun äitis. Sun anoppin olisi varmaan vahvoilla!”

* * *

Mia tapaa tulevan miehensä veistokurssilla. Eletään Halloweeniä 2006, ja harjoitustyön aiheena on hautakivi. Mies avaa keskustelun materiaalivalinnoista. Miällä ei ole haku päällä, joten hän väistelee miehen lähestymisyrityksiä ja huomionosoituksia. Jokin miehen sinnikkyudessa kuitenkin imartelea ja hän hyväksyy tämän ystäväksi. Ystävykset ryhtyvät mesettämään, ensin tekstillä, sitten videolla. Jouluksi sovitaan tapaaminen. Mies lentää Suomeen. Suhde syvenee, Mia muuttaa, hankkii työpaikan ja asettuu toiselle mantereelle.

Second Life -virtuaalimaailmasta alkanut suhde on muuttunut todeksi.

* * *

Yolanda Hirvi ja Darleez DeCuir ovat sisustamiseen ja erilaisiin liiketoimintamahdollisuuksiin perehtyneitä avatareja Second Life -virtuaalimaailmassa. He ovat kiinnostuneita työtilaisuuksia, joissa voisivat hyödyntää virtuaalimaailmassa hankkimaansa työkokemusta ja verkostoja.

He ovat perustaneet toimintansa puitteiksi Metaversal Arts ryhmän. Yolanda rakentaa huonekaluja myytäväksi ja taloja ja muita tiloja tilauksesta.

Metaversal Artsin ohella Darleez työskentelee Treet TV -kanavalla lähetettävän Designing Worlds -sisustusohjelman viisihenkisen tuotantotiimin jäsenenä. Showta tehdään livenä joka tiistai kolmelta mantereelta käsin: kuvaustiimi Australiasta, juontajat ja Darleez Euroopasta, loput USAsta ja ohjelman vieraat milloin mistäkin.

* * *

Virba laittaa teetä ja Hirppis tarkistaa mikrofonien äänen tasot kuntoon. On sunnuntai ja aika taltioida Naurispajan seuraava jakso.

Nelivuotias nettiradio-ohjelma syntyi sanomisen tarpeesta. Opiskeluteruksilla oli tapana käydä kahvilla Tampereen kahviloissa keskustelemassa kestävästä kehityksestä ja ekologisuudesta. Vaikuttamisen halu löysi kanavansa, kun naiset tutustuivat podcastingiksi kutsuttuun tapaan jakaa nettiradio-ohjelmia kesällä 2005.

Oman jäljen jättämisen ajatus viehättää. Podcastien tekijöitä on yhä Suomessa vain kourallinen. – On hienoa olla ollut jossakin asiassa mukana ensimmäisten joukossa, Hirppis ja Virba sanovat.

* * *

Tuija luennoi sosiaalisen median seminaarissa. Hän värvää yleisön joukosta tutun ihmisen avuksi tekemään tilanteesta kamerakännykällä suoran lähetyksen nettiin. Miksi vain puhua, kun voi myös näyttää uusien välineiden käyttömahdollisuuksia.

Digitaalisen median asiantuntijana ja äitinä Tuija näkee mobiililaitteissa ja langattomassa laajakaistassa paljon mahdollisuuksia niin mediassa ja uutistyössä kuin ihmissuhteiden hoitamisessakin. Internet kännykässä sujuvoittaa sosiaalisten verkostojen ylläpitoa, kun Facebookin statuksen voi päivittää missä tahansa.

Hän on pitänyt tyttärensä syntymästä alkaen kuvablogia toispaikkakuntalaisille perheenjäsenilleen Flickrissä. Kamerakännykän kuvat ja videot siirtyvät 3G-yhteydellä suoraan nettiin kännykän selaimesta, ja Tuijan digipok-

karikin on malli, joka käyttää wifiä kuvien siirtämiseen suoraan kamerasta nettialbumiin.

* * *

Yoen suku on vaeltajakansaa; uudet sukupolvet ovat vaihtaneet kotimaata keskiajoilta alkaen. Saatuaan koulut käytyä ja väitelttyään aivotieteiden alalta Helsingin yliopistosta Yoekin pakkasi laukkunsa ja muutti toiselle puolelle maapalloa Japaniin tutkijaksi. Kuitenkin toisin kuin vanhempansa ja isovanhempansa joutuivat, hänen ei tarvinnut jättää taakseen perhettään ja ystäviään. Samat ystävät, joiden kanssa on juotu aamukahveja IRC-kanavalla kotimaassa, ovat seurana iltapäiväkahveilla Tokiossa – suurin etäisyyden tuntu syntyykin puolen päivän mittaisesta aikaerosta. Pikkusisaren lapsiin on muodostunut kontakti puhtaasti videoskypen välityksellä, äiti on aina GTalk-chattiohjelman tavoitettavissa ja viime aikoina loputkin pitkin planeettaa levinneet pikkuserkut ovat aktivoituneet Facebookissa.

”Sosiaalisten verkostojen ylläpito” saattaa kuulostaa hankalalta tai keino-tekaiselta; nettikaverit eivät sinällään korvaa kasvokkain tapaamisia. Pitkien etäisyyksien takana tai tiukkojen aikataulujen lomassa sosiaaliset nettipalvelut säilyttävät tunnun siitä, että kuuluu osaksi ystävien ja perheenjäsenten elämää.

Sinäkin voit!

Monille netti on edelleenkin pääasiassa tiedonhakutyökalu, jonka avulla voi lukea uusimmat uutiset ja löytää uudet puutarhakalusteet pilkkahintaan nettihuutokaupasta. Tällainen yksisuuntainen käyttö jättää sivuun merkittävän osan netin tarjoamista mahdollisuuksista, jotka syntyvät siitä, että käyttäjät voivat itse tuottaa sisältöä muiden nähtäville. Matka- ja perhevalokuvat ja -videot, reseptipäiväkirjat ja luentomuistiinpanot, yhteisölliset keskustelut ja pelitilat tai jopa kokonaiset kolmiulotteiset, omalle piirille suunnatut virtuaaliympäristöt ovat kenen hyvänsä helposti toteutettavissa.

Sisällön lisäksi netti tarjoaa lukuisia eri yhteydenpitovaihtoehtoja perheen, ystävien, työtovereiden ja tuttujen sekä tuntemattomien harrastuskumppaneiden kesken. Kontakteja vanhoihin luokkakaverihin voi ylläpitää kevyillä tilaviesteillä ja blogit toimivat matkapäiväkirjojen lisäksi vaikkapa harrastelijateatterin tapahtumatiedotteina.

Videoneuvottelupuhelut ovat olleet yritysmaailmassa yleisesti käytet-

ty työkalu jo pitkään, mutta kotikoneellakin voi pitää yhteyttä kaukomailla asuvan tyttären esikoisen kanssa leikkimällä laululeikkejä. Häätjuhlan valmistelut, matkasuunnitelmat ja teatteriharjoitusaikataulut voi toki organisoida ryhmän kanssa sähköpostitsekin, mutta moninkeskiset verkkopalvelut, joissa tietoa voi jakaa ja muokata yhteisöllisesti, ovat näihin tarkoituksiin monin verroin parempia.

Mikä parasta, valtaosa kaikista tällaisista palvelusta on helppokäyttöisiä ja ilmaisia. Tässä kirjassa kerromme, miten juuri sinä voit löytää itsellesi sopivimmat, hyödyllisimmät ja hauskimmat tavat käyttää netin yhteisöllisiä ominaisuuksia.

Jotta pääset mukaan sosiaaliseen verkkoelämään, tarvitset ensinnä verkkoidentiteetin, joka toimii itsesi ja digitaalisen tiedon välisenä rajapisteenä. Aivan aluksi kuitenkin muutama sana turvallisuudesta ja tekniikasta.

SANANEN TURVALLISUUDESTA – KAPPALE, JOKA ON SYYTÄ LUKEA

”Ei minulla ole aikaa” ja ”netissä on vaarallista” ovat yleisimpiä syitä nettielämän vierastamiselle. Usein saamme lukea uutisista nettihuijauksista, viruksista ja tietojen katoamisesta. Onko verkossa liikkumisen tuoma hyöty riskinoton arvoista, vaikka aikaa liikenisikin?

Verkkoturvallisuudesta on kirjoitettu useita teoksia, joihin kannattaa tutustua jossain vaiheessa. Nettielämän aloittamista varten ei kuitenkaan tarvitse suorittaa syvällistä tietoturvallisuuskurssia: ottamalla huomioon muutamia peruseikkoja sekä käyttämällä tervettä järkeä pärjää, aivan kuten ulkomaanmatkoilla. Kukapa jättäisi käymättä Roomassa taskuvarkaiden vuoksi?

Kohtele salasanojasi kuin avaimiasi

Ethän jättäisi avaimiasi kahvilan pöydälle, etkä käyttäisi samaa avainta koti-oveesi ja polkupyörääsi? Älä siis jaa salasanaasi kenenkään – edes puolisoosi tai lastesi – kanssa. Älä kirjoita sitä paperilapulle monitorin kulmaan tai pöytälaatikkoon. Paperilaput hukkuvat, ja esillä olevat post-it-laput näkyvät ohikulkijoillekin. Jos olet ainoa, joka tietää salasanan, voit huolehtia siitä, ettei se päädy väärin käsiin. Kenelläkään toisella henkilöllä ei ole syytä kysyä salasanaasi. Yksikään palkkansa väärsti ATK-tukihenkilö ei tarvitse salasanaasi mihinkään eikä mikään nettipalvelu pyydä sinua lähettämään salasanaasi sähköpostilla.

Salasanoja tarvitaan nykyään jatkuvasti – käytännössä jokainen nettipalvelu vaatii omansa. Tämä johtaa usein siihen, että ihmiset keksivät yltiöyksinkertaisia salasanoja helpottaakseen niiden muistamista. Lasten nimet ja syntymäajat, lemmikkieläinten nimet, tyttönimet ja yksinkertaiset kirjain- ja

numeroyhdistelmät kuten ”a1b2c3” ovat kuitenkin ehdottomasti sopimattomia salasanoiksi. Ne ovat niin helposti arvattavissa olevia, että asiansa osaava tietoverkkomurtaja pääsee halutessaan helposti niiden suojaamiin tietoihin. Yksikään sanakirjasta löytyvä sana ei ole turvallinen, vaikka kyseessä olisi suomen kielen sanakirja ja sana olisi taivutusmuodossa.

Monet ovat jo kuulleet varoitteluita tällaisista salasanoista, mutta uuteen palveluun kirjaututtaessa ei aina ole helppo keksiä uutta, helposti muistettavaa salasanaa.

Kannattaa miettiä etukäteen hyviä salasanoja. Hyvässä salasanassa on aina vähintään 8 merkkiä, joista ainakin osa on numeroita ja erikoismerkkejä; mitä pitempi merkkijono, sitä turvallisempi. Jos haluat, voit asettaa salasanaksi vaikka kokonaisen lauseen – on usein helpompaa muistaa ”3. joulukuuta on avioliittomme vuosipäivä” kuin lyhyemmät merkkisekamelskat.

Toinen vaihtoehto on kehittää itselleen salainen ”resepti”, jonka perusteella kuhunkin uuteen palveluun luodaan oma salasana. Esimerkkiresepti voisi olla ”palvelun nimen neljä ensimmäistä kirjainta + merkkijono ’k8y%’ + palvelun viimeinen kirjain”. Tätä reseptiä käyttäen esimerkiksi Facebook-salasanaksi muodostuisi Facek8y%k, ja Flickrin Flick8y%r. Resepti on toki sitten pidettävä varmempaakin varmemmassa tallessa ja huippusalaisena. Älä siis koskaan käytä tätä tässä esitettyä reseptiä, ja muista, että jos reseptisalasanasi yhteenkin palveluun paljastuu myös muiden palveluiden salasanat ovat vaarassa.

Toisaalta aivan jokainen palvelu ei vaadi 16-merkkistä numeroiden, kirjaimien ja erikoismerkkien yhdistelmää. Vaikka sanomalehden verkossa julkaisutuihin uutisiin pääsisikin kommentoimaan vain salasanan kera, sen ei ehkä tarvitse olla yhtä monimutkainen ja turvallinen kuin verkkopankkitunnuksen. Jos käytettävä palvelu ei vaadi henkilötietojen antamista tai käsittele yksityisluontoisia asioita, ei salasanan laadullakaan ole niin suurta väliä.

Kannattaa jakaa palvelut esimerkiksi kolmeen ”turvaluokitukseen”. Alimmassa saattaa olla sanomalehden kommenttipalsta, jolla piipahdat satunnaisesti, kun taas ylimmässä ovat palvelut, joihin liittyy rahan liikuttelua tai joihin kertyy suuri määrä henkilötietoja. Sähköpostisi salasana kuuluu ehdottomasti korkeimpaan turvakategoriaan, sillä jos joku pahantahtoinen henkilö pääsee käsiksi sähköpostiisi, hän voi sitä kautta hankkia tietoonsa kaikki sillä osoitteella rekisteröidyt käyttäjätunnuksesi.

Käyttämässäsi internetiselaimessa saattaa olla päällä sellainen asetus, että selain tarjoutuu muistamaan eri palveluihin kirjoittamiasi käyttäjätunnuksia ja salasanoja. Jos tietokone on ainoastaan omassa käytössäsi ja voit olla varma, että kukaan muu ei koskaan käytä sitä, voit antaa selaimen muistaa ta-

vallisimmin käyttämiesi nettipalvelujen salasanat. Korkeimman turvaluokan palvelusivuilla asioidessa emme tätä kuitenkaan suosittele.

Yleisiä koneita nettikahviloissa ja kirjastoissa käytettäessä ei selaimen pitä antaa tallettaa mitään salasanoja, muutenhan seuraava koneen käyttäjä pääsisi yhdellä klikkauksella palveluun, jonka käytön juuri lopetit. Muista kirjautua ulos palveluista, joita käytit.

Rahasta puheen ollen – uskallanko ostaa netissä?

Eksoottisten maiden pikkupuodeissa ei aina uskalla maksaa luottokortilla. Entä miten pitäisi suhtautua nettiyhteisöjen lisäpalveluista maksamiseen? Tutustu pankkisi ja luottokorttityhtiösi ohjeisiin turvallisesta nettimaksamisesta. Nämä ohjeet löytyvät useimmiten ao. yritysten kotisivuilta. Yleisenä nyrkkisääntönä luottokorttitietoja kannattaa antaa vain tunnetuille, luotetuille tahoille, jotka käyttävät ns. SSL-suojattuja web-sivuja. Tällaiset sivut tunnistaa paitsi osoitteesta – ne alkavat merkkijonolla <https://> – myös siitä, että usein nettiselain ilmaisee suojauksen pienellä riippulukon kuvalla osoiterivillä.

Mikä sitten on ”tunnettu, luotettu taho” ja mikä ei? Mielestämme voit suhtautua luottavaisesti tunnettujen suurten toimijoiden verkkopalveluihin, koska ne ovat suuryrityksiä, joilla ei ole varaa asiakkaidensa turvallisuuden vaarantamiseen. Pienen kivijalkapuodin verkkokaupan ylläpitäjä voi olla vilpittön, mutta ei ehkä aina osaa huolehtia käyttämänsä järjestelmän ajantasaisuudesta ja turvallisuusaukkojen tilkkimisestä.

Suomessa on herättänyt jonkin verran median kiinnostusta uudenlainen verkkokauppapaikka Fruugo.com, joka lupaa turvallista shoppailukokemusta yhdistämällä Euroopan eri maiden pikkukauppojen valikoimaa yhteen kattopalveluun. Fruugosta on tulossa sosiaalinen shoppailupaikka, jossa voi tavata uusia ihmisiä.

Monet palvelut tarjoavat mahdollisuuden maksaa paitsi suoraan luottokortilla, myös käyttämällä PayPal-maksujärjestelmää. PayPal toimii välikätenä maksutoimenpiteissä siten, että nettiostajan ei tarvitse antaa nettikaupalle luottokorttitietojaan, vaan kassalta selviää PayPal-maksusumääräyksellä. PayPal ja vastaavat toimijat tallettavat käyttäjien henkilötietojen ohella luottokortti- ja tilitietoja, joten se kuuluu ilman muuta niihin, joihin käytetään sitä monimutkaisinta salasanaa.

Vaikka PayPalkaan ei ole täysin immuuni turvallisuusriskeille, sen käyttöönottoa kannattaa harkita, jos luottokorttinumeroita muuten joutuisi an-

tamaan hyvin monille tahoille. PayPal ei koskaan lähesty asiakkaitaan sähköposteilla, joissa pyydetäisiin käyttäjätunnuksia tai salasanoja, niin kuin ei yksikään nettipankkikukaan. Jos saat tällaista sähköpostia, lähettäjänä on aivan varmasti tietojasi urkkiva huijari.

Kenen kanssa ja missä keskustele?

Eräs vanhimpia nettikommunikaation kliseitä on ”internetissä kukaan ei tiedä, oletko koira”. Toisin sanoen, koska emme näe vastapuolta emmekä tämän allekirjoitusta tai muovista henkilöllisyystodistusta omin silmin, emme voi yhtä varmasti tietää, onko hän se, joksi itseään kutsuu.

Et voi tietää, onko juuri sinulle sähköpostia lähettänyt ”Matti M.” tosiaankin vanha koulututtavasi Matti, joku toinen Matti M, joka erehtyy luulemaan sinua joksikin toiseksi, vai kenties kaverisi Liisa T. joka haluaa Matin puvussa tiedustella, mitä oikeasti hänestä ajattelet. Jos saat kummallisen viestin ihmiseltä, jolta et sellaista odottaisi, selvitä asia kysymällä.

Hankalammalta saattaa vaikuttaa tilanne, jossa esimerkiksi web-sivu esittää olevansa jotain, mitä se ei ole. Kuka hyvänsä voi luoda esimerkiksi verkkopankin etusivua muistuttavan verkkosivun logoineen, salasanakenttineen kaikkineen, vaikka sivu oikeasti sijaitsisikin rahahuijausta harrastavien rikollisten palvelimilla. Joskus nämä huijaukset paljastuvat yksinkertaisesti tutkimalla osoitetta selaimen osoitekentässä.

Siirry verkkopankkiisi ja vastaaviin tärkeisiin palveluihin käyttämällä vain omia talletettuja web-kirjanmerkkejäsi, älä klikkaamalla sähköpostissa saatuja linkkejä.

Nettiretkiä voi edelleen verrata ulkomaanmatkailuun myös tavassa, jolla eri alueiden luonnetta arvioidaan. Samoin kuin kaikissa maailman suurkaupungeissa on alueita, joille ei pidä asiatta eksyä, ei verkon punaisten lyhtyjen tai epämääräisten käytettyjen tavaroiden myyntialueillakaan pidä hämmästyä, jos kaikki eteen tuleva materiaali ei ole laillista tai lapsille sopivaa eivätkä kaikki vastaantulijat niitä, joiden huomaan voi uskoa kukkaronsa. Jos nettisivun reunat ovat täynnä pornovideoiden mainoksia tai ”OLET VOITANUT MILJOONA EUROA – KLIKKA TÄSTÄ” -tiedotteita, on ehkä syytä suhtautua sivujen varsinaiseenkin sisältöön varauksellisemmin kuin jos mainoksissa pääasiassa kehotetaan ostamaan uusi kännykkä tai auto.

Ovatko työkalusi ajan tasalla?

Tietoturva-asiasi ovat kunnossa, jos tietokoneessasi on virustorjunta asennettu ja käyttöjärjestelmän automaattipäivitys päällä. Muussa tapauksessa joudut tekemään hieman töitä tietoturvasi eteen.

Käyttöjärjestelmät ja ohjelmistot käyvät jatkuvaa varustelukilpailua haittaohjelmien, viruksien ja vastaavien kanssa. Usein saa lukea uutisia uudesta löytyneestä tietoturva-aukosta; tämä tarkoittaa, että haitallinen ohjelma kykenee mahdollisesti vaikuttamaan tietokoneen toimintaan käyttäjän sitä haluamatta. Käyttöjärjestelmävalmistajat ja ohjelmantarjoajat laativat tällöin ilmaisen korjausohjelman, jolla aukko saadaan tilkittyä (engl. ”patch” tai ”security update”).

Uusissa käyttöjärjestelmissä tietoturva pysyy kunnossa automaattipäivityksin, mutta vanhoille sellaisia ei ole saatavana. Jos tietokoneesi käyttöjärjestelmä on Windows Me, Windows 98 tai Windows 95, voi tietoturvasyistä olla perusteltua hankkia uusi kone. Näitä käyttöjärjestelmiä uudemmassa Windows XP:ssä on jo mahdollisuus kytkeä päälle automaattiset tietoturva-päivitykset (”Windows Update”), ja Windows Vistassa automaattipäivitys on oletusarvoisesti päällä.

Microsoft Windows on tätä kirjoitettaessa ylivoimaisesti käytetyin ja tunnetuin tietokoneiden käyttöjärjestelmä, jolle on tarjolla laajin valikoima ohjelmistoja. Valitettavasti tämä myös tarkoittaa sitä, että kräkkerit luovat eniten tietokoneviruksia ja muita haittaohjelmia Windows-koneita varten. Jos koneesi pyörii Macintoshin OS X -käyttöjärjestelmän tai jopa Linuxin päällä, on epätodennäköisempää, että törmäät itsellesi haitalliseen virukseen. Tämän vuoksi monet käyttävät näitä käyttöjärjestelmiä jopa kokonaan ilman virustorjuntaohjelmia. OS X:n ja Linuxin yleistymisen johtaa väistämättä myös OS X- ja Linux-haittaohjelmien ilmaantumiseen. Vaikka ohjeemme on kirjoitettu Windows-käyttäjän näkökulmasta, periaatteet ovat samat kaikilla käyttöjärjestelmillä.

- Lue enemmän eri käyttöjärjestelmien tietoturvasta Tietoturvaopas-verkkosivuilla (<http://www.tietoturvaopas.fi>).

Monissa ohjelmissa on mahdollisuus automaattisiin päivitystarkistuksiin määrätyn väliajoin. Kun tällainen ohjelma ilmoittaa uudesta, löytyneestä päivityksestä, on yleensä syytä noudattaa ohjelman antamia ohjeita ja asen-

taa päivitykset saman tien. Mikäli ohjelmisto ei osaa itse käydä tarkistamassa päivitystarvetta, käyttäjän on tehtävä tämä itse. Tarvittava komento ("Check for updates") löytyy esimerkiksi Firefox-selaimen (<http://www.mozilla.com/firefox>) Ohje-valikosta.

Työpaikoilla on yleensä erikseen vastuuhenkilö, joka huolehtii ohjelmistojen ja käyttöjärjestelmien päivittämisistä. Työpaikoilla saattaa tarkoituksella olla käytössä esimerkiksi Internet Explorer -selaimesta vanhempi versio kuin markkinoilla on saatavilla. Esimerkiksi jotkut selaimella intranetissä käytettävät toimisto- ja tietohallinto-ohjelmistot saattavat toimiakseen vaatia tietyn version selaimesta. Noudata työpaikkasi IT-asiantuntijan ohjeita työkalujen käytössä.

Kehitä hämäryystutka

Toimiessasi netissä tärkeissä henkilökohtaisissa tai rahan liittyvissä asioissa pyri varmistumaan vastapuolen henkilöllisyydestä ja pidä hyvät salasanasi huolella tallessa. Pitämällä silmät auki nettisivuilla kokematonkin kehittää itselleen nopeasti eräänlaisen nettivaiston, hämäryystutkan, johon on syytä luottaa: jos jokin ei tunnu olevan kohdallaan, on mahdollista, että jotain on pielessä. Jos jokin tuntuu liian hyvältä ollakseen totta – jos esimerkiksi saat viestin Persian prinssiltä, joka tarvitsee apuasi suuren rahamäärän siirtämisessä ja tarjoaa tästä hyvästä suuria summia rahaa – yleensä se ei olekaan.

Lyhyesti siis – järki käteen, jalat maassa ja silmät auki. Valtaosa netissä kohtaamistasi ihmisistä ja vieraillemistasi paikoista on kuitenkin varsin turvallisia ja luotettavia.

- ➔ Epäilyttävien sivustojen merkeistä kerrotaan lisää "Verkon tiloja tutkimassa" -kappaleen kohdassa "Aktivoi hämäryystutkasi".

VERKKOLIIKENNETEKNOLOGIASTA JA TAIKUudesta

Uusien verkkoviestintätyökalujen käyttö saattaa nostattaa huolia teknologiasta ja sen monimutkaisuudesta.

Kuka hyvänsä osaa puhua puhelimesta tai lähettää kirjeen, mutta netti-oleminen soveltuu varmaankin vain verkkoprotokollalyhenteet hallitseville nörteille? Tämä saattoi pitää paikkansa joskus takavuosina, jolloin verkkoyhteyden avaaminen puhelinlinjojen kautta vaatii monimutkaisten kirjainsarjojen syöttämistä tietokoneen komentoriville. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella olemme kuitenkin jo edenneet vaiheeseen, jossa Arthur C. Clarken kolmas laki – ”riittävän edistynyttä teknologiaa on mahdotonta erottaa taikuudesta” – pitää lähestulkoon paikkansa. Toisin sanoen: voidakseen viettää täysipainoista nettielämää ei tarvitse ymmärtää mitään siitä logiikasta, jolla bitit liikkuvat käyttäjältä toiselle.

Verkkoliikenne on itse asiassa rakennettu perusteistaan lähtien niin läpinäkyväksi, että sen eri kerrokset voivat toimia täysin riippumatta toisistaan. Sähköpostiohjelman ei tarvitse tietää mitään siitä, onko verkkoyhteys nopea vai hidas, se vain lähettää sähköpostitiedoston sitä alemmalla tasolla olevalle käsittelijälle, joka puolestaan voi tehdä työnsä riippumatta verkkokaapelin fyysisistä ominaisuuksista. Jokainen kerros tässä bittiliikenteessä kommunikoi naapureidensa kanssa käyttämällä määriteltäviä rajapintoja, mutta varsinaisen prosessointityönsä ne tekevät toisistaan riippumatta. Sama läpinäkyvyys ulottuu myös käyttäjän tasolle: riittää, että osaat valita tarpeeseesi sopivan rajapinnan ja voit olla huolehtimatta muusta.

Rajapinnan valitseminen on useimmiten itsestään selvää: jos haluat kirjoittaa sähköpostin, tarvitset näppäimistön ja sähköpostiohjelman; jos taas tarkoituksenas on keskustella puhelimitse ulkomaantäidin kanssa, tarvitset mikrofoniin, kuulokkeet ja puhelinohjelman. Kaikkia näitä varten markkinoil-

IP over Avian Carriers

Periaatteessa sähköpostiohjelmasi voi toimia vaikka bitit liikkuisivat kirjekyyhkyjen kyydissä! Tätä tiedon siirtomenetelmää varten on olemassa virallinen protokollasäännöstö (IP over Avian Carriers, RFC 2549), johon perustuen bittejä voidaan siirtää tietokoneelta toiselle lintupostissa. Käytännön kokeet ovat osoittaneet menetelmän toimivaksi, joskin huonolla säällä epävarmaksi.

ta löytyy lukemattomia vaihtoehtoja ilmaisohjelmista kalliisiin yrityskäyttöön tarkoitettuihin järjestelmiin.

Mikrofonikuulokkeiden ja nettikameroiden hintahaitari on valtaisa. Vaikka valikoiman laajuus saattaakin hämmentää, viime kädessä kyse on usein vain siitä, kuinka paljon haluaa laitteistaan maksaa. Yleisesti ottaen huippumikrofoneista ja nettikameroista maksettava hinta on kannattava vasta, jos niitä käyttää hyvin usein tai vakaviin tarkoituksiin. Jos olet siis ensi kertaa laiteostoksilla, pääset alkuun varsin hyvin valikoiman edullisimmilla laitteilla.

Aloittelijoille sopivat mikrofonit, kuulokkeet ja nettikamerat käyttävät yleisesti kaikkiin tietokonejärjestelmiin sopivia liitäntöjä, vaikka toki on suotavaa tarkistaa, että omasta laitteistosta löytyvät samat liitännät.

Kannettavassa laitteessa on usein myös sisäänrakennettuna jonkinlainen kamera–mikrofoni–kaiutin-järjestelmä, joka mahdollistaa kaiken tarvittavan kommunikaation, vaikkakin ehkä hiukan heikompileatuisena.

Suun lähellä oleva mikrofoni nappaa äänen selkeämmin kuin kauempana oleva, ja kaiuttimien kautta kuuluva puhe kiertää helposti mikrofonin kautta ja saa aikaan häiriötä.

Nettilyhteys – millainen tarvitaan?

Käytännössä nettilyhteys on olemassa kahdenlaisia: sellaisia, jotka ovat auki jatkuvasti, ja sellaisia, jotka pitää erikseen avata jokaista käyttökertaa tai viestiä varten. Näitä jälkimmäisiä käytetään useimmiten tilanteissa, joissa jatkuvan bittivirran ylläpitäminen olisi joko vaikeaa tai ainakin kallista, mutta ne ovat mitä luultavimmin jatkossa yhä harvinaisempia laajakaistatekniikan kehittyessä ja halventuessa. Siksi käyttäjän kannalta ainoaksi kiinnostavaksi piirteeksi nettiliittymässä jäänee sen nopeus.

Kuinka nopea liittymä on riittävän nopea? Toki nopeampi yhteys on parempi, mutta jälleen kerran on kyse siitä, millaista viestintää haluaa harjoittaa ja paljonko siitä haluaa maksaa. Korkealaatuinen videokuva tai reaaliaikaisten 3D-ympäristöjen käyttö vaatii laajempaa ja kalliimpaa kaistaa kuin tekstichatti. Jos ei ole niin tarkka kuvan koon tai äänen laadun suhteen, riittää kapeampikin nettilyhteys varsin hyvin. Käytännössä on melko luultavaa, että jos käytössäsi on tietokone ja nettilyhteys – olipa se sitten millainen tahansa – pääset sen avulla osallistumaan suureen osaan tässä kirjassa kuvattuja verkkoelämän muotoja.

Jokaiseen Suomen kotitalouteen saa jo vähintään 256 kbit/s yhteyden. Kansallisessa laajakaistaohjelmassa pyritään saamaan 2010 loppuun mennessä kaikkiin vakinaisiin asuntoihin sekä yritysten ja julkishallinnon toimipaikkoihin vähintään yhden megabitin yhteys ja 2015 loppuun mennessä vähintään 100 megabitin laajakaista tarjolle koko maassa. Viestintämarkkinalakiin (2003/393) lisättiin 1.7.2009 alkaen verkkopalvelua koskeva yleispalveluvollisuus, jossa tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden kohtuuhintaisesta saatavuudesta säädetään.

Onko kaikki todella näin helppoa?

Ei tietenkään ole. Tätä kirjoitettaessa on vielä aivan arkipäiväistä, että kotiin kannetut laitteet pitää onnistuneesti kytkeä toisiinsa ja verkkoon. Verkko-yhteyksiä tarjoavat yritykset eivät välttämättä osaa olla aina riittävän selkeitä ohjeissaan, ja koska usein tietokoneen ja sen varsinaisen verkkojohdon väliin tarvitaan vielä erillinen laite, voi verkkoyhteyden avaaminen joskus olla jopa hermoja raastavaa toimintaa. Erityisesti kalliimmat oheislaitteet saattavat myös vaatia pientä bittinikkaroitukykyä. Suosittelemme varaamaan järjestelmän kokoamiseen joka tapauksessa jonkin verran aikaa, huumoria ja asiaankuuluvan asiakaspalvelun yhteystiedot.

VERKKOVIESTINTÄ, TYÖKALUT JA ETIKETTI

Tekstiä, ääntä, videota vai avatar?

Tekstipohjaiset keskustelupalstat säilyttävät varmasti suosionsa käytön vaihtavuuden ja helposti hallittavissa olevan anonymiteetin ansiosta, mutta ilmaisultaan rikkaammat puhe- ja videopalvelut tekevät tuloaan ja sosiaalisia virtuaalimaailmojakin on useita satoja.

Internetpuheluohjelmistot ovat jo monissa suomalaiskodeissa tuttuja. Useimmin niitä käytetään kahdenvälisissä nettipuheluissa, mutta ne mahdollistavat myös monen keskustelijan puhelinkonferensseja.

Videoportaalit, joissa keskustelurepliikit esitetään webbikameran ääressä nauhoitetuin videotallentein, mahdollistavat nettikeskusteluun osallistumisen omin kasvoin. Kehon kieli tekee ilmaisusta heti rikkaampaa.

Strategia- ja taistelupelien joukkoon on verkkoon ilmestynyt viime vuosina uudenlaisia avoimia virtuaalimaailmoja, joilla ei ole erityisiä pelillisiä piirteitä, vaan joissa ”vain ollaan”. Hahmoja voi pukea ja liikutella tilassa, ja ne voivat viestiä toisilleen puhekuplissa näkyvin tekstirepliikein. Avatarin ulkonäöllä voi ilmaista omaa identiteettiään huomattavasti rikkaammin kuin pelkällä käyttäjätunnuksella. Avatarienkin historia ulottuu kauas, mutta niiden suosio on pitkään laahannut tekstipohjaisen viestinnän perässä, ehkä niiden käytön monimutkaisuuden vuoksi.

Tässä luvussa kerromme perustiedot videoviestinnän aloittamisesta, virtuaalimaailmojen avatarien luomisesta ja tekstipohjaisen viestinnän nikseistä. Aluksi kuitenkin siitä, miten verkkoidentiteetti syntyy.

Nimimerkki

Identiteetin luominen verkon sosiaalisissa palveluissa alkaa nimimerkistä. Rekisteröitymistä varten tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana. Usein käyttäjätunnus toimii myös nimimerkkinä, joka näkyy profiilissa muille käyttäjille. Jos näin ei ole, palvelussa on erillinen tila sille nimimerkille, jolla näytään muiden käyttäjien silmissä. Julkisesti näytettävää nimimerkkiä voidaan kutsua esim. ”screen name”ksi tai ”nick”iksi tai ”handle”ksi.

Käyttäjätunnuksen ja nimimerkin valintaan vaikuttaa käyttötarkoitus. Mikäli tarvitsee työhön tai harrastukseen liittyvien internetpuhelujen ja pikaviestien vastaanottamista varten julkisen tunnuksen, oma nimi on käyttökelpoinen ja yksinkertainen lähtökohta. Jotkut sanomalehtien keskustelupalstat edellyttävät nykyään omalla nimellä esiintymistä verkkokeskusteluissa.

Suosituissa palveluissa yleisimmät etunimi–sukunimi-yhdistelmät on toisaalta todennäköisesti jo varattu. Toisen nimen alkukirjain tai pari kirjainta muista etunimistä saattavat auttaa. Ellei vielääkään tärppää, voi lisätä etu- ja sukunimen väliin jonkin satunnaisen kirjaimen.

Parhaimmillaan nimimerkki kertoo jotain itsestä. Ei kannata kuitenkaan turvautua syntymäpäivään, horoskooppimerkkiin tai lemmikin nimeen, vaan käyttää hetki omaperäisempien vaihtoehtojen kartoittamiseen. Oma puhelinnumero, sosiaaliturvatunnus tai pankkitilin pin-koodi ovat tietysti erittäin huonoja valintoja niin nimimerkkinä kuin salasananakin.

Rekisteröitymistä vaativissa internetpalveluissa neuvotaan nimimerkin valintaan liittyen lähinnä, mitä merkkejä nimimerkki voi sisältää ja voiko käyttää erikoismerkkejä vai ainoastaan isoja ja pieniä kirjaimia ja numeroita. Yleensä vaatimuksena on myös, että nimimerkki on hyvän maun mukainen eikä loukkaava. Tämä vaatimus ei välttämättä ole julkilausuttu palvelun rekisteröitymisohjeissa, koska palvelujen tarjoajat pyrkivät pitämään rekisteröitymisen mahdollisimman yksinkertaisena ja nopeana. Ylläpitäjät olettavat, että rekisteröitymisvaiheessa ei monikaan kuitenkaan malta lukea pitkiä ohjeita. Sitä paitsi varsinkin suurien kaupallisten toimijoiden ylläpitämissä palveluissa on jo kappalekaupalla juristien muotoilemaa tekstiä palvelujen käyttöehdoista, joten luettavaa on pitkälti joka tapauksessa. Käyttöehdoista kerromme lisää omassa luvussaan.

Hyvä maku ja loukkaavuus ovat venyviä käsitteitä. Neutraali nimimerkki on aina hyvä valinta.

Ensivaikutelma syntyy nopeasti. Kymmenen merkin puitteissakin voi luoda ennakko-odotuksia: SexyGirl69 viittaa erilaiseen tyyppiin kuin Sokrat3ss4, joka taas on ihan erilainen ihminen kuin Sokratessa. Keskimäinen on ns. ”1337-kieltä”.

- ➔ Lue lisää luvusta ”Kirjoitetun puheen kielioppi” kappaleesta ”Nettikielenkäytön lyhenteiden lyhyt oppimäärä”.

Ajatusten vaihtamiseen ei tarvita ristimänimiä. Nimimerkki voi ansaita keskustelukumppaniensa silmissä vahvan luottamuksen. Nimimerkillä voi olla hyvä maine verkostossa aivan yhtä hyvin kuin omalla nimellään esiintyvä henkilö voi mokailla maineensa lokaan.

Nimimerkin ja netti-identiteetin välille ei voi vetää yhtäläisyysmerkkejä: on mahdoton keksiä niin omaperäistä nimimerkkiä, että joku ei sitä ole jo jossain varannut tai voisi varata, koska netissä ei ole mitenkään mahdollisuutta vaatia yksinoikeutta tiettyyn nimimerkkiin. Sähköpostiosoite tai nettisivun osoite sen sijaan ovat uniikkeja.

- ➔ Lue lisää tunnistautumisesta kirjan toisesta osasta kappaleesta ”Tietoverkon käyttäjän tunnistamisesta”.

Profiilikuva

Kuva viestii persoonallisuudesta voimakkaasti. Se kertoo yhdellä vilkaisulla, onko nettipersoona rento vai muodollinen, vakava vai humoristinen, huoliteltu vai hutaistu.

Vaikka olisi verkossa omalla nimellään, kasvojaan ei välttämättä tarvitse esitellä. Profiilikuvaksi voi valita jonkin muun kuin kasvokuvan varsinkin, jos muut käyttäjät näkevät siitä ainoastaan pikkusormen kynnen kokoisen version, jossa kasvopiirteet eivät enää erotu. Varmin valinta on tällöin itse otettu valokuva tai piirros jostakin maisemasta tai esineestä. Omalla kotikadulla otettua näkymää ei kannata käyttää profiilikuvana jos haluat varmistaa, että kukaan ei voi siitä päätellä, missä asut.

Jos omalla ja tunnistettavalla naamalla esiintyminen on luontevaa, netti-profiilia varten kannattaa kuvauttaa tuore kasvokuva. Kännykkäkamerallakin saa nettiprofiilikuvaksi kelpaavaa jälkeä, mutta sitä parempi, jos käytettävissä on digipokkari. Jos tietokoneella on nettikamera, saa kuvan silläkin.

Jos haluat olla kuvasta tunnistettavissa esimerkiksi seminaareja ja muuta kasvokkaisverkostoitumista varten, kannattaa pitää nettiprofiilikuva ajan tasalla silmälasien ja kampauksen muuttuessa. On toki parempi käyttää aikuisiällä otettua kuvaa kuin vauvakuvaa. Sen sijaan harvalla on tarve päivittää kuva joka vuosi, varsinkaan, jos käytössä on parin vuoden takaisia kivoja kuvia.

Joissakin palveluissa kasvokuvaa edellytetään. On palveluja, jotka perustuvat sille idealle, että itsestä kootaan kuvagalleriaa. Kotimainen esimerkki tällaisesta on erityisesti nuorten suosima IRC-Galleria. Omien kuvien esittely voi tuntua oudolta, mutta toisaalta 90-luvulla ja sen jälkeen syntyneet ovat vauvasta asti tottuneet poseeraamaan digikameralle. Heidän kuviaan on lähetelty sähköpostissa ystävien ja sukulaisten ihasteltaviksi. Netin kuvagalleriat ovat saman kulttuurin jatketta, nyt vain hyväksyntää haetaan kaveripiiristä.

Keskusteluketjuissa, joissa jokaisen repliikin yhteydessä näytetään sen esittäjän chat-ikoni, kuvasta muodostuu yhteisön aktiivisille käyttäjille nopea tapa tunnistaa keskusteluun osallistuneet henkilöt. Monet blogijärjestelmät tukevat nykyään ”globaalisti tunnistettavia avatareja” (Globally Recognised Avatars, Gravatars), jotka ovat sähköpostiosoitekohtaisesti rekisteröityjä profiilikuvia. Näin on helppoa käyttää samaa profiilikuvaa kaikissa palveluissa.

Aina kun yhteisön aktiivinen jäsen vaihtaa kuvansa, muut joutuvat totuttautumaan uuteen: ”Kuvasta on tullut tunniste, ja kun se vaihtuu, menee hetki, ennen kuin yhdistää uuden kuvan ”ääneen”, pohti kuvan merkitystä eräs netin aktiivikäyttäjä Jaikussa.

Kun kerran muokkaa asiallisen profiilikuvan ja tallettaa sen tietokoneelle sellaiseen paikkaan, että löytää sen toistekin, uusiin palveluihin rekisteröityminen sujuu nopeasti.

Tunnistettavaa, edestä päin kuvattua, kasvokuvaa kannattaa suosia profiileissa, joita käytetään julkiseen yhteiskunnalliseen ja ammatilliseen esiintymiseen. Kuvan tyylilajia valitessa voi miettiä, millaisen kuvan haluaisi nähdä ammattilehdessä nimitysuutisensa yhteydessä.

Jos käy otattamassa nettiprofiilikuvan ammattivalokuvaajalla, on kuvan internetkäytöstä sovittava erikseen. Jo hankittua muotokuvaa ei siis ole lupa skannata nettiin sopimatta siitä jälkikäteen.

Harrastusyhteisöön sopii vapaamuotoisempi kuva. Parhaan lopputuloksen saa, jos värvää valokuvaustaitoisen ystävänsä urakoimaan valikoiman otoksia

itsestä harrastuksensa parissa. Sopivaa kuvatyylä hakiessa voi tällä kertaa miettiä, miltä kuva näyttäisi paikallislehdessä omasta harrastuksesta kertovan jutun yhteydessä.

Kaverinkin kanssa on hyvä sopia kuvan käyttöoikeuksista verkkopalveluissa. Paras olisi, jos tästä sopimisesta jäisi kummallekin talteen kirjallinen dokumentti, ettei asiasta tule myöhemmin epäselvyyttä.

Kun perustaa tunnuksia verkkopalveluun, jossa ei aio esiintyä tunnistettavalla persoonallaan, valitaan profiilikuva sen mukaan. Kuvassa voi edelleen esiintyä itse, mutta kasvoja voivat peittää hiukset tai kuva voi olla tyylitelty siluetti. Kasvojen sijasta voi toki käyttää vaikkapa kuvaa lemmikkieläimestä tai jopa täysin abstraktia logoa.

Palveluihin voi hyvin rekisteröityä aluksi ilman kuvaakin ja lisätä sen vasta sitten, kun tietää haluavansa jäädä taloksi joksikin aikaa. Profiilikuvan voi aina vaihtaa, joten sen pohtimiseen ei kannata käyttää kovin paljoa aikaa nettielämän alussa. Kun profiilikuvansa päivittää, se päivittyy kyseisessä palvelussa yleensä jokaiseen asiayhteyteen.

Kun on ollut yhteisössä mukana jonkin aikaa, on myös itsellä parempi käsitys siitä, millaisella kuvalla omaa persoonaa haluaa tuoda esille.

Jos sopivaa kuvaa ei ole käsillä, kannattaa profiili mieluummin jättää kuvattomaksi kuin kopioida kuva verkosta. Tottuneet verkon käyttäjät tunnistavat heti tyypilliset, netistä imuroidut sarjakuvasanokareiden tai julkkisten kuvat, ja vaikka palvelun ylläpito katsoisikin tekijänoikeusrikkomusta läpi sormien, niiden käyttäminen on noloa. Monissa palveluissa on myös tarjolla liuta oletuskuvakkeita, ikoneita, joiden seasta voi valita mieleisensä ensi alkuun.

Kuvan valintaan vaikuttaa myös se, kuinka paljon tilaa kuvalle on varattu: pienimmillään chatti-ikoni voi olla vaikkapa 16 pikselin levyinen ja korkeinen ja suurimmillaan tilaa voi olla koko ruutu. Jotkut palvelut tarjoavat mahdollisuuden rajata profiilikuvaa ennen julkaisemista. Kokeneilla verkon käyttäjillä on kuitenkin jo valmiina omasta tunnuskuvasta muutamia eri kuvakokoja.

Verkkopalveluun rekisteröitymisen yleisimmät vaiheet

Seuraavassa johdatamme sinut tyypillisen rekisteröitymisprosessin läpi. Tämä on hyvin käytännönläheinen kappale, jonka tottunut netin käyttäjä voi ohittaa. Huomaa, että kaikki verkkopalvelut eivät vaadi näin monia tietoja käyttäjistä – vaan usein riittää pelkkä sähköpostiosoite, käyttäjätunnus ja salasana.

Sähköpostiosoite

Sähköposti on ensimmäinen asia, jonka tarvitset rekisteröityessäsi uuteen verkkopalveluun. Rekisteröitymisen yhteydessä saat yleensä viestin, jonka sisältämää linkkiä seuraamalla vahvistat sähköpostiosoitteesi. Sähköpostia tarvitaan myös silloin, kun unohdat salasanasasi tai käyttäjätunnukseksi. Voit tällöin tilata uuden salasanan antamalla käyttäjätunnuksen ja siihen liittyvän sähköpostiosoitteen.

Sähköpostiosoitetta käytetään myös yhteydenpitoon: palvelu voi lähettää sinulle tiedotuksia ja muutenkin muistuttaa olemassaolostaan. Joissakin palveluissa voit valita, haluatko saada tiedotuksia vai et.

Verkkoidentiteetti on toisiinsa yhdistettävien profiilien summa. Siksi on hyvä pitää varalla yhtä monta eri sähköpostiosoitetta kuin haluaa ylläpitää verkkoidentiteettejään. Mikäli toivot, että ystäväsi löytävät sinut kaikista paikoista, joihin rekisteröidyt, kannattaa ilmoittaa kaikki käyttämäsi sähköpostiosoitteet ohjelman niitä kysyessä.

Käyttäjätunnus

Ellei sähköpostiosoitetta käytetä myös käyttäjätunnuksena, profiilia perustettaessa ilmoitetaan sellainen erikseen. Yksilöllisen käyttäjätunnuksen keksiminen voi olla työlästä, mutta asiaan kannattaa uhrata tovi.

Salasana

Jos palvelu haluaa sinun itse keksivän salasanasasi, tee niin. Salasana pitää kirjoittaa kahteen eri laatikkoon. Salasanan on syytä olla tarpeeksi vaikeasti arvattava – jos se on liian yksinkertainen merkkijono, palvelu saattaa moittia salasanaasi liian heikoksi. Lisää numeroita ja isoja kirjaimia. Salasana pitää kirjoittaa yleensä kahdesti, kahteen eri laatikkoon; näin varmistetaan, että et tehnyt kirjoitusvirhettä ensimmäisellä kerralla.

Joissain yhteisöissä sinulle luodaan salasana automaattisesti. Tällöin automaatti generoi salasanan ja lähettää sen antamaasi sähköpostiosoitteeseen muutaman minuutin sisällä. Roskapostin vastaisen taistelun vuoksi internet-palvelujen lähettämät viestit saattavat joutua sähköpostiohjelmani roska-postikansioon. Ellei yhteisöstä ala muutamassa minuutissa kuulua, tarkista spämmikansio.

Saatuasi liittymisvahvistusilmoituksen voit jatkaa rekisteröitymistä. Jos sait automaattisesti luodun salasanan, voit heti käydä muuttamassa sen palvelun asetuksissa (”Set password”, ”Change Password”).

- ➔ Lue lisää salasanoista kirjan alussa kappaleesta ”Kohtele salasanojasi kuin avaimiasi”.

Saa / ei saa lähettää mainospostia

Jossakin rekisteröitymislomakkeen pohjalla on yleensä ruksi ”minulle saa lähettää palvelun tarjoajan ja yhteistyökumppaneiden mainospostia”. Jos luvussa on rasti valmiina, etkä halua ko. mainospostia, poista se.

Käyttöehtojen hyväksyminen

Hyväksyn käyttöehdot -ruutuun on laitettava ruksi päästäkseen eteenpäin. Vilkaise ne läpi ja päätä, oletko halukas sitoutumaan niihin ja antamaan luvan tietojesi säilyttämiseen ja käyttämiseen kyseisessä palvelussa. Vaihtoehtona on rekisteröitymättä jättäminen ja vaihtoehtoisen palvelun etsiminen.

- ➔ Lue lisää käyttöehdoista edempänä luvussa ”Mitä käyttöehdot tyypillisesti sisältävät”.

Captcha

Ennen kuin pääset rekisteröitymään, joudut todistamaan, ettet ole roska-postirobotti. Sinulle annetaan ratkaistavaksi pieni tehtävä, josta ihmisen on helpohko selvittää, mutta johon tietokoneohjelma kompastuu. Tehtävä saattaa olla kuvavarmennus, suttuisten kirjainten tunnistamista; helppo sanallinen kysymys tai laskutehtävä.

Toisinaan captcha-merkit voivat olla varsin epäselviä ja läpi pääsy vaatii useamman yrityksen. Jos et saa kirjaimista selvää, voit kuvan vieressä olevaa linkkiä klikkaamalla saada eteesi uuden. Usein voit pyytää arvoituksen myös äänimuodossa. Termi captcha tulee sanoista ”Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart”.

Tietoja puuttuu?

Jos et kentät täytettyäsi pääse rekisteröitymään, palvelu ei ole saanut kaikkia vaatimiaan tietoja. Tarkista, onko jonkin tietokentän vieressä merkki siitä, että tieto ei ole palvelun mielestä oikeassa muodossa. Korjaa tieto ja tarkista, että mainospostin kielto tai hyväksyminen on yhä siinä asennossa kuin haluat ja käyttöehtojen kohdalla hyväksymisruksi, ja jatka eteenpäin.

Yksityisyyden suoja / Tietosuoja / Rekisteriseloste

Rekisteröitymistä vaativissa palveluissa on oltava asiakkaan luettavissa selostus siitä, miten palvelussa huolehditaan tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta. Rekisteröityneellä on oikeus tietää, mihin tarkoitukseen ja miten hänen tietojansa käsitellään. Suomen lainsäädännön mukaan ylläpidettävissä palveluissa on oltava esillä rekisteriseloste.

- ➔ Katso lisää ”Syvennä tietojasi” -osan luvusta ”Tunne oikeutesi”.

Muokkaaminen: taustakuva ja teemat

Kun profiili on luotu, sinulla saattaa olla mahdollisuus muokata siitä oman näköinen. Voit ehkä muuttaa sivullasi näkyvän taustakuvan tai vaihtaa värejä. Jotkut palvelut kysyvät myös kaikkea mahdollista henkilökohtaista.

Henkilötietoja

Rekisteröitymislomakkeessa voi olla kenttiä hyvinkin yksityiskohtaisille henkilötiedoille, kuten oikea nimi, sukupuoli, syntymäaika ja maantieteellinen sijainti kotiosoitteineen ja postinumeroineen. Usein tarkempien tietojen antaminen on vapaaehtoista, ja voit jättää kentät tyhjiksi. Pakolliset tiedot, joita

ilman palvelun tarjoaja ei huoli sinua asiakkaakseen, on yleensä merkitty tähdellä (*) tai esimerkiksi punaisella korostuksella. Asiakkaitaan kunnioittavat internetpalvelut kysyvät vain jäsenyyden kannalta olennaista tietoa.

Mikäli yhteisö tuntuu vaativan sinusta kohtuuttomia määriä tietoja, siihen voi olla parempi jättää liittymättä. Joskus yhteisöpalveluksi naamioitu sivusto voi olla mainoskampanja, jonka on tarkoitus kerätä tietoja ihmisistä asiakasrekisteriin tai edelleen myytäväksi. Toisinaan sivusto voi äkkivilkaisulla näyttää siltä, että se vaatisi ehdottomasti vaikkapa perheeseen liittyvien tietojen antamista, mutta tarkemmin katsottaessa nämä kysymykset voikin ohittaa.

Koulunkäynti- ja työhistoria ja muut ryhmäsidokset

Joissakin palveluissa yhytetään ihmisiä sen perusteella, että he ovat käyneet samoja kouluja tai olleet yhtä aikaa samassa työpaikassa. Työelämän verkostoitumiseen on joukko erikoistuneita verkostoja, mutta näitä kytköksiä tarjotaan myös yleisverkostoissa. Harkintasi mukaan voit antaa tarkkojakin tietoja. Huomaa, että niitä voidaan tutkia muussakin kuin vanhojen työkalereiden löytämistarkoituksessa. ”OY Yritys AB:n työntekijät” voi esimerkiksi olla kiinnostava kohderyhmä kilpailijoiden rekrytoijille.

Jotkut työnantajat saattavat suhtautua varauksellisesti henkilökuntansa verkkonäkyvyyteen. Ota selvää oman työpaikkasi yrityskulttuurista ja käytännöistä.

Kiinnostuksen kohteet

Kohdat, joihin voi täyttää tietoja kiinnostuksen kohteistaan, palvelevat useampaa tarkoitusta: asiakaskunnan luokittelua mainosmyyntiin, sisällön kohdentamista käyttäjille ja käyttäjien luokittelemista toisilleen.

Kun käyttäjä kertoo, onko hän kiinnostuneempi laskettelusta vai golfista ja musiikista vai teatterista, hänelle voidaan esittää osuvampia mainoksia ja suositella mahdollisesti kiinnostavia sisältöjä.

Kertomalla lempibändeistään, -kirjoistaan ja -elokuvistaan tekee itsensä samanhenkisten helpommin löydettäväksi. Henkilöllä, joka etsii uusia ystäviä, on enemmän motiivia esitellä omaa makuaan ja elämäntyyliään kuin sellaisella, jonka tarkoitus on pitää yhteyttä ystäviin, jotka jo tuntee.

Käytä harkintaasi siinä, kuinka paljon tietoja haluat rekisteröitymisvaiheessa kertoa. Voit aivan hyvin ainakin aluksi jättää nämä kentät tyhjiksi.

Mitä käyttöehdot tyypillisesti sisältävät

Rekisteröityessäsi uuteen palveluun joudut hyväksymään sen käyttöehdot. Hyväksyminen osoitetaan yleensä klikkaamalla I agree -nappia tai ruksaamalla ruutu. Moni ohittaa ehtojen lukemisen, mutta viisas verkkopalvelujen käyttäjä ainakin silmäilee käyttöehdot läpi. Kun tietää, mitä käyttöehdoissa yleensä on, elementit on helppo tunnistaa uuden palvelun käyttöehdoista.

Mikä osa käyttöehdoista on kannaltasi tärkein, riippuu siitä, mihin aiot palvelua käyttää. Jos aiot pitää yhteyttä ystäviin ja jakaa henkilökohtaista sisältöä suljetulle vastaanottajakunnalle, tarkista, mitä takeita verkkopalvelu antaa viestinnän yksityisyydestä. Tarkista myös ikäsuositukset, kun valitset työkalua yhteydenpitoon perheen ja suvun kanssa ja kun on tarkoitus pitää mukana nettiä käyttäviä koululaisiakin. Monissa palveluissa alaikäraja on 13 vuotta.

Jos aiot julkaista tekijänoikeudellisesti arvokasta tekstiaineistoa, kuten omia runojasi tai pakinoitasi, tai olet valokuvaaja ja haluat jakaa kuviasi kavereillesi tai laajemman yleisön iloksi, tarkista, mitä sanotaan tietojen tallessa pitämisestä tai oikeuksien siirtymisestä. Parhaat palvelut osaavat ilmaista selvästi, että vaikka ne pidättävät käyttöehdoissa esitysoikeuksia julkaisemaasi sisältöön, tekijänoikeus säilyy sinulla itselläsi eli voit myöhemmin vaikka julkaista kirjan teoksistasi.

Jos aiot testata sananvapautesi rajoja ja julkaista hyvin jyrkkiä mielipiteitä tai mahdollisesti muiden mielestä sopimatonta sisältöä, muista ottaa varmuuskopiot omalle koneellesi. Jos sisällöstäsi tulee valituksia toisilta käyttäjiltä, palvelun tarjoaja voi käyttöehtojen nojalla poistaa sen ja jopa sulkea tilisi ilman ennakkovaroitusta.

Jos aikomuksesi on käyttää verkkopalvelua työn puolesta yrityksesi asiakasviestintään tai markkinointiin, tarkista, mitä kaupallisesta käytöstä sanotaan. Tietenkin on hyvä aivan ensin keskustella työnantajan kanssa siitä, miten yhtiön omien tietojärjestelmien ulkopuolisten palveluiden käyttöön suhtaudutaan.

Käyttöehtosopimus voi olla varsin pitkä, jos palvelun käyttöön liittyy paljon ohjeistettavaa ja velvollisuuksia. Mikäli palvelun ylläpitäjä malttaa pitää lakitekstin koukerot loitolla, käyttöehdot voi ilmaista hyvinkin ytimekkäästi. Kotimainen Vuodatus.net puristaa ehtonsa yhdelle A4-sivulle, Twitter vie kaksi, kun verkkoyhteisöjen rakentamispalvelu Ning taas täyttää 15 sivua selvittäessään asiakkaidensa oikeuksia ja velvollisuuksia.

Nykyään, kun verkon käyttäjät voivat yhä enemmän toimia itse palvelun tuottajina ja kehittäjinä luomalla uusia verkkopalvelujen sisällä toimi-

via itsenäisiä sovelluksia tai toiminnallisuuksia (”Third party applications”, ”Widgets”), onkin tarpeen määritellä velvollisuudet seikkaperäisesti. Osa ehdoista ja ohjeista on siis sellaisia, jotka eivät koske kaikkia yhteisön jäseniä. Esimerkiksi Facebookin viihdyttävyyden ja koukuttavuuden perustuvat osin siihen, että yhtiö tarjoaa ulkopuolisille kehittäjille mahdollisuuden tuottaa erilaisia sovelluksia. Kehittäjät käyttävätkin Facebookin olemassa olevaa alustaa käyttäjineen. Yhteisön käyttäjän kannalta on kiinnostava tietää, millä ehdoilla kehittäjät heille palveluita ja ominaisuuksia tuottavat.

Käyttöehtodokumenttiin nojaututaan mahdollisissa riita- ja oikeustapauksissa. Seuraavassa on listattu joitakin tavallisimmin käyttöehdoissa esiintyviä kohtia. Lista ei välttämättä ole kattava eikä toisaalta kaikkia elementtejä esiinny kaikissa verkkopalveluissa.

Tämän kappaleen lukeminen ei korvaa kunkin palvelun omien käyttöehtojen lukemista rekisteröityessä, vaan on tarkoitettu avuksi ja taustatiedoksi. Esitetyt yleistyksiset käyttöehtojen sisällöstä ja tulkinnat niiden tarkoituksesta eivät ole lakimiehen kynästä vaan käyttäjää edustavien kirjoittajien käsialaa.

Palvelun käyttäminen on ilmaus sopimuksen hyväksymisestä

Käyttöehtosopimus syntyy sivujen käyttäjän ja sivuja ylläpitävän yhtiön välille. Verkkopalvelun tarjoajan käsityksen mukaan olet hyväksynyt käyttöehtosopimuksen, kun käytät sivustoa. Ellet voi ehtoja hyväksyä, voit vain olla käyttämättä palvelua. Suurilla käyttäjämassoilla voi jatkossa olla jonkin verran sananvaltaa joidenkin palvelujen käyttöehtoihin. Facebook päätti keväällä 2009 perustaa ”virtuaalisen kaupungintalon”, jossa se kuulee käyttäjiensä mielipiteitä käyttöehtojen muuttamisesta ennen uusien ehtojen voimaan saattamista.

Palvelun tarjoaja voi muuttaa käyttöehtoja ilman, että se ilmoittaa muutoksesta erikseen käyttäjilleen. Sopimustekstissä sanotaan, että käyttäjän pitäisi itse säännöllisesti käydä tarkistamassa käyttöehtosivulla, ovatko ne muuttuneet. On tietenkin hyvin harvinaista, että yksittäinen käyttäjä näin toimii. Moni jättää liittyessäänkin käyttöehdot lukematta luottaen siihen, että jos ehdoissa on jotain tavattoman kohtuutonta, asia tulee julkiseen tietoon. Niin kuin se nopeasti tulee. Näin kävi esimerkiksi juuri Facebookin muutettua ehtojaan helmikuussa 2009.

Palvelun kuvaus yksilöi, minkä palvelun tai palveluiden käyttöä sopimus koskee. Käyttöehdoissa saatetaan huomauttaa, että palvelun tarjoaja voi lisätä ja poistaa palvelun osia ja ominaisuuksia harkintansa mukaan neuvottelematta asiasta käyttäjiensä kanssa.

Facebookin helmikuun 2009 käyttöehtokohu

Facebook julkaisi uuden version käyttöehdoistaan helmikuussa 2009 ilmoittamatta asiasta käyttäjilleen erikseen. Suuri haloo nousi, kun yhdysvaltalainen kuluttajalehti The Consumerist kiinnitti huomiota muuttuneisiin käyttöehtoihin. Palvelun käyttöoikeutta käyttäjien julkaisemaan sisältöön laajennettiin niin, että halutessaan Facebook saisi käyttää materiaalia, vaikka sen julkaissut käyttäjä olisi lopettanut palvelun käytön. Julkinen mielipide oli niin voimakkaasti uusien käyttöehtojen vastainen, että Facebook palautti voimaaneliset käyttöehtonsa ja avasi julkisen keskustelun siitä, millaiset käyttöehtojen pitäisi olla. Yleisö sai usean viikon ajan kommentoida uusia käyttöehtoja etukäteen "virtuaalinen kaupungintalo" -palstalla. Uusista käyttöehdoista äänesti 600 000 käyttäjää, 0,3 % yhteisöpalvelun rekisteröityneistä käyttäjistä.

Suurelle yleisölle tarkoitetut verkkopalvelut on yleensä lapsilta kiellettyjä. Esimerkiksi Facebook, MySpace ja YouTube on tarkoitettu yli 13-vuotiaille. Habbo Hotel edellyttää käyttäjiltään 10 vuoden ikää ja IRC-Galleria 12 vuotta. Googlen käyttöehdoissa sanotaan, että asiakas ei saa käyttää palveluja, jos hänellä ei "ikänsä puolesta tai muutoin" ole toimivaltaa tehdä sitovaa sopimusta Googlen kanssa. Joissain palveluissa alle 18-vuotiaita kehoitetaan kysymään palvelun käyttöön lupa vanhemmiltaan.

Palvelun ylläpitäjä ei ota vastuuta juuri mistään

Käyttöehdoista löytyy yleensä kohta, jossa todetaan, että palvelu tarjotaan sellaisena kuin se on ja ettei palvelun toimivuudesta tai saatavuudesta anneta mitään takuita.

Palvelu sanoutuu irti kaikesta vastuusta käyttäjien julkaisemaan sisältöön. Se ei sitoudu pitämään tallessa käyttäjiensä julkaisemia sisältöjä vaan päinvastoin pidättää itselleen oikeuden, joskaan ei velvollisuutta, poistaa sopi-

mattomaksi katsomiaan sisältöjä ja estää käyttöehtoja rikkoneen henkilön pääsyn palveluun.

Palveluun julkaistavaa sisältöä koskevia ehtoja saattaa olla listattuna kappalekaupalla. Käyttäjää vastuutetaan huolehtimaan siitä, että tämän julkaisemat sisällöt eivät loukkaa kolmansien osapuolien oikeuksia yksityisyyden suojasta aineettomia oikeuksia turvaaviin tavaramerkki- ja tekijänoikeuksiin. Hieman huonommin saatetaan tehdä selkoa siitä, mitä oikeuksia käyttäjällä itsellään palvelun käyttäjänä on. Esimerkiksi suomalainen perusoikeus, sananvapaus, ei tietenkään ulotu niin pitkälle, etteikö verkkopalvelu voisi käyttöehtojensa nojalla puhaltaa bittien taivaaseen kaiken ajan mittaan julkaisemasi, jos se katsoo jonkun oikeuksia loukatun tai palvelun viihtyvyyden vuoksesi kärsivän. Pidä siis varmuuskopiot arvokkaista sisällöistäsi itsetallessa.

Jos olet tarkka tekijänoikeuksistasi, tarkista, että oikeus sisältöön säilyy sinulla siitä huolimatta, että myönnät palvelulle sen tarvitsemat varsin laajat käyttöoikeudet. Esimerkkinä ote MySpacen käyttöehdoista:

Näyttämällä tai julkaisemalla sisältöä MySpace-palvelussa tai sen välityksellä annat MySpace:lle rajoitetun oikeuden käyttää, muuttaa, poistaa, lisätä, esittää tai näyttää julkisesti, jakaa, valmistaa kappaleita ja saattaa yleisön saataville tätä sisältöä yksinomaan MySpace-palveluissa tai sen kautta, rajoituksetta mukaan lukien MySpace-sivuston sisällön jakaminen kokonaan tai osittain minkä tahansa mediakanavan kautta. Ainoastaan merkinnällä "yksityinen" varustettua sisältöä ei tulla jakamaan MySpace-sivuston ulkopuolella.

Tarkista myös, mitä tapahtuu julkaisemillesi sisällöille silloin, kun päätät sulkea tilisi palvelussa. Asiakasystävällisimmät verkkopalvelut mainitsevat käyttöehdoissaan, että niiden oikeus esittää julkisesti käyttäjän tuottamia sisältöjä päättyy siihen, kun tämä sulkee tilinsä palvelussa.

Palveluilla on sijaintimaansa lainsäädännön mukaiset velvollisuudet luovuttaa käyttäjiensä viestinnän tunnistetietoja viranomaisille, käyttöehdoissa muistutetaan.

Käytät palvelua omalla vastuullasi

Käyttöehtosopimukset teroittavat, että käytät palvelua omalla vastuullasi. Palvelun ylläpitäjä ei ennakoon tarkasta käyttäjien palvelussa julkaisemia sisältöjä, minkä vuoksi saatat joutua näkemään myös loukkaavaa ja sopimaton sisältöä. Sinulle voidaan tarjota keinoja ilmoittaa tällaisista sisällöistä ylläpidolle, joka tekee voitavansa käyttöehtojen vastaisten sisältöjen poistamiseksi, mutta ei anna tästä mitään takeita.

Käyttöehtosopimus velvoittaa pitämään salasanan turvassa. Tunnistautumistietojen joutuminen väärin käsiin ja siitä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat ovat täysin käyttäjän omalla vastuulla. Sellaisissa palveluissa, joihin kertyy paljon henkilökohtaista tietoa, salasanan varjeleminen voi ollakin jo ihan yhtä tärkeää kuin pankkitunnuksistaan huolehtiminen. Moni maksullisia osioita sisältävä palvelu vaatii, että annat rekisteröityessäsi oikeat henkilötiedot ja sitoudut pitämään ne ajan tasalla.

Joissakin sosiaalisissa verkostoitumispalveluissa käyttöehdot saattavat kieltää useamman kuin yhden käyttäjätilin rekisteröimisen. Esimerkiksi Facebookissa on erikseen kielletty käyttäjätilin rekisteröiminen jonkun toisen henkilön, ryhmän tai tahon puolesta ilman lupaa sekä henkilöllisyyden väärentäminen.

Kuluttajille suunnatut verkkopalvelut on tarkoitettu henkilökohtaiseen käyttöön ja niiden kaupallinen käyttö voi olla käyttöehdoissa vielä erikseen kielletty. MySpace muotoilee käyttöehdoissaan, että palvelua voidaan käyttää mainostarkoituksiin, mutta ei suoranaisesti kaupallisiin tarkoituksiin. YouTube kieltää palvelunsa muun kaupallisen käytön, mutta markkinointiviestinnällisiä tai taiteellisia liiketoimintaa edistäviä videoita kyllä sopii julkaista. Eli taiteilijan, kauppiaan ja käsityöläisen sopii tuotteitaan mainostaa, mutta verkkokauppaa ei sovi profiiliinsa perustaa.

Käyttöehdoissa todetaan vielä, että toisia käyttäjiä ei saa kiusata, roska-postia lähettää eikä palvelua kuormittaa häiritsevillä käyttötavoilla, kuten automaattisilla skripteillä tai boteilla. Käyttäjää kielletään kopioimasta palvelusta sisältöjä mihinkään muualle julkaistavaksi.

Käyttöehdoissa saatetaan erikseen luetella liuta noudatettavia lakeja ja säädöksiä. Vaikka ei lueteltaisikaan, se ei tarkoita, etteivätkö lait ja säädökset pätsisi siitä huolimatta. Lisäksi verkkopalveluilla on usein vielä erilliset, tarkemmat käyttäytymisnormistonsa, ("Code of conduct"), joista ilmenee yksityiskohtaisemmin, millaiseen ilmapiiriin palvelussa pyritään. Kaikista ohjeista huolimatta palvelun ylläpitäjä varaa itselleen oikeuden viime kädessä

sä päättää, millainen toiminta on käyttöehtojen vastaista ja saattaa johtaa käyttöoikeuden päättymiseen.

Verkkopalvelu ilmoittaa käyttöehdoissaan, minkä maan lainsäädäntöä riitatapauksissa noudatetaan. Jos kansainvälinen verkkopalvelu tarjoaa suomenkielisen käännöksen käyttöehdoistaan, se yleensä huomauttaa, että käännös on vain asiakkaan mukavuudeksi, ja riitatapauksissa noudatetaan alkupe-
räistä englanninkielistä dokumenttia, mikäli tulkinnasta on erimielisyyttä.

VIDEOVIESTINTÄ – ENEMMÄN KUIN KUVAPUHELIN

Elävä kuva on aito ja mutkaton tapa viestiä verkossa. Laajakaistaisten internetyhteyksien kattaessa käytännössä koko maan mahdollisuudet videoyhteyksiin ovat kaikkien ulottuvilla. Nettikameroita on hankittu etenkin lapsiperheisiin pelikonsoleja varten, koska monet suosittu pelit käyttävät konenäköä pelihahmon ohjailuun. Kuvayhteydestä on monenlaista iloa myös tietokoneella.

Samanaikainen videoyhteys

Videopuheluita suosivat erityisesti ne, jotka matkustavat työkseen paljon ja haluavat olla tiiviissä yhteydessä läheistensä kanssa. Hullumpi ajatus ei ole myöskään saattaa lapset tapaamaan isovanhempiaan netissä vaikkapa samaan aikaan joka viikko. Kummikin ehtii hoitaa lapsen elämässä läsnä olevan aikuisen rooliaan paremmin, jos voi ajoittain käyttää siihen avukseen tietokonetta.

Videoneuvottelutaidoista voi jatkossa olla hyötyä vapaa-ajan lisäksi myös työssä ja muussa yhteiskunnallisessa elämässä. Yritykset säästävät matkakuluissa ja suosivat videoneuvotteluja. Vuoden 2009 alusta voimaan tullut kuntalain muutos sallii kunnallisten toimielinten kokouksiin osallistumisen videoneuvotteluyhteyden avulla. Valmisteilla olevan uuden yhdistyslain yhtenä tavoitteena on, että yhdistysten kokouksiin olisi mahdollista osallistua myös videoyhteyden kautta.

Näin pääset alkuun

Videoyhteyksien ottaminen on tottuneelle tietokoneen käyttäjälle varsin helppoa: Skype (<http://www.skype.fi>) ja Google Talk (<http://www.google.com/talk>), Windows Live Messenger (<http://messenger.live.com>) ja iChat (käyttöjärjestelmässä mukana) ovat nettipuheluohjelmistoja, joilla voi ottaa myös videoyhteyden. Tarvittava nettikamera on yleensä uusissa kannettavissa tietokoneissa sisäänrakennettuna, ja vanhempien mallien käyttäjä voi hankkia erillisen webbikameran varsin edullisesti.

Värvää joku videoyhteyksien käyttämisestä kiinnostunut lähimmäinen harjoittelukaveriksi, niin pääsette heti kokeilemaan. Tapaamisaika on hyvä sopia etukäteen, jotta molemmat osapuolet ehtivät valmistautua.

Sommittelu, valaistus ja ääni

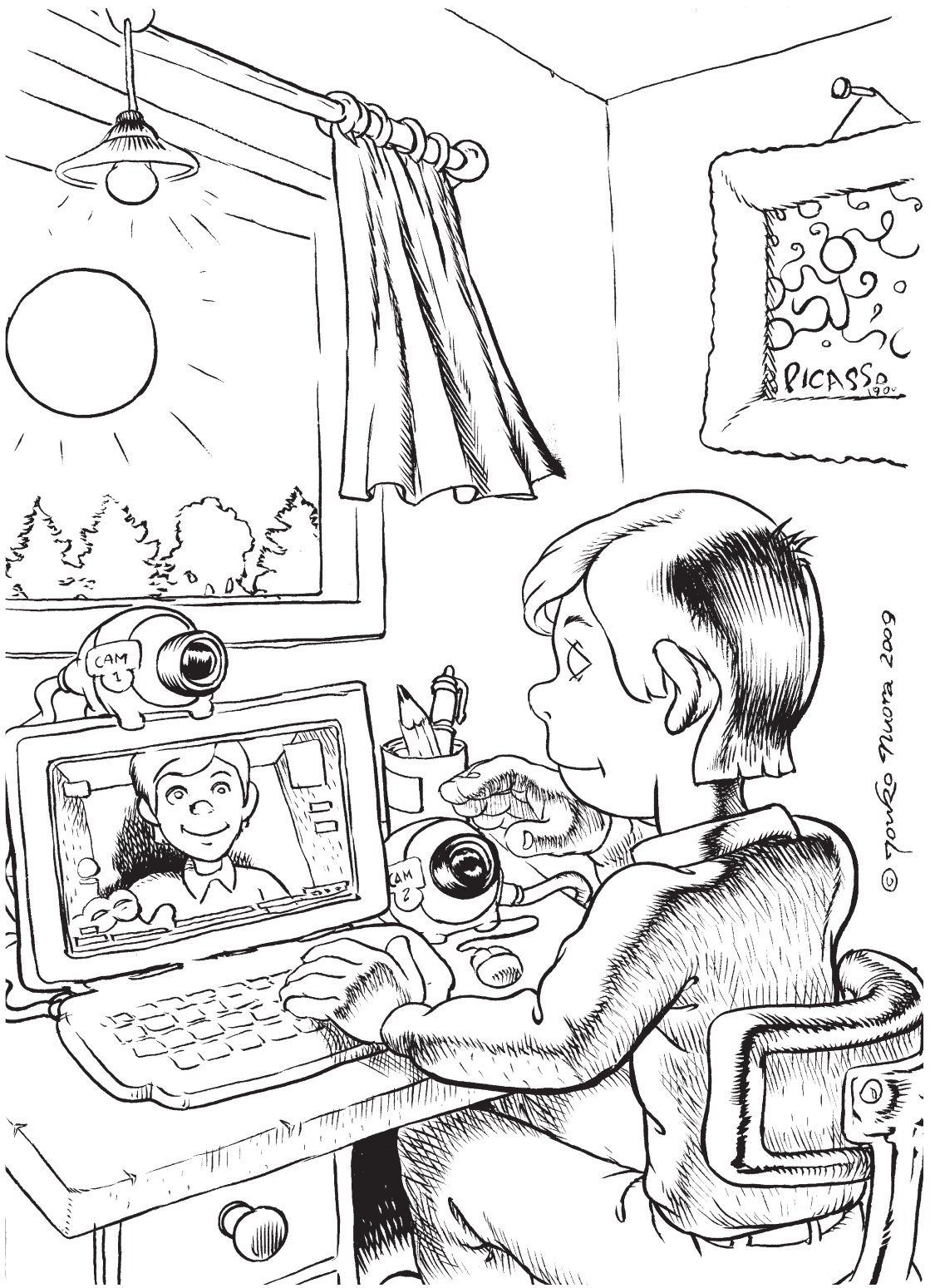
Kuvan asetteluun kannattaa kiinnittää huomiota, että toissijaiset seikat eivät pilaa juttuhetkeä. Ennakkokatselukuvasta näet, miten videopuhelun vastaanottaja näkee sinut.

Sijoita kamera mahdollisimman lähelle monitoria joko ylä- tai alapuolelle. Kun itse katsot monitoria nähdäksesi keskustelukumppanin kasvot, tulee katseesi suunnasta luonteva.

Varmista riittävä valaistus

Valaistus on tärkein kuvan laatuun vaikuttava tekijä. Jos mahdollista, asetu niin, että ikkunasta osuu luonnonvalo kasvoillesi. Videoneuvottelun valaistuksen kannalta ihanteellinen paikka tietokoneelle onkin ikkunan edessä. Valon pitäisi laskeutua kasvoillesi edestä ja mieluummin ylhäältä kuin alhaalta.

Jos käytät silmälaseja, varmista, että niihin ei tule häiritseviä heijastuksia tietokoneen monitorista. Muiden valolähteiden tulisi olla tietokoneen näyttöä kirkkaampia. Tämä on tärkeää, koska vastapuoli tuntee olonsa epämuksuvaksi, ellei saa katsekontaktia. Pieni lapsi ei ehkä edes tunnista tuttua ihmistä, jos heijastus häivyttää hänen silmänsä. Mikäli et saa ympäristön valoa enää kirkkaammaksi ja heijastus pysyy, kokeile tilapäisesti vähentää näytön kirkkautta tietokoneen järjestelmäasetuksista tai monitorin säätimistä.

© Jouko Nuora 2009

Valitse kuvakoko

Istu ryhdikkäästi ja säädä kuvakoko sopusuhtaiseksi. Voit hyödyntää TV:stä tuttuja kuvakokoja: puolilähikuva eli ”rintakuva”, jollaisessa uutistenlukija usein näytetään, sopii hyvin keskusteluihin. Jos haluat tehdä keskustelusta astetta intiimimmän, käytä lähikuvaa. Tässä kuvakoossa tunteet näkyvät kasvoilta selvästi. Jätä ilmatilaa pääläen päälle ja leuan alle.

Jos otat yhteyksiä lasten kanssa, huolehdi, että kaikki näkyvät kamerassa ja näkevät ruudulle. Jos kannettava tietokone on pöydällä, näkee taapero mukavasti ruudulle syöttötuolista. Koneen voi laskea myös lattialle, mutta näppäimistö ja hiiri voivat olla niin kiinnostavia, ettei lapsi malta olla hakaamatta niitä.

Kiinnitä huomiota siihen, mitä kuvassa näkyy itsesi lisäksi. Siisti ympäristö kuvassa on kohteliaisuus ja kertoo, että olet nähnyt vaivaa keskustelukumppanisi vuoksi. Mikäli aiot ryhtyä ahkeramminkin ottamaan kuvayhteyksiä, saatat haluta lavastaa erityisen videokeskustelunurkkauksen.

Etäyhteyksien sujuvasta käytöstä on etua myös nykyajan kansainvälisessä työelämässä. Asiallinen videonurkkaus voi olla kannattava investointi sitä tilannetta silmällä pitäen, että joudut joskus osallistumaan videokonferenssiin aikaerojen vuoksi myöhään illalla kotoasi.

Äänen ja kuvan laatu

Jotta ääni kuuluu miellyttävästi eikä lähde kiertämään, mikrofonin on oltava riittävän kaukana niistä kaiuttimista, jotka toistavat vastapuolen äänen. Kuulokkeiden käyttö poistaa tämän ongelman. Kuulokkeiden käyttö on muutenkin kohtelias tapa puhelukumppaniasi kohtaan: näin hänen puheensa on vain sinun kuultavaksesi eikä kaikkien samassa asunnossa olevien. Mikäli otatte videoyhteyksiä isommalla porukalla, on kaiuttimien käyttö tarpeen. Varatkaa aikaa äänien säätämiseen ennalta, että siihen ei kulu aikaa varsinaisessa tapaamisessa.

Tietoliikenneyhteydet voivat olla ajoittain huonot, mikä voi aiheuttaa kuva- ja äänyhteyksien katkeilemista ja viivettä. Tämän takia kannattaa pyrkiä puhumaan hieman tavallista selkeämmin ja käyttää hieman tavallista rauhallisempaa elekieltä. Nopeat pään ja kädenliikkeet saavat kuvan suttautumaan. Jos häiriöt ja viiveet käyvät liian häiritseviksi, voi puhelun katkaiseminen ja uudelleen aloittaminen auttaa. Mikäli sujuvaa yhteyttä ei vaan millään saa aikaan, saattaa olla syytä ottaa yhteyttä internetpalveluntarjoajaan

Tarkistuslista videopuhelujen aloittamista varten

- Internetpuheluohjelmisto: esim. Skype ja Google Talk kaikille käyttöjärjestelmille, Microsoft Live Messenger Windows-tietokoneille ja iChat Macille.
- Webkamera (jotkut mallit sisältävät myös mikrofonin)
- Mikrofoni tai kuuloke-mikrofoniyhdistelmä (ns. headset)
- Kontaktit: Videoyhteyden ottamista varten toinen osapuoli on kytkettävä ensin kontaktiksi. Uuden kontaktin voit lisätä suoraan toisen osapuolen nimimerkillä tai hakea sähköpostin tai nimen perusteella. Videoneuvottelu voidaan aloittaa, kun näette toisenne kontakteina ohjelmiston yhteyslistalla.
- Asetukset kannattaa valita niin, että sinä ja kontaktisi näytte toisillemme mutta videovalmiutenne ei näy koko kyseisen ohjelmiston käyttäjäkunnalle. Videochat-ohjelmistoissa voi valita, hyväksyykö tulevia puheluita keneltä tahansa vai vain niiltä, jotka on lisännyt kontaktilistalleen.
- Ajankohtaisiin käyttöoppaisiin kannattaa tutustua internetpuhelu- ja videoyhteysohjelmistojen omilla sivuilla. Hauskinta harjoittelu on, jos sen voi tehdä kaverin kanssa niin, että kumpikin kokeilee yhteyden ottamista omalla tietokoneellaan.

ja selvittää häiriöiden syy; hitaimmillakin nykyään tarjolla olevilla yhteyksillä ainakin äänen ja pienikokoisen videokuvan pitäisi liikkua ongelmitta.

Videoyhteys lasten kanssa

Videoyhteyksien ottaminen lasten kanssa on palkitsevaa, mutta vaatii omat niksinsä. Harjoitelkaa aikuisten kesken niin kauan, kunnes yhteyksien ottaminen sujuu rutiinilla. Lapset eivät malta odotella säätämistä.

Muista, että valmistelut ohjelmien asentamisesta asetuksien ja kameran säätämiseen eivät ole yhtä yksinkertaisia tottumattomalle tietokoneen käyttäjälle. Varaa puhelin lähelle, niin että voit tarvittaessa kysyä tai neuvoa, mistä valikosta mikäkin asetus kytketään.

Jo vastasyntynyt sopii videojuttukaveriksi

Ensimmäistä kertaa isovanhemmiksi tulleille jo pelkkä vastasyntyneen rauhallinen köllöttely suorassa videolähetyksessä voi olla elämys. Kovin pienten vauvojen kanssa ilo onkin jonkin aikaa aikuisten puolella. Tuijan kokemuksen mukaan vauva alkaa tunnistaa tutut kasvot ja äänet ruudulta lähempänä yhden vuoden ikää. Tunnistaminen ja iloinen hymy palkitsee ja tuo lapsiperheen lähemmäksi, vaikka muutenkin nähtäisiin viikoittain. Varsinkin kauempana asuville isovanhemmille videokurkistus lapsenlapsen elämään on arvokas ilo.

Jotta pääosan esittäjä olisi suorassa lähetyksessä parhaimmillaan, yhteyksiä kannattaa ottaa silloin, kun vauva on levännyt ja kylläinen. Toisaalta, jos ruokailuhetket ovat stressittömiä, miksei kutsuta isovanhempia mukaan pöytään? Äitiyslomalaisen päivää voi piristää, jos mummu tulee videolla seuraksi, kun pikkuihminen nauttii ensimmäisiä soseitaan.

Toisten perheiden päivä- tai viikkorytmiin sopii säännöllinen ennalta sovitettu videojutteluhetki, kun taas joidenkin mielestä on mukavampi elää tilanteen mukaan ja ottaa yhteyksiä silloin, kun tilanne on rauhallinen. Pääasia, että kaikki osapuolet kokevat videotapaamisen palkitsevana eivätkä liian stressaavana.

Kukkuu ja Körö körö kirkkoon

Jo alle yksivuotiaan kanssa voi leikkiä kädet kasvojen eteen – kukkuu -leikkiä, vinkkaa Pasi Örn Vantaalta. Tuijan kokemuksen mukaan pikkuvauva osaa myös taputtaa käsiään videomummun ohjaamana ja rummuttaa pöytää.

”Kaksivuotiaalle on esitetty körökörö kirkkoon -tyylisiä leikkejä niin, että vastaanottajapäässä oleva vanhempi hyppyyttää samalla, kun loruja luetaan

kolmentuhannen kilometrin päässä, kertoo Italian Salentossa perheineen asuva Katja Huovinen. Juttelemisen lisäksi viisivuotias on tykännyt lähettää hymiöitä. ”Meillä on lapset olleet jo aika isoja (2 ja 5), kun kotiin on tullut laajakaista, ja sitten kesti vielä jonkin aikaa, että mummulle saatiin – tuttu nörtti kävi asentamassa ohjelman.”

Kasvojen ilmeet ja käsien eleet välittyvät heikkotasoisessakin videokuvassa melko hyvin. Kovin yksityiskohtaiset piirrokset eivät välttämättä avaudu selostamatta. Lasten taideteokset voisi ehkä valokuvata tai skannata ja laittaa etukäteen netin kuva-albumiin – osaa sitten juttukaveri paremmin kehua.

Ulla Lukkari Tampereelta kertoo, että hänen tyttärensä näyttävät kilpaa mummulle Skypellä omia piirustuksiaan tai muita askartelujaan. ”Muksuja olen koittanut ohjeistaa, että vain yksi puhuu kerrallaan, niin saadaan jotain selvääkin. Lapset tупpaavat puhumaan toistensa päälle, koska molemmathan näkyvät kuvassakin yhtä aikaa.”

”Meillä on kokemusta lähinnä kuvattomista yhteyksistä”, kertoo Marko Ala-Fossi Ilmajoelta. ”Niissä on monesti käynyt niin, että vaikka oikeaa näköyhteyttä ei ole ollut, pieni lapsi on puhelimesta halunnut näyttää mummolle tai kummille uutta leluaan tai käteen tullutta haavaa. Fiksu mummo ja kummi on osannut näkemättäkin päivitellä, mitenkä olikin mainio lelu. Ala-Fossi vinkkaa, että kannattaa ehkä ennen yhteyden avaamista miettiä ja jutella lapsen kanssa, mitä hän ainakin haluaa keskustelukumppanille näyttää ja kertoa niin, ettei pikkuihminen livistä kesken kaiken penkomaan lelukaappiaan hakeakseen ne tietyt legorakennelmat, jotka mummon pitää ehdottomasti nähdä. ”Siinä kun on riski että matkalla tai lelukaapissa vastaan tulee jotain niin mielenkiintoista, että mummo unohtuu yksin huhuilemaan läppärinsä ääreen.”

”Lapset eivät malta odotella, vaan karkaavat heti, jos pitää hienosäätää tekniikkaa tai soitella useampaan kertaan. Pienikin tekninen viive tai takkuilu kadottaa lasten mielenkiinnon – pitkäjänteisyys ei kuulu pikkuväen hyveisiin”, vahvistaa myös Pia Maurel Pariisista. ”Ajantajun ollessa pienillä aika kortilla kannattaa keskittää jutut lähitulevaisuuteen ja aivan hiljattain tapahtuneisiin juttuihin. Havainnollistaminen esineillä ja piirroksilla on suositeltavaa! Olen onnistunut videoimaan joskus jotain lauluskeluja, muttei niitä kehdata hoilata livenä, tulevat kai äitiinsä kun vähän pelkäävät kameraa”, hän virnistää.

”Meillä hankaloittaa videokeskusteluja kaksikielisyys, sillä suomi on selvästi heikompi molemmilla – kuusivuotias esikoinen osaa muodostaa yksinkertaisia lauseita, muttei voi spontaanisti kertoa tekemisistään, lähinnä menee kuuntelun puolelle, minä kerron tapahtumia ja isovanhemmat tai muut

Kameran sijoituspaikka ratkaisee katsekontaktin tunning

Tutkija Jaron Lanier pohti Discover-lehdessä 2006 sitä, mikä ihmisen psykologiassa selittää videokokousten hidasta yleistymistä. Tunnetuin ratkaisematon ongelma perinteisissä videoneuvotteluissa on Lanierin mukaan se, että katsekontakti vääristyy. Koska kamera ja näyttö ovat erillisiä laitteita, katseen suuntaaminen näyttöön merkitsee katseen irrottamista kamerasta. Jos kamera esimerkiksi on videoneuvottelussa sijoitettu näyttöruudun päälle, saattaa vaikuttaa siltä, että vastapuoli ei katso silmiin, vaan alemmas. Lanierin mukaan tutkimukset osoittavat, että katsekontaktin puute vähentää luottamusta, yhteistyön tehoa ja tyytyväisyyttä vuorovaikutukseen.

omiaan ja kommentoivat. Nelivuotias kuopus ei juuri puhu kuin irtonaisia sanoja suomeksi, mutta ymmärtää kyllä sujuvasti myös”. Maurelin kokemuksen mukaan juttelut kestävät harvoin yli viittä minuuttia. ”Yleensä jatkan itse juttelua ja ”filmaan” poikien leikkejä webcamillä, jotta toisessa päässä tuntevat olevansa melkein meidän olohuoneessa”.

Videokonferenssiin osallistumisesta

Kun sinut kutsutaan osallistumaan videokonferenssiin, muista seuraavat perusasiat. Yrityskäytössä videokonferenssilaitteet voivat olla kotikäyttöön saatavilla olevia parempilaatuisia: näyt isossa kuvassa videoscreenillä, joka antaa vähemmän anteeksi kuin rakeinen webkamerakuva. Muista siis siisti ulkomuoto. Varo tiedostamattomia eleitä, kuten nenän kaivamista. Nyrkkisääntö: älä kosketele kasvojasi ollenkaan.

Ammattimaisissa kokous- tai opetustilanteissa tavallisesti yksi henkilö toimii puheenjohtajana, ja kun yksi puhuu, puheenjohtaja pitää muut osallistujat mykistettynä. Osanottajilla voi olla käytössään nappi, jolla pyydetään puheenvuoroa tai ääneen voi päästä vanhanaikaisesti videokuvassa viittaamalla.

Varaa kaikki aiheeseen liittyvät dokumentit käsille. Jos esität jotain aineistoja, kuten kuvia, dokumentteja tai laskentataulukoita, avaa ne valmiiksi, jotta saat ne esiin jaetulle ruudulle nopeasti. Siivoa työpöytäsi irrallisista ikoneista, jotta muiden osanottajien huomio ei kiinnity ruudultasi näkyviin tiedostonimiin. Varmista myös, että taustakuva, jos sellaista käytät, antaa ammattimaisen vaikutelman. Mökkirantasaunamaisemat, koirat ja vauvat on syytä jättää kotikoneelle.

Vaikka tietokoneesi ruutu ei olisikaan suoraan muiden kokoukseen osallistujien nähtävissä, kannattaa silti avata valmiiksi tärkeimmät asiaan liittyvät dokumentit tai ainakin hakemisto, josta ne voi tarvittaessa nopeasti avata. Käynnistä sopiva muistiinpanosovellus, esimerkiksi tekstieditori, ja kirjaa siihen jo ennen tilaisuuden alkua oleelliset tiedot (kokouksen aihe, osallistujat jne). Niiden perusteella tiedosto on myöhemmin helpompi löytää. Kokouksen aikana esiin tulevat linkit, nimet, osoitteet ja vastaavat on usein tapana ”jakaa” osallistujille kirjallisina esimerkiksi kokouspuhelun yhteydessä käytettävän chattikanavan välityksellä. Siitä ne on helppo kopioida talteen muistiinpanoihin. Välttääksesi häiriöääniä muiden puheenvuorojen aikana saattaa olla hyväksi mykistää oma mikrofoni – opettele käyttämään mykistystoimintoa sujuvasti joko neuvotteluohjelmasta tai mikrofonilaitteesta. Näin säästät tovereittesi korvia esimerkiksi äkillisen yskänkohtauksen yllättäessä.

Ja viimeisenä: jos osallistut kokoukseen kannettavan tietokoneen avulla, varmistaathan, että koneessa riittää virtaa vaikka kokous venyisikin arvioitua kauemmin!

Videokonferenssin järjestäjä huolehtii työkaluista: osallistuja saa yleensä kutsun sähköpostitse linkkinä työtilaan, jossa videoneuvottelu pidetään.

Edellä esittelemämme ohjelmat on tarkoitettu kahdenvälisiin videoyhteyksiin. Kun sinulla ja läheisilläsi alkaa olla rutiinia nettikameran käyttöön ja videoyhteyksien ottamiseen, voitte kokeilla jotain uutta ja kunnianhimoisempaa: videoyhteys kolmen huushollin kesken onnistuu esimerkiksi maksuttomalla Adobe ConnectNow -videokonferenssityökalulla (<http://www.adobe.com/acom/connectnow/>). Se on verkko-opetuksen ja yritysmaailman tarpeisiin suunnatun Adobe Acrobat ConnectPro:n ilmaisversio. Osallistujilla on oltava tietokoneellaan asennettuna Flash-selainlaajennus.

Maksullisilla ohjelmistoilla on mahdollista ottaa videoyhteyksiä myös kolmea osallistujaa suurempien ryhmien kesken.

Videokekkerit

Videokekkerit on vapaamuotoinen ja rento monenvälinen videoneuvottelu. Videokekkereillä voi pelata ja leikkiä, laulaa ja jutella. Videokekkereiden järjestäjän tehtävänä on huolehtia, että ohjelma rullaa ja osallistujat viihtyvät. Aloita valmistelut hyvissä ajoin. Kannusta osallistujia irrottautumaan tietokonepöydästään. Kehota heitä kokeilemaan, löytyisikö kotoa kameralle ja tietokoneelle paikka seisomiskorkeudelta, kenties kirjahyllystä? Aloita ”soundcheck” ajoissa niin että ääni- ja kuvayhteydet ovat kunnossa varsinaisten kutsujen alkamishetkeen mennessä.

Huolehdi, että tilaisuus pysyy aikataulussaan niin, että ne, jotka joutuvat lopettamaan määräajassa, pääsevät osallisiksi tärkeimmistä ohjelmanumeroista. Huolehdi, että kaikki osallistujat pääsevät esille niin, etteivät äänekäimmät varasta koko showta.

Varmista kaikilta osallistujilta, että on luvallista ottaa kuvia ja tallettaa tilaisuuden chat-loki. Ota muistoksi ruutukaappauksia ja tee parhaista albumi yhdessä käyttämänne paikkaan (esimerkiksi Facebookiin tai Flickriin).

Videobloggaus ja videokirje

Ennen internetiä äänikirjeet kulkivat c-kaseteilla. Nyt sellaisen voi kuvata ja tallettaa webbikameran välityksellä johonkin verkon lukuisista videokeskustelupalveluista ja lähettää linkin kutsuna ystävälle. Useat palvelut mahdollistavat yksityisen videoviestinnän niin, että koko maailma ei pääse viestiä katsomaan.

Videokirje on sanana harvemmin käytetty ja työkaluja sellaisten taltioimiseenkin on alkanut ilmestyä vasta viime aikoina. Idea on tuttu äänikirjeestä: tallennetaan tietylle vastaanottajalle tarkoitettu tervehdys johonkin verkon yksityiseen tilaan ja kutsutaan valitut ystävät katsomaan sitä.

YouTube on ylivoimaisesti suosituin videopalvelu

Vuonna 2005 perustettu YouTube oli ensimmäisiä julkisia videojulkaisualustoja. Se on tunnetuin ja käytetyin videoiden jakamiseen keskittyvä verkkosivusto. YouTubeen voi kuka hyvänsä perustaa ilmaiseksi oman videokanavan (”channel”), johon voi lähettää omia videopätkiä julkisesti nähtäville tai vain

omalle porukalle katsottaviksi. Valtaosa YouTubesta löytyvästä materiaalista lieneekin erilaisia harrastelijoiden kotivideoita. Toisaalta YouTuben tarjoama ilmainen levityskanava on vauhdittanut harrastelijoiden videoeditointitaitojen kehittymistä. Riippumattomat tuottajat ovat saaneet mahdollisuuden tavoittaa miljoonayleisöjä – kiinnostavuus ratkaisee. Suosituimmat videot saavat satojatuhansia katselijoita päivittäin, ja pitkään suosittu pätkät ovat jo keränneet satojamiljoonia katselukertoja.

YouTubesta ponnisti kuuluisuuteen esimerkiksi Lonelygirl15-sarja, jota julkaistiin kahden vuoden ajan. Sarjan tuottaja on nyt lisensoinut formaatin Japaniin.

YouTuben lisäksi on lukuisia muita videojulkaisupalveluita (esim. Vimeo ja Blip.tv), joihin kannattaa myös käydä tutustumassa.

Itse kuvattujen videoiden lisäksi ihmisillä on joskus tapana julkaista esimerkiksi televisiosta nauhoitettua materiaalia. Lehdistössä kohua herättäneet kohtaukset keskusteluohjelmista tai uutistenlukijan kömmähdykset päätyvät YouTubeen niidenkin nähtäväksi, jotka eivät nähneet tilannetta televisiosta.

Erityisen suosittua on videoiden uudelleenmiksaus (remix), jossa tunnettuja kohtauksia elokuvista tai tv-sarjoista leikataan uudelleen ja varustetaan uudella ääniraidalla. Parhaat remixit ovat taidetta tai ansiokasta poliittista satiiria. Remixaajat toimivat tekijänoikeudellisesti harmaalla alueella, sillä tekijänoikeuslait ja käyttöehdot kieltävät televisiosta nauhoitetun sisällön julkaisemisen. YouTubeessa pääsee myös katsomaan televisiomateriaalia aivan laillisesti, sillä lukuisat TV-toimijat (kuten BBC ja CBS) ovat ryhtyneet julkaisemaan tuotantoaan YouTubeessa. Toisaalta tällaiseen materiaaliin pääsy saattaa olla maantieteellisesti rajattu tietyille alueille.

Videojulkaisupalveluissa videoita pääsee yleensä katsomaan ilman rekisteröitymistä. YouTuben oleellinen piirre onkin videoiden katselun yhteisöllisyys: kuka hyvänsä voi nähdä videon, kommentoida sitä, jos videon julkaisija sallii kommentit, lähettää oman videovastauksensa ja jopa liittyy videoon omia merkintöjään. Videot eivät myöskään ole sidottuja kyseessä olevaan sivustoon, vaan ne voi useimmiten upottaa mihin hyvänsä verkkosivuun käyttämällä palvelun tarjoamia upotuskoodeja ("embed code"). Näin voit helposti liittää blogisi kirjoitusten sekaan videoita, joita lukijasi pääsevät katsomaan suoraan blogisivullasi.

- ➔ Katso luku "YouTuben käytön aloittaminen" ohjeliitteessä.

KOLMIULOTTEISIIN KONTAKTEIHIN AVATARIN KAUTTA

Virtuaalitodellisuudet ovat olleet arkipäivää tieteiskirjallisuuden ulkopuolellakin jo 2000-luvun alusta alkaen. Nopeiden nettiyhteyksien yleistyessä ja kotitietokoneiden graafisten ominaisuuksien kehittyessä on tullut aivan mahdolliseksi luoda itselleen kaksiulotteisen ja staattisen profiilisivu-identiteetin sijasta tai sen lisäksi kolmiulotteinen identiteetti, avatar.

Avatar on identiteettisi ”ruumiillistuma” sähköisessä maailmassa, tavallaan kuin henkiin herätetty profiilikuva tai chattitunnus. Sen sijaan, että keskustelupalstalla kommunikoisit rivi kerrallaan ja profiili-ikonisi koristaisi jokaisen lauseen viertä, avatar-perustaisessa kommunikaatiossa ohjaat eräänlaista pelihahmoa maailmassa, jossa keskustelukumppanisi ovat myös läsnä. Kun puhut, muut kokevat puheen tulevan avataristasi; näet itse tuttaviesi toiminnan reaaliajassa. Käytetystä järjestelmästä riippuu toki, kuinka monipuoliseen ei-kielelliseen kommunikaatioon pystytään, mutta yksinkertaisimmassakin virtuaaliympäristöissä voit muokata avatarisi ulkomuotoa, puhua joko tekstiä tai ääntä käyttäen julkisesti tai yksityisesti, liikkua ympäristössä ja mahdollisesti luoda omia tiloja, kuten olohuoneita, kokoustiloja tai kokonaismaailmoja.

Joissain virtuaaliympäristöissä on mahdollista suunnitella kokonaan uusia esineitä, kun taas toisissa on tyydyttävä käyttämään valmiiksi rakennettuja osia. Erilaisia virtuaalimaailmoja on netissä valtavasti. Erityisen paljon on lapsille suunnattuja ”virtuaalisia leikkitiloja”, mutta tarjontaa riittää aikuisempeinkin makuun. Osa on pääasiassa pelaamiseen tarkoitettuja, mutta taloudellisen niukkuuden aikana monet yrityksetkin ovat ryhtyneet perustamaan omia, etätyötä tai kokouksia tukevia virtuaalituloja tai rakentaneet olemassa oleviin virtuaalimaailmoihin itselleen sopivia työtiloja. Yhteistä näille kaikille on läsnäolon tunne, persoonallisuuden esiintuominen ja luovuus sekä

yhdessä tekeminen ja kokemusten jakaminen. Virtuaaliympäristöissä netin tilalliset ja sosiaaliset piirteet pääsevät todella oikeuksiinsa.

Mitä tarvitaan?

Tämänkin kommunikaatioväylän käyttöön pääsee varsin vaatimattomalla laitteistolla. Kevyimmät avatar-keskeiset, jaetut virtuaalimaailmat toimivat suoraan web-selaimessa, joten juuri mitään nettiyhteydellisen tietokoneen lisäksi ei tarvita. Korkealaatuisempaa grafiikkaa käyttäviin virtuaalimaailmoi-

hin päästään yleensä erikseen asennettavan ohjelman kautta, ja tällöin usein myös vaatimukset käytettävän tietokoneen suhteen ovat jossain määrin korkeammat, eikä esimerkiksi kaikkia käyttöjärjestelmiä (MacOS, Linux) aina tueta. Ohjelman laitteistovaatimukset selviävät samoilta verkkosivuilta, joilta asennuspaketit ladataan ("system requirements"). Yleensä on tapana ilmoittaa erikseen ohjelman käyttämisen minimivaatimukset ("minimal requirements") eli laitekokoonpano, jolla pääsee vähintäänkin kokeilemaan sen käyttöä, sekä suositeltu laitekokoonpano ("recommended"). Voi olla, että vain minimivaatimukset täyttävällä laitteistolla ei pääse käyttämään kaikkia ohjelman ominaisuuksia.

Ensiaskeleet - avatarin luominen

Aivan kuten muissa netin sosiaalisissa palveluissa virtuaalimaailmoja pääsee käyttämään vasta sitten, kun palveluun on luotu käyttäjätunnus ja profiili, ja aikaisemmin annetut ohjeet pätevät niissäkin.

Tavallisten käyttäjätietojen lisäksi pitää luoda itselleen hahmo eli avatar, jonka kautta kommunikointi virtuaalimaailmassa tapahtuu. Useimmiten on mahdollista valita jonkinlainen oletusavatar, ellei jaksakaan tai halua heti käyttää aikaa sen muokkaamiseen, mutta pienikin vaivannäkö avatarin yksilöllisyyden kehittämiseksi tuntuu virtuaalikommunikaation helpottumisena. Ihminen pitää siitä, että vastapuolella on kasvot ja persoonallisuus, ja mieluummin lähtee juttusille sellaisen avatarin kanssa, joka ei ole ihan oletuskuvastosta esiin kaivettu. On sitä paitsi helpompi tuoda esille omaa itseään virtuaalihahmolla, joka tuntuu edes jollain tavoin omalta.

Avatarin luomisessa pätevät samat säännöt kuin julkisten profiilisivujen koostamisessa: on mietittävä, miten paljon haluaa jakaa tietoa itsestään ja toisaalta millaisen kuvan haluaa antaa itsestään. Erona on kuitenkin se, että siinä missä nettifoorumeilla profiilisivun saa näkyviin vasta, kun sen erikseen klikkaa esille, virtuaalihahmon nimi ja ulkonäkö on välittömästi kaikkien läsnä olevien nähtävillä. Yleensä voi valita hahmolleen ihonvärin, hiusten tyylin, sukupuolen ja vaatetuksen.

Yleensä ei ole välttämätöntä valita samaa sukupuolta olevaa avataria kuin itse on. Tämä on kaikkien tiedossa, ja siksi usein erityisesti nuoremmat virtuaalihengaajat saattavat jopa aloittaa keskustelun kysymällä vastapuolen "aitoa" sukupuolta. Yleisesti ottaen tällaista utelua kuitenkin paheksutaan; vähän niin kuin ihmisen uskontoa ja poliittista tai muuta suuntautumista ei

ole sopivaa udella cocktailkutsuilla ventovierailta, virtuaalimaailmoissa ei ole tapana tiedustella vastapuolen sukupuolta, ihonväriä, ikää tai asuinpaikkaa.

Joissain virtuaaliympäristöissä avataria voi muokata varsin monipuolisesti, mutta ennen kuin oppii yhteisön tavoille, on syytä esiintyä siistin ja asiallisen näköisenä.

Avatarin nimi on useimmiten sama kuin käyttäjätunnuksesi kyseiseen palveluun; sen olisi hyvä olla ”nimen oloinen” merkkijono niin, että muiden on helpompaa muistaa ja luontevampaa käyttää sitä. Vältä numeroita ja erikoismerkkejä sekä loukkaavia sanoja. Esimerkiksi ”Boxy9836” vaikuttaa enemminkin auton tyyppitunnukselta kuin nimeltä, ja vaikka jonkun mielestä voikin hetkellisesti olla hauskaa luoda hahmo nimeltä ”pissapää”, vitsi kuluu loppuun nopeammin kuin kirjautumisruudun latautumiseen kuluu aikaa.

Virtuaaliset käytössäännöt

Periaatteessa virtuaalimaailmoissa pätevät samat käyttäytymissäännöt kuin muillakin netin julkisilla alueilla, esimerkiksi chattihuoneissa ja keskustelupalstoilla – eli samat kuin oikeassa elämässä. Ihmiset eivät pidä siitä, että heitä loukataan, tai siitä, että joku käyttäytyy itsekkäästi tai typerästi. Erona virtuaalimaailmojen ja tavallisempien tekstipohjaisten kommunikaatiotilojen välillä on jälleen se, että avatarin kautta alamme myös reagoida ei-kielelliseen käyttäytymiseen. Sen lisäksi, että on tapana esittäytyä tai sanoa päivää, kiitos ja näkemiin, hyvin käyttäytyvä avatar ei kävele kahden muun keskenään keskusteleavan avatarin väliin tai ilmesty virtuaaliseen bisnestilaisuuteen alasti. Usein kuulee ihmeteltävän sitä, miksi kukaan loukkaantuisi siitä, että joku esiintyy ”normaalielämässä” sopimattoman piirroshahmon muodossa – ”eihän Aku Ankallakaan ole housuja”. Totuus kuitenkin on se, että virtuaalimaailman todelliseen hyötyyn kommunikoimisessa pääsee käsiksi vasta sitten, kun sen ottaa ”tosissaan”.

Jos siis olet kiinnostunut ottamaan selvää virtuaalisen läsnäolon mahdollisuuksista, lähde matkaan kuin sivistyneelle kaupunkilomalle: mukaan mukava ulkoasu, kartta ja tutkiva mieli. Esimerkiksi Second Life -virtuaalimaailmassa järjestetään jatkuvasti konsertteja, tiede- ja kulttuuritapahtumia ja voipa siellä jopa suorittaa etäopintojakin. Muista aina kunnioittaa paikallisia ja heidän tapojaan, älä kuitenkaan pelkää ottaa kontaktia – kuten Roomasakin, parhaimmat turistikohteet ovat niitä, joita ei ole kuvattu matkailumainoksen kanteen vaan jotka löytyvät tutustumalla kaupunkilaisiin.

Second Lifessa voi käydä konserteissa ja hankkia työpaikan

Monille Second Life samoin kuin muutkin virtuaalimaailmat ovat paikkoja, joihin mennään viettämään aikaa, tapaamaan kavereita ja pitämään hauskaa. Second Lifen musiikkitarjonta on varsin monipuolinen; lähes mihin hyvänsä vuorokauden aikaan käynnissä on keikka jos toinenkin. Diskoja ja klassisia tanssi-saleja on lukemattomia, joiden joukosta voi valita omaan makuunsa parhaiten soveltuvimman. Ei pidä hämmästyä, jos huomaa joutuvansa avatarin iskuyritysten kohteeksi!

Paras tapa löytää mielekästä tekemistä Second Lifessa on osallistua tapahtumiin. Tarjolla on jatkuvasti luentoja, konsertteja ja muita tilaisuuksia, joista ilmoitetaan niitä järjestävien ryhmien kautta ja Second Lifen tapahtumakalenterissa (<http://www.secondlife.com/events>).

Suomalaisia Second Life -käyttäjiä tapaat esimerkiksi Suomi-saunalta. Second Lifen ”Suomi-Suomenkielinen” -ryhmä pitää viikoittain saunailtoja juttelun, tanssimisen ja erilaisten kilpailujen merkeissä. Liity ryhmään, jos haluat vastaanottaa ryhmän tiedotteita. Viime aikoina ainakin jumppatunteja ja esperanton opetusta on saunalla pidetty. Tiedustele ajankohtaisista tapahtumista laittamalla pikaviesti avatarille nimeltä Helena Rosse.

Muita suomalaiskytkentäisiä ryhmiä ovat Metaversal Arts ja Yoen Kievari. Liity myös Sula Pinta -ryhmään, jos haluat tietoja tämän kirjan kirjoittajien järjestämistä retkistä tai muista tilaisuuksista. Tuijan avatar on Oxygen Rich ja Yoen Yoe May.

Suomalaista korkeakouluväkeä puolestaan tapaat EduFinland-saarella. Lennähdä tutkimaan, miten eri oppilaitokset hyödyntävät virtuaalimaailmaa opetuksessaan. Toimintaa koordinoi suomalaisen Second Life -virtuaaliopetuksen uranuurtaja Kim Holmberg Åbo Akademiasta. Second Lifessa Kim tunnetaan avatar-nimellä Kim Zwiers.

Jos jätät Second Lifeen pidemmäksi aikaa, kannattaa kenties hankkia työpaikka ja asunto, joiden puitteissa opit tuntemaan maailmaa ja sen asukkaita syvemmin kuin vain haahuilemalla alueelta toiselle. Jos opit esimerkiksi taitavaksi rakentajaksi, ohjelmoijaksi (”scriptaajaksi”) tai animoijaksi, voit tehdä tilaustöitä itsenäisenä ammatin harjoittajana tai ryhtyä kauppiaksi. Vaatekauppa ja sisustaminen ovat Second Lifessa suuria ”teollisuudenaloja”, joilla voi parhaassa tapauksessa hankkia hieman paikallista valuuttaa, Lindenin dollareita. Kilpailu on tosin kovaa; vaatteita ja tavaraa on avatarille jaossa myös ilmaiseksi. Kokemuksia Second Life -yrittäjyydestä voivat

kysyttäessä kertoa Metaversal Arts -ryhmän avatarit Darleez DeCuir, Yolanda Hirvi ja soittimien rakentamiseen ja tanssianimaatioihin erikoistunut Maar Auer.

Virtuaalimaailmassa toimii omia TV- ja radiokanavia, joita seuraamalla pysyy ajan tasalla siitä, mikä sen asukkaita kulloinkin puhuttaa. Erinomainen virtuaalimaailmojen ajankohtaisohjelma on professori Robert Bloombergin juontama Metanomics (<http://metanomics.net>). Machinimana eli virtuaalimaailmassa avatarien esiintyessä taltioidun ohjelman taustalla on Cornell University -yliopiston Johnson School of Management.

➔ Katso "Second Lifen käytön aloittaminen" ohjeliitteessä

Virtuaaliympäristöjä vuoden 2009 alussa

- ▶ Sony Home (PlayStation 3 -pelikonsolille)
- ▶ Second Life ja sen lukuisat variantit
- ▶ Activeworlds
- ▶ Kaneva
- ▶ There.com

KIRJOITAMME ENEMMÄN KUIN KOSKAAN

Mediakulttuuri on elokuvan, television ja pelien aikakaudella vahvasti audiovisuaalista. Netissä on näyttäviä peliympäristöjä ja virtuaalimaailmoja. Silti tuotamme tekstiä ruudulle enemmän kuin koskaan ennen.

Sähköposti ja tekstiviestit ovat viimeisten 10–15 vuoden aikana olleet useimpien suomalaisten päivittäistä viestintäarkea. Viime vuosina niiden rinnalle ovat tulleet uudenlaiset, sosiaalisemmat, yleensä tekstimuotoiseen viestintään perustuvat verkkoyhteisöt ja -palvelut. Kirjoitamme IRC-kanavilla ja chat-palstoilla, blogeissa ja keskustelufoorumeilla ja päivitämme kuulumisia kuka mihinkin, Facebookiin (<http://www.facebook.com>), MySpaceen (<http://www.myspace.com>) tai Twitteriin (<http://www.twitter.com>) Pikaviestinpalveluissa on ääni- ja videotoinnallisuudetkin, mutta usein vaivattomimmin asia tulee hoidetuksi tekstillä. Virtuaalimaailmoissa avatarit lähettelevät toisilleen tekstimuotoisia pikaviestejä.

Verkostoitumispalvelut aiheuttavat siirtymän kahdenvälisestä viestinnästä monenvälisyyteen. Yksityisen ja julkisen raja muuttuu veteen piirretyksi viivaksi, kun yleisönä ovat lähettäjän ja vastaanottajan kaverit ja mahdollisesti vielä näiden kaverit – tai mahdollisesti koko maailma.

Verkon tekstiviestinnässä on käytetystä välineestä ja ympäristöstä riippumattomia kielioppikäytänteitä ja omia kulttuurikonventioitaan. Niitä käsittelemme seuraavissa kappaleissa.

Bloggaus – loki kirjasta kansalaisjournalismiin

Alun alkujaan kiinnostavien verkkolinkkien keräämistä ja jakamista tarkoittanut verkkolokikirjanpito on muuttunut päiväkirjan pitämiseksi, uutisten kommentoimiseksi ja lukemattomiksi muiksi tavoiksi jakaa tietoa yhteisöllisesti. Blogien olennaisena piirteenä on julkaistujen kirjoitusten kommentointi-

mahdollisuus. Kuka hyvänsä voi lisätä huomautuksia kirjoituksiin, tarjota lisätietoa, kehua tai haukkua kirjoittajaa tai liittää muita lukijoita kiinnostavia verkkolinkkejä. Tämän nopean vertaisarvioinnin vuoksi blogit ovat viime aikoina nousseet uutistoimistojen vertaisiksi tietolähteiksi. Blogi on hauska tapa tiedottaa ystäväpiirille asioista, joista ei jaksa tai halua kirjoittaa sähköposteja.

Bloggaamisen alkuun pääsee vaivatta lukuisia blogipalveluita käyttämällä. Ilmaiset Blogger (<http://www.blogger.com>) ja Wordpress (<http://www.wordpress.com>) sekä maksullinen Typepad (<http://www.typepad.com>) ovat palveluita, joihin rekisteröitymällä voi aloittaa blogin kirjoittamisen muutamassa tuokiassa.

Tavallisten rekisteröitymistietojen lisäksi järjestelmälle annetaan blogin nimi ja osoite. Esimerkiksi Bloggerilla ylläpidetty ”Nettielämää”-niminen blogi voisi löytyä osoitteesta <http://nettielamaa.blogspot.com> ja Wordpressillä ylläpidettynä osoitteesta <http://nettielamaa.wordpress.com>.

Blogin visuaalinen ilme valitaan lukuisista tarjolla olevista vaihtoehdoista. Kirjoituksia voi kommentoida niiden perästä löytyvän kommenttilinkin kautta. Yleensä järjestelmä vaatii kommentoijilta jonkinlaisen tunnistautumisen, esimerkiksi sähköpostiosoitteen tai OpenID-osoitteen. OpenID:stä lisää kirjan toisessa osassa, luvun ”Tietoverkon käyttäjän tunnistamisesta” kappaleessa ”OpenID ja muita yleistunnistustyökaluja”.

Uuden blogiartikkelin kirjoittaminen tapahtuu kirjautumalla blogipalveluun ja klikkaamalla ”Uusi viesti” tai ”Uusi teksti” -nappia. Avautuvaan lomakkeeseen kirjoitetaan artikkelin otsikko ja varsinainen leipäteksti. Yleensä on myös mahdollista liittää artikkeleihin kuvia joko omalta koneelta tai suoraan nettikuvagalleriasta, kuten Flickristä.

Kun teksti on valmis, se päättyy julkiselle sivulle ”julkaise”-nappia painamalla (”publish”). On myös mahdollista rajata blogin näkyvyys ainoastaan tietyille lukijakunnalle tai jopa pitää se täysin salaisena.

Voi kestää hetken ennen kuin löytää oman ”bloggaajaäänensä”. Aluksi näkyttömälle lukijakunnalle kirjoittaminen voi tuntua kankealta, mutta siihen tottuu pian. Oman bloginsa voi tehdä näkyvämmäksi ilmoittamalla sen erilaisiin blogihakemistöihin, esimerkiksi Blogilista.fi:hin. Parhaiten blogin kirjoittajien yhteisöön pääsee mukaan lukemalla ja kommentoimalla toisten kirjoittamia blogeja.

Blogien tyyli vaihtelee asiategististä vapaaseen puhekieleen. Jotkut kansainvälisen ystäväpiirin keskellä elävät bloggaavat päivittävät vuoroin eri kielillä tai kirjoittavat samaan merkintään kahdella eri kielellä.

Mitä blogiin sitten voisi kirjoittaa? Monet aloittavat matkapäiväkirjan pi-

tämisellä. Kirjoitukset voivat olla lyhyitä raportteja rantalomapaikan säätilasta tai pitkiä, kuvallisia selostuksia paikallisen kulttuurin piirteistä.

Harrastusblogin pitämisen voi aloittaa yksinkertaisesti kirjoittamalla ylös esimerkiksi harjoitusmuistiinpanoja ja netistä löytyneitä kiinnostavia asiaan liittyviä linkkejä. Yllättävän pian voi huomata käyvänsä blogissa keskustelua täysin tuntemattomien asianharrastajien kanssa. Monille bloggaaminen onkin ollut ensimmäinen askel sosiaaliseen nettiin ja verkostoitumiseen yleensä.

Tämän kirjan kirjoittajat tutustuivat toisiinsa blogeitse. Tuija löysi ensin Yoen blogiin jonkun toisen blogissa olleen linkin kautta, ja Tuijan jättämän kommentin linkkiä seuraamalla Yoe puolestaan ryhtyi Tuijan blogin lukijaksi. Pian löytyi yhteinen kiinnostuksen kohde, virtuaalimaailmat ja sosiaaliset verkkoelämän muodot. Vaikka bloggaajat asuivat seitsemän aikavyöhykkeen päässä toisistaan, yhteistyö kasvoi netin uusia ulottuvuuksia käsitteleväksi nettiradio-ohjelmaksi eli podcastiksi ja myöhemmin täksi kirjaksi.

Sula Pinta -blogi käyttää ilmaista Wordpress-julkaisualustaa, mutta osoitteeksi on hankittu oma .fi-päätteinen verkkotunnus (<http://www.sulapinta.fi>). Luettuasi tämän kirjan voit jatkaa opintojasi sosiaalisen verkkomedian saralla vierailemalla noilla sivuilla ja lataamalla podcastin uusimmat jaksot kuunneltaviksesi.

Podcasteja kuunnellaan joko lataamalla MP3-tiedosto omalle koneelle ohjelman nettisivuilta tai tilaamalla niiden syöte johonkin musiikintoisto-ohjelmaan, kuten iTunesiin tai WinAmpiin. Julkaisuteknisesti podcast on nimittäin RSS-syöte, jossa on liitteenä äänitiedosto.

RSS-syötteen avulla voi tehostaa netin selailua

RSS ("Really Simple Syndication") mahdollistaa verkkosisällön päivitysten tilaamisen. RSS-lukuohjelma käy säännöllisesti tarkistamassa, onko syötteisiin ilmestynyt uutta materiaalia, ja ilmoittaa käyttäjälle, kun uutta luettavaa on. Näin saa luettua esimerkiksi kiinnostavien blogien ja uutissivustojen uusimmat kirjoitukset vierailematta erikseen jokaisella sivustolla.

RSS-syötteitä luetaan joko selaimella, esimerkiksi Google Reader -syötteenlukijalla (<http://www.google.com/reader>) tai omalle koneelle asennettavalla erityisellä sovelluksella. Molempia on laaja valikoima.

Podcast-julkaisun perusteet

Jos sinulla on aihe, josta tiedät paljon ja josta olet intohimoisen innostunut, suosittelemme podcastin perustamista. Nettiradio-ohjelman tekeminen on hyvä lisälähtövyys tässä kirjassa esiteltyjen palvelujen rinnalle.

Olisi oman kirjansa veroinen kokonaisuus kuvata, miten podcastit syntyvät. Jokaisella podcastin tekijällä on omat työkalunsa ja -tapansa. Sula Pinta syntyy hieman eri tavalla kuin Hessun Kahvila, KinoSilmä, Naurispaja, Pelaajacast, Puhujainkulma, Tasavirta tai Tuttimiehet. Kotimaisia podcasteja löydät lisää osoitteesta podcsthakemisto.net. Tekijät kertovat ohjelmantekotavoistaan mielellään, käy rohkeasti kyseisen ohjelman blogissa kysymässä.

Kerromme siksi vain lyhyesti, mitä työkaluja itse käytämme Sula Pinta -ohjelman tekemiseen. Käytössämme ovat Skype, Audio Hijack Pro ja Audacity. Käyttöjärjestelmänä on Mac OSX. Ohjelman blogi on WordPress-alustalla, kuten kerroimme edellä blogeista kertovassa luvussa. Ohjelmatiedostot julkaistaan maksullisella Libsyn-podcast-julkaisualustalla (<http://www.libsyn.com>). Ohjelman alkuvaiheessa käytimme tiedostojen julkaisemiseen Ourmedia-yhteisöä (<http://ourmedia.org>), jonka käytön aloittamiseen opastamme kirjan ohjeliitteessä.

Sula Pinta -ohjelma taltioidaan Skypellä. Jos mukana on vieraita, otetaan konferenssipuhelu. Haastateltavia pyydetään käyttämään kuuloke-mikrofoniyhdistelmää äänen laadun varmistamiseksi.

Tuija nauhoittaa keskustelun Audio Hijack Pro -ohjelmalla. Yleensä keskustelut tehdään suoran lähetyksen kaltaisesti, jolloin keskustelu polveilee sen minkä polveilee ja lopputulos muodostaa ohjelman sen kummemmin toimittamatta.

Syntynyt äänitiedosto avataan sen jälkeen Audacity-nimisessä äänieditointiohjelmassa. Alusta ja lopusta leikataan ylimääräiset pois. Tiedosto tallennetaan MP3-muodossa.

Podcast-julkaisuun tarvitaan sellaista säilytystilaa internetissä, joka ei katkaise jakelua tietyn kuukausikiintiöliikennemäärän täytyessä. Useimmilla yksityishenkilöille tarkoitetuilla kotisivupalveluilla on tiedonsiirtoon varattu kaista niin rajallinen, että suuria audiotiedostoja ei suurille yleisömäärille jaella. Siksi podcastia suunnittelevan on hyvä etsiä paikka, jossa datajakelussa ei tule katto vastaan. Eräs maksuton sellainen on Ourmedia-kokoelma Internet Archivessa. Lyhyt opastus sen käyttöön löytyy ohjepaketista kirjan lopusta.

Twitterissä puhutaan lyhyesti

Twitter (<http://www.twitter.com>) on sosiaalinen verkostoitumispalvelu, jossa julkaistaan enintään 140 merkin mittaisia tiedonantoja omien ystävien tai kenen tahansa luettavaksi. Twitter-käyttäjät merkitsevät haluamansa toiset Twitter-käyttäjät seurattavikseen ("follow").

Twitterin hurjaa leviämistä keväällä 2009 on seurattu tiedotusvälineissä erityisesti julkkiskäyttäjien näkökulmasta. Twitter tarjoaa julkkikselle suoran kanavan faneihinsa – ilman välikäsiä, jos he niin haluavat. Fanille puolestaan on hienoa päästä seuraamaan idolinsa elämää läheltä ja reaaliajassa. Ensimmäisiä Twitter-superjulkkiksia olivat aviopari Demi Moore (nimimerkillä mrskutcher) ja Ashton Kutcher (aplusk), joka sai ensimmäisenä Twitter-käyttäjänä miljoona seuraajaa sekä laulaja Britney Spears (britneyspears). Twitteristä löytyy myös kirjailijoita, kuten Neil Gaiman (neilhimsself) ja Paulo Coelho (paulocoelho) ja huippupoliitikkoja, kuten Yhdysvaltain presidentti Barack Obama (BarackObama) ja ulkoministeri Hillary Clinton (hillaryclinton). Kaikki julkkikset eivät suinkaan itse julkaise merkintöjään, vaan jättävät sen PR-henkilökuntansa huoleksi.

Twitteristä löytyy lisäksi kasvava määrä kotimaista mediaa YLEn Elävästä arkistosta (elavaarkisto) Kotilieteen (kotiliesi).

Twitterin haku (<http://search.twitter.com>) tarjoaa tietoa siitä, mistä aiheista juuri nyt puhutaan eniten ("Trending topics"). Hakutermistä saa myös RSS-syötteen.

Twitteriä voi käyttää myös vain oman kaveripiirin kesken. Yksityisen profiilin seuraamiseen on saatava lupa. Kun Twitter-käyttäjä julkaisee repliikin, kaikki hänen seuraajansa saavat sen heti ja voivat halutessaan vastata julkisesti tai yksityisesti ja myös lähettää viestin eteenpäin, jos sisältö on niin kiinnostavaa, että sen haluaa jakaa edelleen omalle verkostolleen.

Palvelua käytetään joko tietokoneella tai mobiililaitteella. USA:ssa, Kanadassa ja Intiassa sitä käytetään laajasti myös tekstiviestipohjaisesti.

Twitter on avannut palvelun ohjelmointirajapinnan ulkopuolisille kehittäjille, ja sen ansiosta käyttäjille on tarjolla valtava kirjo erilaisia ohjelmastosovelluksia, joiden avulla twitteröidä. Omalle koneelle ladattava Tweetdeck-sovellus esimerkiksi tarjoaa mahdollisuuden ryhmitellä seurattavia Twitter-käyttäjiä eri luokkiin: esimerkiksi kaverit, työtuttavat, julkkikset ja uutiset omiinsa. Se näyttää myös suosittuja keskusteluissa usein esiintyviä sanoja, mikä tekee siitä kiehtovan, uudenlaisen uutisvälineen.

Twitterin käyttöä kutsutaan myös mikrobloggaamiseksi. Vertaus blogiin

Tinyurl lyhentää pitkän linkin

Twitterissä, kuten muuallakin webissä, saatat nähdä lyhyitä linkkejä, joka alkavat merkkijonolla "tinyurl.com/" tai "bit.ly/". Linkit on luotu erityisillä verkko-osoitteiden uudelleenohjaustyökaluilla. Mikroblogipalvelut kierrättävät pidemmät web-osoitteet tällaisten osoitteenkustajien kautta, jotta 140 merkin tilaan mahtuisi linkin lisäksi tekstiäkin. TinyUrlin (<http://tinyurl.com>) ja Bit.lyn (<http://bit.ly>) lisäksi linkinlyhentäjiä on lukuisia muita.

Lyhennetty linkki piilottaa näkyviltä alkuperäisen osoitteen, mikä arveluttaa monia: saattaahan linkin julkaisija vaikkapa yrittää jekuttaa sinut vierailemaan jollakin pilailuverkkosivulla. 2007-2008 verkossa levisi internet-ilmiö nimeltä "rickrollaus", jossa pahaa-aavistamaton juttukaveri johdatettiin peitetyn linkin kautta Rick Astleyn "Never Gonna Give You Up" -videoon.

Jos joudut lyhennetyin linkin kautta sivulle, jolla on epämiellyttävää sisältöä, nopein tapa nollata tilanne on sulkea internetiselain ja käynnistää se uudelleen. Virusten ja haittaohjelmien torjumiseksi nettiselaimesi on syytä olla mahdollisimman uutta mallia.

- ➔ Katso kirjan alussa luvun "Sananen turvallisuudesta" kappale "Ovatko työkalusi ajan tasalla?".

lienee perusteltu siksi, että tässäkin julkaistaan havaintoja ja mielipiteitä ja mahdollisesti linkkejä – ja merkinnät kertyvät aikajärjestyksessä talteen omaan profiiliin uusin päällimmäiseksi. Voit ohjata Twitter-viestisi myös muualle, esimerkiksi Facebook-statuksiksi.

Samantapaisia, mutta pienemmän käyttäjäkunnan palveluja ovat kotimaiset Jaiku ja Qaiku.

- ➔ Katso "Twitterin käytön aloittaminen" ohjeliitteestä.

Näkymätön läsnäolo näkyväksi

Sosiaalinen kanssakäyminen on ihmisluonnolle oleellista jopa siinä määrin, että ilman minkäänlaista kosketusta ihmisyhteisöön varttuva lapsi voi olla koskaan kasvamatta ”ihmisiksi”. Kanssakäyminen on myös harvoin puhtaasti hyödykkeellistä tiedon tai palveluksien vaihtoa; kun kysymme kuulumisia, emme ehkä välttämättä edes ole oikeasti kiinnostuneita niistä vaan haluamme vahvistaa sosiaalista kontaktia.

Vaikka kielellinen kommunikaatio on ihmiselle tärkeää ja erottaa meidät monista muista eläinlajeista, kehollisen ja visuaalisen kommunikaation merkitystä ei ole syytä vähätellä. Erityisen selkeästi tämä tulee esille keskustellessamme tekstin välityksellä; ainoastaan kielen työkaluja käyttäen kommunikoimme tavallaan näkymättöminä, kuin paksun verhon takaa puhuen. Sanattomien signaalien puutteessa viesti ymmärretään helposti väärin.

<Masa>: Tiedätkö sen uuden TV-sarjan joka kertoo epätoivoisista nelikymppisistä naisista?

<minna>: en.

Pelkkä ”ei” kuulostaa töykeältä, negatiiviselta ja ikävältä. Ikään kuin Minnaa ei kiinnostaisi aihe lainkaan, tai vielä pahempaa – ehkä Minna ei halua keskustella Masan kanssa lainkaan! Kasvokkain kommunikoitaessa hymy ja katsekontakti voivat viestiä ”en tiedä, kerro toki lisää”, tai ”en tiedä enkä olisi tullut ajatelleksikaan että sellaisesta aiheesta joku tekisi televisio-sarjan!”

Perinteisessä kirjallisessa viestinnässä, jossa on haluttu välittää paitsi faktoja myös hienovaraisempia sävyjä, ruumiittomuuden ongelmaan on vastattu kuvailemalla tilanteita monisanaisesti.

”Tiedätkö sen uuden TV-sarjan, joka kertoo epätoivoisista nelikymppisistä naisista?”, kysyi Masa hymynpoikanen huulillaan.

Minna laski kahvikupin kädestään ja nielaisi naurahduksen. ”En”.

Nettikeskustelijapioneerit eivät jääneet suremaan tekstikommunikaation jyrkkyyttä, vaan kehittivät jo kauan sitten tapoja ilmaista tekstin ohessa eikielellisiä piirteitä. Näitä seuraavassa kuvailtuja käytäntöjä käytetään eri

määriä eri piireissä; jokainen yhteisö muodostaa helposti omia tapojaan, joiden käyttö omalta osaltaan tiivistää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kielialueiden erot heijastuvat myös nettikeskustelussa käytettyyn merkistöön ja siten luonnollisesti vaikuttavat tapoihin, joilla viestitään ei-kielellisiä signaaleja. Erityisen suuria nämä erot ovat länsimaiden ja Aasian välillä; kiinalaisten ja japanilaisten kirjoitusmerkistö on valtavasti tšekäläistä laajempi ja vastaavasti nettikeskusteluita täydentävät tunneviestit ovat usein monimutkaisempia kuin lännessä.

Toimintojen kuvailu ("actions")

Aivan kuin proosakirjallisuudessakin, reaaliaikaisessa tekstikommunikatiossakin voidaan sanoin kuvailla niitä tunteita tai sävyjä, jotka tarvitaan ymmärtämiseen.

<Masa>: Tiedätkö sen uuden TV-sarjan, joka kertoo epätoivoisista nelikympillisistä naisista? *nauraa*

<minna>: *pyörittelee hämmästyneenä silmiään* en.

Asteriskien (*) väliin kirjoitettu teksti usein ymmärretään kuvailuksi sen sijaan, että henkilö olisi "sanonut" sanan "nauraa". Joskus keskustelijat intoutuvat kuvailemaan tekemisiään ja mietteitään laajastikin, ja keskusteluareena saattaa täysin vaieta, kun osallistujat ryhtyvät toimiin. Seuraavassa esimerkissä Irc-kanavalla odotellaan viikonloppua:

12:05 * Z juo teetä ja haaveilee jäätelöstä

12:06 * Y katselee ympärilleen ihmeissään

12:06 * X heittää Y:tä lumipallolla

12:06 * Y ottaa lumipallosta kopin ja tekee siitä
Z:lle jäätelön

12:07 * Z syö jäätelön ja avaa viinipullon

12:07 * X ojentaa lasiaan Z:n suuntaan

12:07 * Z kaataa viiniä X:lle

12:07 * Y kaivaa kanavan kaappia ja löytää pölyisen
viinilasinsa

12:07 * Z kaataa viiniä Y:llekin, ja etsii juustoa nurkista

12:08 * X pohtii onko meillä voileipäkeksyjä

12:08 * Y nuuhkii viiniä ... tosiaan tänään taitaa olla perjantai

12:08 * Z on jo syönyt kaikki voileipäkeksit :-)

12:08 * Y kilistelee viinilasia W:n suuntaan, eikö sille kelpaa?

12:08 * X hakee lastenhuoneesta paperia ja värikynät ja askartelea kanavan seinälle "VIIKONLOPPU!" - julisteen

12:09 * Y skoolaa viinilasia X:n ja Z:n kanssa :-)

Tässä esimerkissä näkyy melko yleisen /me -komennon käyttö. ("me" on siis tässä englanniksi "minä")

Monissa keskustelujärjestelmissä (esim. irc- ja useissa chattiohjelmissä) rivin alkuun kirjoitettu "/me" muuttaa kirjoitetun rivin "toimintoriviksi"; tällöin koko kirjoitettu teksti ymmärretään toiminnan kuvailuna varsinaisen puheen sijaan.

Esim. henkilö Z kirjoittaa chattiohjelmaansa "/me nauraa kippurassa"; enterin painamisen jälkeen vastaanottajien ruudulle ilmestyy rivi

* Z nauraa kippurassa

sen sijaan, että siinä lukisi

<Z>: /me nauraa kippurassa

X ihmettelee, miksi Z nauraa, ja kirjoittaa "/me katsoo Z:aa kummeksuen". Muut keskustelijat näkevät rivin

* X katsoo Z:aa kummeksuen (

Tämä /me -komento on jopa niin yleinen, että joskus ihmiset saattavat sopivassa sosiaalisessa tilanteessa ääneen puhuessaan sanoa "kautta me tykkää tästä" tai "slash me tykkää tästä" sen sijaan, että sanoisivat "tykkään tästä!")

Hymiöt

Yllä olevassa irc-keskustelussa esiintyy toinenkin varsin yleinen sanattoman kommunikaation muoto eli hymiöt (engl. smiley). Ne saattavat alkuun vai-
kuttaa vain erikoiselta mutta virheelliseltä välimerkkien käytöltä, mutta silmä
oppii hyvin nopeasti lukemaan niistä syvällisiäkkin merkityksiä. Esimerkiksi
viimeisellä rivillä oli:

```
12:09 * Y skoolaa viinilasia X:n ja Z:n kanssa :-)
```

Tuo rivin lopussa oleva ” :-) ” on ehkä yksinkertaisin ja yleisin hymiöistä ja
kuvaava hymyilevää naamaa. Jos kallistat päätäsi vasemmalle, näet kaksoispis-
teen silminä, väliviivan nenänä ja sulkuumerkin hymysuuna! Surullisemman
ilmeen viestii, jos kirjoittaa keskustelussa ” :-(”. Usein nämä myös lyhenevät
nenättömiksi :) ja :(-naamoiksi. Yksinkertaisista merkeistä saa koottua mo-
nimutkaisiakin kasvoniilmeitä ja muita viestejä – mutta mikä parasta, ihminen
oppii lukemaan niitä automaattisesti. Tottuneen nettikeskustelijan aivot rea-
goivat hymyilevään hymiöön samaan tapaan kuin he olisivat oikeasti nähneet
keskustelukumppaninsa hymyilevän. Näin lyhytsanainenkin viesti ymmärre-
tään hyväntahtoisena eikä työkeänä. Vertaa esimerkiksi näitä kahta riviä:

```
<mika> En nyt ehdi, puhutaan myöhemmin.
```

```
<mika> En nyt ehdi, puhutaan myöhemmin :)
```

Chattiohjelmissa, joissa on graafinen käyttöliittymä, on usein valikoiden
kautta tarjolla lukuisia ”tunne-ikoneita” (engl. ”emoticons”), joita voi liit-
tää tekstin sekaan. Ne saattavat olla sekä värikkäitä että myös animoituja, ja
usein niitä voi sijoittaa tekstiin myös suoraan kirjoittamalla. Esimerkiksi :)
muuttuu hymyileväksi pallonaamaksi. Hauskat kuvakkeet tekevät toki kom-
munikaatiosta värikkäämpää, mutta liiallisuuksiin ei pidä mennä: ruudullin-
nen hyppiviä ja pomppivia ilonaamoja käy äkkiä häiritseväksi.

Hymiöitä ja muita tunnesignaaleja voi hyvin käyttää ilman sanallista
kommunikaatiota; kun kuuntelee chatissa ystävänsä pitkää selostusta, voi
olla hyvä välillä antaa esimerkiksi hymiöitä, puhelinkeskusteluissa käytetyn
”mm... joo... mm... just” -nollasigaaalin tapaan. Näin vastapuoli tuntee, että
kuuntelija on edelleenkin läsnä eikä lähtenyt esimerkiksi kahville. Jos kuiten-
kin täytyy lähteä koneen ääreltä kesken keskustelun, on kohteliasta ilmoittaa
siitä vastapuolelle. On varsin ikävää huomata puhuneensa pitkään ”seinille”,

Hymiö	Merkitys
:-) =)	hymy, iloinen
:D =D XD	iso virnistys tai nauru
=O :o :-S	huuli pyöreänä, hämmästys
:-?	hämmentynyt
>=(vihainen (sarvet päässä)
:-(=[surullinen, masentunut
:-P	näyttää kieltä
:'(:..(itkee, itkee vuolaasti
:o)	pellenenä
<:-)	pellehattu päässä
;-)	virnistys, iskee silmää
:-*	pusu
:- :-I :-/	vakavana
o/	vilkuttaa
<3	sydän, pitää paljon jostain, onnellinen

tai vielä pahempaa, kirjoittaneensa henkilökohtaisia asioita, joita on lukenut jo joku aivan toinen koneelle saapunut.

UUTTA TAPAKULTTUURIA

Nykymaailmassa yhä suurempi osa viestinnästämme on muuta kuin kasvotusten keskustelua. Puhelimitse on pidetty yllä läheisiäkin ystävyyssuhteita jo vuosikymmeniä, mutta internetaikakaudella ehkä tärkeimmäksi on noussut tekstipohjainen viestintä. Sähköposti, pikaviestimet, keskustelupalstat ja blogien kommenttiosastot ovat näitä tuoreita keskustelutapoja.

Puhelimen käytön yleistyttyä kehittyi myös lukuisia puhelinkeskustelun käytössääntöjä, joista monien tarkoituksena on välttää tahaton loukkaaminen. Ei ole kohteliasta soittaa tuttavalle keskellä yötä ilman erittäin hyvää syytä. Keskellä työpäivääkin soitettaessa on tapana kysyä, onko nyt hyvä hetki puhua.

Alakoulussa opetettiin puhelinkäytöstapoja: vastatessa lausutaan selkeällä äänellä esimerkiksi nimi tai osoite, jossa kiinteä puhelin on, jotta soittaja tietää heti, menikö puhelu oikeaan vai väärään numeroon. Ennen kännyköiden numeronäyttöjä läheisellekin ystävälle soitettaessa puhelu piti aloittaa sanomalla oma nimensä. Tuntemattoman soittajan on parasta aloittaa keskustelu tiedottamalla selkeästi, kuka on ja miksi soittaa. Puhelinvastaajaan jätettävät viestit pitää osata tiivistää alle minuutin mittaisiksi tiedotteiksi siitä, kuka soitti, milloin ja miksi, ja mihin numeroon pyydetään ottamaan yhteyttä. Häätäpuheluun soitettaessa on omat sääntönsä, myyntipuheluissa omansa.

Nämä säännöt ja tavat ovat meille vuosikymmenien harjoittelun jälkeen niin itsestään selviä, että harva niitä edes ajattelee käytössääntöinä.

Tekstimuotoisen keskustelun myötä on samoin kehittynyt uusia käytössääntöjä ja tapoja, joiden tehtävänä on pyrkiä välttämään loukkaamista ja kommunikoimaan tehokkaasti. Kokemattomasta ne saattavat vaikuttaa ehkä hankalilta, keinotekoisilta tai oudoilta. Kannattaa kuitenkin kiinnittää niihin huomiota jo seuraavaa sähköpostia kirjoittaessaan. Ethän halua pahastuttaa liikekumppaniasi tai – mikä pahempaa – vaikuttaa huonotapaiselta?

Esittäytyminen

Kommunikaatiokanavasta ja keskustelukumppanin läheisyydestä riippumatta on hyvä ensimmäisellä kontaktikerralla selkeästi ilmaista, kuka olet. Saadesamme yhtäkkisen ”Moi!”-viestin chatissa henkilöltä nimeltä ”Mikko” emme voi olla välttämättä varmoja siitä, kuka useista tuntemistamme Mikoista on kyseessä. Tästä syystä ensimmäisessä pikaviestissä on hyvä esittäytyä kirjoittamalla esimerkiksi

Moi, Mikko tässä naapurihuoneestasi :)

tai virallisemmassa sähköpostissa

Nimeni on Mikko Mallikas, olen OY Firma AB:n kuntopiiriprojektin sihteeri, ja tiedustelin kiinnostustanne...

Joskus on myös kohteliasta ilmoittaa, mistä viestin lähettäjä on ao. yhteystiedot (esim. sähköpostiosoitteen) saanut:

Sain sähköpostiosoitteenne konsulttiltamme Maija Meikäläiseltä, jonka mukaan voisitte mahdollisesti auttaa tässä asiassa.

Vaikka sähköpostiviestiin voi vastata helposti painamalla ”vastaa”-nappia, on kohteliasta liittää sähköpostiin selvät tiedot siitä, miten yhteydenotto parhaiten sopii. Esimerkiksi sähköpostin loppuun on tapana kirjata yhteystiedot tähän tapaan:

Ystävällisin terveisin,
Mikko Mallikas
e-mail mikko.mallikas@firma.fi
skype-tunnus: MikkoMallikas
puh. (09) 1234 5679 (ma-pe 10-16)

Keskustelupalstojen käyttäjät viettävät usein pitkänkin ajan vain lukemalla passiivisesti muiden kirjoituksia. Tämä näkymätön läsnäolo on yleensä soveliaista ja suotavaakin, sillä näin käyttäjä oppii yhteisön tavoille ennen kuin aloittaa keskustelun. Ensimmäisessä kirjoituksessa on keskustelupalstoillakin sopivaa kuitenkin esittäytyä, esimerkiksi näin:

Moi kaikki, nimeni on Mikko Mallikas, ja olen kiinnostuksella seurannut tätä foorumia tässä muutaman kuukauden. Nyt vihdoinkin sain rohkaistua mieleni osallistua itsekin keskusteluun...

Näin muut keskusteluun osallistuvat ymmärtävät, että Mikko on uusi tulokas, joka ei vielä välttämättä tiedosta kaikkia yhteisön tapoja ja käytäntöjä. Usein uudet jäsenet saavatkin vanhemmilta konkareilta vinkkejä ja ohjeita, joita ei pidä ottaa henkilökohtaisena kritiikkinä, vaan neuvoina, joiden avulla pääsee sujuvasti alkuun yhteisöjäsenenä.

Kirjoitetun puheen kielioppi

Nettikeskusteluissa ja sähköposteissakin on joskus epäselvää, onko käytetty kieli puhtaasti kirjoitettua kieltä vai puhetta tekstiksi kirjattuna. Nykyisin pikaviestimet ja sähköpostitkin kavereiden kesken lähenevät rentoa puhekieltä. Kirjoitettu puhekieli leikkii kielioppisäännöillä ja oikeinkirjoituksella.

Kielen muodollisuuden aste riippuu käyttötilanteesta. Työelämän viestintätilanteisiin ei pidä sekoittaa nuorisoslangia pikaviestimissäkään. Epäselvissä tapauksissa ja ainakin ensimmäisellä yhteydenottokerralla voi mielellään pitäytyä huolellisessa kirjakielessä. Jos tilanne muuten sallii rennommat käytötävät, ei ole tarpeen kohdella jokaista sähköpostia kaunokirjallisuuden huipentumana. Sähköpostinkin tärkeä piirre on kommunikaation välittömyys. Kirjoittaja, joka tuntuu käyttävän aikaa huolellisten kirjelmien laatimiseen tilanteessa, jossa sitä ei tarvita, antaa itsestään jäykän ja muodollisen tai jopa ylimielisen kuvan.

Eräitä yleisiä tekstikeskustelun ”oikeinkirjoitussääntöjä” on kuitenkin syytä noudattaa lähes aina.

- Älä kirjoita pelkin isoin kirjaimin - ISOKIRJAIMINEN TEKSTI TULKITAAN HUUTAMISEKSI, vaikka ei perässä olisi-kaan huutomerkkiä.
- Käytä kuitenkin isoja alkukirjaimia silloin, kun niitä tarvitaan - pitkässä tekstissä isot alkukirjaimet helpot-tavat lauseiden erottelua ja tehostavat lukemista. Samoin kappalejaot selkeyttävät tekstin rakennetta.
- Huuto- ja kysymysmerkkejä ei ole koskaan syytä käyttää enempää kuin yhteensä kaksi lausetta kohti. Pitkät jonot huutomerkkejä lauseen perässä ovat jo pitkään olleet net-tikulttuurissa hölmön, sivistymättömän tai hyvin nuoren ihmisen merkinä. Eli:

Nämä ovat hyväksyttäviä:Nämä eivät:

Miksi?

MIKSI????

Siksi!

Siksi!!!!!!!!11

Oletko varma?!

Eikö kukaan ymmärrä??!?!?!?!?!?!?

- Vaikka tekstiviestikulttuuri onkin johtanut kirjoitus-tapojen lyhenemiseen, sivistynyt nettikeskustelija osaa kuitenkin kirjoittaa suurin piirtein oikeaoppista suo-men kieltä. Jatkuvat yhdyssana- ja oikeinkirjoitusvir-heet ("ajettiin raitio vaunulla", "se oli joku urheilua") antavat sinusta huolimattoman, kypsymättömän tai muuten hölmön vaikutelman, vaikka puolustelisitkin virheitä sa-nomalla "mä kirjoitan niin nopeasti että en viitti tar-kistaa kielioppia".
- Nettikielenkäytön lyhenteitä tai niin sanottua leet-pu-hetta (katso laatikko) käytettäessä on kohteliasta miet-tiä, ymmärtääkö vastapuoli varmasti niiden tarkoituksen.
- Tekstimuotoisessa kommunikaatiossa ilmeet ja eleet eivät näy. Vaikka hymiöiden käyttö virallisissa sähköposteissa ei ehkä vielä ole tyypillistä, voidaan niitä pian pitää samankaltaisina implisiittisen merkityksen ilmaisijoi-na kuin huuto- ja kysymysmerkkejäkin. Jos et ole varma, osaako vastapuolesi tulkita ironis-sarkastisen lausahduk-sesi oikein, voi olla syytä tukea kommunikaatiota sopi-valla hymiöllä.

Kokemus on osoittanut, että nettikeskusteluissa vitsit, sarkasmi ja ironia ym-märretään aina väärin, ellei kyseessä ole erittäin läheinen tuttava.

Nettikielenkäytön lyhenteiden lyhyt oppimäärä

- ▶ LOL, lol, LOLz - laughs out loud, nauraa ääneen. Tämä lyhenne on niin laajalti käytetty, että se on lähestulkoon menettänyt alkuperäisen merkityksensä, ja sitä voidaan käyttää sarkastisena "no en todellakaan naura" -signaalina tai merkityksettömänä lauseenlopettimena.
- ▶ n00b - noob, newbie, uusi tulokas
- ▶ brb - be right back, tulen kohta takaisin
- ▶ AFK - away from keyboard, olen poissa koneelta enkä lue viestejä
- ▶ RT(F)M - read the (f...n) manual, "kannattaisi lukea ao. käyttöohje"
- ▶ FWiW - for what it's worth
- ▶ BTW - by the way, "muuten ... "
- ▶ OMG - oh my god, "voi hyvä luoja sentään..."
- ▶ ROTFL - rolling on the floor laughing, "nauran ihan oikeasti (enkä vain sano LOL)"
- ▶ LMAO - laughing my ass off, "nauran oikeasti"
- ▶ HTH - hope this helps
- ▶ IMHO - "in my humble opinion", olisin nöyrästi sitä mieltä, että..
- ▶ SFW - "safe for work", usein nettilinkkien yhteydessä käytetty ilmaus, jolla tarkoitetaan, ettei linkin takaa löydy mitään sopimatonta.
- ▶ NSFW - "not safe for work"; tällaiset linkit on syytä avata ja varautua vähintäänkin outoon sisältöön.

Kokemusta tukee teoria. Emeritusprofessori Osmo A. Wiio esitti seitsemän pessimististä väittämää, jotka tunnetaan "Wiion lakeina". Ensimmäinen kuuluu: "Viestintä epäonnistuu aina, paitsi sattumalta", ja kolmas: "On olemassa aina joku, joka tietää sinua itseäsi paremmin, mitä olet sanomallasi tarkoittanut."

Eliittien salakoodi - 1337

1980-luvulla kehittynyt hakkerien yksinkertainen koodikieli, jonka tarkoituksena oli välttää keskusteluiden tunnistusta asiasanahakujen perusteella. Nykyään 1337-kielessä sanoja väännellään tahallisesti väärinkirjoitetuksi, niihin lisätään omintakeisia päätteitä ja kirjaimien tilalle vaihdetaan numeroita tai muita merkkejä, jotka muistuttavat ko. kirjaimia; esimerkiksi:

A → 4 tai /\

E → 3

O → 0

T → 7 tai +

1337-kieltä ("leet-speak") käytetään erityisesti nuorison keskustelupalstoilla laajaltikin; tottumattoman silmiin sitä on vaivalloista lukea, mutta harjoittelulla siihenkin pääsee mukaan. "Aikuisessa" seurassa ylitsevuotava 1337-puhe on usein rasittavaa.

Etään soitaakaan keskellä yötä

Kukaan hyvätapainen ihminen ei soita tuttavalleen keskellä yötä kysyäkseen hänen mielipidettään eilisillan leffasta, tai puolisolleen kahdeksaa kertaa työpäivän aikana a) ilmoittaakseen siitä, että on käynyt kaupassa niin kuin sovittiin b) varmistaakseen, että on OK, että Matti tulee illalla illalliselle c) että on OK, että Maija tulee illalliselle d) että on OK, että Minna ei tule e) jne, elleivät nämä asiat ole aivan erityisen tärkeitä. Tiedämme, että jo pelkästään puhelimen pirinä yöpöydällä tai surina taskussa häiritsee, ja lyhytkin neuvottelu illallissuunnitelmista keskeyttää ajatuksen ja työnjuoksun.

Sähköpostin käyttö tuntuu vähemmän tungettelevalta; sehän on vain jonkinlaisia olemattomia bittejä, jotka eivät vie tilaa eivätkä sähköpostilaatikkoon kertyessään häiritse? Valitettavasti näin ei ole. Monien sähköpostiohjelmat huomauttavat käyttäjälleen jopa äänimerkkiä käyttäen uuden sähköpostiviestin saapumisesta, ja tämä häiritsee aivan yhtä lailla kuin puhelun vastaanottaminen. Sähköpostilaatikkoon kertyy monilla kymmeniä tai satoja viestejä päivittäin, ja vaikei niistä suurin osa vaatisikaan minkäänlaisia toimenpiteitä, ”turhat” viestit vaikeuttavat niiden tärkeämpien löytämistä. Älä siis lähetä sähköpostiviestiäkään turhaan. Jos viestisi ainoa sisältö on ”OK” ja sen tarkoitus on kertoa, että olet tosiaankin lukenut saamasi viestin, harkitse toistamiseen, onko sitä välttämättä tarve lähettää lainkaan. Näin säästät myös omaa aikaasi.

Sähköpostilaatikon ylitsepursuminen on monilla ongelma. Paitsi viestien lukumäärä, myös yksittäisten viestien koko on kasvussa. Kun lähetät sähköpostiliitteenä tiedostoja, on usein hyvä varmistaa etukäteen vastaanottajalta, että hän kykenee avaamaan kyseisessä muodossa olevia tiedostoja ja etteivät hänen sähköpostilaatikkonsa ja palveluntarjoajansa rajoita vastaanotetun viestin kokoa. Valokuvia lähetetään yhä yleisesti sähköpostitse, vaikka usein olisi käytännöllisempää lähettää vain linkki verkkopalveluun, jossa kuvia voi käydä katsomassa. Näin vastaanottajan ei tarvitse miettiä, voiko viestin poistaa vai pitäisikö nämä 150 Alma-tädin syntymäpäiväkutsuvalokuvaa nyt laittaa talteen.

Älä siis myöskään jatkolähetä ketju- tai kiertokirjeitä! Joissakin yhteisöissä, esimerkiksi Helsingin yliopistossa, ketjukirjeiden lähettäminen edelleen on jopa kiellettyä. Syy on yksinkertainen: jos jokainen viestin saanut tosiaankin lähettää sen edelleen 25 tuttavalleen, verkossa liikkuvan sähköpostin määrä kasvaa räjähdysmäisesti ja saa aikaan vain harmia.

Kiertokirjeet ovat usein huijauksia

Niin mukavaa kuin se olisikin, sademetsät eivät oikeasti pelastu sillä, että kopioit nimesi listaan ja lähetät sen kaikille kavereillesi. Valtaosa kiertokirjeistä, joissa kerätään postikortteja, suklaata tai kymmenen sentin lahjoituksia parantumattomasti sairaan lapsen ilahduttamiseksi, ovat huijauksia.

Aika-ajoin liikkeellä on ketjukirjeitä, joissa varoitetaan äärimmäisen vaarallisista tietokoneviruksista. Viestissä kerrotaan, että "jos saat viestin jossa kerrotaan XXX, älä missään nimessä klikkaa linkkiä - sen takana on virus" tai muuta vastaavaa. Vaikka kaikkien onkin hyvä muistaa, että tuntemattomista lähteistä peräisin olevia linkkejä ei juuri koskaan pidä klikata, tällaiset varoituskiertokirjeet ovat yleensä huijauksia ja saattavatpa jopa itse sisältää viruksia. Ainoa oikea toimenpide kiertokirjeelle on sen poistaminen.

Kenelle kirjoitat, kuka kuuntelee?

Digitaalisen tekstimuotoisen viestinnän erityisen hyödyllisenä piirteenä on sen ääretön kopioitavuus ja helppo levitettävyyys. Työpaikalla sen huomaa jo päivittäin. Kun kollegasi huomaa epäkohdan sosiaalitalan siisteydessä ja ehdottaa uusia siivousvuorojärjestelyitä, on viesti erittäin helppo jatkolähettaa vaikka koko osaston väelle. Sähköpostilistojen käyttö helpottaa asiaa entisestään, kun ei tarvitse erikseen kirjoittaa jokaisen vastaanottajan sähköpostiosoitetta.

On kuitenkin syytä olla tarkkana – listan jäsenet ovat saattaneet vaihtua sitten viime tarkistuksen ja siihen on voitu lisätä naapuriosastokin, jonka jäseniä kyseinen tieto ei millään tavalla koske. Tämä saattaa aiheuttaa erilaisia hankaluuksia, hämmennystä ("Mitä, pitääkö minunkin reagoida tähän jotenkin?"), pahastumista ("Taas tällainen turha maili naapuriosastolta, eivätkö ne usko, että meillä on kädet täynnä työtä muutenkin!") ja jopa arkaluontoisten tietojen leviämistä asiaankuulumattomien käsiin.

Nyrkkisääntönä: lähetä sähköpostia vain niille henkilöille, joiden todella tarvitsee tietää kyseisestä asiasta. Muista myös, että jos lähetät sähköpostia useille ihmisille yhtä aikaa, vastaanottajat oletusarvoisesti näkevät, keille muille viesti on mennyt. Jos siis säästät aikaa lähettämällä saman ”henkilökohtaisen” mailin useammalle henkilölle, vastaanottajat näkevät olevansa vain osana listaa.

Kun vastaat suurella jakelulla saamaasi viestiin harkitse tarkkaan, vastaanotko kaikille vai vain viestin lähettäjälle. Jos viestin lähettäjä varaa retkipäivän lounaita ja majoituksia etukäteen, riittänee, että vain hän saa tietää, syötkö lihaa vai kalaa ja yövytkö paikan päällä. Jos taas sähköpostin joukkojakelulla ideoidaan häälahjaa, on syytä vastata kaikille. Sähköposti on moniin uudempiin nettiviestimiin verrattuna perin kankea työkalu ideoiden kehittelyyn ja muuhun yhteistyöhön. Kokeilkaa seuraavalla kerralla suunnittelua tai ideointia muokkaamalla yhteistä dokumenttia verkossa. Google Documents -työkalulla (<http://docs.google.com>) voit antaa luomaasi tekstitiedoston, las-kentataulukon tai diaesityksen muokkaus-oikeuden valituille ystäville.

Laajempia tarpeita palvelevat ryhmätyötilat, esimerkiksi keskustelupalstat. Vaihtoehtoja esitellään luvussa ”Oma tupa, oma lupa – netin yksityiset tilat”.

Kahdenkeskisissä pikaviestin-, puhelu- tai videokeskusteluissa on yleensä selvää, kenen kanssa kommunikoit. Kaikissa näissä on kuitenkin mahdollista liittää useampia henkilöitä samaan keskusteluun. Chattihuoneissa, IRC-kanavilla tai puhelin- tai videokonferensseissa ei aina ole itsestään selvää, kenelle sanasi ovat tarkoitettuja, kun katseen suuntaan ja eleet puuttuvat. Sama koskee hitaampia keskusteluita keskustelupalstoilla: pelkkä ”Tuo oli mielestäni kyllä tosi tyhmästi sanottu” ei kerro, mihin ja kenen aikaisempaan kommenttiin viittaat.

Väärinymmärrysten välttämiseksi syytä kiinnittää huomiota näkymättömään elekieleen ja huolehtia siitä, että viesti kohdistuu oikein.

Matti> On muuten aikamoisia ilmoja pidellyt LOLz

Matti> ei tällä säällä jaksa tehdä mitään.

Maija> Nyt en vaan jaksa tätä flunssaa. En varmaan ikinä ole ollut näin kipeä. :(

Mikko> Pari siideriä terassilla varmaan auttaisi lämpöön?

Minna> Onpa kurjaa. :(kolmen vartin päästä aseman edessä? ;)

Mikko viittaa tosiasiasa Matin kommenttiin hellekeleistä eikä Maijan kuumeeseen, mutta tämä jää epäselväksi. Eri yhteisöissä on käytössä eri tapoja ilmaista puheen kohde. Reaaliaikaisissa chattihuoneissa ja IRC-kanavilla usein aloitetaan vastaus sen henkilön nimellä, jolle puhutaan:

Matti> On muuten aikamoisia ilmoja pideltyt LOLz

Matti> ei tällä säällä jaksa tehdä mitään.

Maija> Nyt en vaan jaksa tätä flunssaa. En varmaan ikinä ole ollut näin kipeä. :(

Mikko> Matti: Pari siideriä terassilla varmaan auttaisi lämpöön?

Minna> Maija: Onpa kurjaa :(matti, mikko, kolmen vartin päästä aseman edessä? ;)

”Hitaammilla” areenoilla, kuten keskustelupalstoilla ja mikroblogeissa, on usein tapana viitata keskustelijoihin käyttämällä nimen edessä @-merkkiä:

Mikkomallikas: @minnaM, @MasaMasa: olen tänään kaupungilla iltapäivällä. Soittakaa jos ehditte tapaamaan!

Ohjelmistosta riippuen käyttäjä voi saada erityisen huomautuksen joko ponnahdusikkunan, korostusväriä tekstissä tai tiedotteen sähköpostissa tai tekstiviestinä, kun joku tällä tavoin suuntaa puheensa juuri hänelle.

Moninkeskiselle tekstivälitteiselle keskustelulle on ominaista, että välttämättä ei ole aina tiedossa, ketkä kaikki ovat kuulolla. Henkilö, joka ei ole viikkoihin sanonut sanaakaan chattihuoneessa, saattaa silti pitää kanavaa auki työkoneensa työpöydällä ja seurata keskustelua tarkasti. Kukaan ei myös takaa, katsooko kaverisi puoliso ruutua siippansa olan yli. Kuten kaikessa muussakin viestinnässä on syytä keskustella arkaluontoisista asioista vain silloin, kun kumpikin osapuoli ymmärtää asian henkilökohtaisuuden. Muistettava on myös se, että nettikeskustelut voidaan yleensä tallettaa sellaisenaan ja lähettää edelleen toisaalle. Jos haluat olla varma, etteivät tiedot joudu väärin käsiin, kannattaa pitäytyä kasvokkain keskusteluissa.

- ➔ Pidetään hyvin epäkohteliaana lukea toisen monitorilta asioita ilman nimenomaista lupaa ja ilmoitusta keskustelun kaikille osapuolille! Älä myöskään tutki kaverisi sähköpostilaatikon sisältöä hänen olkansa yli.

Käänteisesti: tekstin välityksellä käytävissä keskusteluissa vaitonainen osapuoli on ”näkymätön”. Jos privaattichatissa toinen menee äkkiä tuppisi, ei toinen voi tietää, onko keskustelukumppani enää paikalla. Jos kesken chattikeskustelun joudut esimerkiksi vastaamaan puhelimeen, käymään suihkussa tai keskittymään töihisi, on kohteliasta ilmoittaa asiasta esimerkiksi sanomalla ”olen hetken poissa tästä, palaan pian”.

Älä roskaa, älä pauhaa, kunnioita yhteisön tapoja ja rauhaa

Sähköisessä viestinnässä voi tuntua siltä, että tilaa, aikaa ja kirjoitusmerkkejä voi käyttää mielin määrin. Koneella kirjoittaminen on nopeaa ja tekstin kopioiminen selaimen ikkunasta pikaviestimen laatikkoon vielä vauhdikkaampaa. Vältä kuitenkin turhaa tekstin liittämistä pikaviestinikkunaan tai sähköpostiin.

Vaikka kirjaimet ruudulla eivät maksa mitään, sähköisen tietotulvan aikakautena ihmisen huomiokyky on kortilla. Pitkästä verkkolehdestä kopioidusta artikkelista on vaikea löytää asia, josta puhutaan. Liitä keskusteluun vain juuri se kohta, jota tarkoitat, ja linkitä artikkeliin.

Sopivuuden rajat ylittävää tekstin liittelyä useiden käyttäjien IRC-kanavalla kutsutaan ”floodaamiseksi” (flood, tulva), joskus myös ”spämmäämiseksi”. Pahimmassa tapauksessa yhteisen tilan roskaaminen turhalla tekstillä johtaa porttikieltoon.

Myös kiinnostavien nettilinkkien jakamisessa julkisessa verkkotilassa on omat käytöstapansa. On pidettävä huolta esimerkiksi siitä, että ”perheystävällisillä” keskustelupalstoilla ei julkaista sopimattomia linkkejä – ainakaan ilman asiaankuuluvaa varoitusta. Usein käytössä on lyhenne NSFW, ”not safe for work”, joka tarkoittaa, että kyseinen sivu ei sovi avattavaksi ympäristössä, jossa joku voi nähdä olkasi yli.

Hyviin tapoihin kuuluu muutenkin linkkejä jaettaessa kertoa, mitä sen takaa löytyy, ellei se selviä osoitteesta. Vaikka juuri sillä hetkellä äänessä olevat tietäisivätkin, mistä on kyse, voi tekstiä myöhemmin tavalla tai toisella lukeva henkilö kokea ikävän yllätyksen, jos linkki vie sivulle, jota ei olisi halunnut nähdä. Esimerkiksi:

Matti > hihi

Matti > palokunta pelasti marsun puusta...

<http://www.uutinen.fi/artikkelit/198374.html>

tai

Maija > Markus, etsit sitä kesäfestariohjelmaa...

se löytyy tästä (pdf-tiedosto): <http://festarit.fi/ohjelmat/kso090929.pdf>

Markus > kiitos. Naturen sivuilla oli muuten artikkeli niistä näkymättömyysviitoista jos ketä kiinnostaa

<http://www.nature.com/nature/journal/v458/n7235/full/458128f.html> (aukeaa vain Naturen tilaajille)

Mikä on sopivaa vanhan kaveriporukan kesken, voi olla paheksuttua toisaalla. Jokainen verkkoyhteisö luo omat tapansa toimia ja keskustella. Uuden tulokkaan on hyvä aluksi seurata muiden esimerkkiä. Muista, että jos et viihdy yhdessä sosiaalisessa nettitalassa, on parempi löytää toinen kuin kapinoida – tai perustaa oma sosiaalinen alue itselleen ja ystävilleen. Tällöin voi itse päättää, millaista tapakulttuuria, keskustelutyylä ja linkkisuodatinta siellä käytetään.

VERKON TILOJA TUTKIMASSA

Tässä kirjassa käsittelemme verkkosivustoja, joihin useimmiten kirjaudutaan sisään, eli ne ovat eräänlaisia verkossa olevia, muusta netistä erotettavissa olevia tiloja.

1990-luvulla, kun verkon sosiaalisen ulottuvuuden olivat löytäneet vasta varhaiset omaksujat, käytettiin julkisuudessa termiä ”kyberavaruus” kuvaamaan virtuaalista tilaa, jonne mentiin tapaamaan ”nettikavereita”. Nykyään lähes kaikki käyttävät nettiä vähintään asioimiseen ja sähköpostiin, useimmat aikuisista myös keskinäisviestintään. Pikaviestimisestäkin on tullut arkinen viestinnän apuväline. Messenger tai Skype pidetään päällä eli ”ollaan” mesessä tai Skypessä samalla, kun tehdään muita asioita. Kyberavaruuteen ei tarvitse enää erikseen lähteä, koska verkon tilat ovat kutoutuneet arkipäivämme osiksi.

Vaikka julkisuuden perusteella voisi syntyä mielikuva muutamista harvoista verkkoyhteisöistä yleismaailmallisina suursuosikkeina, on verkkopalveluiden käytössä suurta maantieteellistä vaihtelua. Vuonna 2009 Googlen Orkut-yhteisö (<http://www.orkut.com>) oli suosituin palvelu Brasiliassa ja Intiassa, MySpace ja Facebook olivat vahvoja USA:ssa ja Britanniassa, Japanin suosituin palvelu oli Mixi (<http://mixi.jp>) ja eteläkorealaiset löytyivät CyWorldista (<http://www.cyworld.com>). Suomalainen Muxlim (<http://www.muxlim.com>) on saanut mainetta kansainvälisenä, muslimeille suunnattuna yhteisönä.

Kymmenien miljoonien kävijöiden massapalvelujen rinnalla verkossa riittää muutamien kymmenien tai satojen kävijöiden pieniä harrastefoorumeja, joita ystävät pitävät toisilleen tai pienelle samoista asioista kiinnostuneiden piirille. Tiivis yhteisö, jaetut kiinnostuksen kohteet ja arvomaailma johtavat usein erittäin korkealaatuiseen keskusteluun. Parhaat foorumit eivät välttämättä ole suurimpia. Toisaalta tuhansien kameraharrastajien tai laitesukeltajien keskustelupalstat ovat kuluttajatietouden aarreaittoja, joista voi hakea

aitoja käyttökokemuksia harvinaisistakin laitteista ja neuvoja esimerkiksi uuden järjestelmäkameran valintaan.

Mihin sitten kannattaa kirjautua sisään ja mikä kiertää kaukaa? Media-lukutaitoon kuuluu kyky tehdä havaintoja internetin tilojen ominaisuuksista. Havaintoihin liittyvät turvallisuus ja kulttuuri: ollaanko siellä, missä oli tarkoitus. Entä millainen paikka on kyseessä?

Mihin tahansa uuteen verkkopalveluun kannattaa tutustua ennen kuin ryhtyy rekisteröimään itselleen tunnusta. Katsele palvelun etusivua ja arvioi, mihin se on tarkoitettu, keitä muita siellä on ja kuinka julkinen tai yksityinen paikka se on. Tarkemmalla tutustumisella selviää myös jotain paikan ilma-
piiristä: miten käyttäjien viihtyvyys ja turvallisuus taataan, jos mitenkään, ja valvotaanko vuorovaikutusta jotenkin? Julkilausuttuja sääntöjä löytyy käyttö-
ehdoista.

Suomalaisten suosimia verkkotiloja ovat:

- **Google** (<http://www.google.fi>, <http://www.google.com>) – Hakukone ja palvelujen kokoelma
- **Windows Live** (<http://www.live.com>) – Hakukone ja palvelujen kokoelma
- **Yahoo!** (<http://www.yahoo.com>) – Hakukone ja palvelujen kokoelma
- **YouTube** (<http://www.youtube.com>) – Yhteisöllinen videopalvelu, johon kuka hyvänsä voi lähettää omat videonsa.
- **Suomi24** (<http://www.suomi24.fi>) – Suomalainen yhteisöpalvelu; muun muassa keskustelua, uutisia, osto- ja myyntipalsta, sähköpostipalvelu.
- **IRC-Galleria** (<http://www.irc-galleria.net>) – Suomalainen yhteisöpalvelu, alun perin IRC-keskusteluohjelman käyttäjien kuvien esittelyyn tarkoitettu sivusto, joka on kasvanut erityisesti nuorten suosimaksi yleiseksi yhteisöpalveluksi.
- **Facebook** (<http://www.facebook.com>) – Yksi maailman suurimmista yhteisöpalveluista. Käyttäjät voivat kirjoittaa päiväkirjamaisia merkintöjä, kommentoida toistensa kuvia, pelata pelejä, lähettää toisilleen lahjoja ja fanittaa tuotteita ja palveluja. Facebook-tunnuksiaan voi käyttää myös useisiin muihin palveluihin kirjautumiseen.
- **MySpace** (suomenkielinen versio <http://fi.myspace.com>): Yksi maailman suurimmista yhteisöpalveluista; suosittu erityisesti musiikki- ja elokuva-
piireissä PR-työkäluna. Aloittelevan bändin on syytä luoda MySpace-
profiili ollakseen osa ”skeneä”.
- **MSN Messenger** (<http://messenger.msn.com>) – Microsoftin pikaviestin-
palvelu, ääni- ja videopuhelut.

**Kun arvioit yhteisöä, etsi
vastauksia näihin kysymyksiin**

- ▶ Mitä täällä voi tehdä?
- ▶ Keitä muita täällä on?
- ▶ Kuinka julkinen tai yksityinen paikka tämä on?
- ▶ Miten käyttäjien viihtyvyys ja turvallisuus taataan?

Vastaukset pitäisi löytää viimeistään Käyttöehdot- ja Yksityisyyden suoja -dokumenteista, joita asiallisilla verkkopalveluilla on linkitettyinä etusivullaan. (Englanninkielisissä palveluissa "Terms of Use" ja "Privacy"). Tietoja palvelua tarjoavasta yhtiöstä löytyy tavallisesti "About"-linkin takaa.

- ▶ **MSN** (<http://www.msn.com>) – Microsoftin portaalipalvelu. Muun muassa sisällöt, uutiset, sähköposti.
- ▶ **Wikipedia** (<http://fi.wikipedia.org/wiki>) – Vapaa tietosanakirja, jota käyttäjät muokkaavat. Suomenkielisessä Wikipediassa on yli 200 000 artikkelia.
- ▶ **Habbo Hotel** (<http://www.habbo.fi>) – Virtuaalimaailma kavereiden kanssa jutteluun.
- ▶ **Älypää** (<http://www.alypaa.com>) – Tietovisayhteisö
- ▶ **Aapeli** (<http://www.aapeli.com>) – Peliyhteisö.

Aktivoi "hämäryystutkasi"

Muutamia merkkejä, joista tunnistat epäasiallisen internetpalvelun:

- ▶ **Kirjoitusvirheet.** Palvelussa on luultavasti jotain mätää, jos siinä on paljon kirjoitusvirheitä. Teksti on ehkä käännöskoneesta tullutta.

- ▶ **Tyrkytys ja verkostomarkkinointimallit.** Myykö palvelu itseään hieman liian tyrkysti? Vuonna 2007 perustetun verkostopalvelu Yuwien toiminta-ajatuksena oli tai on maksaa käyttäjilleen liikenteen tuomisesta sivulleen. Se yrittää kerätä jäsenikseen sisällöntuottajia, jotka keräisivät kavereita, jotka keräisivät kavereita, jotka... tajuat jo varmaan. Haluaisitko hoitaa sosiaalisia suhteitasi verkostossa, jonka useimpien käyttäjien pääasiallinen motiivi olisi tuoda sivulleen liikennettä rahavirtojen toivossa? Periaatteessa hyödyn jakaminen on kannatettava idea ja parhaimmillaan se ruokkii luovuutta ja hyödyttää kaikkia osapuolia.
 - ▶ Katso myös "Verkkoyhteisöt liiketoimintana" - "Sinut halutaan talkoisiin".

- ▶ **Osoitteiden onkiminen.** Jos palvelu pyytää ensiksi antamaan kymmenen kaverisi sähköpostiosoitteet, olet luultavasti joko roskapostittajan apajilla tai mainoskampanjan sivulla, jossa kerätään asiakastietoja asiakasrekisterin kasvattamista varten. Tee palvelus ystävillesi, äläkä tästä lähin listaa heidän osoitteitaan – ainakaan lupaa kysymättä – yhteenkään kampanjaan, vaikka mitä olisi palkintona.

- ▶ **Selaimen varoitukset.** Jos käytät uusimpia selainversioita, ne varoittavat, jos sivusto, jolle olet päätenyt, on liitetty tunnettujen huijaussivustojen listalle.
 - ▶ Katso myös "Sananen turvallisuudesta" -luku kirjan alussa.

Virhelyönti osoitteessa voi eksyttää

Nettihuujarit asettelevat ansojaan suosittujen sivustojen näköisiin, vain muutamalla merkillä oikeasta kirjoitusasusta eroaviin osoitteisiin. Facebook.com vie eri paikkaan kuin facebook.com. Niinpä sivua avatessa ensimmäinen rutiini on vilkaista selaimen osoitekenttää. Tietoturva-asiantuntijat suosittelevat käyttämään omia kirjanmerkkejä (esim. selaimen suosikit, ”Favorites”) ja välttämään linkkien klikkailua. Etenkin sähköpostiin tuntemattoman tahon pyytämättä lähettämiä linkkejä kannattaa välttää, sillä ne vievät mitä todennäköisimmin suoraan tietoja kalasteleville huijaussivustoille.

- ➔ Lue lisää verkossa navigoimisesta ”Syvennä tietojasi” -osan luvusta ”Navigointi verkossa”.

Mitä täällä tapahtuu?

Palvelun etusivulta pitäisi käydä ilmi paikan nimi ja ylläpitäjän määrittelemä käyttötarkoitus. Suurille yleisöille tarkoitettut palvelut osaavat tehdä heti selväksi, mitä hyötyä tästä on paikan käyttäjälle.

Mikä on ensimmäinen vaikutelmasi? Näyttääkö sivusto ammattimaiselta? Onko käyttöliittymän kieli huoliteltua ja grafiikka tyylikästä? Näyttääkö se siltä, että siellä olisi muita käyttäjiä? Millaista sisältöä sivulla on? Kenen julkaisemilta sisällöt vaikuttavat? Jotkin verkon yhteisölliset palvelut eivät näytä mitään sisältöjä vaan vain pelkän tutustumiskierroksen rekisteröitymättömille vierailijoille. Esittely kannattaa katsoa läpi, koska palvelun ylläpitäjä kertoo siinä tarkemmin jäsenyyden eduista. Onko toiminnallisuuksissa jotakin sellaista, jolle sinulla olisi käyttöä? Ovatko kaverit jo käyttäjiä?

Alla joitakin esimerkkejä siitä, miten suosituimmat yhteisölliset verkko-palvelut esittelevät itsensä:

”Suomi24 – Suomen suurin verkkoyhteisö.”

”IRC-Galleria on Suomen suurin Internet-yhteisö.”

”Vuodatus.net – Tajunnanvirtasi internetissä.”

”Skype: ”Tuo maailma lähemmäksi”

”Habbo on virtuaalimaailma, jossa voit tavata kavereita.”

”Windows Live Messenger: Connect, share,
and make every conversation count.”

”Facebook helps you connect and share with the people in your life.”

”MySpace is a place for friends.”

”Blogger: Create a blog. It’s free.”

”YouTube – Broadcast Yourself.”

”Second Life® is a 3-D virtual world created by its Residents.”

Mainoslauseista erottuu kaksi pääteemaa: julkaiseminen ja jakaminen sekä kavereiden kanssa hengailu. Käytännössä eri tekemiset sekoittuvat niin, että sisällönjulkaisupaikoissa syntyy ihmisten välisiä kontakteja ja keskusteluja, ja paikoissa, joissa vietetään aikaa ystävien kanssa, vähintäänkin jaetaan linkkejä sisältöön.

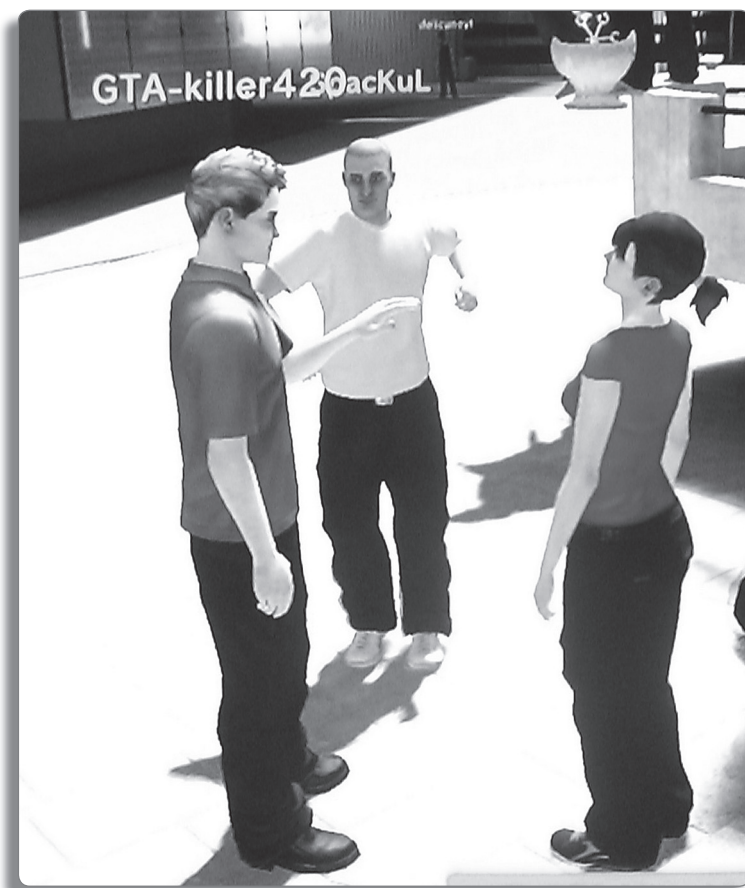
Tilat, talot, huoneet ja seinät

Internet-palvelu voi pyrkiä kuvaamaan käyttötarkoitustaan jo valitsemansa nimen tasolla. Kirjaimellisesti tilaa netissä tarjoavat Windows Live Spaces (<http://home.spaces.live.com>) ja MySpace.

Yksi yleisimmin käytetyistä tilan metaforista netissä on huone. Suomalainen Nicehouse-yhteisö (<http://www.nicehouse.fi>) on jakanut keskustelualueensa huoneisiin autotallista ullakkoon. Blogilistan hakemistosta (<http://www.blogilista.fi/hakemisto>) löytää satakunta blogia, jonka nimessä huone esiintyy kädentaitoihin ja askarteluun erikoistuneesta Helskyn huoneesta (<http://helsky.vuodatus.net>) kirppisvaatteita ja kenkiä käsittelevään Nelliinan vaatehuoneeseen (<http://nelliina.blogspot.com>).

Virtuaalimaailmoissa talot ja huoneet avautuvat kaksi- ja -puoli- tai kolmiulotteiseksi tilaksi, johon voi kävellä sisään. Käyttäjät voivat tehdä omia huoneita yksityisiä keskusteluja varten esimerkiksi Habbo Hotellissa ja Playstation 3 -konsolipelin Home-virtuaalimaailmassa.

Suomesta 2000-luvun alkupuolella kansainväliseksi kasvuyritykseksi ponnistanut Habbo Hotel on nettiyhteisö, joka tarjoaa useita julkisia tiloja harrastajien käyttöön hotellin aulasta erilaisiin baareihin ja uima-allasalueesta puistoon. Käyttäjät voivat tehdä myös yksityisiä huoneita, jonne pääsyä he voivat halutessaan rajoittaa.

**Kuva: Yoe Sony Home
-virtuaalimaailmassa.**

Habbon käyttäjiä aikuisemmalle yleisölle suunnatussa Second Lifessa on mahdollisuus rakentaa vapaasti millaisia ympäristöjä tahansa, mutta varsin usein hahmoille sielläkin hankitaan perinteinen asumus – jos kohta tuhannessti komeampi ja viehättävämpi kuin arkisessa elämässä on varaa. Miksi ihmiset sitten laittavat avatareilleen talon koreaksi? Monille virtuaaliympäristön laittaminen kauniiksi tuottaa esteettistä mielihyvää.

Facebookissa kirjoitetaan kaverin seinälle, kun halutaan viestiä jotakin juuri kyseiselle henkilölle tarkoitettua, mutta kuitenkin sellaista, minkä muutkin saavat nähdä.

Nuorisotyötä nettiyhteisöissä

Nuorisotyö on siirtynyt nuorten mukana verkkoon. Vuonna 2004 Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus perusti Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kanssa Netari.fi-projektin kehittämään nuorisotyötä verkossa. Netari alkoi Habbo Hotellista ja on sittemmin laajentunut myös IRC-Galleriaan ja muuttunut valtakunnalliseksi.

”Verkkonuorisotyö ei eroa millään tavalla tavallisesta nuorisotyöstä”, sanoi Netari-projektissa alusta alkaen työskennellyt nuorisotyöntekijä Sebastian Sihvola Helsingin Sanomissa marraskuussa 2007 ”Ajatus on, että verkossa on läsnä aikuinen, jolla on aikaa keskustella nuoren kanssa.”

(HS 9.11.2007, Nuorisotyö levittäytyy virtuaalimaailmaan)

Facebookin käyttö yhä kasvussa

Puhuttanein aikuisten nettiyhteisö maailmalla ja Suomessa vuonna 2008 oli Facebook. Keväällä 2009 Facebookin Finland-verkosto ylitti miljoonan ja maailmanlaajuinen käyttäjämäärä 200 miljoonan rajan. Nopeimmin kasvaa yli 35-vuotiaiden käyttäjien määrä.

Facebookin käyttö perustuu oikeaan identiteettiin ja olemassa oleviin sosiaalisiin kontakteihin. Keskiwertokäyttäjällä on Facebookissa 120 ystävää. Käyttäjät julkaisevat profiiliinsa kuulumisiaan eli päivityksiä; he julkaisevat valokuvia ja linkkejä, kommentoivat kavereidensa kuulumisia.

Facebookissa voi käyttää myös digitaalisia eleitä. Kavereita voi tökätä (poke) ja heidän julkaisemistaan päivityksistä tykätä (like). Tökkääminen tai poukkaus on tapa tönäistä kaveria ystävällisesti ilman, että on mitään erityistä asiaa. Tökkäys ilmaisee jotain sellaista, että ”ajattelin sinua, haluan että ajatteleet minua”, ja se sopii hyvin pieneen flirttiin. Tykkääminen taas on kuin hyväksyvä katse, peukku ylös. Kaikkea ystävien julkaisemaa voi kehua ”tykkäämällä”. Muut näkevät päivityksen alla tykänneiden nimet. Tämä on triviaalin tuntuista ja vaivatonta, mutta sosiaalisia siteitä kummasti vahvistavaa.

Facebookissa perustetaan ryhmiä aivan kaikkeen; niin tärkeiden kuin tyhjänpäiväisten asioiden ympärille. Ryhmiin liitytään yhdellä klikkauksella, mikä mahdollistaa ennennäkemättömällä voimalla leviävät joukkojen mielenilmaukset, joiden rinnalla nettiadressit nimilistoinen jäävät toiseksi.

Iso osa Facebookin koukuttavuutta ovat lukemattomat ulkopuolisten kehittäjien tekemät sovellukset, joilla flirttaillaan, deittaillaan, pelataan ja leikitään.

Facebookissa tuntuu siltä kuin olisi kavereiden keskellä. Kaverit-näkymä listaa kavereiden kuulumiset tuoreimmasta alkaen. Tutut kasvot katsovat kohti pienistä ikoneista, ja kasvojen vieressä on lause tai kaksi: yksi raportoi aurinkoisesta kävelyretkestä, toinen on juuri leikkinyt lastensa kanssa ja kolmas suree maanantain tuloa ja listaa tekemättömiä töitään. Kokemus on samantapainen kuin ryhmäytymis-harjoituksessa, jossa istutaan ringissä ja jokainen sanoo vuorollaan, mitä on mielessä juuri nyt. Facebookissa kaikilla on silmiensä edessä erilainen kokoonpano ryhmän jäseniä.

**Kuva: Facebookin
sovelluskutsuja.**

Requests		Ignore All
10 group invitations	22 cause invitations	
2 cause invitations	1 birthday calendar invitation	
1 tuotantotuki request	1 (lil) green patch request	
1 blog rss feed reader invitation	1 mikä pasila - hahmo request	
1 vanha hippie request	5 vampires requests	
1 ville's superhero invitation	1 mytype invitation	
1 super wall invitation	1 challenge request	
1 my drunk friends request	2 slayers invitations	
3 funwall friend requests	1 millainen toimittaja request	
1 invitation	1 new wall post request	
1 coolest friends request	2 knighthood invitations	
1 'my stuff' widget invitation	1 free rice invitation	
1 hotness request	1 characterize request	
1 share the love invitation	1 yle.fi - elävä ark invitation	
1 entourage invitation	3 oktoberfest requests	
1 my questions request	2 zombies invitations	
1 pet dragons request	2 werewolves invitations	
1 hi five friend request	1 likeness unrated request	
1 booze mail request	1 name analyzer invitation	
2 get superlatives invitations	1 tickle friend request	
1 top friends friend request	1 give beer to friend request	
1 top photos invitation	1 poker- help a friend invitation	
1 game invitation	1 superpoke! friend request	
	1 likeness quiz request	
	1 get double dared invitation	
	1 compare request	

Heittäisitkö ystävää lampaalla?

Facebook-sovellukset aiheuttavat ristiriitaisia tunteita. Yhtäältä ne ovat lystikkäitä apuvälineitä sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen: Kaukana asuvalle serkulle ei tulisi lähetettyä kukkalähetystä kotiovelle, mutta pikseli-lampaalla heittäminen tai pienen virtuaalisen viherkasvin laittaminen on sukkela. Toisaalta kenen tahansa tekemien sovellusten päästäminen profiilia tutkimaan on selvä tietoturvariski. Facebook edellyttää käyttöehdoissaan, että kolmansien osapuolten kehittämät sovellukset kunnioittavat käyttäjien yksityisyysasetuksia, mutta se ei pysty valvomaan tätä.

Facebookin sovelluksissa on voimakasta leviämistä tukevia elementtejä: vastaanottaaksesi kaverin lähettämän halauksen, tuopin, akvaariokalan tai kaktuksen joudut ottamaan kyseisen sovelluksen käyttöön profiilissasi. Tällöin annat sovellukselle luvan lukea omasta profiilistasi kaveritiedot. Seuraavaksi sovellus ehdottaa, että voisit itsekin muistaa pariakymmentä lähintä ystävääsi. Viehättävimmät sovellukset leviävät hirmuista vauhtia, ja jos niihin liittyy mainoksia tai muuta ansaintalogiikkaa, kehittäjät tienaavat.

Facebookia on mahdollista käyttää ystävien yhteydenpitoon kajoamatta lainkaan sovelluksiin. Ne voi vain ohittaa. Kun kerrot tästä ystävillesi, he tuskin pahastuvat.

Mitä täällä voi tehdä?

Verkon sosiaalisissa tiloissa voi käytössä olevien ilmaisukeinojen puitteissa tehdä mitä tahansa paikalla olijat vain haluavat. Pelkät merkkijonot ovat riittävän ilmaisuvoimaisia kaikkeen kuviteltavissa olevaan vuorovaikutukseen kahden tai useamman henkilön välillä.

Kussakin paikassa vallitseva kulttuuri ja ympäröivä verkosto määrittelevät ilmaisun ja olemisen rajat. Yhteisössä voi yhtäaikaan olla käynnissä intiimi keskustelu, tiedon jakamista, ongelman ratkaisemista, tuotteiden ja palvelujen suosittelua ja tarinoita hyvistä ja huonoista asiakaskokemuksista, väittelyä politiikasta, vitsailua, myymistä ja opettamista hyvien tuttujen, puolittuttujen ja ennestään tuntemattomien kesken – aivan niin kuin missä tahansa kahvilassa tai seminaarihuoneessa. Se, mikä kussakin verkon yhteisössä on epäsuotavaa, ilmenee viimeistään rajan ylittämällä. Joku ystävällinen kyllä huomauttaa. Säännöt voivat olla joko kirjoitettuja tai kirjoittamattomia. Jos

verkkoyhteisöllä on kirjoitetut säännöt, niistä informoidaan yleensä rekisteröitymisvaiheessa.

Jos keskustelufoorumin ylläpitäjä haluaa ehdottomasti rajata keskustelun tiettyyn aihepiiriin, hän voi pyrkiä paimentamaan jäseniä noudattamaan tätä linjaa. Aihepiiri on tietenkin hyvä tehdä selväksi etukäteen. Tämän jälkeen sivupoluille harhautuvat voi palauttaa aiheeseen ystävällisellä huomatuksella. Usein erikoistuneillakin foorumeilla on yleinen alueensa, jossa sana on vapaa. Kun yhden harrastuksen parissa tutustuu mukaviin ihmisiin, heidän kanssaan on luontevaa ottaa puheeksi kaiken maailman muitakin asioita.

Keitä multa on paikalla?

Moni yhteisöpalvelu näyttää etusivullaan kullakin hetkellä sisäänkirjautuneiden käyttäjien lukumäärän ja kenties joidenkin viimeksi kirjautuneiden käyttäjätunnuksia. Jotkut palvelut nostavat etusivulleen kiinnostavia ja suosittuja tai erityisen ansioituneita jäseniä houkuttelemaan paikalle lisää väkeä. Niillä valinnoilla, millaisia jäseniä etusivulle nostetaan, vaikutetaan ilmapiiriin, joka sivustolla vallitsee – ne kertovat, millaista toimintaa yhteisössä arvostetaan ja kannustetaan.

Sisäänkirjautuneena näet, keitä ystäviäsi on juuri sillä hetkellä paikalla. Yhteisöpalveluissa, kuten Facebookissa, MySpacessa ja Ningissä ja kaikissa pikaviestipalveluissa, voidaan ”langalla olevat” kontaktit näyttää, mikäli he ovat yksityisyysasetuksissaan sallineet näkymisen. Second Life -virtuaalimaailmassa ystävät voivat ystävälistalta nähdä sillä hetkellä kirjautuneet kontaktit, ja IRC-kanavilla on standardikomento, joka listaa paikalla olevat, ellei jollain kanavalla varta vasten ole tätä estetty.

Kun olet kirjautunut verkkoyhteisöön, tutki asetuksia (”Settings”, ”User Preferences”) nähdäksesi, voitko vaikuttaa siihen, näkykö paikallaolosi muille. Yleensä läsnäolotiedon voi halutessaan kätkeä muilta.

Keiden kanssa kaveriksi? Kuka kutsuu ketä?

Joskus 10–15 vuotta sitten verkon käyttökulttuuriin kuului ilman muuta ajatus uusien tuttavuuksien solmimisesta, mutta nyt kun ”kaikki” ovat verkossa, näin ei välttämättä tapahdu. Yhteisöpalvelut perustuvat yhä enemmän vanhoihin suhteisiin.

Se, miten itse palveluja käyttää, riippuu täysin omista tavoitteista. Useimmat netin käyttäjistä luultavasti haluavat rajata kaveripiirinsä niihin, jotka jo ennestään tuntevat omien ystävien verkostosta ja työn ja harrastusten parista.

Useissa palveluissa käytetty termi ”friend”, ystävä, saattaa hieman venyttää puhekielessä käyttämämme termin merkitystä. Joissakin palveluissa on tapana ”frendata” eli lisätä kaveriksi uusia tuttuja hyvinkin kevein perustein: jos tapasitte sattumalta, oli mukava jutella, etkä panisi pahaksesi juttutuokion uusimista, eikä profiilisi sisällä mitään niin yksityistä, että olisi riski päästää joku tuntematon lähipiiriin, niin frendaa pois. Hahmon voi aina tipauttaa ystävälistalta myöhemminkin. Toisessa ääripäässä ovat työelämän yhteydenpitoa tukevat verkostoitumispalvelut, kuten LinkedIn (<http://www.linkedin.com>). Niissä ei ole tarkoitus kelpuuttaa kaveriksi tuntemattomia.

Verkon sosiaaliset palvelut sekoittavat yksityiselämän ja työn ihmissuhteita yhä pahemmin. Kokemus on osoittanut, että yhteisöpalvelun rajaaminen vain tietynlaisiin kontakteihin on vaikeaa. Se on kuitenkin mahdollista, jos käyttää hieman aikaa ennakkosuunnitteluun ja muistaa olla toimissaan johdonmukainen. Esimerkiksi saadessasi työkontaktilta kaverikutsun yksityisenä henkilönä käyttämäsi palveluun on ihan korrektaa torjua se ja laittaa vastaukseksi kutsu työpaikkaverkostoitumiseen käyttämäänsä palveluun. Mikäli henkilö ei käytä tätä palvelua, hän voi jättää ottamatta kutsun vastaan, mutta näin on joka tapauksessa kutsujan kasvot säilytetty.

Esimiesasemassa olevan henkilön kannattaa harkita, kutsuuko alaisia kavereikseen. Jos alainen haluaisikin pitää yhteisöpalvelussa vain yksityistä profiilia, tilanne voi olla kiusallinen. Tilanne on selvempi, jos aloitteen tekijä on alainen itse.

Kuka sitten voi kutsua ja ketä? Usein aloitteen tekee se, joka haluaa kontaktin syntymistä enemmän. Jos tavoitteesi on myydä tai markkinoida tuotetta tai palvelua tai levittää jotain aatetta tai uskomusta, halunnet kahmia niin paljon kontakteja kuin mahdollista, jotta oman viestin vaikutuspiiri olisi mahdollisimman laaja. Innostumalla liikaa voit menettää uskottavuutesi. ”Liian monien” kaverien kahmiminen on omalla tavallaan nolompaa kuin jos olisi ”liian vähän” kavereita. Jos näyttää siltä, että hyväksyt kaveriksi kenet tahansa, alennat sillä todellisen kaverisuhteesi arvoa. Elämä on verkossakin sosiaalista peliä, jossa menestyy tyylitajulla ja hienotunteisuudella.

Jos liityt Facebookiin aikoen seurustella siellä vain perheen ja ystävien kanssa, huomaat pian joutuvasi torjumaan työkavereiden, liiketuttavien ja takavuosien koulukavereiden kaveripyyntöjä yhtä mittaa. Jos haluat pitää

Facebookissa matalaa profiilia, piilota itsesi hausta yksityisyysasetuksissa ja estä kaverikutsujen laittaminen.

Mikäli haluat pitää profiilisi vain kaveripiirin tiedossa, muutama varotoimi on paikallaan. Kannattaa valita sellainen nimimerkki, jonka voi kertoa ystäville, mutta jota työkaverisi tai sukulaisesi eivät arvaa. Rekisteröitymiseen on samoin käytettävä sellaista sähköpostiosoitetta, jota asiaankuulumattomat eivät voi keksiä, sillä muuten hyväkin salanimi narahtaa heti, koska verkkopalveluista voi etsiä kontakteja sähköpostiosoitteen perusteella. Kaikkein käytännöllisintä luultavasti on olla kaveria kaikille oman elämänsä ihmisille huolehtimalla siitä, että profiilissa ei tule julkaistua mitään yksityisyyttä loukkaavaa. Kulloinkin suositussa megayhteisössä – jollainen tämän kirjan julkaisemisaikana on Facebook – voi pitää sitä kaikkein julkisinta verkko-identiteettiään ja toteuttaa itseään muissa rooleissa hieman rajatummalta piirille suunnatuissa palveluissa.

- ➔ Lisää identiteetin hallinnasta
"Syvennä tietojasi" -osan luvussa
"Identiteetti, luottamus ja maine".

Yksityisen tuntuinen ei välttämättä ole yksityinen

Palveluissa, joissa näytetään ystävien tekemisiä ja kuulumisia ja jossa voi itse säätää, mitä tietoja antaa itsestään esittää muille ja mitä tietoja haluaa nähdä muista, on joskus varsin hankala hahmottaa, millaisena muut näkevät oman persoonan ja omat julkaistut sisällöt. On hyvä aika ajoin yrittää muodostaa mielikuva siitä, miltä itse näyttää yhteisön jäsenenä. Kun yksityiset ja työelämän kontaktit sekoittuvat verkostoissa, on nähtävä itsensä verkoston tiukka-pipoisimman jäsenen silmin.

Yleisösi ei rajoitu kaverilistaasi. Kaverin selän takana voi seisoa tietokoneen ruutua katsomassa kuka tahansa. Maailma on pieni.

Koska jokaisella on omanlaisensa verkosto, on omalla ruudulla näkyvä näkymä ainutlaatuinen. Kukaan muu ei näe juuri samanlaista asetelmaa sisältöjä edessään kuin yksi yhteisön käyttäjä. Tästä voi syntyä virheellinen mielikuva yksityisestä tilasta. Vaikka juuri oma näkymäsi on vain sinun silmillesi, näkevät muut verkostosi jäsenet sinun heille julkaisemasi sisällöt, samoin kuin omien kontaktiensä tuotokset. Verkko-yhteisössä ei voi koskaan täysin

Sosiaalitieteellistä tietoa verkostoituvasta ihmisestä

Digitalisoituva viestintä tekee yhä helpommaksi hankkia täsmällistä dataa sosiaalisesta toiminnastamme. Keväällä 2009 Facebookin käyttäjällä oli yhtiön julkaisemien tilastojen mukaan keskimäärin 120 ystävää, joista murto-osan kanssa oltiin vuorovaikutuksessa säännöllisesti. Mieskäyttäjä kommentoi keskimäärin vain seitsemän ystävänsä tekemisiä. Keskimääräinen nainen huomioi näin kymmentä ystävää.

Ahkerat verkostoitujat eivät olleet merkittävästi sosiaalisempia käytännössä: mieskäyttäjät, joilla oli 500 ystävää verkostossaan, olivat vuorovaikutuksessa 17 ja naiset 26 kanssa. Tutkimusyhtiö Pew Internet & American Life Projectin johtaja Lee Rainie tulkitsee numeroita niin, että Facebook-käyttäjät eivät oikeastaan verkostoidu vaan "joukkoviestivät elämästään verkostoillensa".

Sosiologiassa ihmisen verkostojen mittaamisessa on käytössä ns. Dunbarin numero. Antropologi Robin Dunbar päätteli aikanaan tutkimustensa perusteella, että ihmisen aivojen kapasiteetti riittää hallitsemaan vain 148 sosiaalista suhdetta kerrallaan. Sosiaalisista verkkopalveluista saatavat ensimmäiset tutkimustulokset näyttäisivät noudattelevan tätä havaintoa.

Everquest II -roolipelaajat eivät etsi uusia pelikavereita. USA:lainen tutkimusryhmä havaitsi tutkittuaan vuorovaikutusta verkkoroolipeli Everquest II:ssa, että ihmiset pelaavat enimmäkseen tuttujensa kanssa. Tutkijoiden käytössä oli kolmen vuoden ajalta tiedot siitä, keiden kanssa pelaajat olivat puhuneet ja pelanneet. "Pelissä ei synny uusia verkostoja. Siellä enimmäkseen vahvistuvat vanhat verkostot. Pelaaja voisi valita kumppanin mistä päin maailmaa tahansa, mutta valitsee yleensä tuttunsa", professori Noshir Contractor Northwestern -yliopistosta havaitsi.

Statuspäivitykset narauttavat lintsarin

Oletko sairauslomalla? Vältä liian riehakkaita statuspäivityksiä, ettei sinun luulla lintsaaavan töistä pitääksesi hauskaa.

tietää, ketkä kaikki pääsevät sisältöjä näkemään, joten mitään arkaluontoista tai kenenkään yksityisyyttä loukkaavaa ei kannata julkaista edes pienen porukan keskustelupalstalle.

Joidenkin yhteisöjen rakentumismekanismiin kuuluvat vielä erilaiset näkymät maksaville asiakkaille ja ilmaiskäyttäjille. Ansaintamalli voi olla esimerkiksi sellainen, että ilmaiskäyttäjille näytetään mainoksia, mutta maksaville ei. Yleensä näkymä on erilainen kirjautuneille kuin kirjautumattomille sivun selaajille.

Aivan oman tyyppisiä verkkojen tiloja ovat ulkopuolisilta suljetut yritysten, yhteisöjen ja oppilaitosten verkkoympäristöt. Niissäkin käytetään yhä enemmän sosiaalisen median keinoja – keskusteluketjuja ja kommentointia, blogeja, wikejä ja pikaviestintää.

Uutishaukat yhteisöjen kimpussa

Virginia Technin kouluampumisten uutisoinnin yhteydessä vuonna 2007 herätettiin keskustelemaan siitä, oliko oikein, että journalistit käyttivät oppilaiden yksityisiä nettipäiväkirjoja lähteinään. Yksityisiksi tarkoitettujen keskustelujen nostaminen mediakohun keskelle suututti pahasti jo ennestään järkyttyneet opiskelijat. Sama toistui Suomessa Jokelan ja Kauhajoen tapauksissa.

Tuoreita lähteitä etsivä journalisti tekee tietenkin kaikkensa löytääkseen uusia silminnäkijöitä ja kokijoita, jotka värittävät ja taustoittavat uutistapah-tumia. Kun joku on jotain kirjoittanut julkiseen verkkoon, on sisältö vapaata riistaa, jota voi linkittää ja lainata.

Harva miettii – epätodennäköistä, mutta kohdalle sattuaan piinallista – mahdollisuutta, että yleisö saattaa jonain päivänä lukea omia tekstejä jostain ikävästä syystä. Voisiko tähän varautua? Millainen olisi oman nettipersoonasi kriisiviestintästrategia?

Miten käyttäjien viihtyvyys turvataan ja sisällön laatua valvotaan?

Aikuisille tarkoitetut suurten massayleisöjen palvelut ovat jo pelkästään resurssisystistä yleensä varsin ”antaa mennä” -henkisiä julkaistun sisällön suhteen. Rekisteröityneen käyttäjän toimiin puututaan vasta, jos muut käyttäjät tai jokin muu osapuoli tekee valituksen sopimattomasta tai loukkaaavasta sisällöstä.

Kansainvälisissä palveluissa kulttuurit kolahtavat joskus: esimerkiksi imeo-tyksuvien sopivuudesta Facebookiin on riideltä palvelun ylläpidon ja käyttäjien kesken useampaan otteeseen. Pääosin eri kulttuuritaustoista tulevat länsimaiset netin käyttäjät pärjäävät hyvin keskenään verkon yhteisöissä. Se voi johtua siitäkin, että samanhenkiset kerääntyvät samoihin ympäristöihin.

Sosiaalisten verkostopalvelujen levinneisyyttä maailmanlaajuisesti tarkastellessa näkee kuitenkin sen, että eri kulttuurialueilla suositaan eri tyyllisiä palveluja. Sama ympäristö ei sovi kaikkiin makuihin. Suomalainen Muxlim on yhteisöpalvelu, joka ilmoittaa tavoitteekseen yhdistää maailman muslimiyhteisöt viihtyisässä ja ystävällisessä paikassa. Se tarjoaa siivomman ja vähemmän paljasta pintaa näyttävän netti-tv-portaalin kuin YouTube.

Trollit ja peelot

Jotkut ihmiset eivät osaa käyttäytyä. Törppöihin törmää yhtä hyvin IRC-kanavilla, keskustelufoorumeilla ja Second Lifessa kuin työpaikkojen kahvihuoneissa, julkisen liikennevälineiden kyydissä ja baareissa. Joskus on vaikea erottaa, onko ihminen tahattomasti vai tahallisesti töykeä. Joku käyttää värikästä ja ronskia kieltä korostaakseen ”kovaa” persoonaansa. Säälittävimmät tapaukset käyttävät muiden mielestä epämiellyttävältä tuntuvaa ilmaisua saadakseen huomiota hinnalla millä hyvänsä.

Varsinkin uusille yhteisön jäsenille saattaa aiheuttaa päänvaivaa hahmo, joka tunnetaan verkossa nimellä ”trolli”. Tällainen keskustelija saattaa vaikuttaa vilpittömältä halussaan puida juurta jaksain jotakin asiaa muiden antaa olla -kehotuksista huolimatta. Trolleille on ominaista pyrkiä hukkaamaan muiden aikaa jankkaamiseen. Jos joku kehottaa olemaan ”ruokkimatta trollia”, hän tarkoittaa, että tyyppi tiedetään kiusankappaleeksi ja että on parasta olla kiinnittämättä häneen yhtään enempää huomiota.

Trolleihin, joista suomalaisittain käytetään myös nimitystä ”peelo”, ei kannata tuhjata näyttönsä ruutupinta-alaa. Useimmiten yhteisö tarjoaa jon-

Tutkija löysi luokkaerot amerikkalaisteinien verkkopalveluvalinnoista

Verkkoyhteisöihin ja nuorten sosiaalisen median käyttöön perehtynyt tutkija Danah Boyd huomasi amerikkalaisten nuorten jakautuvan MySpace- ja Facebook - yhteisöjen käyttäjiin yhteiskuntaluokkajaon perusteella. Työväenluokkainen populaarikulttuurista ja erityisesti musiikin monista alakulttuureista kiinnostunut nuoriso valitsi värikkään, meluisan, villin ja vaarallisen MySpacen, kun taas akateemiselle uralle suuntautumista suunnittelevat niin sanotut ”hyvien perheiden lapset” valitsivat ulkoasultaankin hillitymmän ja viileämmän Facebookin.

kinlaisen työkalun häirikkökäyttäjien poistamiseen näkyviltä. Tätä kutsutaan ”ignooramiseksi”. Etsi ”Ignore”, ”Mute”, ”Block user” tai vastaavaa toimintoa. Jotkut yhteisöt tarjoavat myös mahdollisuuden ilmiantaa häiritsevästi käyttäytyvä jäsen ylläpidolle.

Arkikokemuksen mukaan ihmiset innostuvat trollaamaan anonyymiteetin suojissa. Jos haluat välttyä törmäämästä häiriköihin, käytä palveluita, joissa esiinnyttäen omalla nimellä ja naamalla.

Häirikkö saattaa ilmestyä kommentoijaksi myös blogiin. Bloggaaja asettaa itse kommenttiansa laatukynnyksen niin korkealle kuin tahtoo. On täysin hyväksyttävää poistaa blogistaan sellaiset kommentit, joista tulee itselle ikävä olo. Bloggaaja ei ole tilivelvollinen kenellekään tuhoamistaan kommentteista.

Verkon käyttäjillä on sananvapaus, joka takaa heille mahdollisuuden kenenkään ennalta estämättä julkaista näkemyksiään paikoissa, jossa se on mahdollista. Yhtä lailla verkon julkaisijoilla on vapaus määrätä, mitä heidän ylläpitämässään palveluissa julkaistaan. Kenenkään sananvapaus ei pakota sinua pitämään blogisi kommenttilaatikossa mitään, mikä tuntuu epämiellyttävältä.

Oma tupa, oma lupa – netin yksityiset tilat

Sosiaalinen verkostoituminen IRC-Gallerian, MySpacen ja Facebookin tapaan on yksi nettielämän muoto, mutta joihinkin tarpeisiin sopii paremmin yksityisempi ympäristö. Saatat esimerkiksi haluta jakaa valokuvia ja videoita ystävien ja sukulaisten kesken ilman, että kuka tahansa kaveripiiristä pääsee niitä katsomaan. Yhdistyksen hallitus voi haluta käydä yksityisiä verkkokeskusteluja omalla foorumilla ilman ulkopuolisia.

On useita mahdollisuuksia perustaa oma tila verkkoon. Esimerkiksi Yahoo! Groups (<http://groups.yahoo.com>), Google Groups (<http://groups.google.com>) ja Ning (<http://www.ning.com>) tarjoavat nettitilaa, jonka voi muokata vastaamaan omia yksityisyystarpeitaan. Niihin voi määritellä käyttäjäkunnan, joilla on oikeudet materiaalin katsomiseen tai muokkaamiseen.

Kaikki tarjoavat myös ryhmäkalenterin, jossa voi pitää yllä tapahtumakalenteria joko rajatun joukon kesken kaikille avoimesti. Jos kalenterit on merkitty julkisiksi, niitä voi seurata rekisteröitymättä kyseisen internetpalvelun tarjoajan käyttäjäksi. Esimerkiksi harrastelijateatterin esityskalenteri voisi olla kenen hyvänsä luettavissa, mutta vain teatteriryhmän verkkosivulle rekisteröityneet jäsenet voisivat lisätä esityskalenteriin tapahtumia.

- Google Calendar (<http://google.com/calendar>)
- Yahoo! Calendar (<http://calendar.yahoo.com>)
- Windows Live Calendar (<http://calendar.live.com>)
- Myös blogia voi julkaista salasanoin suojattuna vain valitsemilleen lukijoille.

Esimerkki yksityisestä ryhmätyötilasta netissä: Ning

Ning on joustavasti räätälöitävä yhteisöpalvelu, jonne voi perustaa oman avoimen tai suljetun yhteisön. Yhteisön käyttämän kielen voi valita 18 vaihtoehdosta – mukana on myös suomi – ja ulkoasua voi muokata ja ominaisuudet valita laajasta valikoimasta, jotka ovat Ningin ja kolmansien osapuolien kehittämia sovelluksia. Jos osaa, ulkoasua, toiminnallisuuksia ja sovelluksia voi suunnitella myös kokonaan itse.

Jokaisesta Ningin käyttäjästä tulee Ning -verkoston jäsen, jolla on oma Ning-identiteetti (Ning ID). Henkilö voi samalla ID:llä kuulua useihin yhteisöihin ja perustaa uusia omia yksityisiä ja julkisia yhteisöjä.

Ningin ominaisuuksia voi parhaiten tutkia kokeilemalla oman yhteisön perustamista tai liittymällä jo olemassa oleviin yhteisöihin. Sadat suomalaiset avoimesta oppimisesta kiinnostuneet ovat esimerkiksi verkostoituneet Ningin Sosiaalinen media oppimisen tukena –yhteisössä (<http://sometu.ning.com>). Perustimme sinne tämän kirjan lukijoita varten Nettielämää-keskustelalueen, (<http://sometu.ning.com/group/nettielamaa>). Tule mukaan antamaan palautetta kirjoittajille ja tapaamaan muita uuden oppimisesta kiinnostuneita.

Ningiä voivat käyttää myös kaupalliset toimijat. Maksavaksi asiakkaaksi ryhtymällä saa Ningin julkaisemat mainokset pois sivustoltaan, jolloin sivuille voi halutessaan itse sijoittaa mainoksia.

➔ Katso "Ningin käytön aloittaminen" ohjeliitteessä.

Verkkoyhteisöt liiketoimintana

Verkon yhteisöjen taustalla on monenlaisia tahoja – harrastajia, aatteellisia yhdistyksiä, yksityisyrittäjiä, kansainvälisiä yritysruppaita ja kaikkea niiden väliltä.

Perinteistä kaupallista mediaa rahoitetaan mainostuloilla ja tilausmaksuilla tai näiden yhdistelmällä. Verkkopalveluiden peruskäyttö on yleensä ilmaista. On käynyt selväksi, että sisällöstä käyttäjät eivät ole halukkaita maksamaan, koska löytävät sitä ilmaiseksikin. Jotkin palvelut yhdistävät onnistuneesti ilmaiseen peruskäyttöön maksullisia palveluja.

Liiketoimintamallit ovat murroksessa; niin uudet kuin vanhat toimijat etsivät uutta ansaintalogiikkaa. Esimerkiksi tieto ihmisten mieltymyksistä, liikkumisesta verkossa ja seuraavista aikomuksista on erittäin haluttua.

Käyttäjät ovat pääomaa nettisivuston ylläpitäjälle, sillä he ovat myytäviä kontakteja mainostajille ja myös heidän toiminnastaan syntyvä digitaalinen tieto itsessään on myytävissä eteenpäin.

Kun olet tietoinen seuraavista seikoista, sinun on helpompi pitää kiinni omista oikeuksistasi.

Olet kauppatavaraa

Huomiosi – silmäsi, korvasi ja klikkauksesi ovat kaupan. Eteesi ilmestyy yhä tarkemmin sinulle suunnattuja mainoksia. Nettisaitit ja hakukoneet keräävät tietoa siitä, missä maailman kolkassa käytät sivuja, mitä linkkejä olet klikannut ja mitä tietoja olet hakenut ja pääättelevät tästä, millaisia mainoksia sinulle kannattaisi näyttää.

Periaate on sama kuin ilmaisjakelulehtien kanssa: saat työmatkallesi ilmaisen uutislehden, koska mainostajilla on sinulle asiaa. Mitä suurempi lehden levikki, sitä enemmän mainostaja on valmis maksamaan mainoksestaan lehden julkaisijalle. Erona on se, että verkkoselailijalle voidaan nykyään suunnata juuri sellaisia mainoksia kuin selailuhistorian perusteella voidaan arvioida häntä kiinnostavan.

Netissä mainoksen teho on selkeästi osoitettavissa. Verkkomainoksen kustannukset voidaan sitoa tulokseen: mainostuottoa esimerkiksi blogin ylläpitäjälle kertyy jokaisesta mainoskuvan klikkauksesta.

Mikäli olet aidosti kiinnostunut tuotteesta tai palvelusta, jota verkkosivumainos kehuu, voit toki klikata sitä. Samalla tulet mahdollisesti tukeneeksi verkkosivun ylläpitäjää, joka saattaa saada osuuden mainosten tuotosta. Mainoksen klikkaaminen vie sinut yleensä mainoskampanjan tai tuotteen omalle sivulle.

Kaikki eivät kuitenkaan halua mainoksia häiritsemään verkkoselailuaan, varsinkaan, kun ne nykyään ne sisältävät usein liikkuvaa kuvaa ja ääntäkin. Selaimen voi asentaa lisäosan, joka suodattaa valtaosan mainoksista näkyviltäsi. Yksi suosituimmista on Firefox-selaimelle tarkoitettu Adblock plus (<http://adblockplus.org>).

Sinut halutaan talkoisiin

Sosiaalisen median asiantuntijat käyttävät termiä *'crowdsourcing'* siitä, että jokin tehtävä ulkoistetaan verkon avulla avoimelle väkijoukolle ratkaistavaksi. Se on suomennettu joko joukottamiseksi tai yleisöosallisuudeksi. Joukkovoimaa käytetään esimerkiksi tuotekehityksessä ja hintaseurannassa.

Suomen Lähikauppa Oy pyytää neuvoja ja ideoita asiakkailtaan tammi-kuussa 2009 avatussa Neuvonantajat-yhteisössä (<http://www.neuvonantajat.fi>) ja Sonera AIVO-yhteisössä (<http://aivo.sonera.fi>), jossa ideoista voi myös äänestää.

Polttoaine.net (<http://polttoaine.net>) on polttoaineiden hintaseurantasivusto, joka auttaa autoilijoita löytämään edullisimman bensiini- ja diesel -jakelu-

Virtuaalikuluttaminen

Ärsyttääkö hankkia joulu- tai synttärilahjaksi turhaa roinaa ja epäterveellisiä herkkuja vain siksi, että jotakin on ostettava? Kokeile ensi kerralla virtuaali-ostosta.

Varhaisteini ilahtuu kauden uusimmasta huonekalusetistä Habbo-virtuaal hotellissa, hinta 3.40 euroa. Pari kolmekymppistä ystävää voi muistaa pienellä nokkelalla virtuaaliesineellä Facebookissa, esimerkiksi vaaleanpunaisia elefantteja on myynnissä 100 000 kappaleen erä vajaan euron kappalehintaan. Pojalle ei tarvitse ostaa rippilahjaksi mopoa: koulun kovin jätkä on nykyään se, jolla on parhaiten varusteltu taistelija World of Warcraft tai Runescape-nettipelissä. Hintaa hahmolla voi tosin olla saman verran kuin mopolla.

Virtuaalihyödykkeillä voi leikkiä, koristella ja harrastaa. Niitä voi myös keräillä, kuten postimerkkejä. Varmista kuitenkin, että vastaanottaja on kyseisen nettipalvelun vakiokäyttäjä: muuten lahja jää käyttämättömänä nurkkaan kuin isomummon sähköpostilahti.

Vili Lehdonvirta

tutkija, Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT

aseman. Hintatiedot päivitetään autoilijoiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden ilmoittamien tietojen perusteella. Kauppakori (<http://kauppakori.plaza.fi/>) tarjoaa paikan kauppojen hintojen vertailuun. Sivuilla voi osallistua arvostelemalla vakiokauppojen ominaisuuksia ja ilmoittamalla tuotteiden hintoja.

Netin talkootöihin osallistumisesta ei useinkaan palkita rahallisesti. Yhteistyön hyödyn jakamisen malliesimerkkeinä mainitaan usein Threadless-t-paitaverkosto (<http://www.threadless.com>) ja iStockphoto-valokuva-yhteisö (<http://www.istockphoto.com>). Useimmiten palkintona voi olla hyvä mieli siitä, että on jollekin avuksi. Kun kohtaat ”yleisöosallistujan”, mieti, saatko vaivastasi tai omistamistasi oikeuksista niiden arvoisen korvauksen. Pienen voittoa tuottamattoman yhdistyksen verkkosivuilla komeilevasta valo-

kuvastasi ei ehkä kannata vaatia euromääräisiä korvauksia, jos saat siitä asiaankuuluvasti mainetta ja kunniaa esimerkiksi linkkinä kotisivuillesi.

Yksi esimerkki uuden tekniikan mahdollistamasta yleisöosallisuudesta on yleisön värvääminen apulaisreporttereiksi tiedotusvälineisiin. Lehdissä näkee yhä enemmän lukijoiden ottamia kuvia tilanteista, joista ei muuten voisi kuvamateriaalia saada: kolareista, tulipaloista ja sääilmiöistä. Julkaistuista kuvista saatetaan maksaa esimerkiksi 50–100 euron suuruinen palkkio.

Kiinnostavista uutistapahtumista paikalla olijoiden nettiin julkaisema kännykkäkuvatulva osoittaa, että suuri yleisö on jo perinteistä uutismediaa nopeampi ja laajempi tietolähde.

Sosiaalisen median maailmat kännykässä

Langattomat laajakaistaverkot mahdollistavat internetin käytön mistä tahansa. Operaattorit mainostavat nyt kovasti ”liikkuvaa laajakaistaa” ja ”mokuuloita”, joilla kannettavaan saa nettiyhteyden kaikkialla verkon peittoalueella.

Tässä luvussa painotutaan netin yhteisöllisten palvelujen käyttämiseen kännykällä.

Kamerakännykkäkuvat jakoon

Lähes kaikissa kännyköissä alkaa olla jonkinlainen kamera. Niitä myös käytetään. Heli Rantavuo tutki väitöskirjassaan suomalaisia kännykkäkuvaajina ja havaitsi, että arkea kuvataan kamerakännyköillä eri tavalla kuin aiemmin, esimerkiksi sellaisissakin tilanteissa, jotka eivät tunnu tarpeeksi tärkeiltä oikean kameran esiin ottamiseen. Toisaalta Rantavuolle selvisi, että monet pitävät kuvien siirtämistä kännykästä tietokoneelle niin vaivalloisena, että tyytyvät pitämään kuvat kännykän muistissa. He poistavat kuvia sitä mukaa kuin tilaa uusille kuville tarvitaan. Kuvat voi kuitenkin varsin näppärästi lähettää ystävien nähtäville nettiin langattoman datayhteyden avulla.

Internetin yhteisöllisiä palveluja käytetään yhä enemmän mobiililaitteilla, kuten kännyköillä ja kämmentietokoneilla. Valtaosa nykyisistä matkapuhelimista voi jo selata verkkosivuja vähintäänkin auttavasti ja monilla verkkopalveluilla on erilliset mobiililaitteille tarkoitettut versiot sivuistaan.

Useille ensimmäisiä mobiilisti käyttöön otettavista sosiaalisista verkkopalveluista onkin juuri valokuvagalleria. Kännykkäkameraotokset voi suoraan lähettää esimerkiksi Flickriin tai Facebookiin.

Puhelinvalmistaja Nokiolla on oma valokuvien jakopalvelunsa nimeltään Ovi Share (<http://share.ovi.com>). Kuvien jakamiseen ystävien kanssa netissä sopii myös kotimainen Kuvaboxi (<http://www.kuvaboxi.fi>).

Kuvien lähettämiseen kännykästä kannattaa valmistautua tietokoneen äärellä netissä. Verkkopalvelun käyttäjäasetuksista löytyy käyttäjätunnukseesi liittyvä sähköpostiosoite. Siihen lähettämällä kuvat tai videot voi julkaista suoraan puhelimesta. Netin kuvagallerioissa on yleensä mahdollisuus valita, mikä kuvista näkyy vain perheelle ja mikä koko maailmalle. Voit laittaa puhelimesi osoitekirjaan kaksi sähköpostiosoitetta kuvien lähettämistä varten: toisen yksityisen perhekuville ja toisen julkisen muuten kiinnostaville tilannekuville.

Monet kännykkäkamerat osaavat jo liittää kuvan mukaan tiedon paikasta, jossa kuva on otettu. Vastaavasti monet netin kuvagalleriat osaavat esittää kuvat kartalla.

Kännykän mobiilidatayhteyden käyttäminen kuvien julkaisemiseen voi tuntua tarpeettomalta. Kyllähän voi kuvat julkaista kotona tietokoneellakin? Kokemus kuitenkin osoittaa, että kuvien laitto nettiin jää usein muiden kiireiden jalkoihin. Mahdollisuus siirtää kuvat nettiin suoraan kamerasta säästää aikaa, koska voit tehdä sen vaikka kaupan kassajonossa seisoessasi.

Ajankohtaisuus tuo kuville aivan uutta arvoa. Kummeista ja isovanhemmista on mukavaa nähdä juuri otettu tuore kuva muksustasi. Meidän kokemuksemme mukaan säännöllinen kuvaraportointi ja kuviin kertyvät iloiset kommenttiketjut lähentävät perheenjäseniä toisiinsa, asuivatpa he sitten samalla paikkakunnalla tai toisella mantereella.

Lapsiperheessä ei tunnetusti ole ylimääräistä aikaa, joten kännykkäkuvien lähettämisen opettelu voi tuntua mahdottomalta sovittaa perheen aikatauluun. Suhtaudu siihen kodinhoitotehtävänä ja priorisoi elämänlaatua pitkällä tähtäimellä parantava digiaskar viikkosiivouksen edelle.

Valitse kiinteästi hinnoiteltu yhteys

Mobiilidataliittymät olivat vielä vähän aikaa sitten todella kalliita. Niiltä ajoilta on vieläkin jäljellä mielikuvia konkurssiin vievistä datamaksuista. Kiinteät kuukausimaksut rajoittamattomista mobiilidatayhteyksistä ovat kuitenkin arkipäivää ja langattoman laajakaistan saa käyttöönsä kohtuullisella kuukausimaksulla. Korkeammalla kuukausimaksulla voi saada nopeamman yhteyden, mutta hidaskin datasiirto riittää pitkälle.

Kiinteä kuukausimaksu on paras hinnoittelutapa henkilölle, joka käyttää mobiilinetiä säännöllisesti ja sekä lähettää että katselee kuva- ja video-

tiedostoja kännykällä. Ne datapaketit, joissa on kuukausikohtainen, esimerkiksi 20 tai 25 megatavun katto, jonka ylittävältä osuudelta maksetaan lisää, saattavat olla alkuun halvempia. Kuitenkin ne saattavat aiheuttaa turhaa huolta datakaton ylittymisen vuoksi ja ikäviä yllätyksiä puhelinlaskuun.

Datasiirto ulkomaisissa verkoissa on valitettavasti yhä hinnoiteltu ras-kaasti. Vaikka EU-komissio määräsi heinäkuusta 2009 alkaen datasiirtohinnoille ylärajaksi euron megatavulta, tulee kuva- ja mediatiedostojen siir-tele ulkomaanverkossa erittäin kalliiksi. Kytke datayhteys ulkomailla (”data roaming”) pois päältä jo kotimaassa ennen matkalle lähtöä. Puhelinoperaa-toriltasi saat ohjeet, miten ulkomaan datayhteydet estetään.

Netin avaaminen kännykässä

Netti löytyy kännykässä usein maapallo-ikonista. Yhteys ei välttämättä avaudu heti, vaan ensiksi on osoitekenttään kirjoitettava halutun kohteen www-osoite. Jos et keksi muuta osoitetta aloitussivuksi, kirjoita osoitteeksi m.google.com. Tallenna se kirjanmerkiksi tai aseta aloitussivuksi, että sinun ei tarvitse kirjoittaa osoitetta aina uudelleen kännykän selaimeen.

Seuraavaksi voit joutua valitsemaan yhteystavan. Tämä riippuu puhelin-valmistajasta ja -operaattorista, mutta useimmiten vaihtoehtojen joukossa on ”internet”. Ensimmäisellä käyttökerralla on syytä tutkia, mitä operaattorin ohjeet asiasta kertovat.

➔ Mobiilisivustojen osoitteita - tallenna nämä kännykän kirjanmerkiksi:

m.twitter.com

m.jaiku.com

m.flickr.com

m.facebook.com

m.myspace.com

m.youtube.com.

Tavut tallennukseen, bitit tiedonsiirtoon

Jotta hahmotat, paljonko tilaa digikuvat vievät ja mitä merkitystä asialla on mobiilidatayhteyksien kannalta, seuraavaksi muutama sana digikuvien kokoluokista ja datasiirrosta.

Digitaalisen materiaalin kokoa mitataan niiden sisältämällä informaation määrällä. Ymmärtääkseen tallennus- ja tiedonsiirtotarpeitaan pitää ensin ymmärtää bitin ("bit") ja tavun ("byte") ero. Bitti on pienin informaatioyksikkö eli se kuuluu yksiköön tai nolla. Tavu on kahdeksan bittiä. Bitti lyhennetään "b" ja tavu lyhennetään "B". Monet eivät ymmärrä, että isoilla ja pienillä kirjaimilla on väliä, mikä aiheuttaa sekaannusta.

"Kilo", "mega" ja "giga" tarkoittavat suurin piirtein tuhatta, miljoonaa ja miljardia. Tietotekniikassa "kilo" (k) nimittäin tarkoittaa 1 024 eikä 1 000 kuin fysiikassa. Kilo lyhennetään aina "k", mega "M" ja giga "G". Kilo kuuluu aina lyhentämään pienellä k:lla.

Kilobitti (kb) tarkoittaa siis tuhatta bittiä ja kilobyte (kB) tarkoittaa tuhatta tavua eli noin kahdeksatauhatta bittiä. Vaikka kb ja kB näyttävät melkein samanlaisilta, niiden välillä on suuri ero.

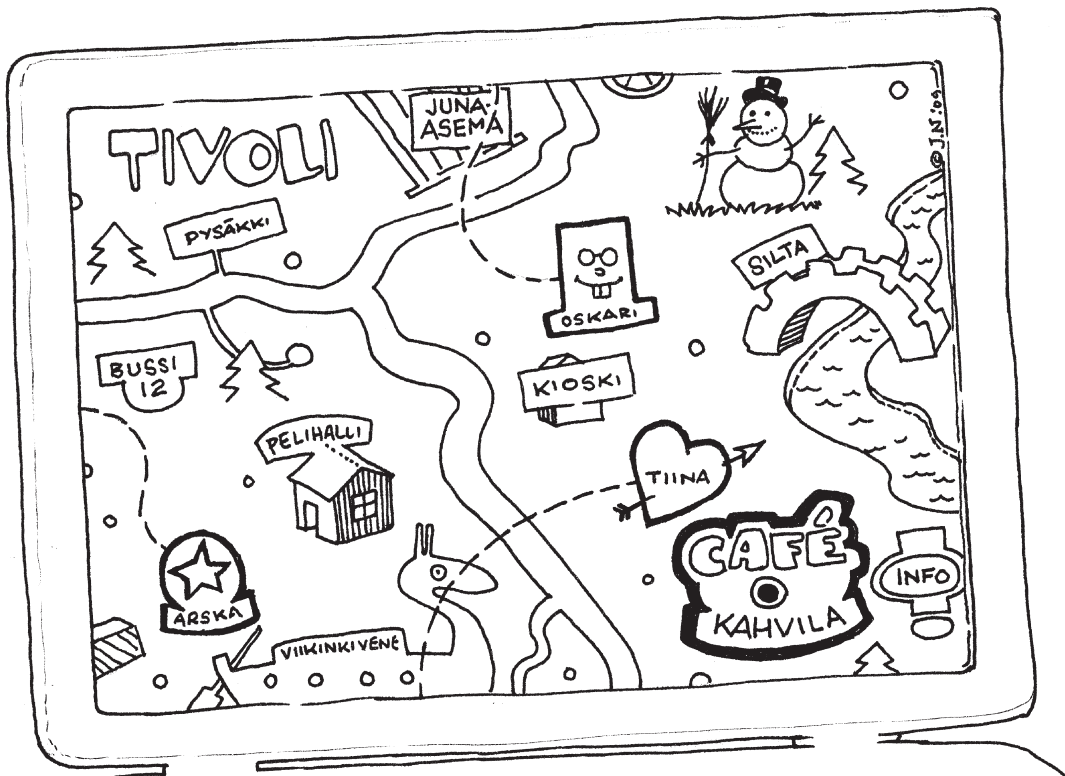
Mainoksissa, lehtijutuissa ja muissa teksteissä saattaa nähdä virheellisen lyhenteen "KB", josta on ihan mahdotonta tietää, tarkoitetaanko siinä kilobittejä vai kilotavuja. Älä siis lannistu, jos et tahdo saada tolkkua tuotteiden ominaisuuksista ja vertailuista. Ammattilaisetkin sotkeutuvat lyhenteisiin.

Tallennuskapasiteetti ilmaistaan yleensä tavuissa ja tiedonsiirtonopeudet biteissä. Sanotaan esimerkiksi, että muistikorttiin mahtuu 512 MB eli 512 megatavua tai että langattoman laajakaistayhteyden nopeus on 384 kbps eli 384 kilobittiä per sekunti.

Heikoimmat kännykkäkamerat tuottavat noin 100 kB eli sadan kilotavun ja paremmat noin 1 MB eli yhden megatavun kokoisia kuvatiedostoja. Varsinaisten digikameroiden kuvatiedostot taas ovat kooltaan 2–10 MB, riippuen siitä, kuinka monen megapikselin kamerasta on kysymys ja miten kamera pakkaa kuvat tallennusta varten.

Paikkatiedolla kaverit kartalle

Harry Potter -kirjassa velhojen sisäoppilaitoksen Tylypahkan velhopojilla oli käytössään taikaesine, Kelmien kartta, jonka avulla saattoi seurata, missä kukin liikkui Tylypahkan linnan mailla ja käytävillä. Kartta avautui ja sulkeutui loitsuilla.

Jotain hieman samantapaista on jo tarjolla kännykkäpalveluina. Google Latitude on Google Maps -karttaohjelman uusi ominaisuus. Googlen kartalla on jo ilman sitäkin voinut paikallistaa oman sijaintinsa ja hakea reittiohjeita haluamiinsa kohteisiin, mutta Latitude tuo kartalle kaverit. Palvelun ideana on se, että ne, jotka haluavat antaa toisilleen luvan seurata paikkatietojaan, voivat kännykän ruudulta reaaliajassa tutkia, missä kaverit liikkuvat.

Google Latituden ilmestyessä nousi esiin aiheellinen huoli yksityisyyden suojasta. Voimmeko luottaa hakukoneyhtiölle yksityisen suojan kannalta kriittisen paikkatietokannan tallessa pitämisen? Tietosuojan sääntelyn merkitys kasvaa sitä mukaa kuin tällaisten elämäämme dokumentoivien palvelujen käyttö yleistyy.

Vilkasta ja liikkuvaa sosiaalista elämää viettävät henkilöt saattavat kuitenkin ottaa palvelun omakseen. Jos on itse lähdössä liikenteeseen ja olisi mukava löytää kaveriseuraa, on melko näppärää voida katsoa kännykästä, onko kavereita lähikulmilla.

Paikkatietoja ja kaverien tilapäivityksiä yhdistäviä palveluja nähdään tulevina vuosina varmasti lisää sitä mukaa kuin mobiilin internetin käyttö yleistyy.

OSA 2
SYVENNÄ TIETOJASI

IDENTITEETTI, LUOTTAMUS JA MAINE

Identiteetti on vastaus kysymyksiin ”kuka olen” ja ”mihin kuulun”. Verkko-identiteeteiksi voidaan kutsua henkilöllisyyksiä, joilla näyttäytytään verkon sosiaalisissa ympäristöissä.

Verkkoidentiteetti on toisiinsa yhdistettävissä olevien henkilöllisyyksien summa. Yhdellä ihmisellä voi olla vain yksi tai useampia verkkoidentiteettejä riippuen omista tavoitteista ja siitä, miten tiukasti haluaa pitää eri elämänalueet verkossa erillään.

Verkkoidentiteetti tai verkkominä on se osa sinusta, jonka muut kohtavat. Siksi tämä luku koskee jokaista netin käyttäjää – myös niitä, jotka eivät suunnittele ryhtyvänsä näkyviksi, julkisiksi nettipersooniksi.

Verkkoidentiteetti muodostuu siitä, millainen esittää olevansa ja millainen osoittaa olevansa. Tiettyä tyylä tai imagoa voi tavoitella, mutta todellinen kuva henkilöstä piirtyy sosiaalisessa kanssakäymisessä. Luottamus ja maine ovat verkkoidentiteetille läheisiä käsitteitä. Maine on se mielikuva käyttäjästä ja hänen tekemisistään, jonka muut kertovat eteenpäin. Mielekäs vuorovaikutus taas edellyttää luottamusta.

Verkossa voi toimia täysin anonyymisti, nimimerkillä, pseudonyyminä eli salanimellä tai omalla nimellä. Näille kaikille tavoille on käyttöä. Ammatin tai harrastusasiatuntijuudenkin edistämiseen käytettävä verkkoidentiteetti on usein hyvin lähellä ”oikeaa” identiteettiä eli esiinnyttään omalla nimellä. Keskustelupalstoilla ja kavereiden välisissä pikaviestinkeskusteluissa taas usein liikkeellä ollaan nimimerkin varassa.

Aktiiviselle ihmiselle, joka rekisteröityy uteliaisuuttaan moniin palveluihin, kertyy helposti useita verkkoidentiteettejä. Ne, jotka ovat olleet mukana internetin sosiaalisissa palveluissa 80-luvulta lähtien, ovat ehtineet rekisteröidä itselleen kymmeniä, elleivät satoja erilaisia käyttäjätunnuksia ja nimimerkkejä. Elämän ja harrastusten muuttuessa sopivimmalta tuntunut nimimerkki

on saattanut muuttua, ja toisaalta uuteen palveluun rekisteröidyttyessä tu-
tuin nimimerkki on voinut olla jo varattuna. Yksi saattaa ylpeänä omasta his-
toriastaan pitää julkista listaa kaikista verkkoidentiteeteistään, toinen taas ei
välitä tuoda muiden tietoon eri tarkoituksiin luotuja netti-identiteettejään.

Internetin alkuaikoina saattoi tavata sellaisiakin ihmisiä, joilla ei ollut
henkilökohtaista verkkoidentiteettiä, ei välttämättä edes omaa sähköpostia,
vaan koko perhettä edusti yksi sähköpostilaatikko tai kotisivu. Tämä on van-
hastaan tuttua viestintäkulttuuria siltä ajalta, kun perhettä varten oli yksi pu-
helin ja ovesa yksi postilaatikko. Tästä on vielä muistoina rippeitä jäljellä:
jouluna saamme kortin, jossa ”Järviset” toivottavat hyvää joulua.

Minusta on moneksi

Internet mahdollistaa monenlaista identiteettijoustoja. Erilaisia rinnakkais-
persoonallisuuksia voi luoda eri tilanteisiin tarpeen mukaan. Esittäydymme
erilaisin piirtein eri tilanteissa ja eri asiayhteyksissä.

Kautta aikojen merkittävät yhteiskunnalliset vaikuttajat ovat esiintyneet
kirjoittamalla kanta-aottavia tekstejä salanimen turvin.

Nettiturvallisuus-ohjeissa muistutetaan aina siitä, että kaikki verkossa
esiintyvät henkilöt eivät ole niitä, miltä päällepäin näyttävät. Yleensä niissä
ei jatketa, että tämä on kaikille avoin mahdollisuus tuoda esiin haluamiaan
puolia persoonastaan. Yksi henkilö voi olla eri palstoilla puhumassa koirista,
sateenkaariperheistä, matkustamisesta, puutarhanhoidosta, remontoimisesta
ja raha-asioiden hoitamisesta sekä käyttää vielä työaikaansa oman ammatillisen
viiteryhmänsä suosimilla keskustelupalstoilla. Kussakin palvelussa tulee
luultavasti tuotua esiin enimmäkseen kyseiselle aihealueelle olennaista tietoa
omasta nettipersoonasta. Vapaa-ajan identiteetit eivät sekoitu ammattimi-
nään.

Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa on vaikea vetää rajaa ”todellisen” iden-
titeetin ja tiettyä tilannetta varten konstruoidun identiteetin välille. Ihminen
sujahtaa vaivattomasti erilaiseen rooliin töissä, ystävän luona iltaa istuessaan,
lomamatkalla ja lääkärin vastaanotolla. Jokin niistä voi olla omin ja aidoin,
mutta kaikki ovat käytössä. Samoin verkossa.

Tosielämän ihmissuhteisiin perustuva sosiaalinen verkostoituminen voi
jonkin verran vähentää verkkoidentiteettien erillisyyttä. Esimerkiksi tä-
män hetken suosituimmissa sosiaalisissa verkostoissa, kuten Facebookissa,
on helppo tuoda koko persoonallisuutensa yhteen profiiliin. Se, että koko

Sähköposti yhdistää verkkoidentiteetin

Aktiivisilla netinkäyttäjillä on ajan mittaan kertynyt kimppu käyttäjätunnuksia ja profiileja eri palveluihin. Sähköpostiosoite on verkkoidentiteetin pienin yhteinen nimittäjä ja monelle ihmiselle ainoa eri verkkoidentiteettejä toisiinsa yhdistävä tekijä.

sosiaalinen verkosto voi seurata verkostonsa henkilöiden kaikkea sosiaalista toimeliaisuutta, voi vaikuttaa merkittävästi yksityisyyden suojaan. Megaverkostot voivat asettaa koko elämän näyttille, ellei pidä yksityisyydestään erityisen tarkkaa huolta.

Teollistumiseen ja kaupungistumiseen saakka ihmisen paikka muiden joukossa oli valmiiksi annettu. Ammattia, asuinpaikkaa ja elämäntyylejä ei tarvinnut eikä voinut itse valita.

Tässä jälkiteollisessa, jälkimodernissa tieto- tai elämisyhteiskunnassa elämä tuntuu olevan pelkkää valintojen tekemistä: kenen kanssa olisi, missä asuisi, missä olisi töissä, mitä harrastaisi, mitä opiskelisi, millaista mediaa kuluttaisi, mitä söisi ja miten pukeutuisi. Merkkituotebisnes, muoti ja populaarikulttuuri tarjoavat olemisen malleja: merkityksiä, tuotteita ja palveluita identiteetin rakennuspuiksi. Nuoret ahmivat näitä, sillä maailma tuntuu tarjoavan loputtoman määrän vaihtoehtoisia elämäntyylejä. Myös aikuiset pohivat valintojaan ja arvojaan. Työelämä heittelee; parisuhteiden ja perheen tilanteet muuttuvat.

Kesälomalla moni on ”eri ihminen” kuin talvella työkiireidensä keskellä. Myös matka tarjoaa irtioton omista ympyröistä.

Internet tarjoaa lähes rajattomat mahdollisuudet tehdä kokeiluja erilaisilla identiteeteillä. Mahdollisuuksia luoda uskottavia identiteettejä parantaa yleissivistys ja hyvät sosiaaliset taidot sekä asiaan paneutuminen. Uskottavuus ja vaikuttavuus sosiaalisessa mediassa ovat suoraan verrannollisia käytettyyn aikaan, sanoo väitöskirjaa sosiaalisesta mediasta ja avoimesta organisaatiokulttuurista tekevä Juhana Kokkonen. Hänen mukaansa luottamus saavutetaan läsnäololla. ”Jos tekee jossain sitä, mitä siellä muutkin tekevät, niin muuta ei tarvita. Sosiaalipsykologian pelkkä tuttuus -ilmiön mukaan pidämme mieluisimpina asioita, jotka tunnemme.”

Uskottavuudesta, vaikuttavuudesta ja identiteeteistä puheen ollen – jos jonkun vaihtoehtoinen verkkominä on ystävällinen, avulias ja pidetty tyyppi

johdonmukaisesti viikosta viikkoon ja kuukaudesta toiseen, mitä tekaistua siinä enää on? Identiteettihuijauksista puhuttaessa on usein esitetty kiistanalainen Alexin/Joanin tapaus.

Internetin keskustelupalstojen vahvuutena on pidetty tekstipohjaisen viestimisen tasa-arvoisuutta. Vaikka kirjoittajan habituksessa olisi jotakin sellaista, joka synnyttäisi kasvokkain kohdatessa ennakkokäsityksiä, se ei näy verkossa. ”In the internet, nobody knows you’re a dog,” sanoo pilapiirrosklassikko, jossa koirahahmo naputtelee näppäimistön ja ruudun ääressä. Chattaavan koiran puheesta toki näkyy heti, osaako koira kirjoittaa yhdyssanat oikein.

Internetin sosiaaliset tilat ovat erilaisten käyttäytymismallien kokeilulaboratorioita: millaisen vastaanoton saa, jos on aina vain avuton ja äkäinen, verrattuna siihen, että on välillä myös avulias, osaava ja hyväntuulinen. Monisyisimmillään verkon identiteettikokeilu voi tarkoittaa yhden tai useamman hyvin perusteellisesti taustoitettun rinnakkaispersoonan luomista. Se vaatii jo aikaa ja pyrkimystä ymmärtää ihmismieltä – toisaalta rinnakkaispersoonana esiintymisen voi ottaa roolipelin kannalta. Kuka sanoo, että vain lapset saavat leikkiä mielikuvitusleikkejä?

Verkkoon ei kannata mennä humalassa, hyvin vihaisena tai surullisena. Arvostelukyky voi pettää, tulee avautuneeksi asioista, joista ei selvin päin puhuisi ja sanoneeksi sellaista, mitä katuu myöhemmin. Kaikki verkossa joskus julkaistu jää johonkin talteen. Se ei kenties ole helposti löydettävissä eikä välttämättä yhdistettävissä nykyiseen verkkoidentiteettiin, mutta jossakin hakukoneiden indeksien uumenissa tieto kuitenkin makaa hamaan tulevaisuuteen. Lisäksi päissään tai kuohuksissaan saattaa sekoittaa, missä verkko-persoonassa oli nyt kirjautuneena.

Pidä rinnakkaisidentiteetisi omana tietonasi

Jos haluat kokeilla nettielämää keksityllä verkkoidentiteetillä ilman, että se yhdistetään oikeaan henkilöllisyyteesi, on varmintä olla kertomatta asiasta kenellekään. Keksityllä nimellä esiintyminen verkossa ei ole rikos. Toisena todellisena henkilönä esiintymisenkään ei Suomen lain mukaan ole rikos, mutta erittäin epäsuotavaa se toki on, ja yleensä epämiellyttävä yllätys kyseenalaisen huomionosoituksen kohteeksi joutuneelle (Katso identiteettivaltaus, alla).

Joissakin ammateissa rinnakkaisidentiteetit lienevät erityisen tarpeellisia. Esimerkiksi nuorten ja näiden vanhempien ei tarvinne tietää opettajan tai nuorisotyöntekijän yksityiselämän kaikkia yksityiskohtia, niin kuin tuskin

Joan olikin Alex

Shrink, Inc. -nimimerkillä verkossa 80-luvulla toiminut newyorkilaispsykiatri Alex päätti luoda naispuolisen alter agon, koska oli havainnut naisten olevan avoimempia toisen naisen kanssa keskustellessaan. Alun perin hetken mielijohteesta perustettu "Joan" -nimimerkki vietti paljon aikaa silloisissa netin keskusteluhuoneissa tarjoamassa henkistä tukea ja neuvoja niitä tarvitseville naisille. Joanista tuli niin suosittu, että Alex kehitti hänelle hyvin syvällisen ja uskottavan identiteetin selittämään sitä, miksi tämä ei koskaan suostunut tapaamisiin kasvokkain tai edes puhelimeen: Joan oli auto-onnettomuudessa vammautunut ja puhekykynsä menettänyt neuropsykologi, joka oli päättänyt olla lannistumatta vaan jatkaa työtään virtuaalisesti. Loppujen lopuksi Alexin "huijaus" paljastui ja Joan lakkasi olemasta. Monet kokivat tulleen petetyiksi ja loukkaantuivat, mutta lukuisat Joaniin tutustuneet, rakastuneet ja häneltä tukea saaneet naiset kokivat todella tämän olleen aito henkilö.

pappien ja poliisien asiakkaidenkaan. Kuulemma moni suomalainen julkkis pitää Facebookissa kahta profiilia: toiselle hyväksytään kaikenkarvaiset fanit kavereiksi ja toisella pidetään yhteyttä oikeisiin kavereihin.

Identiteettileikki on populaarikulttuuria

Muutos ja itsensä keksiminen uudelleen on nykykulttuurin leimaava piirre, josta erityisesti nuoret naiset ottavat kaiken irti, sanoo antropologi Grant McCracken. Esimerkiksi pari-kolmekymppiset naiset ovat hyvin ketteriä ottamaan eri identiteettejä käyttöönsä tilanteen mukaan. He poimivat aineksia identiteettiinsä kirjallisuudesta, elokuvista, televisiosta ja peleistä. Myös horoskoopit, yliluonnolliset kokemukset, entiset elämät ja new age ovat nuorten naisten identiteettikokeilujen piiriin siinä missä sosiaalinen asema, työ ja urakin.

Miehet taas kokeilevat yllättävän usein naisrooleja peleissä ja virtuaali-maailmoissa. Useiden tutkimusten mukaan noin kaksi kolmasosaa verkkoroolipelaajista on kokeillut pelissä toisen sukupuolen hahmoa.

Suosituissa World of Warcraft -roolipelissä ja Second Life -virtuaali-maailmassa mies saa naishahmossa tuta, miltä tuntuu olla toisen sukupuolen sosiaalisessa roolissa. Huvin ja vaihtelun lisäksi voi leikitellä oman luonteen sellaisilla puolilla, joita ei ole helppo kokeilla tosielämässä. Miespelaajat ovat kertoneet, että mieshahmot kohtelevat heitä naishahmoina paremmin. Mies voi haluta pelata naishahmoa myös päästäkseen paremmin juttuun toisten naisten kanssa. Mieshahmon ottanut nainen taas kertoo välttyvänsä miesten ei-toivotuilta lähentely-yrityksiltä.

Luottamus syntyy vuorovaikutuksessa

Luottamus on varmuutta siitä, että toinen osapuoli ei tuota pettymystä. Luottamus on sidottu odotuksiin: epäluuloinen ei joudu pettymään. Luottamus on sosiaalista pääomaa, joka syntyy vuorovaikutuksessa sosiaalisissa verkostoissa. Luottamusta ja luottamuksen arvoisuutta voidaan tutkia ja mitata henkilöiden, yhteisöjen ja organisaatioiden ominaisuuksina. Netin käyttäjän pitää voida luottaa myös viestejä välittävään teknologiaan ja tieto- ja viestintäteknologiaa säätelevään hallintoon.

Internet on mullistanut sen, miten haemme ja tuotamme tietoa, ostamme ja myymme tavaraa ja palveluita ja kommunikoimme keskenämme. Toiminta ylittää kansallisvaltioiden rajat. Palvelujen käyttäjän on jokaiseen uuteen palveluun tutustuessaan ensin selvitettävä, missä maassa sitä sitä ylläpidetään, voidakseen päätellä, minkä maan lainsäädäntöä se noudattaa, missä tuomioistuimissa mahdolliset erimielisyydet ratkotaan ja mikä taho, jos mikään, valvoo kuluttajan oikeuksien toteutumista. Luotettavuuteen pyrkivä verkkopalvelu ilmoittaaakin nämä asiat. Myös muiden malli vaikuttaa omiin odotuksiin: jos suuri määrä ihmisiä käyttäytyy luottavaisesti jossakin ympäristössä, on matala kynnyksellä liittyä joukkoon.

Luottamuksen tunteen syntymisen vaikuttavat yksilön ihmiskäsitys ja maailmankuva. Yksi ajattelee, että ihmisiin voi yleensä luottaa, kun taas toisen mielestä ihmisten suhteen ei voi olla liian varovainen. Yhden mielestä yhteistyöllä kaikki voittavat, kun taas toisen mielestä maailma on kilpailua. Henkilön luotettavuus on sekoitus hyväntahtoisuutta, aktiivisuutta, sosiaalisuutta, kyvykkyyttä ja mainetta.

Lakisääteisten tietosuojakäytänteiden noudattamisen lisäksi yritykset voivat ilmoittaa kuuluvansa jonkin ulkopuolisen riippumattoman tahon valvoimiin palveluntarjoajiin.

Turvallisuuden tunnettasi pyritään lisäämään myös tekemällä ikävyyksistä ilmoittaminen helpoksi. Sosiaalisissa verkostoissa usein käytetty väline on ilmianto-toiminnallisuus, jolla voit ilmoittaa ylläpidolle asiattomasta sisällöstä tai asiattomasti käyttäytyvästä henkilöstä.

Verkkohuutokaupoilla on mainejärjestelmiä, joissa kaupanteon jälkeen ostajaa kannustetaan antamaan arvio myyjän luotettavuudesta. Myyjän saama palaute on kaikkien nähtävissä. Wikipediassa tiedon tuotantoprosessin läpinäkyvyys herättää luottamusta sisältöön.

Luottamus verkko-ostoksiin löytynyt – sähköinen asiointi ontuu

Verkko-ostaminen ja sähköinen asiointi ovat kehittyneet Suomessa eri tah-tia. Ostamisesta on nyt tullut arkipäivää, kun sähköistä asiointia vasta kehi-tetään.

Julkisen hallinnon sähköisten palvelujen tarjonta on edennyt verkkokau-pan käynnistystä tahmeammin. Valtioneuvosto teki jo 1998 periaatepäätök-sen sähköisestä asioinnista, ja kansalaisten sähköistä asiointia, kuten erilais-ten hakemusten ja anomusten täyttämistä piti lisätä merkittävästi vuoteen 2001 mennessä. Sähköisestä henkilökortista eli niin sanotusta HST-kortista piti tulla keino tunnistautua luotettavasti tietoverkkoympäristössä ja varmis-taa käsiteltävän ja siirrettävän sähköisen asiakirjan tai lomakkeen tietojen oikeellisuus. Se ei kuitenkaan vielä ole vakiintunut yleiseen käyttöön.

Viimeksi hallitus julkaisi kannanoton tietoyhteiskunnan ja sähköisen asiointin vauhdittamisesta maaliskuussa 2009. Nyt tavoitteena on, että kan-salaisten ja yritysten sähköinen asiointi on vuoteen 2013 mennessä mahdol-lista kaikissa tärkeimmissä palveluissa. Ensimmäisiä askelia on vuonna 2010 käyttöön otettava kansalaisen sähköinen asiointitili, jolle kerätään kansalais-ta koskevat viranomais- ja muut keskeiset päätökset.

Luottamus yhdessä tuotettuun sisältöön korkealla

Digitoday.fi-verkkojulkaisun keväällä 2008 tekemän kyselytutkimuksen mu-kaan suomalaiset blogien lukijat luottavat säännöllisesti seuraamiinsa blogei-hin yhtä paljon kuin sanomalehtiinkin. Tuhannesta vastaajasta 77 prosenttia piti säännöllisesti seuraamiaan blogeja hyvin luotettavina tai melko luotetta-

Vapaudentunnetta virtaavista identiteeteistä Tokugawa-kauden Japanissa

Identiteetin vaihtaminen tilanteen mukaan ei ole vain nykyajan tuoma ilmiö.

Samuraiden aikakaudella Japanin yhteiskunta oli äärimmäisen jakautunut eri luokkiin, joiden sisälläkin vallitsi tarkka arvojärjestys. Maamiehen piti ymmärtää olla kertomatta mielipiteitään maanomistajan vaimolle, joka taas puolestaan sai vain hymyillä kohteliaasti, kun sotaherran vaimo kertoi ajatuksistaan. Sosiaalisten sääntöjen rikkomisesta rangaistiin ankarasti, jopa kuoleamalla. Näiden rajoitteiden keskellä kehittyi kuitenkin kuuluisa Japanin korkeakulttuuri, josta haikurunot ovat ehkä länsimaissa tunnetuimpia.

Runous ei ollut yksinomaan hallitsevan kansanluokan huvia, vaan kuka hyvänsä saattoi – aivan kuten lännessäkin – raapustaa runoelmiaan paperille. Samoin kehittyi runokerhoja, eräänlaisia kirjoittajapiirejä, joissa runoilijat tapasivat toisiaan ja vertailivat tuotoksiaan. Niiden toiminnalle oli erityisen tärkeää se, että kerhojen jäsenet käytännössä aina esiintyivät tilaisuuksissa ja kirjeenvaihdossaan salanimillä, ilman arkielämänsä titteleitä ja arvostusta vaativia vallan merkkejä.

Kyseessä ei ollut huoli harrastuksen julkitulosta vaan yksinkertaisesti siitä, että tavallisen elämän sosiaaliset valtakuviot olisivat estäneet esimerkiksi runojen aidon arvostelemisen. Aiemmin mainittu maa-jussi ei olisi voinut kritisoida samurain runoa menettämättä päätään; samurai puolestaan olisi ennemmin kuollut kuin menettänyt kasvonsa alhaisen säädyn edustajan huomautettua hänen käsialansa kankeudesta. Ongelmien välttämiseksi sanaton sopimus runopiireissä olikin, että kukaan ei esiintynyt omalla nimellään

(jatkuu →)

eikä kukaan yrittänyt ottaa selkoa toisen "oikeasta" identiteetistä.

Vaihtelevat identiteetit olivat kuitenkin tärkeämpi osa modernin japanilaisen kulttuurin kehitystä, väittää sosiologi Eiko Ikegami, joka on tutkinut Tokugawa-kauden estetiikkaa. Joustavat identiteetit ("Fluid identities") mahdollistivat kehityksen, joka olisi muuten jäänyt toteutumatta maassa, jossa länsimaista kahvilakulttuuria jouduttiin odottamaan - ja odotetaan vieläkin - 2000-luvulle asti.

Irtautuminen arkielämän tiukoista sosiaalisista rajoista mahdollisti sosiaalisen verkottumisen ja kommunikaation oman kansanosan rajojen ulkopuolella sekä loi foorumin rajoja rikkovalle keskustelulle, jota ilman yhteiskunnallinen kehitys olisi jäänyt vaivaiseksi. Ikegami näkee näissä muinaisen Japanin harrastuspiirien merkityksessä paljon samaa, mitä nykyisin on löydettävissä virtuaalisista kohtaauspaikoista: mahdollisuuden kokeilla sosiaalisen ja poliittisen elämän rajojen kestävyyttä, tutkia omaa identiteettiään ja luoda kontakteja, joita emme uskaltaisi kohdata "arki-identiteettinäme".

Identiteetin virtaavaa luonnetta ei pitäisikään nähdä epäluotettavuuden tai luonteen epävakauden merkinä; ehkä ne meistä, jotka eivät pysty irtautumaan "työidentiteettimme" luomista sosiaalisista rajoitteista, jäävät ilman joustavien identiteettien tarjoamaa vapautta ja mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa.

(Eiko Ikegami & Piet Hut: Avatars Are For Real -
Virtual Communities and Public Spheres.
Journal of Virtual Worlds Research, Vol 1, No 1 .)

vina. Sanomalehtiä yleensä piti luotettavina tai melko luotettavina samoin 77 prosenttia. Blogit myös vaikuttavat lukijoidensa jokapäiväiseen elämään: kysyttäessä onko blogeilla yleensä vaikutusta ”oman alan reaalielämään”, kuusi kymmenestä vastasi niiden vaikuttavan paljon tai jonkin verran. Kolmannes vastaajista pitää blogeja yleensä hyvin luotettavina tai melko luotettavina.

Samassa mittaluokassa liikuttiin vuonna 2007 AC Nielsenin tekemässä Trust in Advertising -tutkimuksessa. Kun tutkittiin mainonnan uskottavuutta eri medioissa, 35 % suomalaisista luotti vertaissisältöön, esimerkiksi blogeihin ja keskustelufoorumeihin.

Avoin Wikipedia-ensyklopedia on esimerkki luottamuksesta verkossa. Tiedontuotannon prosessin läpinäkyvyys tekee Wikipediasta luotettavan tuntuksen. Jokaisen artikkelin yhteydessä on nähtävissä muutoshistoria: lukija voi muutos muutokselta seurata, miten artikkelia on muokattu ja kuka muutokset on tehnyt, koska muokkauksista jää palvelun tietokantaan aina jälki. Wikipedian artikkeleissa on keskustelusivut, joille tallentuvat sisällön muokkaajien väliset väittelyt ja muutoksien perustelut. Englanninkielisen Wikipedian parissa toimii kansainvälien tuhansien aktiivisten tiedontuottajien yhteisö. Ylläpitäjät, jotka ovat yhteisön luottamusta nauttivia kokeneita Wikipedia-aktiiveja, seuraavat tietosanakirjaan julkaistua sisältöä ja tarvittaessa merkitsevät artikkelit korjausta vaativiksi, kiistanalaisiksi tai parempia lähdeviitteitä kaipaaviksi. Suomenkielisen Wikipedian parissa toimii aktiivisesti muutamia kymmeniä ylläpitäjiä.

Maine kertyy teoista

Verkkoyhteisön jäsenen maine muodostuu yhteisöön kertyvästä toimintahistoriasta. Rekisteröityneen käyttäjän julkisissa tiedoissa voi näkyä yhteisöön liittymisen päivämäärä ja kirjoitettujen viestien määrä. Vilkaisemalla nämä tiedot voi jo päätellä jotakin henkilöstä nimimerkin takana: nimimerkkiin, joka on ollut ryhmän jäsenenä vuosia ja kirjoittanut tuhansia repliikkejä, suhtaudutaan eri tavalla kuin aivan vasta luotuun käyttäjätunnukseen. Mikäli nimimerkillä ei ole juuri osallistuttu keskusteluihin, voi olla, että joku ujompi näin seurailee keskusteluja osallistumatta niihin. Tällaista käyttäytymistä kutsutaan lurkkaamiseksi tai haamuiluksi. Nettikeskusteluiden hiljainen sivustaseuraaminen ei kuitenkaan yleensä ole paheksuttavaa – päinvastoin. Usein on suotavaakin seurata yhteisön jäsenten tapaa käyttäytyä ja keskustella ennen säntäämistä keskelle areenaa. Jos taas nimimerkin ainoat viestit

mainitsevat jonkin tuotteen tai palvelun myönteiseen sävyyn, kyseessä voi olla palkattu mainostaja.

Millaisista aineksista hyvä nettimaine sitten syntyy? Samoista kuin muusakin sosiaalisessa kanssakäymisessä. Hyvämaineinen nettipersoona osaa käytöstavat ja oikeinkirjoituksen – esimerkiksi yhdyssanavirheitä katsotaan monissa yhteisöissä varsin karsaasti – kuuntelee vastapuolen kommentit ajatuksella eikä argumentoinnissaan takerru pikkumaisuuksiin tai ryhdy loanheittoon. Samoin kuin on osattava pukeutua tilanteeseen sopivasti ilanistujaisiin valmistautuessaan, on hyvämaineinen nettipersoona valinnut nimimerkkinsä ja profiilikuvansa tai virtuaalimaailmassa avatarinsa asianomaisen yhteisön arvoja kunnioittaen.

Nettikuuluisuudeksi voi toki päätyä häpeämättömän kirjoittelunsaakin vuoksi, mutta yhteisöissä arvostetaan niitä, jotka jaksavat opastaa uusia jäseniä tyhmissäkin kysymyksissä. ”KVG” eli ”Kato v* * **u googlesta” on toki vaivattomampi vastaus kuin kirjoittaa uudelleen pari aanelosta harrastusvälineiden valintaan vaikuttavista oleellisista seikoista, mutta ei liene epäselvää kummalla saa enemmän ”nettikarmaa”. Netissäkään ei kannata valehdella tai liioitella asiantuntemustaan.

Tuntemattomasta tunnetuksi – verkköidentiteetin julkisuudesta

Oman nimen ilmestymistä verkkoon on nykyään lähes mahdotonta välttää. Vaikka et olisi koskaan julkaissut mitään verkossa omalla nimelläsi, saattaa joku muu sinut mainita. Ei tarvitse kuin osallistua urheilukilpailuihin tai hakea rakennuslupaa, niin nimi voi jäädä näkyviin nettiin julkaistuissa julkisissa asiakirjoissa.

On hyvin tavallista ja todennäköistä, että jokaisesta etsitään ja löydetään tietoa hakukoneilla. Hyvällä tuurilla nimesi esiintyy ainoastaan neutraalissa tai myönteisessä valossa ja asiallisessa yhteydessä, mutta kannattaisi samantien itse huolehtia siitä, että hakutulosten kärjessä on myönteistä ja relevanttia tietoa. Tätä tietoa voit tuottaa esimerkiksi julkisen kotisivun, blogin tai verkkoyhteisöprofiilin muodossa. Näin ennaltaehkäiset myös sitä, että joku toinen värittää mainettasi tahallaan tai vahingossa.

Satunnaisia hakuosumia voimakkaampi julkisuuden valokeila saattaa heilahtaa kohdallesi suunnittelematta, ja yksityiseksi tarkoitettu sisältö voi muuttua julkiseksi äkkiarvaamatta. Jutun juurta netistä etsivät tiedotusvä-

lineet saattavat yllättäen linkittää yksityishenkilön blogiin tai verkkoprofiiliin, mikäli se liittyy ajankohtaiseen uutisaiheeseen. Vaikka normaalisti kirjoittaisitkin nettipäiväkirjaa vain muutaman kaverin luettavaksi, julkinen ja salasanoin suojaamaton blogisi voi jonain päivänä joutua satojen tuhansien kiinnostuneiden huomion kohteeksi.

Ketkä etsivät identiteettitietoja?

Monet hakevat nykyään tietoja toisistaan netin hakukoneilla: mahdollinen tuleva työnantaja tai vuokranantaja, auton tai asunnon myyjä, naapuri, vanha koulu- tai armeijakaveri, entinen kollega ja lapsen tarhakaverin äiti. Uuden henkilön kanssa tekemisiin joutuessaan kouliintunut nettieläjä usein tarkastaa heti, mitä Google tästä kertoo, saadakseen eräänlaisen ”sähköisen” ensivaikutelman henkilöstä. Yrityksen maineenhallintastrategiaan saattaa esimerkiksi kuulua kaikkien työntekijöiden nimillä tehdyt verkkohaut muiden hakutermien lisäksi. Työnantaja ei toivottavasti ole kiinnostunut siitä, mitä alaiset tekevät yksityiselämässään, vaan siitä, onko heidän nimiään mainittu yrityksen yhteydessä. Esimerkiksi asiakaskokemuksista raportoivat ihmiset yhä useammin mainitsevat myös heitä palvelleen henkilön nimen.

Viime vuosina on keskusteltu vilkkaasti siitä, saako työnantaja tutkia työnhakijan taustoja hakukoneilla. Laki yksityisyyden suojasta työelämässä määrää, että työnantajan on kerättävä työntekijää koskevat henkilötiedot ensi sijassa työntekijältä itseltään. Jos työnantaja kerää henkilötietoja muualta kuin työntekijältä itseltään, työntekijältä on hankittava suostumus tietojen keräämiseen. Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio on linjannut, että laki koskee myös hakukoneita. Googla ei siis saisi. Arkijärki kyseenalaistaa linjauksen: Jos netissä oleva tieto on kaikkien julkisesti saatavilla, miksi se ei olisi sitä myös työnantajalle?

Kuitenkaan ei ole kysymys vain siitä, mitä keinoja rekrytoija saa käyttää hakijoiden taustojen selvittämiseksi, vaan myös siitä, mitkä asiat ylipäättään kuuluvat työnantajalle. Esimerkiksi uskonto, seksuaalinen suuntautuneisuus tai perhesuhteet eivät liity työntekoon. Näitä asioita ei saa kysyä haastattelussa eikä selvittää netistä.

On hyvä tehdä silloin tällöin hakuja omalla nimellä, jotta itselläsi on ajan tasalla oleva kuva siitä, mitä joku muu nimelläsi löytää netistä. Jos täyskaimasi viettää villiä nettielämää, sinun on hyvä olla tietoinen tästä, jotta voit tarvittaessa tuoda esiin, että sinä olet eri henkilö. Kaiketi lain hengen ja kirjai-

men voisi ymmärtää niin, että asianmukaisesti toimiva työnantaja kertoo, että on aikeissa tehdä hakukoneilla tiedusteluja työnhakijoiden verkkomaineen selvittämiseksi ja että aikoo antaa työnhakijalle mahdollisuuden kommentoida esiin tulleita, mahdollisesti rekrytointipäätökseen vaikuttavia seikkoja.

Vinkki: Nimensä voi panna seurantaan esim. Google Alerts -palvelun avulla. Hakuja kannattaa aika ajoin tehdä myös kuvahakuna (esim. <http://images.google.fi>).

Jos joskus käy niin, että huomaat persoonastasi esitettävän loukkaavia ja perättömiä väitteitä, voit puolustaa mainettasi – vakavimmassa tapauksessa tekemällä rikosilmoituksen kunnianloukkauksesta. Aihetta käsitellään myös Syvennä tietojasi -osan luvussa ”Tunne oikeutesi”.

Sosiaalisen median merkitys kasvaa niin työelämässä kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamisessakin. Hyvä verkkomaine on valttia. Omaa persoonaa tyylillä tavalla ilmentävä verkkoprofiili kertoo sopivuudestasi nykyaikaisia viestintätaitoja edellyttäviin tehtäviin.

Identiteettivarkaus ja -valtaus

Identiteettivarkaudessa joku hankkii haltuunsa toisen käyttäjän tunnistetietoja ja alkaa asioida verkon palveluissa hänen käyttöoikeuksillaan. Toisen identiteetin käyttö edun saamiseksi itselleen on yleensä rikos. Tietosuojavaltuutetun toimisto neuvoo huolellisuudella ehkäisemään identiteettivarkauksia ennakolta.

Tunnistetietoja, kuten luottokortti- ja muita maksutietoja, ei pidä luovuttaa tuntemattomille sen paremmin kasvokkain tapahtuvassa asiointitilanteessa kuin verkkokaupassa tai puhelimitsekaan. Identifioivia tietojaan ei pidä antaa kyselyihin, tilauslomakkeisiin tai rekisteröintilomakkeisiin, ellei ole aivan varma niiden luotettavuudesta. Ei pidä vastata sähköpostiviesteihin, joissa pyydetään henkilötietoja, vaikka ne näyttäisivätkin olevan pankki luottokorttifirmalta peräisin – sähköpostin lähettäjä tietojen väärentäminen on varsin helppoa. Yksikään oikea mikrotukihenkilö ei kysy salasanoja puhelimesta tai missään vastaavassa tilanteessa. Oikealla ylläpitohenkilöstöllä on omat tunnuksensa (”admin-tunnukset”), joiden avulla he pääsevät tekemään kaikki vaadittavat muutokset.

Khalasteluhuijaukset (”phishing”) ovat verkossa yleisiä. Niissä tunnustusta verkkopalvelusta, esimerkiksi verkkopankista, tehdään näköiskopio ja kalastellaan käyttäjiltä tunnistetietoja lähettämällä sähköpostilla linkki net-

Vaihda uutiskirjeet RSS-syötteisiin

Sähköpostissa saatuja linkkejä ei pidä milloinkaan klikata ellei ole varma lähettäjän henkilöllisyydestä. Entä jos tilaa sähköpostiinsa tiedotusvälineiden tai yhteisöpalvelujen uutiskirjeitä, joihin on kerätty linkkejä tuoreimpiin sisältöihin? Ratkaisu on vaihtaa uutiskirjetilauksensa RSS-syötteiden tilauksiin.

- ➔ Katso "RSS-syötteen avulla voi tehostaa netin selailua" luvussa "Kirjoitamme enemmän kuin koskaan".

tipankin sivuille. Linkki viekin oikean asiointisivun sijasta huijarisivustolle, joka tallentaa sinne annetun käyttäjätunnuksen ja salasanan. Tärkeisiin verkkopalveluihin on syytä mennä suoralla linkillä joko selaimen suosikit-listan kirjanmerkeistä tai kirjoittamalla osoite selaimen osoiteriville, ei koskaan sähköpostissa saatua linkkiä pitkin.

Identiteettivaltauksesta puhutaan, kun joku esiintyy verkossa toisena henkilönä ilman ilmeistä edunsaamistarkoitusta. Väärennettyjen profiilien tekeminen on yleensä käyttöehdoissa kielletty.

Joskus kyse on ainoastaan saman nimimerkin tai muun vastaavan käyttämisestä, ja epäselväksi jää, onko saman nimen tai käyttäjätunnuksen käyttö tahallista vai sattumaa. Palveluissa, joihin ei rekisteröidy, ei yleensä voi mitenkään varmasti turvata itselleen yksilöllistä identiteettiä.

Jos joku verkossa kuitenkin selvästi esiintyy sinuna, on mahdollista saada väärennetty profiili pois palvelusta ottamalla yhteyttä palvelun ylläpitoon.

Salasana väärissä käsissä?

Jos vaikuttaa siltä, että joku on saanut käsiinsä salasanan palveluun, johon varmuudella tiedät itse rekisteröityneesi, voit yrittää ottaa yhteyttä palvelun ylläpitoon ja pyytää ohjeita salasanan vaihtamiseksi. Palvelun ylläpitäjä voi lähettää salasanan palveluun kirjattuun sähköpostiosoitteeseen. Jos salasana on joutunut väärin käsiin, pahoin aikein liikkeellä oleva henkilö on luul-

tavasti mennyt ensi töikseen vaihtamaan tiliin liitetyn sähköpostiosoitteen. Palvelun ylläpitäjän näkökulmasta tilanne on kiusallinen: puhelimitse tehtyjä tilitietojen muutospyyntöjä voidaan toteuttaa vain, mikäli puhelinnumero on osa palvelun tunnistautumisjärjestelmää. Jos tunnukset on kaapannut määrätietoinen identiteettivaras, tiliin liittyvä puhelinnumeronkin on saman tien muutettu. Jos kuitenkin onnistut saamaan tilin uudelleen haltuusi, kannattaa tarkistaa kaikki tunnuksella viime kirjautumisen jälkeen tehdyt toimenpiteet: erityisesti yhteystiedot – puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet sekä tunnuksella lähetetyt yksityisviestit – sen varmistamiseksi, että kukaan ei ole lähetyt viestejä tunnuksen nimissä.

Näiden hankaluuksien ehkäisemiseksi verkkopalvelujen käyttöehdoissa teroitetaan salasanan säilyttämistä vain omana tietona. Salasanojen säilyttäminen lappusilla kalenterin välissä tai kännykän osoitekirjassa on yleistä, mutta riskialtista.

Välttämättä ”identiteettikaapparia” ei nimittäin tarvitse etsiä kaukaa. Lapset ovat kekseliäisiä ja uteliaita ja saattavat käydä kokeilemassa verkkopalveluja tarkoittamatta mitään pahaa. Päästessään esteettömästi vanhempansa luottokortti- ja verkkopankkitunnuksiin lapsi voi kuitenkin lähteä kalliinpuoleiselle ostosretkelle verkossa. Reklamointi luottokorttfirmalle ei välttämättä auta: pankkien käyttöehtojen mukaan salasanat ja tunnukset on säilytettävä niin huolellisesti, että kukaan muu ei niihin pääse käsiksi.

Lasten kanssa on hyvä keskustella aika ajoin identiteetistä ja verkon palvelujen käyttämisestä niin, että he ymmärtävät, mitkä asiat ovat henkilökoh-
taisia, mitkä asiat ovat lapsille sallittuja ja mitkä asiat kuuluvat aikuisille. Pienikin lapsi voi alkaa ymmärtää oman verkkoidentiteetin: Yhdysvalloissa on yhä suosituempaa leikkiä virtuaaliyhteisöissä niin, että jokainen sisäänkir-
jautunut lapsi esiintyy ruudulla vaikkapa pikku pingviininä.

Tietoverkon käyttäjän tunnistamisesta

Aika ajoin kuulee vaadittavan, että verkossa sisältöä tuottavat henkilöt pitäisi tunnistaa, milloin siksi, että internetkeskustelujen laatu paranisi, milloin siksi, että rikollista sisältöä julkaisivat saataisiin helpommin vastuuseen. Tässä keskustelussa pitää muistaa, että henkilön vahva tunnistaminen ja verkossa ristimänimellä esiintyminen ovat kaksi eri asiaa. Verkon käytön tunnistetietojen tutkiminen on vielä näistä erillinen asia, ja siihen on aivan erityiset laissa säädetyt menettelytavat rikollisuuden torjumiseksi ja verkon väärinkäytön estämiseksi.

Tunnistautuminen

Rahalaitosten ja viranomaisten kanssa asioiminen edellyttää luotettavaa ja tietoturvallista henkilön tunnistamista. Henkilötietolaissa hyväksytyt tunnistustavat ovat pankkien nettitunnukset tai sähköinen henkilökortti, HST. Se on jäänyt harvinaisuudeksi: se on tätä kirjoittaessa käytössä vain joillakin kymmenillä tuhansilla suomalaisilla.

Jos henkilö pitäisi tunnistaa sosiaalisen median palveluissa luotettavasti, käytännössä jokaisen netin keskustelupalstan olisi käytettävä pankki- tai luotokorttitunnistusta. Ei ole todennäköistä, että tätä lähivuosina Suomessa tai kansainvälisesti tapahtuu. Henkilön tunnistautumisvaatimus myös rajoitaisi ihmisten mahdollisuutta käydä verkossa keskustelua aiheista, joihin he eivät halua yhdistää omaa identiteettiään.

Vaatimus oman nimen käyttämisestä keskustelupalstoilla nousee esiin aika ajoin. Joissakin palveluissa, esimerkiksi joidenkin sanomalehtien keskustelupalstoilla, edellytetäänkin omalla nimellä kirjoittamista ja uskotaan keskustelun tason tällä tavalla kohenevan. Samaa käytäntöä tuskin on kuitenkaan tarpeen tai edes mahdollista soveltaa tuhansiin ja taas tuhansiin verkon palstoihin, joiden käyttäjillä voi olla painavia syitä pitää nimensä omana tietonaan.

Pienellä paikkakunnalla asuva ja sen sosiaalisista normeista poikkeava netin käyttäjä löytää apua ongelmiinsa tai tukea identiteetilleen verkossa. Jos kaikkialla pitäisi käyttää omaa ristimänimeä, jäisivät monet vertaistuen mahdollisuudet käyttämättä.

OpenID ja muita yleistunnistustyökaluja

Aktiivinen verkon käyttäjä huomaa nopeasti, miten tuskastuttavaa on rekisteröityä erikseen jokaiseen uuteen palveluun. Onkin olemassa muutamia hankkeita, joissa tätä ongelmaa yritetään ratkaista. Yksi tunnetuimmista on OpenID (<http://openid.net>), hajautettu autentikointimenetelmä, joka tähtää digitaalisen identiteetin hallintaan. OpenID:n käyttäjä rekisteröityy kaikkialle yhdellä ja samalla tunnisteellaan, mikä säästää salasanojen muistelemiselta ja lisää myös turvallisuutta, kun tunnistautumistieto ei ole monien tai epä-määräisten toimijoiden käsissä.

OpenID-järjestelmään sitoutuneita identiteetintarjoajia on useita – joukossa isoja toimijoita: Yahoo!, Google, MySpace, LiveJournal (<http://www.livejournal.com>), Vox (<http://www.vox.com>) ja Wordpress. Sinulla saattaa jo olla OpenID-tunnus, jos olet jonkin yllä mainitun palvelun käyttäjä. Ellei, tee itsellesi OpenID ohjeliitteemme neuvojen mukaan.

- ➔ Katso ohjeet OpenID-tunnuksen tekemisestä MyOpenID-palvelussa kirjan lopussa Ohjeliitteessä.

Sama ajatus yksinkertaisesta tavasta kirjautua samoilla tunnuksilla lukuisiin verkkopalveluihin on Windows Live ID:n (<http://login.live.com>), Facebook Connectin ja Google Friend Connectin takana. Verkon käyttäjä suhtautuu suurten toimijoiden tarjoamaan tunnistamiseen ristiriitaisin tuntein: yhtäältä se edistää tietoturvaa, kuten edellä todettiin, mutta toisaalta se keskittää entisestään verkon käyttäjistä kertyvää asiakastietoa harvojen toimijoiden käsiin.

Globaalina tietoyhteiskuntaskenaariona voisi kuvitella, että jonain päivänä jokaisella maailman kansalaisella olisi oma digitaalinen identiteetti aivan samoin kuin nyt kehittyneissä maissa kaikille annetaan sosiaaliturvatunnus.

Nimestä käyttäjätunnukseksi, käyttäjätunnuksesta nimeksi

”Ennen vanhaan” palvelussa muille käyttäjille näkyvä nimimerkki oli automaattisesti käyttäjätunnus, joka taas usein muodostui suoraan sähköpostiosoitteesta. Suomessa 90-luvun suurimpia sähköpostiosoitteen tarjoajia olivat yliopistot, jotka loivat kaikille uusille opiskelijoille omaan nimeen perustuvat sähköpostiosoitteet. Pidempi oli muotoa ”etunimi.sukunimi@helsinki.fi” ja lyhyempään otettiin kahdeksan merkkiä sukunimestä (uusisaar@helsinki.fi)

+ etunimen ensimmäinen kirjain, mikäli sukunimi oli jo osoitekäytössä (”mai- ja virtanen” -> mvirtane@helsinki.fi). Yleisimpien sukunimien ja etunimen ensikirjainten yhdistelmiin (esim. Matti Virtanen -> mvirtane) alettiin lisätä ylimääräisiä merkkejä (esim. mzvirtan) käyttäjien erottelun vuoksi. Monille tuo ensimmäinen verkkoidentiteetti opiskelua ajoilta on jäänyt ”päälle” niin, että uusissa palveluissa käyttäjätunnukseksi otetaan edelleenkin sama merkijono. Joillekin opiskeluvuosien käyttäjätunnus on muuttunut niin läheiseksi, että sitä käytetään jopa oikeassa elämässä varsinaisena kutsumanimenä (esim. ”matti uutela” -> muutela@.. -> kutsumanimi ”muutela”).

Vieläkin kaukaisemmassa menneisyydessä, hallivideopelien aikakaudella, huippupistemääriä saavuttaneet pelaajat saattoivat tallettaa tuloksensa ”top-listaan”, jossa yleensä sai nimekseen laittaa kolmen merkin sarjan. Monet käyttivät tässä nimiensä alkukirjaimia tai kehittivät oman kolmimerkkisen tunnuksensa, ja tämä tunnus myöhemmin tarttui puheessa käytetyksi kutsumanimeksi. ”Yoe” on osittain tällaista perua.

Tunnistetiedot

Internetin selailusta jää aina tunnistetieto, tietokoneen osoite, verkon ylläpitäjän lokitietoihin.

Yksittäisen internetkäyttäjän voi yleensä tarvittaessa tunnistaa, vaikka hän olisi esiintynyt verkon palstoilla nimimerkin suojissa. Kirjoittaessasi verkkoon voit olettaa olevasi poliisin tunnistettavissa. Epädemokraattisissa maissa, joissa sananvapaus on uhattuna, on yhteiskuntakriittisen kirjoittajan hyvä osata verkossa peittää jälkensä. Esimerkiksi Toimittajat ilman rajoja -järjestö on julkaissut ohjeita, kuinka blogataan anonyymisti.

Poliisi voi saada riittävän vakavan rikosepäilyn nojalla palveluntarjoajalta tunnistetiedot, joiden avulla se voi selvittää internetoperaattorilta kyseisen koneen sijainnin ja tilin haltijan henkilöllisyyden. Tällaista tunnistamista tehdään jo ja aika ajoin, ja rikoksen tunnusmerkit täytäneestä nettikirjoittelusta jaetaan tuomioita oikeudessa.

Toisinaan palveluntarjoaja voi joutua paljastamaan käyttäjiensä tunnistetietoja lain nojalla. Tällä hetkellä käydään maailmanlaajuisesta keskustelusta siitä, mille muille tahoille kuin poliisille verkon käyttäjien tunnistetietoja – toisin sanoen identiteettitietoja – voidaan luovuttaa.

Kesäkuussa 2009 astuu Suomessa voimaan Lex Nokiaksi julkisuudessa nimetty muutos sähköisen viestinnän tietosuojalakiin, joka antaa eräin edellytyksin verkon yhteisötilaajille – työnantajista kouluihin ja taloyhtiön

verkkoihin – oikeudet tutkia verkon käytöstä syntyviä tunnistetietoja. Jotkut tekijänoikeuslakia tuntevat epäilevät, että epäily laittomasta musiikin tai elokuvien lataamisesta voisi olla sellainen riittävä syy, joka antaa oikeuden verkon käyttäjän tunnistetietojen seurantaan musiikki- ja mediateollisuuden kiihdyttäessä taisteluaan perinteisiä ansaintamallejaan uhkaavaa nettipiratismia vastaan. Sähköisen viestinnän tietosuojalakea käsitellään tarkemmin luvussa ”Tunne oikeutesi”.

Paikanna itsesi verkko-osoitteen avulla

Jokaisella internet-sivulla on oma, ainutlaatuinen osoitteensa (”Uniform Resource Locator”, URL). Internet-selaimen yläosassa on yleensä yksirivinen osoitekenttä, jossa kulloinkin auki olevan sivun URL näkyy. Selaimen osoitekenttää ei pidä sekoittaa hakukenttään, joka monissa selaimissa on aivan osoiterivin vieressä.

Osoitteen arvioiminen kannattaa aloittaa jo hakukoneen hakutulossivulla ennen linkin klikkaamista. Tunnistatko sivuston osoitteen perusteella? Pitkän osoiterivin ei kannata antaa hämätä. Osoitteen ylätason tunnus on helposti löydettävissä pitkässäkin osoiterivissä merkkijonon ”http://” perästä ja on esimerkiksi muotoa <http://www.palvelunnimi.fi/> .

Tunnistatko ylätason päätteen? Suomalaisilla verkkosivuilla ylätason tunnus päättyy usein ”.fi”, esimerkiksi google.fi tai yle.fi, ja se tarkoittaa, että verkkotunnuksen on myöntänyt kotoinen Viestintävirastomme (<http://www.ficora.fi>). Päätte .fi ei takaa, että sivuston sisällöntuottaja olisi kotimainen toimija, mutta Viestintävirasto edellyttää, että osoitteen hakijayrityksellä tai -yhteisöllä on suomalaisen Y-tunnus tai yhdistysrekisterinumero. Yksityshenkilöltä vaaditaan henkilötunnus.

Ylätason verkkotunnus paikantaa ja luokittelee palvelun

Ylätason verkkotunnus ei voi olla mikä hyvänsä merkkijono, vaan sen täytyy olla jokin ICANN-organisaation säätämistä yleistunnuksista (.com, .net ja .org) tai maakohtainen tunnus (Suomen .fi, Venäjän .ru tai .su, Ruotsin .se, Norjan .no, Viron .ee ja Ahvenanmaan .ax).

Joitakin maatunnuksia on otettu yleiseen kaupalliseen käyttöön. Monet

televisio- ja videosivustot haluavat palvelunsa osoitteeseen Tuvalun tunnuksen ".tv", ja nettiradioille kelpaavat Mikronesian ".fm" -päätteet.

Aika ajoin luodaan uusia verkkotunnuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi liiketoiminnan käyttöön haluttu .biz, yksityishenkilöille suunnattu .name ja museoille varattu .museum. Mobiililaitteille sovitettuja palveluja tarjoavien .mobi -tunnusten rekisteröinti aloitettiin 2006. Uusien verkkotunnusten suosio on kuitenkin ollut vähäinen, sillä yleisö tuntuu paremmin viihtyvän "tuttujen" verkkotunnusten alla.

Yksityishenkilö voi hankkia .fi -verkkotunnuksen joko suoraan Viestintävirastolta tai osoitteita tarjoavan yrityksen kautta. Esimerkiksi pienyrityksille ja yhteisöille palveluja tuottavan Kotisivukoneen (<http://www.kotisivukone.fi>) kautta voi tätä kirjoittaessa ostaa ainakin .fi, .com, ja .net -verkkotunnuksia.

Verkkosivustoa pystytettäessä ylätasoin verkkotunnuksen päätteen valinta on tärkeä päätös, joka määrittää sivustosta saatavaa ensivaikutelmaa. .com -päätteiset sivustot mielletään yleensä kaupallisiksi (<http://microsoft.com>) ja .org taas viittaa voittoon tavoittelemattomaan järjestötoimintaan (<http://wikipedia.org>). USA:ssa käytössä oleva tunnus .edu viittaa oppilaitokseen ja .gov maan hallintoon. Hyvä verkko-osoite on myös suhteellisen lyhyt ja helposti muistettava: yle.fi, gmail.com.

Koska hyvä ja ytimekäs verkko-osoite voi olla kaupallisen yrityksen menestyksen kannalta elintärkeä, ne voivat olla valmiita maksamaan paljonkin tietyn verkko-osoitteeseen käyttöoikeudesta. Luonnollisesti on myös syntynyt yrityksiä, joiden ainoana toimena on varata itselleen verkko-osoitteita etukäteen ja myöhemmin rahastaa niiden käyttöoikeuksista. Toisaalta, vaikka yritys ei välttämättä tarvitsisikaan kaikkia versioita omannimisestä osoitteesta (nokia.biz, nokia.net, nokia.tv, nokia.fm, nokia.museum), se voi haluta hallinnoida niiden käyttöoikeuksia ja näin huolehtia siitä, että sen asiakkaita ei huijata samantyyppisillä osoitteilla.

Verkko-osoitteen merkittävä asema markkinointityökaluna on johtanut siihen, että nykyään on tapana jo yrityksen tai yhteisön nimeä päätettäessä pohtia asiaa verkkokäytön kannalta. On tärkeä varmistaa, että haluttu verkko-osoite on vielä vapaana eikä rekisteröity toisen tahon nimiin. Fi-päätteisen verkko-osoitteen saatavuuden tarkistat Viestintäviraston verkkotunnuspalvelussa (<https://domain.ficora.fi>).

Lyhyt ja yksinkertainen verkko-osoite on helpommin muistettavissa kuin pitkä rimpsu. Kannattaa myös tarkistaa, miten nimiehdokkaat toimivat hakutermeinä hakukoneissa siltä varalta, että suomenkielinen sana toisikin jotain aivan kummallista tulokseksi vieraskielisillä sivustoilla.

Käsin kirjoitetuista osoitelistoista osoitekirjastoiksi

Sveitsin CERN-tutkimusinstituutin palvelimilla säilytettiin alun perin listaa kaikista maailman verkkopalvelimista. Verkkoon kytkettyjen koneiden määrä kuitenkin kasvoi niin nopeasti, ettei lista pysynyt ajan tasalla. Yksittäisen käyttäjän oli WWW:n alkuaikoina 1990-luvulla vielä mahdollista pitää kirjaa itselleen hyödyllisistä verkko-osoitteista niinkin yksinkertaisesti kuin muistivihkoon kirjoitettuna; yleistä oli, että omille WWW-kotisivuille kerättiin linkkilistoja aiheittain jaoteltuina. Tyypillisellä, tuolloin vielä HTML-koodia käsin kirjoittamalla laaditulla kotisivustolla oli yleensä sivu ”Linkit”, jonka alle oli koottu listoja otsikoilla ”kaverit” (linkit kavereiden kotisivuihin), ”harrastukset” (linkit harrastusseurojen tai urheilutulossivuille), ”työ”, ”uutiset”... Oli myös tavallista, että web-selaimen aloitussivuksi oli asetettu oma kotisivu, jolta pääsi helposti tarvitsemiinsa paikkoihin.

WWW-sivujen määrän kasvaessa esiin nousikin lukuisia linkkikirjastoja eli kaupallisten yritysten ylläpitämiä sivustoja, joiden tarkoituksena oli luetteloida kaikki verkkosivut tai ainakin hyödylliset sivut. Esimerkiksi hakukone ja palveluiden kokoelma Yahoo! oli aluksi linkkikirjasto. Linkkejä luokiteltiin kirjastomaisesti luokkiin ja alaluokkiin, mutta listojen kasvaessa palveluihin lisättiin hakutoimintoja, joiden avulla pystyi löytämään haluamansa linkin sivustolle talletettujen joukosta.

Omien lempilinkkien talletus muuttui helpommaksi, kun web-selaimiin ilmestyi toiminto, jolla suosikkisivujen osoitteet saattoi tallettaa helposti löydettäväksi. Ahkerille verkkoselaajille kertyikin suosikkilinkkejä sadoittain, ja tietokonetta päivitettäessä tärkeäksi toimenpiteeksi nousikin linkkilistojen talteen ottaminen.

Verkkosivujen määrän räjähdysmäinen kasvu ja julkaisujärjestelmien käyttöön vakiintuminen lisäsi myös osoitteiden monimutkaisuutta. Kun aikaisemmin oli kenties riittänyt, että muistaa osoitteen www.helsinki.fi, niin nykyisin linkit sisältävät usein hankalia numero- ja merkkijonoja, joiden ulkoa opettelu tai edes käsin kopioiminen vihkoon tai tiedostoon ei enää ole mielekäästä. Onneksi oli mahdollista siirtää näitä elintärkeitä osoitetietoja eri selainten välillä. Moni on kuitenkin ollut siinä tilanteessa, että töitä on tehtävä uudella koneella ilman tuttua linkkilistaa – se on vähintään yhtä ongelmallinen tilanne kuin joutua ajamaan autoa tuntemattomassa miljoonakaupungissa ilman navigointilaitetta.

- ➔ Maailman ensimmäisen WWW-selaimen nimi oli yksinkertaisesti WorldWideWeb.

Hakukoneiden nousu

1990-luvun loppupuolelle saavuttaessa verkkosivustojen määrä ja muutostah-
ti siirsi staattiset linkkikirjastot lähestulkoon historiaan: suunnistusvälineiksi
nousivat internet-hakukoneet.

Ensimmäisten laajalti käytettyjen joukossa olivat AltaVista (<http://www.altavista.com>) ja Infoseek. Linkkilista- ja tietokantapäivitysten sijaan haku-
koneen ajama ohjelma kävi automaattisesti ”ryömimässä” pitkin netin sivus-
toja seuraten sivujen päivityksiä ja lisäten uudet ilmestyneet linkit tietovaras-
toihinsa. Pelkkien otsikkotietojen lisäksi hakukoneet tallettivat myös kopion
sivustojen varsinaisesta sisällöstä. Hakukonepalvelin luetteloi talletetut tied-
dot, ja käyttäjän hakupyynnön pystyttiin näin vastaamaan ilman, että tietoja
täytyi enää lähteä hakemaan palvelimen ulkopuolelta.

Nykyiset hakukonejätit säilyttävät palvelimillaan kopioita käytännössä
lähes kaikista vapaasti katseltavista verkkosivuista. Vuonna 2005 Googlen
tietokannan arvioitiin käsittävän noin kahdeksan miljardia sivua. Määrä on
nykyisin valtavasti suurempi, mutta yksittäisen sivun kopioiden ja muiden
epätarkkuustekijöiden vuoksi ei lukuja ole tiedossa. Googlen tietokannan
säilyttämiseen ja päivittämiseen tarvitaan epävirallisten arvioiden mukaan
lähes puoli miljoonaa palvelinta, jotka sijaitsevat lukuisissa keskuksissa ym-
päri maailmaa. Yksi niistä on rakenteilla vanhassa paperitehtaassa Haminan
Summassa. Vuoden 2009 alussa Stora Enso ilmoitti myyneensä tehtaan toimi-
tilat internet-yhtiö Googlelle palvelinkeskukseksi.

Google tallettaa myös ”vanhoja” kopioita verkkosivuista. Näitä pääsee
tarkastelemaan hakutulosten ”cached”-linkin takaa. Vanha kopio voi olla
hyödyllinen, jos varsinainen verkkosivu on jo poistettu palvelimelta tai halu-
taan tutkia vanhempaa tietoa, esimerkiksi verrata aiemmin julkaistua kokous-
pöytäkirjaa tuoreimpaan.

Yksinkertaisesta tekstihausta ”älykkääseen” hakuun

Eri hakukoneet – tätä kirjoittaessa suurimpiin kuuluvat Google, Yahoo! ja
Windows Live Search – käyttävät tietojenkäsittelytieteen teorioihin perustu-
via algoritmeja webbisivujen netistä löytämiseen. Todennäköisesti ne kaikki
kykenevät yhtä lailla kattamaan ”koko internetin”, eikä niillä siinä mielessä
ole varsinaisesti eroa. Yksittäiseen verkkohakuun, kuten hakuun sanalla ”hel-
sinki”, ei kuitenkaan ole yhtä ”oikeaa” vastausta. Kaikkien ”helsinki”-sanan
sisältävien www-sivujen tarjoaminen sattumanvaraisessa järjestyksessä haku-

tulokseksi ei ole mielekästä, joten hakukoneiden tärkein ominaisuus onkin niiden kyky järjestää tulokset merkittävyyden mukaan. Hakusanalla ”YLE” pitää saada ensimmäisten hakutulosten joukossa linkki YLE:n sivuille. Hakukonejätti Googlen johtoaseman perustana ovatkin sen kehittämät huippusalaiset menetelmät hakutulosten järjestämiseen. Google osaa muita paremmin ”arvata”, mitä verkkosivua hakija eniten tarvitsee. Arvaukset perustuvat tietoon ja analyysiin verkkosivujen sisällöstä ja niihin johtavista linkeistä sekä käyttäjien yleisen toiminnan tutkimiseen.

Googlen ja muiden hakukoneiden taito ohjata käyttäjä oikealle verkkosivulle on johtamassa siihen, että verkossa selailuun ei enää tarvita selaimen osoitekenttään kirjoitettuja tai suosikkeihin talletettuja linkkejä, vaan usein nopeammin perille pääsee kun kirjoittaa kohteensa hakulaatikkoon. Esimerkiksi selaimen Google-hakulaatikkoon kirjoitettu ”hs” tarjoaa ensimmäisenä hakutuloksena Helsingin Sanomien verkkosivuja. Joissain uusimmissa selaimissa osoite- ja hakulaatikot on sulautettu yhteen, niin että käyttäjä voi hakea yhtä aikaa haluamaansa nettisivua omista linkeistä, sivuhistoriasta tai koko internetistä. Tekstin lisäksi hakukone voi tarjota hakijalle vastaukseksi kuvia, karttoja, hinnastoja tai jopa videoita.

Aivan sinisilmäinen ei ole syytä olla uskossaan hakukoneiden kykyyn ohjata oikeille sivustoille. Koska korkeampi sijoitus hakutulosten joukossa merkitsee suurempaa kävijämäärää, yritykset ja yksittäiset toimijat pyrkivät muokkaamaan sivustoaan hakukoneiden periaatteessa salaisten järjestysmenetelmien mieliksi toivoen näin saavansa paremman paikan hakutulostilastassa. Yleensä tämä tarkoittaa sivuston sisällön mahdollisimman huolellista kuvailua niin, että hakukone ”ymmärtää”, mihin sivusto liittyy. Toisinaan käytössä on kierompiakin keinoja, kuten keinotekoisien, kyseiseen sivustoon osoittavien linkkien automaattista kylvämistä esimerkiksi muiden ihmisten blogien kommentteihin. Hakukoneet valvovat hakutulosten laatua jatkuvasti vilpin varalta ja saattavat poistaa rangaistukseksi sijoittumistaan manipuloineita sivuja hakutulosten kärjestä.

Hakukoneiden käyttäjien – eli kaikkien netissä liikkujien – on syytä opetella hyödyntämään hakukoneita tehokkaasti tietoa hakiessaan. Siinä missä yksittäinen hakusana, esim. ”koira”, ei välttämättä tuo haluttua tulosta, useamman sanan käyttö, esimerkiksi ”koiran koulutus sisäsiistiksi”, parantaa huomattavasti onnistumisen mahdollisuuksia. Kun kaikki maailman tieto alkaa olla netissä vapaasti luettavissa, avaintaidoksi nouseekin kyky hakea tietoa tehokkaasti ja tutkia sitä lähdekriittisesti.

Vaikka hakukoneilla useimmiten löytääkin perille, on usein kuitenkin

hyväksi säilyttää oma kokoelma linkkejä. Oman koneen selaimen suosikki-luettelon ("favorites") rinnalle on noussut lukuisia verkkopalveluita, joiden tarkoituksena on tarjota tilaa ja työkaluja linkkien tallettamiseen ja löytämiseen. Verkkopalveluun tehdään oma profiili, johon voi siirtää ("import") selaimen talletetut linkit. Tämän jälkeen uusia linkkejä voi lisätä talteen sitä mukaa kuin niitä tulee verkossa vastaan.

Sinä päätät, näkyvätkö talletetut linkkisi muille palvelun käyttäjille vai pidätkö ne yksityisinä. Voit luokitella linkkejäsi aihepiireittäin tai asiansanojen perusteella. Eräs ilmainen linkkien hallinnointipalvelu on Yahoo!':n omistama delicious (<http://delicious.com>). Se tarjoaa helppokäyttöisiä nettiselaimiin asennettavia linkkien tallennus- ja hakutyökaluja.

Talletetuista linkeistä saa tällaisissa palveluissa usein myös RSS-syötteen, joita tilaamalla voi seurata oman sosiaalisen verkostonsa jäsenten löytämiä linkkejä.

Lait turvaavat oikeuksiasi

Sinulla on sananvapaus, oikeus yksityisyyden suojaan ja viestinnän luottamuksellisuuteen. Sinulla on oikeus määrätä tuottamiesi sisältöjen tekijänoikeudesta. Oikeuksiasi turvaavat muun muassa perustuslaki (1999/731), rikoslaki (1889/39), henkilötietolaki (1999/523), sähköisen viestinnän tietosuojalaki (2004/516), laki yksityisyyden suojasta työelämässä (2004/759), laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (2003/460) ja tekijänoikeuslaki (1961/404). Lakitekstit ovat luettavissa kokonaisuudessaan Finlex-säädös-tietopankista www.finlex.fi. Verkkoviestinnän käyttäjän kannalta tärkeimpiä poimintoja niistä on koottu tähän:

Sananvapaus

Perustuslain mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Perustuslain mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietolain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsitellessä sekä edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista. Henkilötietolain mukaan rekisterinpitäjän on laadittava henkilörekisteristä

rekisteriseloste, josta ilmenee rekisterinpitäjän ja tarvittaessa tämän edustajan nimi ja yhteystiedot; henkilötietojen käsittelyn tarkoitus; kuvaus rekisteröityjen ryhmästä tai ryhmistä ja näihin liittyvistä tiedoista tai tietoryhmistä; mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan ja siirretäänkö tietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle; sekä kuvaus rekisterin suojausten periaatteista. Rekisterinpitäjän on pidettävä rekisteriseloste jokaisen saatavilla.

Suomessa toimii tietosuojavaltuutetun toimisto, joka neuvoo ja opastaa ja antaa suosituksia henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa.

Henkilötietolain yksityisyyden suoja koskee myös valokuvia

Henkilötietolaki suojaa yksityisyyttäsi myös valokuvissa. Sinulla on oikeus olla antamatta lupaa julkaista kuvasi netissä. Poikkeuksen henkilötietolakiin tekevät journalistinen tai taiteellinen tarkoitus. Verkkolehden tai -galleriaan voitaisiin kaiketi näin julkaista kuvasi lupaa kysymättä. Yksityisyyttä tai kunniaa loukkaavaa kuvaa ei näissäkään yhteyksissä saa julkaista. Rikoslain 24. luvussa sekä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen että kuvan kohteen kunnian loukkaaminen on säädetty rangaistaviksi teoiksi.

Oikeus olla joutumatta nettikuvaan

Valokuva voi siis olla henkilötietolain tarkoittama mahdollisesti yksityisyyden suojaa loukkaava henkilötieto. Näin on, jos kuvassa esiintyvä henkilö on tunnistettavissa. Jos kuvan yhteydessä julkaistaan kohteen nimi, henkilötietolain tarkoittaman henkilötiedon tunnusmerkit täyttyvät varmasti.

Voi silti olla, että kaikki tuttavasi eivät tätä tiedä ja siksi ymmärrä kysyä lupaa kuvasi julkaisemiseen.

Valokuvaaminen ja kuvien nettijulkaiseminen on kännykameroiden myötä niin arkipäiväistynyt, että kuvasi voi olla netissä jo ennen kuin olet ehtinyt huomata tapahtunutta. Jos huomaat jonkun häärivän kameran kanssa etkä missään nimessä halua päätyä kuvagalleriaan, varmista, että kuvaaja tietää, että sinusta otettuja kuvia ei saa laittaa verkkoon.

Huomaavaiset ystävät kunnioittavat toiveitasi olla esiintymättä kuvissa. Vieraampien kanssa voit kokeilla ystävällistä pyyntöä – jos huomaat tullesesi kuvatuksi jonkun nettialbumiin vasten tahtoasi, voit pyytää tätä henkilöä poistamaan kuvan. Ellei pyyntöä kunnioiteta, voit ottaa yhteyttä palvelun ylläpitäjään ja vaatia, että ylläpito poistaa palvelusta yksityisyyttäsi loukkaavan kuvan.

Mikäli olet merkittävässä yhteiskunnallisessa asemassa tai muuten julkisuuden henkilö, voit joutua kärsimään tavallista kapeammasta yksityisyyden suojasta.

Pyydä lupa julkaisuun

Kun olet itse kameran takana, voi olla tarpeen kantaa mukana muistiinpanovälineitä kuvassa esiintyvien ihmisten yhteystietojen kirjaamista varten. Tarvitset niitä luvan pyytämiseen, jos aiot laittaa jonkin ottamistasi kuvista nettiin. Toinen vaihtoehto on ottaa tavaksi kysyä lupa nettijulkaisuun jo kuvaa ottaessa.

Tietosuojavaltuutettu on yleisenä suosituksenaan todennut, että henkilötietolain kantavaksi periaatteeksi omaksuttua itsemääräämisoikeuden periaatetta mukaillen suostumuksen pyytämiseen olisi aina pyrittävä kaikissa niissä tilanteissa, joissa yksityisyyden suojan voidaan edes epäillä vaarantuvan. Tietosuojavaltuutetun kannanotto 2/452/2005 22.3.2005 valokuvien internetiin siirtämisestä löytyy tietosuojavaltuutetun sivuilta tietosuoja.fi.

Kuvien julkaisemisessa on oleellista julkaisemisen tarkoitus. Jos kysymys on tiedotusvälineen toiminnasta eli verkkolehdestä, käsittely jää henkilötietolain 2 §:n perusteella henkilötietolain ulkopuolelle. Taiteellisiin ja journalistisiin tarkoituksiin ei yleensä tarvita kuvatun suostumusta mutta kaupallisiin tarkoituksiin tarvitaan.

Kaupallisen toimijan tarjoamalla alustalla julkaistavaa blogia, kuvagalleriaa tai muuta verkkoyhteisöä on pidettävä kaupallisena palveluna. Sosiaalisen median palveluissa kuva saattaa päätyä palvelun markkinointiin liittyvään asiayhteyteen – tästä on yleensä maininta käyttöehdoissa. Kun laitat kuvia verkkoon, olipa se sitten oma blogisi tai verkkoyhteisön kuva-albumi tai jokin muu paikka, kysy varmuuden vuoksi jokaiselta kuvasta tunnistettavalta ihmiseltä erikseen lupa julkaisemiseen. Alaikäisen henkilön kuvan julkaisemiseen netissä tarvitaan aina huoltajan suostumus.

Julkisella paikalla saa kuvata

Periaatteessa sellaisilla julkisilla paikoilla, joihin yleisö pääsee, voi kuka tahansa kuvata. Henkilökohtaiseen käyttöönsä omalle tietokoneelleen voi tallentaa kuvia vapaasti. Kuvien julkaisu internetiin sen sijaan on luvanvaraista, kuten edellä todetaan.

Rikoslaissa puhutaan kotirauhasta ja julkisrauhasta. Jälkimmäisen piirissä

Kempainen: Miksi kaupassa ei ehkä saa valokuvata

Filosofian tohtori ja informaatio-oikeuden professori Jukka Kempainen pohti 14.10.2008 blogissaan ihmisten ja ihmisryhmien yksityisyyden ja salassapidon tarvetta. Yhtenä esimerkkinä hän käsitteli kaupoissa valokuvaimista.

"Miksi kaupassa ei ehkä saa valokuvata? Ehkä siksi, että liikehuoneistossa määrää ja komentaa se, joka hallitsee liikehuoneistoa. En varmaan saisi mennä telttatuolin ja eväiden kanssa nauttimaan virkistävää lounasta markettin lihatiskin ääreen, tai jos esimerkki on huono, en ainakaan saisi mennä vaihtamaan alusvaatteita myymälän lattialle. Mutta valitettavasti olen epävarma, onko kysymyksessä vain sama yleinen velvollisuus käyttäytyä ihmisiksi (olla herättämättä pahennusta), joka on voimassa julkisilla paikoilla, vai jonkinlainen kotirauha."

"Olen kysynyt. Stockmannilla ja molempien suurten ketjujen myymälöissä valokuvaaminen kuuluu olevan 'kiellettyä'. Mutta paha kyllä, en tiedä, onko tuo kielto lakiin perustuva vai mielivaltaisen." -- "Lähtisin varovasti siitä, että tavallinen myymälähuoneisto on julkinen paikka. Huoneiston haltija, siis esimerkiksi kauppias, saa heitättää teollisuusvartijoillaan ulos metelöivän häirikön tai henkilön, joka ilmeisesti uhkaa toisten turvallisuutta esimerkiksi paiskomalla tavaroita. Perusteena on viime kädessä huoneistotilojen hallinta eli omistus tai vuokraoikeus. Kun otetaan huomioon syrjintää koskevat rikoslain säännökset, kauppias ei saa käydä käsiksi ihmiseen, joka on vain epämiellyttävä, likainen tai muutoin hermoillekäyvä."

(Kempainen 14.10.2008.)

olevissa huoneistoissa ja rakennuksissa voi kuvata ihmisiä, jos yleisöllä on niihin pääsy. Tavaratalot, marketit, yleisölle avoimet ravintolat, yleiset kokoukset, urheiluhallit ja stadionit ovat esimerkkejä tiloista, joissa kuvaaminen ei ole rikoslain mukaan rangaistavaa eikä siihen tarvitse pyytää lupaa.

Käytännössä asia ei aivan ole näin yksiselitteinen. Jos kaupassa tai kaupakeskuksessa vartija tulee kieltämään kuvaamistasi, voit toki yrittää väittää vastaan, mikäli kuvan ottaminen on sinulle tärkeää. Lopputuloksesta ei silti aina ole takuuta, sillä oikeustieteen professorikaan ei välttämättä osaa sanoa, perustuuko joidenkin kauppojen määräämä kuvauskielto lakiin vai onko se pelkkää mielivaltaa. (Katso laatikko.) Kuvaamisen kieltämiselle voi olla perusteita ainakin silloin, jos se selvästi häiritsee muita asiakkaita.

Kuvaamisen muita perusteltuja rajoituksia

Kuvauskielto julkisilla paikoilla voi perustua moniin eri syihin. Museoissa ja historiallisissa kohteissa kuvaaminen salamavalolla saattaa olla kiellettyä teoksien haalistumisen estämiseksi, tai kokonaan siksi, etteivät kävijät pääsisi valmistamaan digitaalisia jäljennöksiä taideteoksista. Julkisissa tilaisuuksissa, kuten urheilukilpailuissa tai konserteissa, saattaa myös olla kuvauskieltoja vaikka siksi, että tapahtuman oikeuksien haltijat haluavat rajoittaa sitä, kuka voi taltioida tilaisuudesta digitaalista, audiovisuaalista materiaalia levitettäväksi.

Viestinnän luottamuksellisuus

Sähköisen viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityisyyden suojaa turvaa sähköisen viestinnän tietosuojalaki. Sen mukaan viesti, tunnistamistiedot ja paikkatiedot ovat luottamuksellisia, paitsi jos ne on saatettu yleisesti vastaanotettaviksi. Viestiin liittyvät tunnistamistiedot ovat kuitenkin luottamuksellisia. Luottamuksellisuus koskee myös verkkosivustojen selaamisesta kertyviä tunnistamistietoja.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki velvoittaa verkkopalvelujen tarjoajan eli yhteisötilaajan huolehtimaan käyttäjiensä tunnistamistietojen ja paikkatietojen käsittelyn tietoturvasta. Kaikki verkkopalvelujen ylläpitäjät eivät suinkaan ole tilanteen tasalla. Tietosuojavaltuutettu löysi selvityksessään pahoja puutteita suomalaisten verkkosivustojen tietosuojasta vuonna 2008.

Keväällä 2009 hyväksyttiin eduskunnassa sähköisen viestinnän tietosuojalain muutos, joka tuo työnantajalle ja muulle viestintäverkon ylläpitäjälle uusia mahdollisuuksia teletunnistetietojen tarkkailuun. Lain soveltamiseen ryhtymisestä on etukäteen tiedotettava viestintäverkon käyttäjälle – niissä yrityksissä, jotka ovat yhteistoimintamenettelyn piirissä, yt:n mukaisesti. (Laki yhteistoiminnasta yrityksissä eli yt-laki ulotettiin koskemaan vähintään 20 henkeä työllistäviä yrityksiä 1.1.2008.) Tarkkailun aloittaminen edellyttää, että viestintäverkon tarjoaja on antanut verkon käyttäjille kirjalliset ohjeet siitä, miten yhteisön viestintäverkkoa tai palvelua saa käyttää, nimennyt tunnistamistietoja käsittelevät henkilöt ja ilmoittanut tietosuojavaltuutetulle tunnistamistietojen käsittelyn aloittamisesta. Yrityksen, joka haluaa seurata työntekijöidensä sähköpostin teletunnistetietoja, on ensin laitettava tietoturvansa muuten kuntoon – esimerkiksi pääsy tietoturvaan uhkaaviin viestintäpalveluihin, kuten webmail-sähköpostipalveluihin, on estettävä.

Yksityisyyden suoja työelämässä

Yksityisyyden suojaasi turvaa myös laki yksityisyyden suojasta työelämässä. Työelämän tietosuojalaki koskee vain työntekijän ja työnantajan välistä suhdetta ja on pidettävä työntekijöiden nähtävänä työpaikoilla. Sen noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset yhdessä tietosuojavaltuutetun kanssa.

Lain mukaan työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työntekijän työsuhteen kannalta tarpeellisia henkilötietoja, jotka liittyvät työsuhteen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseen. Työnantajan on kerättävä työntekijää koskevat henkilötiedot ensi sijassa työntekijältä itseltään. Jos työnanta-

Tietosuojavaltuutetun havaitsemia puutteita verkkoyhteisöjen tietoturvasta

Suomalaiset verkkosivujen ylläpitäjät keräävät käyttäjistään tarpeettomia tietoja, eivät kerro niiden käsittelystä käyttäjille lain vaatimalla tavalla eivätkä osaa huolehtia palvelujen tietoturvasta ulkopuolisia hyökkäyksiä. "Verkkotoimijoiden pitäisi kiinnittää enemmän huomiota yksityisyyden suojaan", sanoi tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio heinäkuussa 2008.

"Yhteisöissä voi ladata kolmatta henkilöä koskevia tietoja, mikä lähentelee identiteettivarkautta. Vääristä profiileista voi seurata koulukiusaamista, puhelinhäiriköintiä tai ongelmia työpaikalla", hän moitti.

Tietosuojavaltuutettu tutki suomalaisia keskustelupalstoja ja verkkoyhteisöjä. Riskisivustoja ylläpitävät usein harrastelijat, jotka eivät päivitä ohjelmistoja tarpeeksi turvallisiksi", sanoo ylitar kastaja Sari Kajantie Krp:n tietoverkkorikososastolta.

(Henkilötietojen naputtelu verkkopalveluihin voi vaarantaa yksityisyydensuojan, HS 29.7.2008)

ja kerää henkilötietoja muualta kuin työntekijältä itseltään, työntekijältä on hankittava suostumus tietojen keräämiseen.

Tietosuoja ja yksityisyyden suoja kansainvälisesti

Verkkopalveluiden on osoitettava kunnioittavansa käyttäjiensä yksityisyyden suoja. Yleensä palvelut julkaisevat yksityisyyden suoja -käytäntönsä erillisenä dokumenttina (privacy policy, tietosuojakäytännöt). Tästä selviää, mitä tietoja käyttäjistä kerätään, mihin niitä käytetään, millaiset palvelun tietosuojakäytännöt ovat ja minkä maan lakeja palvelu noudattaa.

Koska suurinta osaa suomalaisten käyttämistä verkkopalveluista ylläpidetään Suomen lain ulottumattomissa, on kiinnostavaa seurata myös kansainvälistä sääntelyä. Yksityisyyden suoja on kaikkialla keskeinen kysymys.

Käyttäjien yksityisyyden suojaa uhkaavia paineita verkkopalveluihin tulee myös joidenkin vähemmän vapaiden maiden hallituksilta. Yahoo!, Google, Microsoft ja muut suuret kansainväliset internetpalvelut ovat valmistelleet yhteisiä menettelysääntöjä niitä tapauksia varten, joissa kansalaistensa viestintää rajoittavien maiden viranomaiset vaativat tunnistetietoja käyttäjistä. Tieto- ja viestintäteknologiaorganisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen kattohanke Global Network Initiative pyrkii huolehtimaan viestinnän yksityisyyden suojan kunnioittamisesta ja vapaasta tiedonvälityksestä maailmanlaajuisesti.

Internetpalvelujen käyttäjän yksityisyyden suoja on varmaankin peruuttamattomassa ristiriidassa verkkopalvelujen tarjoajien liiketoimintaintressien kanssa. Palvelun tarjoajan intressissä on kerätä ja jalostaa asiakastietoa niin omaan käyttöönsä kuin yhteistyökumppaneille tarjottavaksi. Käyttäjätietoa käytetään esimerkiksi palvelun kehittämiseen ja mainosten kohdentamiseen.

Kansalaisten yksityisyyden suojan turvaamisen vuoksi verkkopalvelut ovat niin viranomaisten kuin kuluttajien oikeuksien puolustavien järjestöjenkin tarkkailussa. Yksi tällainen järjestö on Isossa-Britanniassa 1990 perustettu Privacy International.

Kansalaisjärjestöt hakevat huomiota yksityisyyden loukkauksille

Brittiläinen Privacy International on yksi lukuisista kansalaisten yksityisyyden suojan toteutumista valvovista järjestöistä. Se julkaisee tutkimusraportteja ja ottaa kantaa yksityisyyden loukkauksiin. PI älähti viimeksi Google Latitude -palvelun tietosuojakysymyksistä helmikuussa 2009.

- ➔ Ks. Google Latitudesta myös luvun "Sosiaalisen median maailmat kännykässä" kappaleesta "Paikkatiedolla kaverit kartalle".

Kiinnittääkseen median huomiota yksityisyyden suojaa uhkaaviin tekoihin Privacy International ryhtyi 1998 jakamaan Isoveli-palkintoja. Niitä jaetaan nykyään useissa eri maissa. Suomessa Isoveli-palkinnot jakaa Electronic Frontier Finland – Effi. Isoveli-palkintoja saavat ”parhaiten orwellilaista valvontayhteiskuntaa Suomessa edistäneet” yritysmaailman ja julkisen hallinnon

vaikuttajat. Palkittujen joukossa ovat olleet muun muassa Tanja Karpela 2005 kirjastojen internetsensuurin edistämisestä kulttuuriministerinä ja pääkaupunkiseudun joukkoliikennelaitos YTV 2003 ihmisten menemisiä/liikkumista? valvovasta matkakorttijärjestelmästä.

Oikeus määrätä omien teosten julkaisemisesta

Julkisessa keskustelussa korostuu mediateollisuuden ja ammattimaisten sisällöntuottajien näkökulma tekijänoikeuteen. Netin käyttäjiä varoitellaan audiovisuaalisten sisältöjen luvattomasta levittämisestä. Tekijänoikeuksilla on myös valoisa ja positiivinen puolensa: verkosta löytyy yhä enemmän sisältöä, jota on lupa käyttää, muokata ja julkaista uudelleen.

Tekijänoikeus syntyy ammattilaisten lisäksi jokaiselle amatöörikirjoittajalle, -kuvaajalle ja muun teoksen tekijälle. Jokaisella on mahdollisuus julkaista omia tuotoksiaan verkossa ja määrätä niiden tekijänoikeuksista. Mikäli mitään erillisiä määräyksiä teokseen ei liitetä, se tarkoittaa, että kaikki oikeudet pidätetään. Kenelläkään ei ole lupaa kysymättä oikeutta ottaa toisen julkaisemaa sisältöä ja käyttää sitä esimerkiksi omassa verkkojulkaisussaan. Sinun ei tarvitse erikseen lisäillä ”copyright”-merkintöjä teoksiisi. Silloin kun kuitenkin haluat antaa toisille luvan käyttää teoksiasi osana omia digitaalisia julkaisujaan, voit tämän ilmaista tahtosi esimerkiksi valitsemalla sisällöllesi käyttötarkoitukseesi sopivan Creative Commons -lisenssin.

Creative Commons on lisenssijärjestelmä, joka mahdollistaa tekijöille yksinkertaisen tavan määrätä teosten käyttämisestä verkossa. Sen syntytaustana on havainto, että perinteiset tekijänoikeusjärjestelmät ovat liian jäykkiä digitaalisessa toimintaympäristössä. Tiedon jakamista, luovuutta ja kaikenlaista kulttuuria edistää, jos ihmiset voivat toimia yhteistyössä antamalla toisilleen oikeuksia omien teostensa jatkojalostamiseen tai uudelleenjulkaisemiseen.

Creative Commons -lisenssiä käytetään myös tieteen ja oppimisen alueilla, katso ccLearn (<http://learn.creativecommons.org>) ja Science Commons (<http://sciencecommons.org>).

Suomessa Creative Commonsin toimintaa vetävät Tietotekniikan tutkimuslaitos (HIIT) ja Taideteollisen korkeakoulun Medialaboratorio. Lisätietoja lisenssin käyttämisestä osoitteessa <http://creativecommons.fi>.

Asiakaskokemusten jakaminen

Sinulla on oikeus julkaista mielipiteitäsi, mutta valheita et saa levittää. Netti on täynnä kertomuksia hyvistä ja huonoista asiakaskokemuksista. Joskus arvioiden kohteena olevat tahot haluaisivat lakaista negatiivisen huomion pois näkyvistä. Jos olet julkaissut asiallisen kriittisen tuotearvion, sinulla on oikeus pysyä kannassasi, vaikka tuotteen myyjä tai muu edustaja vaatisi poistamaan negatiivisen sisällön. Ravintola Nuevo Latinon ja Ravintola Lehtovaaran tapaukset muistetaan oppitunteina siitä, miten käy, kun ravintola ei osaa suhtautua rakentavasti netissä saamaansa asiakaspalautteeseen.

Jos jaat ikävän asiakaskokemuksesi keskustelupalstalla, oikeutesi mielipiteen julkaisemiseen voi jäädä keskustelupalstan ylläpitäjän liiketoiminnan edun jalkoihin. Jos palstan ylläpito nimittäin päättää poistaa kriittisen kirjoituksesi yrityksen vaatimuksesta, et voi mitään, oletan käyttöehtosopimuksen hyväksyessäsi myöntynyt siihen, että ylläpito voi sinulta kysymättä poistaa mitä tahansa julkaisemaasi. Sama juttu blogien kommentoimisessa: blogin kirjoittaja on suvereeni itsevalti, joka päättää, millaisia kommentteja blogiinsa hyväksyy. Jos kirjoituksesi eivät läpäise julkaisukynnystä muiden palstoilla, perusta oma.

Absoluuttista vapautta tehdä mitä tahansa verkkoympäristössä ei löydy mistään: tietoverkon tarjoajalla on aina oikeus sulkea pois palvelua häiritsevä tai laittomasti käyttävä asiakas.

Kunnianloukkaus voi viedä linnaan

Rikoslain mukaan kunnianloukkauksesta voidaan tuomita kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen ja törkeästä kunnianloukkauksesta kahdeksi vuodeksi vankeuteen.

Marraskuussa 2008 viisi henkilöä sai sakkoja Susan Ruususen kunnianloukkaamisesta keskustelupalstalla. Vuoden 2008 toukokuussa tamperelainen mies tuomittiin kahden vuoden ja neljän kuukauden ehdottomaan vankeuteen useista ja monia ihmisiä halventavista ja loukkaavista kirjoituksista. Tuomio oli viime vuosien ankarin verkkokirjoittelusta annettu rangaistus.

Kaksi ravintolaa, jotka eivät kestäneet kritiikkiä

Mikko Eerola kirjoitti Ravintola Nuevo Latinossa käynnistään Eat.fi -palveluun kriittisen arvion kesällä 2008: ruoka oli ihan hyvää, mutta hinta ja palvelu eivät vastanneet asiakkaan odotuksia.

Pian Eerola sai ravintolan edustajalta sähköpostia, jossa vaadittiin arvostelun poistamista oikeustoimien uhalla. Eerola kertoi tapahtuneesta verkkotuttavilleen Jaikussa, ja yhteydenottojen jatkuttua vaimon työpaikalle puhelimitse hän kirjoitti tapauksesta myös blogissaan. Tapaus sai huomiota monissa blogeissa ja päättyi myös suuren yleisön silmiin median kiinnostuttua aiheesta.

Ravintola irtisanoutui kohusta julkisuudessa, pyysi anteeksi Eerolalta ja sulki ovensa loppukesäksi. Se kielsi Eat.fi -palvelua julkaisemasta mitään sitä koskevia asiakasarvioita. Nyt samassa osoitteessa palvelee Dong Bei Hu. Sen ravintoloitsija uskoo, että muutamat harvat kielteiset ravintolakritiikit antavat uskottavuutta myönteisten arvioiden paljoudelle. Eat.fi -ravintola-arvosteluyhteisö on myötätuudessa: se palkittiin käytettävyydestään "Paras Infodesign" -sarjassa Grand One -uusmediakilpailussa keväällä 2009.

Nuevo Latinon Tapaus muistutti aikalaisia vuonna 2005 sattuneesta Ravintola Lehtovaaran tapauksesta.

Herkko Hietanen oli kirjoittanut nettisivullaan ikävästä asiakaskokemuksesta Ravintola Lehtovaarassa turhauttuaan siihen, että ravintolasta ei puoleen vuoteen millään lailla ollut reagoitu hänen lähettämäänsä kirjalliseen reklamaatioon. Kun Hietanen julkaisi reklamaationsa netissä, ravintola lopulta otti yhteyttä - puolitoista vuotta epäonnistuneen ravintolaillan jälkeen - asianajotoimiston kirjeellä, jossa vaadittiin reklamaation poistamista verkosta kymmenien tuhansien eurojen vahingonkorvausten uhalla.

Hietanen ei poistanut asiaa koskevia kirjoituksiaan verkosta eikä ravintola toteuttanut oikeusjuttu-uhkauksiaan.

Kertomuksia tapauksista löytyy edelleen hakukoneiden kärkitulosten joukosta ravintoloiden nimillä haettaessa.

OHJELIITE

Tässä ohjeliitteessä annamme yksityiskohtaiset ohjeet muutamien keväällä 2009 suosittujen palveluiden aloittamiseen. Nettipalvelut ovat jatkuvassa muutoksen tilassa, joten ei ole syytä hämmästyä, jos kuvakaappauksissa esitettyjen sivujen ulkonäkö on jo jonkin verran muuttunut. On kuitenkin hyvin todennäköistä, että vastaavat toiminnot löytyvät, vaikka hiukan erinäköisistä napeista.

YOUTUBEN KÄYTÖN ALOITTAMINEN

Valmistaudu harjoitukseen varaamalla käsille jokin itse kuvaamasi videotiedosto. Se voi olla vaikka kännykkäkameralla nopeasti kuvattu pätkä, jonka voit poistaa kanavaltasi tämän harjoituksen jälkeen.

Kuva 1. → Mene osoitteeseen www.youtube.com. Valitse Sign Up.

Videos being watched right now...

Want to customize this homepage?
Sign in or Sign Up now!

Featured Videos

Affirmation Girl: Fantasy Pool Date
787,305 views
LisaNova

Canvas 「サクラビ」
82,012 views
Idandakube

Trowable with Twitters
809,040 views
Current

NewsPop Comedy: The Watchmen, Ra...
15,081 views
RoofTopComedy

What's New

Create, Collaborate, Annotate
Try Collaborative Annotations

YouTube In High Definition
Watch your favorite videos in HD!

A Few Name Changes on the Site
It's spring cleaning at YouTube, so you might notice that today we've renamed a few modules on the home page, watch page, and on the search results page, and we wanted to explain what the changes m...

Read more in our Blog

Spotlight Videos

See More Spotlight Videos

Spotlight | Most Viewed | Most Discussed | Top Favorited

HOW TO BE A VIDEO BLOGGER!! Tips, tricks and a phat beat..
The camera I'm using is a new Sanyo Xacti HD - Enter this 15 second contest from
★★★★★ 80,536 views | justine

Hugs with Lions
<http://www.euronews.net/> Hugs with Lions in South Africa
★★★★★ 141,021 views | nocommentv

Fresh Start / www.HarpersGlob e.com / Watch Harper's Island
Looking to make a fresh start, Robin comes to Harper's Island to work on <http://ww...>
★★★★★ 117,221 views | harpersglobe

Scratching Reel-to-Reel Tape Decks !!
DJ with Reel-to-Reel Analog Tape Decks. Open Reel Ensemble (ver.1.2 Testing
★★★★★ 52,064 views | garudagroove

Roommating: Episode 12 - Dog
Joel and Erin babysit a dog for a new friend.
★★★★★ 175,241 views | RoommatingShow

Archimède - Vilaine canaille
Archimède - clip Vilaine canaille Sortie album le 1er Juin Facebook : <http://...>
★★★★★ 370,891 views | archimademusic

E.T.A. by JUNK (Final Sound, June 2008)
NOTE: There is an earlier version of this film spread around on YouTube. This one ...
★★★★★ 114,269 views | HenrikBClausen

LYRICS BORN - "Funky Hit Records" Official Music Video
From the forthcoming album, 'AS U WERE', this is the new track from Lyrics Born: ...
★★★★★ 147,367 views | lyricsbornv

Trowable with Twitters
A young man struggles against the pressure to Twitter his life away. From: "Sup...
★★★★★ 814,853 views | Current

Slagsmålsklubbe n - Sponsored by destiny
School assignment to reinterpret the fairytale Little red riding hood. Inspired ...
★★★★★ 190,704 views | TomasNilssonse

Kuva 2. → Vilkaise käyttöehdot läpi. Poimintoja: YouTube ei vastaa siellä julkaistujen sisältöjen oikeellisuudesta, hyödyllisyydestä, turvallisuudesta eikä tekijänoikeuksista. Ymmärrät, että saatat joutua näkemään epäasiallista, loukkaavaa, säädytöntä tai muuten moitittavaa sisältöä ja sitoudut olemaan syyttämättä siitä YouTubea. Käyttäjät voivat julkaista palveluun videoita ja kommentteja, mutta YouTube ei takaa sisältöjen säilymistä luottamuksellisina. Sinä käyttäjänä olet yksin vastuussa julkaisemistasi sisällöistä ja takaat muun muassa, että tekijänoikeusasiat ovat kunnossa julkaisemiesi sisältöjen osalta. Palvelussa ei saa julkaista toisten oikeuksien alaista materiaalia, kuten tv-ohjelmia tai elokuvia. Selvyden vuoksi käyttöehdoissa todetaan vielä, että sinulla pysyvät omiin sisältöihisi kaikki oikeudet, vaikka annatkin YouTubele laajat oikeudet sisältöjesi näyttämiseen kaikissa mahdollisissa välineissä ja kanavissa. Et saa palvelua käyttäessäsi toimia vastoin yhteisön ohjeita (”Community guidelines”), jotka selitetään erillisessä ohjeessa. YouTube määrittelee, millainen sisältö on käyttöehtojen vastaista.

Sinun on oltava yli 13-vuotias.

Luo YouTube-tilisi täyttämällä lomakkeen kentät: sähköpostiosoite, salausna, sijaintisi, syntymäaika, sukupuoli. Tee sanantunnistustehtävä.

Kuva 3. → Seuraavaksi saat sähköpostiisi tervetuloitovotuksen ja rekisteröitymisen vahvistuslinkin. Klikkaa linkkiä tai kopioi koko osoite leikepöydälle ja liitä selaimesi osoiteriville. Mikäli viestiä ei ala kuulua muutaman minuutin sisällä, tarkista, ettei se ole joutunut roskapostikansioon.

Toisaalla tässä kirjassa varoitamme klikkaamasta sähköpostiin tulleita linkkejä. Varoitus koskee erityisesti pyytämättä ja yllättäen tulleita viestejä – tällaisten odotettujen liittymisvahvistusviestien linkkien klikkaaminen on tarpeellinen osa rekisteröitymisprosessia.

Create your YouTube Account

Join the largest worldwide video-sharing community! Sign up now to get full access with your YouTube account:

- Comment, rate, and make video responses to your favorite videos
- Upload and share your videos with millions of other users
- Save your favorite videos to watch and share later
- Enter your videos into contests for fame and prizes

[Already have an account?](#)

Create Your YouTube Account

Email Address:

Password:

Password strength:

Re-type Password:

Username:

Your username can only contain letters A-Z or numbers 0-9
[Check Availability](#)

Location:

Date of Birth:

Gender: Male Female

New image

Word Verification:

Enter the text in the image

Let others find my channel on YouTube if they have my email address

Terms of Use, Privacy Policy: I agree to the Terms of Use and Privacy Policy.

Uploading materials that you do not own is a copyright violation and against the law. If you upload material you do not own, your account will be deleted.

[Create my account](#)

Thank you for joining YouTube! Please confirm your email address.

Please Check Your Email

A confirmation email has been sent to your email address. Please click on the link in the email to verify your email address. If you do not receive the message within a few minutes, please also check your bulk or spam folders.

[Change Email](#) or [Resend Confirmation Email](#)

[Edit your Channel Information](#)

YouTube Broadcast Yourself™
Worldwide | English

(0) sulapinta | Account | QuickList (0) | Help | Sign Out

Home Videos Channels Community Search Upload

Your email has been confirmed

Add / Remove Modules

Subscriptions (view all) edit

You haven't added any subscriptions yet.
Click the "Subscribe" button on any video watch page or channel page, and when your favorite channels upload new videos, they'll show up here.

Spotlight Videos (view all) edit

HOW TO BE A VIDEO BLOGGER!! Tips, tricks and a phat beat.
The camera I'm using is a new Sanyo Xacti HD - Enter this 15 second contest from
★★★★★ 2 days ago 80,536 views ijustine

Hugs with Lions
http://www.euronews.net/ Hugs with Lions in South Africa
★★★★★ 4 days ago 141,021 views nocommentv

Fresh Start / www.HarpersGlob e.com / Watch Harper's Island
Looking to make a fresh start, Robin comes to Harper's Island to work on http://ww...
★★★★★ 1 week ago 117,221 views harpersglob

Friend Activity edit

You haven't added any friends yet.
Once you have connected with friends, this page will show you their latest uploaded videos, favorites, and video ratings.
(Can others see what I do?)

Featured Videos

iGoogle Gaming Themes 20 hours ago 5,644 views Google ★★★★★	Carlo Verdone : Il coatto romano 2 days ago 33,943 views rai ★★★★★	An Imaginary Life 7 months ago 385,614 views TROPFEST ★★★★★	Sweet Vacation / さよならマイ デイズ 1 month ago 138,971 views VictorMusicChannel ★★★★★
--	---	--	---

Rising Videos (view all) edit

John Scott vs Joel Rechlicz Mar ... 14 hours ago 2,882 views hockeyfightstodotcom ★★★★★	Extreme Sheep LED Art 1 week ago 3,342,829 views BaaaStuds ★★★★★	Watch the HD trailer for Angels ... 6 days ago 33,512 views SonyPictures ★★★★★	aBaNDoMoVieZ'S Jodidos 1x03 4 days ago 11,404 views abandomoviez ★★★★★
--	---	---	---

Inbox

- 0 Personal Messages
- 0 Shared with you
- 0 Comments
- 0 Friend Invites
- 0 Video Responses

send message

What's New

Create, Collaborate, Annotate
Try Collaborative Annotations

HD
Watch your favorite videos in HD!

A Few Name Changes on the Site
It's spring cleaning at YouTube, so you might notice that today we've renamed a few modules on the home page, watch page, and on the search results page, and we wanted to explain what the changes m...
Read more in our Blog

Kuva 4. ↑ Nyt olet kirjautuneena sisään. Näet käyttäjätunnuksesi sivun yläreunassa. Sen vieressä on linkki "Account", jonka takaa pääset muokkaamaan käyttäjätilisi asetuksia, kuten profiilitietojasi ja kanavasi ulkoasua. Harjoitellaan kuitenkin heti ensimmäiseksi videon julkaisemista. Klikkaa "Upload"-nappia ja valitse "Video File".

YouTube Broadcast Yourself™
Worldwide | English

(0) sulapinta | Account | QuickList (0) | Help | Sign Out

Home Videos Channels Community Search Upload

Video File Upload

Use Quick Capture

Press "Upload Video" to select and upload a video file. [Upload Video](#)

HD Upload Your Videos in High Definition NEW!
Capture your videos with an HD camera and then upload them as you normally would. Your videos will be ready to be shared and viewed in true high definition. [More Information](#)

About Uploading

- **Capture and Upload in High Definition!** NEW!
- Upload up to 10 videos at a time
- **Best video formats for YouTube**
- Up to 1 GB in size.
- Up to 10 minutes in length.

Need more help? Visit the [YouTube Handbook](#)
Want to upload large numbers of videos in the background? Try our [Bulk Upload Plugin](#)
Having trouble?

Promote your Videos with Promoted Videos NEW!
Create and manage your video channel promotions on YouTube. Your promotion will appear with search results when people look for related content.
[Get started now!](#)

Important: Do not upload any TV shows, music videos, music concerts, or commercials without permission unless they consist entirely of content you created yourself.
The Copyright Tips page and the Community Guidelines can help you determine whether your video infringes someone else's copyright.
By clicking "Upload Video", you are representing that this video does not violate YouTube's Terms of Use and that you own all copyrights in this video or have authorization to upload it.

 E-kontakti.fi

 Rakastu!
Klikkaa!

Löydä se oikea!

Advertisement

Kuva 5. ↑ ”Video File Upload” -sivulla muistutetaan vielä, että TV-ohjelmien ja musiikkivideoiden julkaisu ei ole sallittua ilman nimenomaista oikeuksienhaltijan lupaa. Varminta on julkaista vain sellaista materiaalia, jonka oikeudet omistat itse.

Valitse ”Upload Video”. Sinulle avautuu valintaikkuna, jossa näet oman tietokoneesi kansiot. Etsi harjoituskappaleeksi valitsemasi tiedosto ja valitse ”Select”.

Kuva 6. ↗ Videotiedosto latautuu. Siirron edistymisen näet tilapalkista. Se, miten kauan tiedoston siirtäminen kestää, riippuu videotiedoston koosta ja käyttämäsi yhteyden nopeudesta. Pidä tämä ikkuna auki. Voit latautumista odotellessasi täytellä otsikko- ja kuvauskentät ("Title", "Description") sekä keksiä videollesi muutamia avainsanoja ("Tags"). Mikäli sisältösi on suunnattu suomenkieliselle yleisölle, voit hyvin käyttää suomea. Mikäli videosi on sen sijaan suunnattu kansainväliselle katsojakunnalle ja haluat sen tavoittavan mahdollisimman laajan yleisön, kannattaa nähdä hieman vaivaa ja miettiä mahdollisimman osuvia avainsanoja. Ne auttavat sisältöäsi yhtäältä erottumaan muista samanaiheisista videoista ja toisaalta nousemaan esiin suositteluna muiden samojen asioita käsittelevien videoiden yhteydessä.

"Privacy"-valinnasta voit määritellä, onko videosi yksityinen vai julkinen. Yksityistä videota voit kutsua katsomaan enintään 25 ystävääsi.

Kun olet valmis, klikkaa "Save Changes". Voit palata muokkaamaan videon tietoja myöhemminkin omalla sivullasi.

Kuva 7. → Jos haluat liittää videon katseltavaksi jollekin toiselle nettisivulle tai esimerkiksi blogiin, voit kopioida sen upotuskoodin ("Embed") "Embed and sharing options" -linkin takaa. Koodin avulla sivulla näytetään videoikkuna, josta klikkaamalla käynnistyy YouTubeessa sijaitseva videosi. Yksi YouTubeen valtavan menestyksen syitä on varmasti ollut, että se on alusta alkaen tehnyt käyttäjilleen helpoksi esittää sisältöjä muilla nettisivuilla.

Video File Upload

Use Quick Capture

01112008131.mp4

Uploading Cancel

Progress bar showing upload progress.

Add Video Name and Description, and Edit Privacy Settings

Title

01112008131

Description

Empty text area for description.

Tags

Empty text area for tags.

Category

Please select a category:

Privacy

- Share your video with the world (Recommended)
- Private (Viewable by you and up to 25 people)

Save Changes

Press "Upload Video" to select and upload a video file.

Upload Video

Important: Do not upload any TV shows, music videos, music concerts, or commercials without permission unless they consist entirely of content you created yourself.

The Copyright Tips page and the Community Guidelines can help you determine whether your video infringes someone else's copyright.

By clicking "Upload Video", you are representing that this video does not violate YouTube's Terms of Use and that you own all copyrights in this video or have authorization to upload it.

Advertisement

Upload Your Videos in High Definition

Capture your videos with an HD camera and then upload them as you normally would. Your videos will be ready to be shared and viewed in true high definition. [More Information](#)

About Uploading

- [Capture and Upload in High Definition](#)
- Upload up to 10 videos at a time
- [Best video formats for YouTube](#)
- Up to 1 GB in size.
- Up to 10 minutes in length.

Need more help? Visit the [YouTube Handbook](#)

Want to upload large numbers of videos in the background? Try our [Bulk Upload Plugin](#)

Having trouble?

Promote your Videos with Promoted Videos

Create and manage your video channel promotions on YouTube. Your promotion will appear in the video player.

Get started now

Video File Upload

Use Quick Capture

01112008131.mp4

Success

Add Video Name and Description, and Edit Privacy Settings

Embed and Sharing Options

URL

http://www.youtube.com/watch?v=To0WfL0KOGI

Embed

<object width="425" height="344"><param name="movie" value="http://www.youtube.com/v/To0WfL0KOGI&

Press "Upload Video" to select and upload a video file.

Upload Video

Total videos uploaded: 1

Go to My Videos

Important: Do not upload any TV shows, music videos, music concerts, or commercials without permission unless they consist entirely of content you created yourself.

The Copyright Tips page and the Community Guidelines can help you determine whether your video infringes someone else's copyright.

By clicking "Upload Video", you are representing that this video does not violate YouTube's Terms of Use and that you own all copyrights in this video or have authorization to upload it.

Kuva 8. → Kun olet kirjautuneena YouTubeen, näet käyttäjätunnuksesi vieressä ”Account”-linkin. Sen takaa pääset muuttamaan tilisi asetuksia. Käydään aluksi tarkistamassa palvelun yksityisyysasetukset.

Sivulla ”My Account – Account settings” on kohta ”Privacy”. Valitse se.

”Search and Contact Restrictions” -kohdassa voit valita, saako kuka tahansa sähköpostiosoitteesi tietävä löytää sinut, vai sallitko vain YouTubeessa olevien ystäväsi lähettää sinulle viestejä ja jakaa videoita kanssasi (”Allow only friends”).

”Active sharing” -kohdassa voit valita, saavatko muut YouTubeen käyttäjät nähdä, mitä videoita parhaillaan katselet. Jos haluat näyttää, mitä katselet, ruksaa ”Enable Active Sharing”.

Nämä yksityisyysasetukset kokevat tiliäsi ja käyttäjätietojasi. Sisältöjen näkyvyydestä määrää jokaisen videon kohdalla erikseen. Videokohtaiset yksityisyysasetukset on luontevinta määritellä julkaisemisen yhteydessä. Tulemme siihen tuonnempana.

Kuva 9. ↘ ”Profile Setup” -sivulla voi laittaa profiilikuvan (”Change picture”) ja kertoa jotakin itsestäsi (”Describe Yourself”). ”Website”-laatikkoon voit laittaa vaikkapa blogisi osoitteen, jos haluat yhdistää sen tähän YouTubeen verkkoidentiteettiisi. Täytä henkilökohtaisia tietojasi vain, jos se edistää tavoitteitasi – jos esimerkiksi olet etsimässä samanhenkistä seuraa. Älä tunne velvollisuudekseen täyttää kaikkia kenttiä.

”Mobile Setup” -sivulla on henkilökohtainen videoidenlataamis-sähköpostiosoitteesi. Tallenna se kännykkäsi osoitekirjaan, jotta voit julkaista kännykkäkameralla kuvattuja videoita suoraan matkapuhelimestasi. (Avaa kännykän osoitekirja, valitse ”Uusi nimi” ja kirjoita siihen YouTube ja yhteystiedoksi saamasi sähköpostiosoite. Älä kerro tätä osoitetta kenellekään muulle.)

- ➔ Lue mobiilikäytöstä tämän kirjan luvussa ”Sosiaalisen median maailmat kännykässä” kappaleesta ”Valitse kiinteästi hinnoiteltu yhteys”.

”Blog Setup” -sivulla voit kytkeä videojulkaisun blogiisi, jos käytössäsi on jokin YouTubeen hyväksymistä blogialustoista: Blogger, LiveJournal tai WordPress. Tämä asetus vaatii blogisi salasanan. Seuraa YouTubeen ohjeita julkaisun kytkemisessä käyttöön. Yksittäisiä videoita voit viedä blogiisi myös upotuskoodia käyttämällä (”Embed”). Katso kohta 7.

My Account ▾ / Account Settings

Privacy

- Overview
- Profile Setup
- Customize Homepage
- Playback Setup
- Email Options
- Privacy**
- Mobile Setup
- Blog Setup
- Manage Account

Save Changes

Search and Contact Restrictions[changed]

- Allow only friends to send messages or share videos
- Let others find my channel on YouTube if they have my email address

Active Sharing

Recent Activity

Choose which of your actions you want to appear in your channel's "Recent Activity" box:

- Rate a video
 - Upload a video
 - Favorite a video
 - Become friends with someone
 - Comment on a video
 - Subscribe to a channel
- Check/Uncheck All

You can enable or disable this box on the Channel Design page.

Any selected actions may also be seen in the "Friend Activity" box on your friends' YouTube homepages.

YouTube also makes any selected actions available to other websites and social networks via the YouTube API, along with any information publicly visible on your channel (your favorites, uploaded videos, friends, location, etc).

Advertising Settings

- Please use my account information to provide me with relevant advertising (see privacy policy)

Ads Based on My Interests

We want to make advertising on YouTube as useful and interesting to you as possible. To do this, we sometimes choose ads based on search terms you enter or the topic of the video you're watching. For some pages, we also choose ads that we think will reflect your interests, based on the types of videos you like to watch and other site activity. To learn more or customize your advertising preferences, please go to the Ads Preferences Manager, or to opt out of interest-based advertising completely click here.

Save Changes

My Account ▾ / Account Settings

Profile Setup

- Overview
- Profile Setup**
- Customize Homepage
- Playback Setup
- Email Options
- Privacy
- Mobile Setup
- Blog Setup
- Manage Account

Save Changes

About Me

Change Picture

Describe Yourself:

Website (URL):

Personal Details

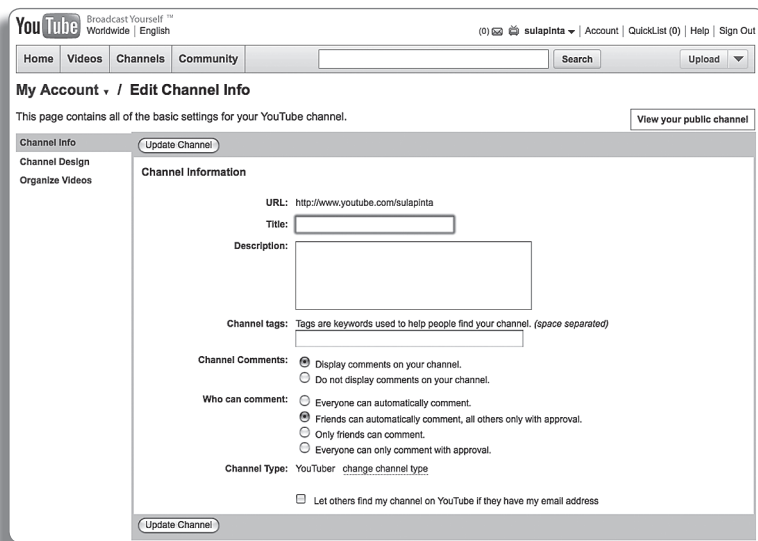
Hometown / Location

Jobs / Career

Education

Interests

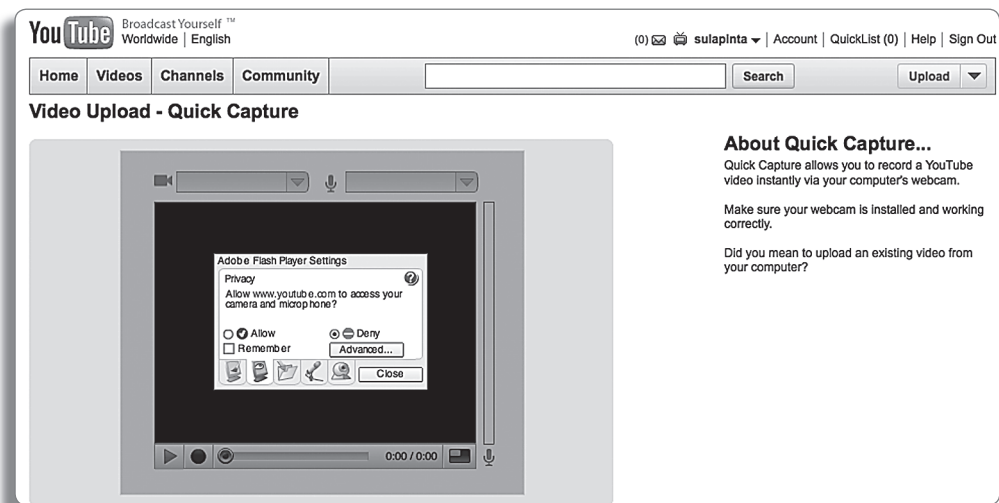
Save Changes

Kuva 10. ↑ ”Overview”-sivulla voit muokata omaa kanavaasi. Klikkaa ”Edit Channel”. Kanavasi osoite on www.youtube.com/käyttäjätunnuksesi. Voit lisätä kanavallesi nimen ja kuvaustekstin sekä liittää siihen asiasanoja, jos kaipaat sille näkyvyyttä. Lisäksi voit määrätä, näytetäänkö kanavallasi kommentteja ja kuka niitä voi julkaista.

Linkistä ”View Your Public Channel” pääset tarkastelemaan, miltä sivusi muiden silmissä näyttää. Et ole julkaissut vielä yhtään videota.

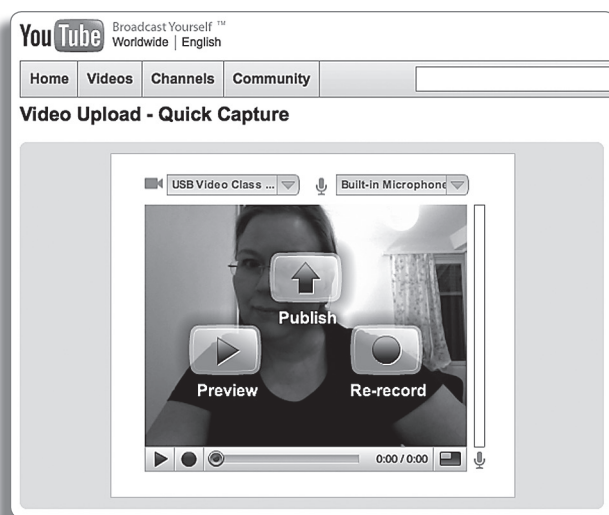
”Overview”-sivulla on sarakkeen otsikko ”My Videos” ja sen alla ”Uploaded Videos”. Listalla näkyy äsken lataamasi harjoitusvideo. Voit nyt poistaa sen valitsemalla ”Delete”, ja jatkaa harjoittelua myöhemmin lataamalla jonkin toisen videon julkaistavaksi. Tai sitten voit muokata harjoitusvideotasi (”Edit”) ja julkaista sen valitsemalla ”Broadcasting and Sharing Options” -otsikon alta ”Privacy”-kohdasta: ”Share your video with the world”.

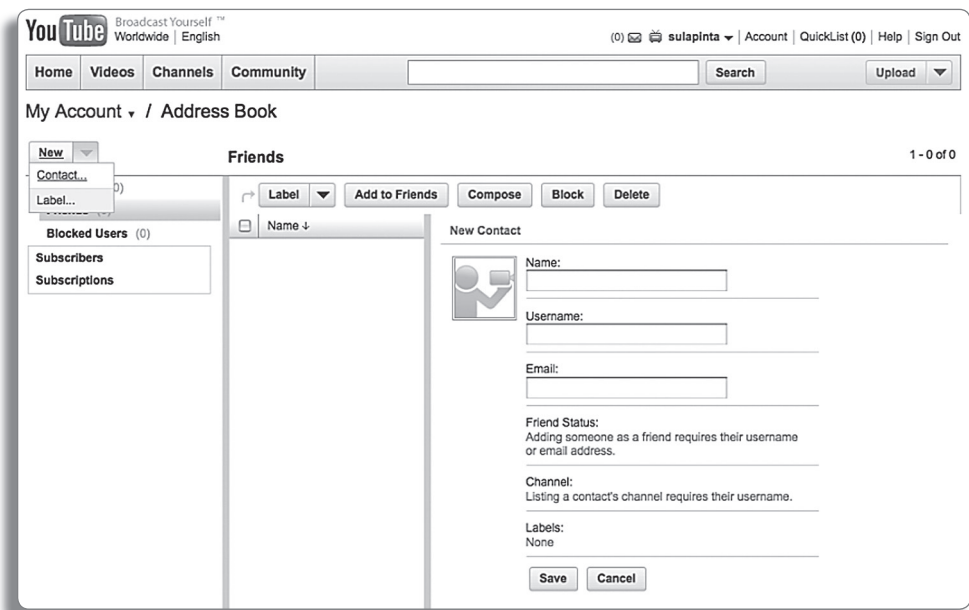
Kuva 11. ↑ Kohdassa 4. harjoitellun videotiedoston julkaisemisen lisäksi on toinenkin tapa julkaista videoita YouTubeen: videon tallentaminen suoraan webbikamerasta. Jos käytettävissäsi on nettikamera, kytke se nyt päälle.

Valitse ”Upload” ja ”Quick Capture”. Flash-ohjelma kysyy, sallitko nettikameran käytön. Valitse ”Allow”. Hae viimeisestä ikonista oikea kameran asetus. Tunnistat sen siitä, että kameran kuva ilmestyy ruutuun.

Kuva 12. ↓ Varmista riittävä valaistus ja rauhoita ympäristö. Tarkista tarvittaessa, että selkäsi takaa ei kukaan perheenjäsen pahaa aavistamatta kävele kuvaan. Asetu ryhdikkäästi niin, että ympärillesi ei jää tarpeettomasti tyhjää tilaa. Paina ”Record”-painiketta ja aloita esiintyminen. Kun olet lausunut

sanottavasi, paina stop-nappia. Sinulla on nyt mahdollisuus esikatsella (”Preview”), äänittää uudelleen (”Re-record”) tai julkaista tuotoksesi (”Publish”). Tallenteesi menee prosessoitavaksi, minkä jälkeen se ilmestyy kaikkien nähtäväksi kanavallesi. Löydät sen tietenkin myös ”My Videos” -listaltasi.

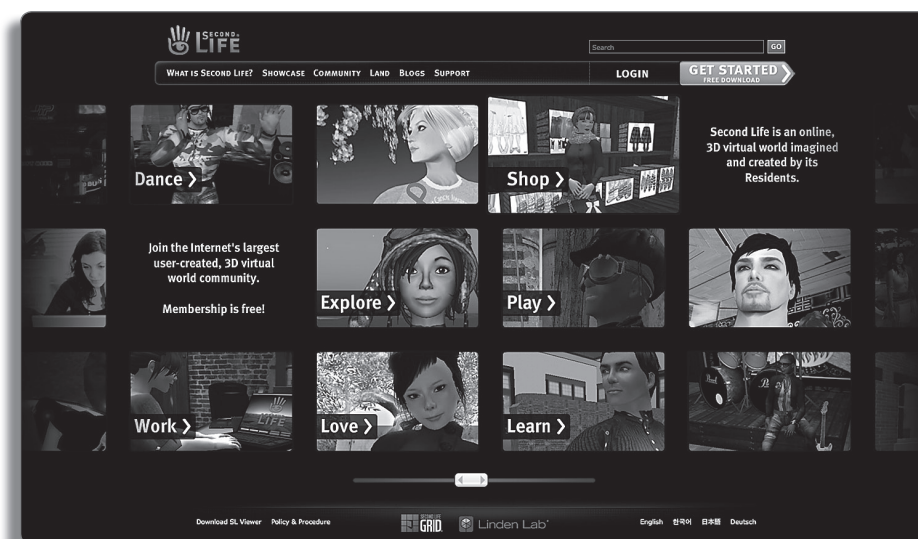
Kuva 13. ↑ Jos julkaiset kaikelle kansalle nähtäväksi sisältöjä, sinulla ei ole erityistä tarvetta kutsua kavereitasi YouTube-ystäviksi. Jos taas haluat julkais- ta sisältöä vain kavereillesi, heidät on kutsuttava. Voit laittaa ystäväkutsun joko sähköpostilla tai jos tiedät ystäväsi olevan jo YouTuben käyttäjä, tämän YouTube-käyttäjänimellä.

Mene oman tilin asetuksiin ja valitse osoitekirja. ("Account Settings", "Overview; sarake "My Network", linkki "Address book".)

Osoitekirjan sivulla valitse "New" "Contact". Täytä nimi ja sähköpostiosoi- te tai mahdollinen YouTube- käyttäjätunnus ja tallenna ("Save"). Kontaktin nimi ilmestyy "All Contacts" -listallesi. Valitse nimi ja klikkaa "Add Friend". Ystäväpyyntö jää odottamaan hyväksyntää.

Ohjeita YouTuben RSS-syötteiden tilaamisesta osoitteessa [youtube.com/ rssl](http://youtube.com/rssls).

SECOND LIFEN KÄYTÖN ALOITTAMINEN

Kuva 1. ↑ Mene osoitteeseen www.secondlife.com. Second Life -virtuaalimaailmaa varten tarvitset internetistä ladattavan sovelluksen. Valitse etusivulta ”Get started.”

Kuva 2. → Valitse aluksi avatarisi eli virtuaalihahmosi, jolla liikut Second Life -maailmassa. Tämä ei ole lopullinen valinta, voit vaihtaa avatarin ulkomuodon myöhemmin.

Valitse, minkä yhteisön tekemän esittelyn kautta haluat tutustua maailmaan ("Choose a community"). Jos haluat verestää vieraan kielen taitojasi, on valittavissasi englanninkielisten yhteisöjen lisäksi esimerkiksi espanjan- ja saksankielisiä yhteisöjä. Aloituspaikan valinta ei määrää lopullista määränpäättäsi virtuaalimaailmassa, joten valitse vain jokin vaihtoehdoista.

Keksi avatarillesi etunimi. Ole mieluummin asiallinen kuin asiaton nimeä valitessasi, niin vastaantulevat avatarit suhtautuvat sinuun ystävällisemmin. Annettuasi etunimen sille varattuun laatikkoon ohjelma tarjoaa sinulle valikoiman ehdotuksia sukunimeksi. Sukunimeä ei voi valita vapaasti, vaan se on poimittava listasta. Sukunimien rajaaminen kausittain vaihtuvaan valikoimaan on Second Lifea ylläpitävän Linden Labin oma erikoisuus. Henkilökunnan jäsenet tunnistaa maailmassa Linden- sukunimestä.

Ilmoita vielä sähköpostiosoite, maa ja syntymäaikasi. Second Life tarjoaa alle 18-vuotiaille erityisen "Teen Area" -maailman, joten tämän kirjan tekohetkellä alle ja yli 18-vuotiaat eivät pääse yhdessä seikkailemaan Second Lifessa. Ikäjako poistuu Second Lifea ylläpitävän Linden Labin mukaan jossain vaiheessa ja korvautuu jollakin muulla keinolla suojella teinejä aikuissisäilöltä, mutta tätä kirjoittaessa se on voimassa. Älä salakuljeta alaikäisiä mukana aikuisten virtuaalimaailmaan tai yritä itse soluttautua teinimaailmaan.

Rekisteröitymislomake pyytää sinua valitsemaan turvallisuuskysymyksen. Second Life kysyy sinulta tämän kysymyksen, jos unohdat salasanasasi ja haluat sen uudelleen käyttöösi.

Todista vielä, että olet ihminen etkä robotti. Käyttöehtojen hyväksyminen tulee vastaan tuonnempana. Klikkaa "Create account" ja tarkista sähköpostilaatikostasi tervetuloviesti.

1 Create an Account**2** Confirm Email Address**3** Download and Install

Choose a starting look

Click on an image to select a starting look for your avatar. [More...](#)Choose a Community Show me optional community start locations. [More...](#)

Create a First Name

Select a Last Name

[Get Available Last Names](#)

Email Address

Confirm Email Address

I live in

I was born

Real Life First Name

Real Life Last Name

I am

 Male Female

Password

Confirm Password

Security Question

Security Answer

Verify you are not a robot

Provided by reCAPTCHA

Problem? [Try a different one.](#)You can also [try an audio captcha instead](#) or [get help](#).

Terms of Service

 I have read and accept the [Terms of Service Agreement](#).[Create Account](#)

1 Create an Account

2 Confirm Email Address

3 Download and Install

Congratulations, Sulapinta Kling!
Your Second Life account has been activated.

You now need to download and install the Second Life Viewer.

The Second Life viewer should automatically begin downloading in a few seconds. If you encounter a problem, please visit our [downloads page](#).

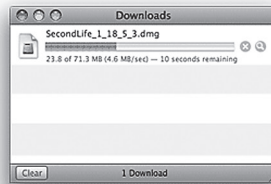
Remember to make sure your computer meets the [system requirements!](#)

To install the Second Life Viewer...

1 Save the Installation File

The installer disk image (.dmg file) should have started downloading in the background. You can verify this by checking the Downloads window. If it didn't start, please visit our [downloads page](#)

Once the download is complete, the file should open automatically.

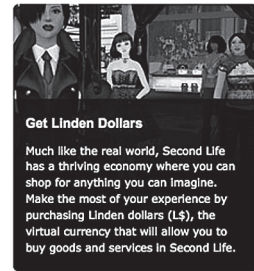
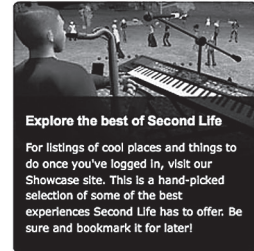

2 Drag the icon to the Applications folder

To install the Second Life Viewer, drag the Second Life.app icon to the Applications folder.

Getting started...

Kuva 3. ↑ Sähköpostiviestin linkistä saavut ohjelman lataussivulle. Asenna tiedosto ohjeiden mukaan koneellesi ja käynnistä ohjelma. Kuva on Mac-koneelta – muilla käyttöjärjestelmillä sivu on hieman erinäköinen.

Kuva 4. ↑ Second Life -ohjelman käynnistysruudussa näet, kuinka monta avataria eli muita käyttäjiä on kirjautuneena maailmaan ("Online") ja paljonko kello virtuaalimaailmassa on (PDT). Aika ajoin tässä ruudussa saat tiedon, että sinun täytyy ladata uusi versio ohjelmasta voidaksesi kirjautua sisälle.

Ennen kuin pääset sisään, sinun täytyy hyväksyä käyttöehdot. Ne on hyvä katsoa läpi. Sinulle esimerkiksi kerrotaan, että Second Life on käyttäjiensä keskinäisen vuorovaikutuksen mahdollistava maailma, jonka sisältöä palvelun tarjoaja Linden Lab ei juuri lainkaan sääntele. Ylläpito ei valvo käyttäjien luoman sisällön laatua, turvallisuutta, hyvien tapojen mukaisuutta, laillisuutta tai oikeellisuutta.

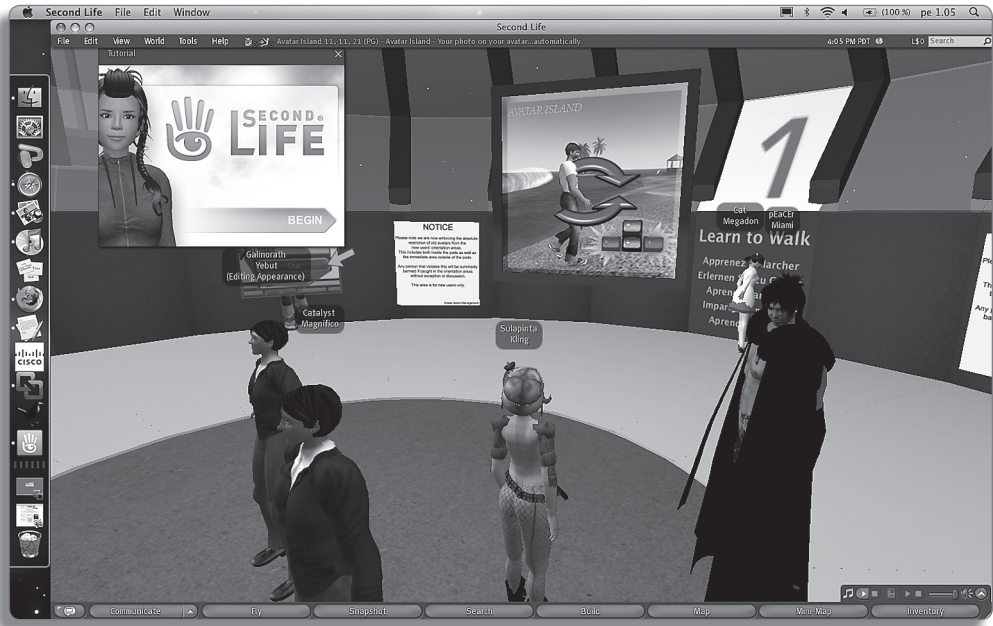
Käyttöehdoissa kielletään väärän iän ilmoittaminen ja pyrkiminen aikuise-
na teinialueelle tai teininä aikuisalueelle. Jos tästä jää kiinni, käyttäjätunnus
voidaan sulkea.

Second Lifessa käyttäjillä on tekijänoikeus maailmassa luomiinsa sisältöi-
hin. Käyttäjät voivat esimerkiksi kuvata videoita. Machinima eli virtuaaliymp-
päristössä kuvatut elokuvat, joissa näyttelevät pelien hahmot, onkin kasvava
tietokoneanimaation genre.

Käyttöehdoissa varoitetaan myös, että ylläpito voi koska tahansa harkin-
tansa mukaan poistaa käyttäjiensä luomia sisältöjä.

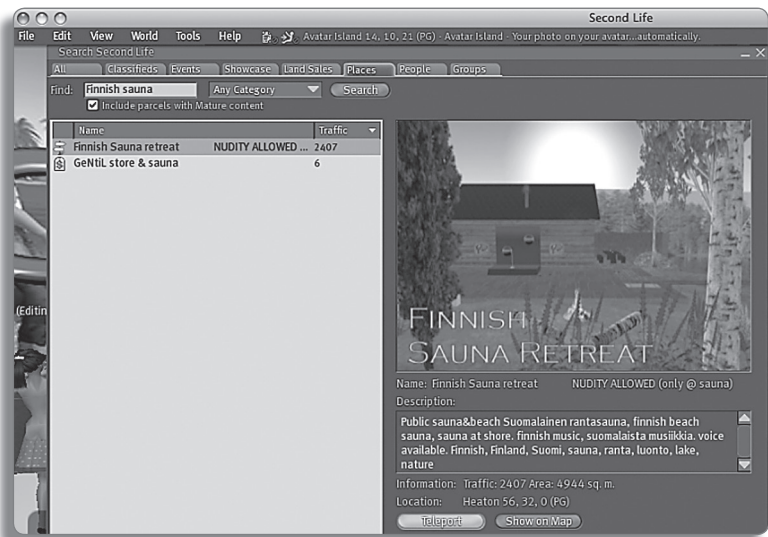
Lindenin dollareilla on vaihtokurssi USA:n dollareihin, joten voit sekä
ostaa paikallista valuuttaa luottokortilla, tai ottaa rahaa ulos pelimaailmasta.
Linden Lab tarjoaa "LindeX"-rahanvaihtopalvelun Lindenin dollarien osta-
miseen ja myymiseen. Virtuaalivaluutan käyttö ja sääntely ovat täysin Linden
Labin harkinnassa.

Käyttöehdot hyväksytyäsi pääset vihdoinkin sisään virtuaalimaailmaan.

Kuva 5. ↑ Saavut harjoitusalueelle. Seuraa ohjeita: opettele kävelemään ja käyttämään kameraa. Katso ainakin opetusdiat (valitse ”Begin”).

Kuva 6. ↘ Kun olet saanut hieman tuntumaa liikkumiseen ja Second Lifen käyttöön, olet valmis seikkailemaan. Aloita tutustuminen Suomi-saunalta. Avaa hakulaatikko (”Search”), valitse välilehti ”Places” ja kirjoita ”Finnish Sauna Retreat”. Valitse oikea hakutulos ja klikkaa sitä nähdäksesi lisätietoja. Saunan esittelykortissa on nappi ”Teleport”. Painamalla siitä pääset lennähtämään suo-

raan saunalle. ”Suomi-Suomenkielinen” -ryhmä järjestää ajanvietettä viikoittain. Liity ryhmään, niin saat tiedotteita.

EduFinland-saarella tapaat suomalaista korkeakouluväkeä tutkimassa virtuaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Hae ”Places”-välilehdeltä EduFinland ja teleporttaa tutkimaan, miten eri oppilaitokset hyödyntävät virtuaalimaailmaa opetuksessaan.

”Metaversal Arts” -ryhmän alueella kannattaa ehdottomasti vierailla Maar-Bazaarissa kokeilemassa soittimia ja tanssianimaatioita.

Ryhmiä voit hakea hakutoiminnolla välilehdeltä ”Groups” ja paikkoja edellä mainitulta ”Places”- välilehdeltä. Avatarit löytyvät ”People”-haulla. Tuija on ”Oxygen Rich” ja Yoe ”Yoe May”.

Kuva 7. ↑ Jossain rauhallisessa nurkkauksessa voit ryhtyä muokkaamaan avatarisi ulkoasua. Klikkaa toissijaisella hiirinäppäimellä avatariasi. Saat auki valikon, jonka yhtenä vaihtoehtona on ”Editing Appearance”. Avatareja voi muokata rajattomasti, ja sitoutuneimmat käyttäjät paneutuvatkin huolella asukokonaisuuksien ja kampausten valitsemiseen.

NINGIN KÄYTÖN ALOITTAMINEN

Kuva 1. ➔ Mene osoitteeseen www.ning.com ja klikkaa Rekisteröidy.

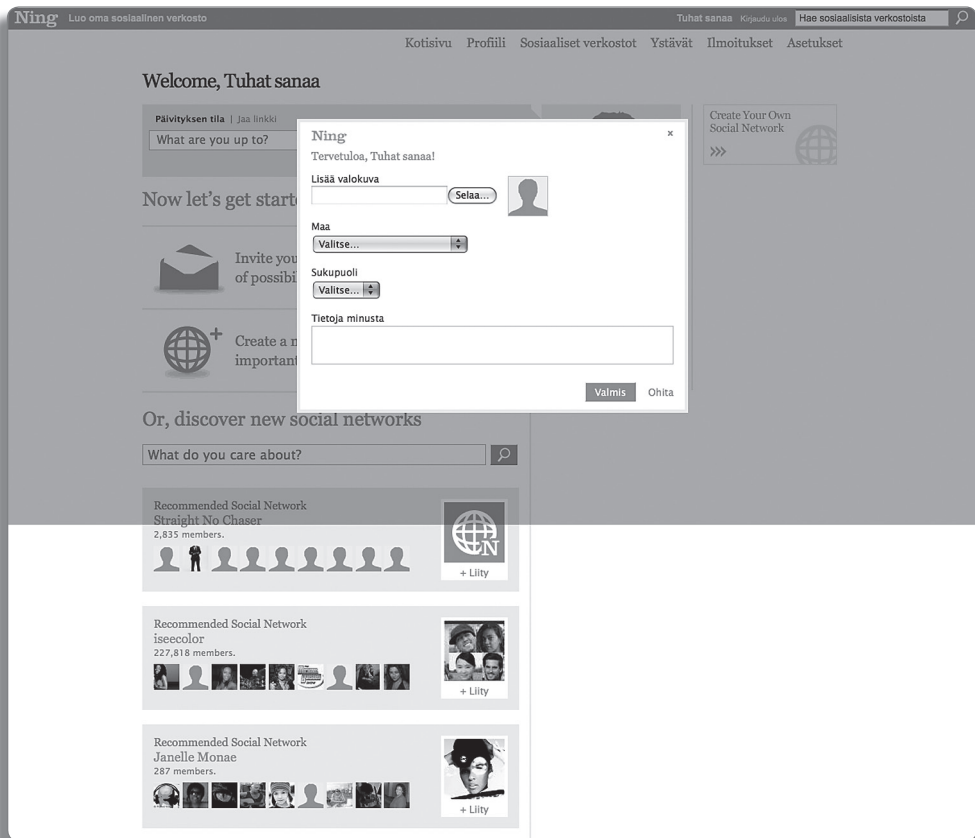
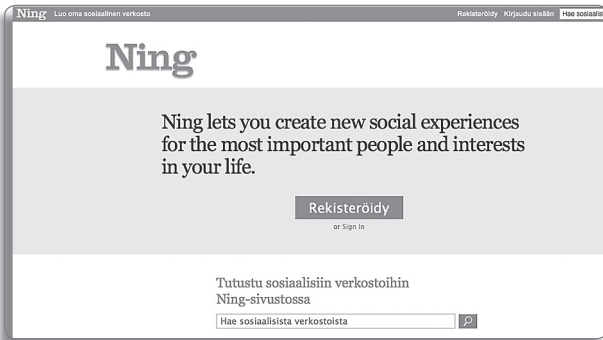
Kuva 2. ➔ Käytä muutama hetki käyttöehdot -dokumentin ja tietosuojakäytännön silmäilemiseen. Joitakin poimintoja: Palvelussa julkaisemasi sisältö on edelleen omaasi, eikä Ning esitä siihen mitään omistusvaatimuksia paitsi mitä on tarpeen palvelun ylläpitämiseksi nykyisillä ja tulevilla julkaisualustoilla, sisäisiin liiketoiminnan tarkoituksiin ja mainostamisen sekä markkinoinnin ja liiketoiminnan kehittämisen tilastointi- ja seurantatarpeisiin. Lisäksi Ning voi tilisi sulkemisen jälkeenkin säilyttää palvelimillaan sisältösi arkistokopioita.

Jos perustat oman sosiaalisen verkoston, sinun on noudatettava vähintään yhtä tiukkoja tietosuojakäytäntöjä kuin Ning verkostosi jäsenten yksityisyyden suojan kunnioittamisessa. Palvelu ei ole tarkoitettu alle 13-vuotiaille, eikä sinne siten saa perustaa sitä nuoremmille tarkoitettuja yhteisöjä. Ningin ylläpidolla on oikeus poistaa käyttöehtoja rikkovan jäsenen tili.

Lisäksi käyttöehdoissa on tavanomaisia mainintoja siitä, että palvelu tarjotaan käyttäjille sellaisena kuin se on ja ylläpito voi muuttaa palvelun ominaisuuksia harkintansa mukaan.

Täytä rekisteröitymislomakkeeseen nimi ja sähköpostiosoite, salasana, syntymäpäiväsi ja tee roskapostirobottien torjumiseen käytetty kirjaintunnistustehtävä.

Kuva 3. ➔ Kirjaututtuasi sisään voit heti täydentää profiiliasi kuvalla ja lisätiedoilla. Voit tässä vaiheessa myös ohittaa profiilitietojen täyttämisen palataksesi niihin myöhemmin.

Kuva 4. → Ningin kotisivullasi näet linkit profiiliin, sosiaalisiin verkostoihisi, ystäviin, ilmoituksiin ja asetuksiin.

”Discover social networks” -otsikon alla on hakulaatikko, josta voit etsiä olemassa olevia yhteisöjä kiinnostuksen kohteidesi perusteella. Voi olla opettavaista liittyä ja käydä hieman tutustumassa yhteen tai kahteen valmiiseen verkostoon. Näin pääsee näkemään, miten yhteisön eri ominaisuudet toimivat ja miltä yhteisö näyttää silloin, kun siellä on jo useita ihmisiä mukana.

Esimerkiksi Sosiaalisen median hyödyntämisestä oppimisessa kiinnostuneita löydät Ningistä ”Sosiaalinen media oppimisen tukena” -verkostosta. Löydät yhteisön joko kirjoittamalla suoraan selaimen osoiteriville sometu.ning.com tai kirjoittamalla ”hae sosiaalisista verkostoista” -laatikkoon Sometu. Käytä kirjautumiseen juuri luomaasi Ning ID -tunnusta ja salasanaa.

Welcome, Tuhat sanaa

Päivityksen tila | Jaa linkki

What are you up to?

Now let's get started...

Invite your friends to discover a new world of possibilities with Ning

Create a new social network for the most important people and interests in your life

Or, discover new social networks

What do you care about?

Recommended Social Network
Straight No Chaser
2,835 members.

+ Liity

Recommended Social Network
iseecolor
227,818 members.

+ Liity

Recommended Social Network
Janelle Monae
287 members.

+ Liity

Recommended Social Network
Soulja Boy - TellemTV
Soulja Boy Presents - T.V. on the Internet
121,436 members.

+ Liity

Recommended Social Network
txtMovieClub
Text message invites to special advance movie screenings
3,772 members.

+ Liity

Recommended Social Network
Atlantic Street
All the latest in urban music
2,956 members.

+ Liity

Muokkaa profiilia

My Social Networks

Find Social Networks

Omat ystävät

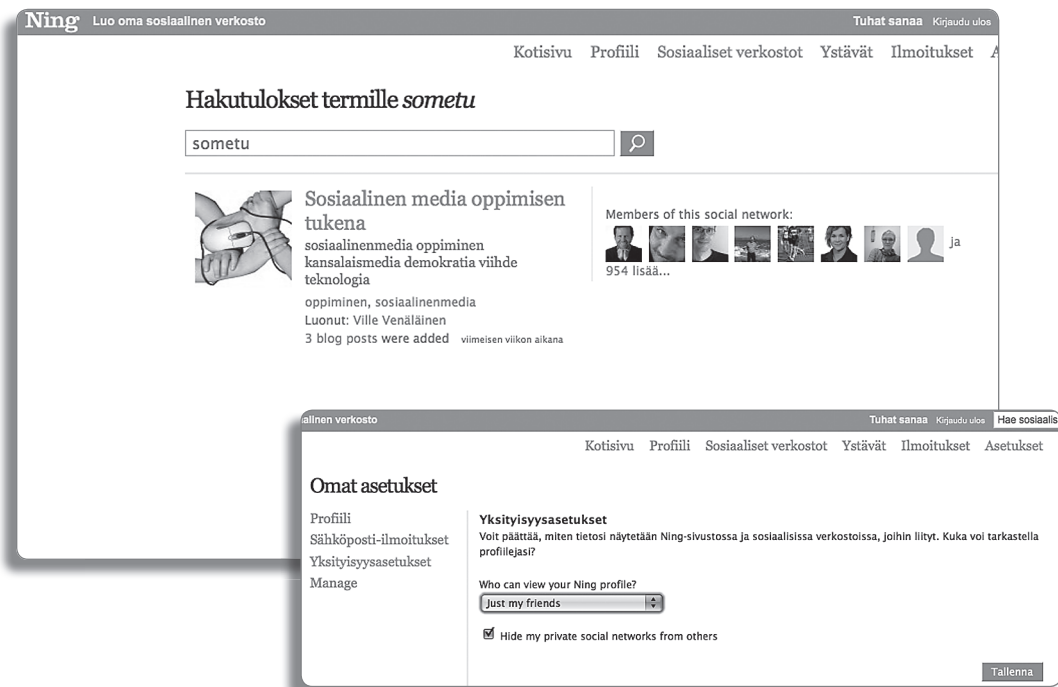
Kutsu ystäviäsi

Etsi ystäviä

Create Your Own Social Network

>>>

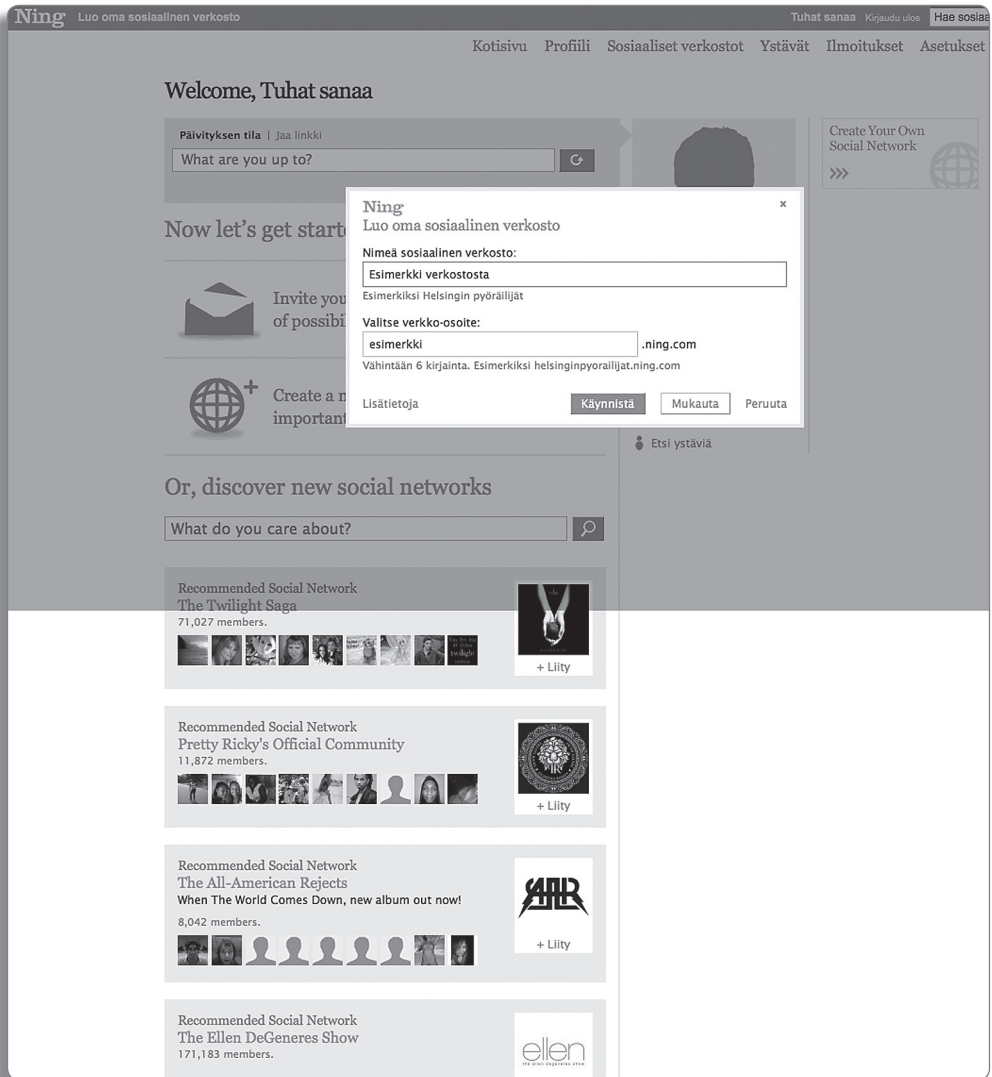

Kuvat 5 a ja b ↑. Asetukset-sivulla voit määrittellä oman profiilisi yksityisyyden. Jos olet luomassa vain yksityistä suljetun porukan yhteisöä, voit hyvin valita yksityisyysasetuksen, jossa vain kaverisi näkevät profiilisi. Toisaalta jos olet etsimässä samanhenkisiä harrastustuttavuuksia, kannattaa kertoa jotain harrastukseen liittyvää itsestään omalla profiilisivulla ja sallia sen näkyminen kaikille verkoston jäsenille.

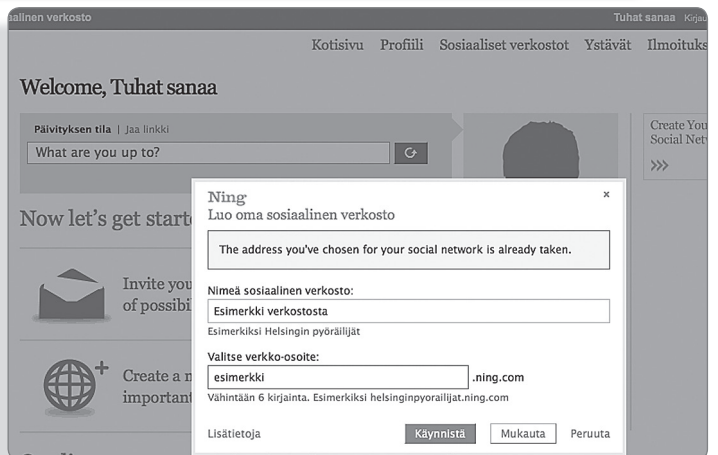
Kuva 6. ↗ Kun olet valmis kokeilemaan oman yhteisön perustamista, valitse ”Create your own social network”. Luo oma Ning-yhteisösi kirjoittamalla laati-koihin yhteisön nimi ja haluamasi etuliite ning.com -osoitteelle.

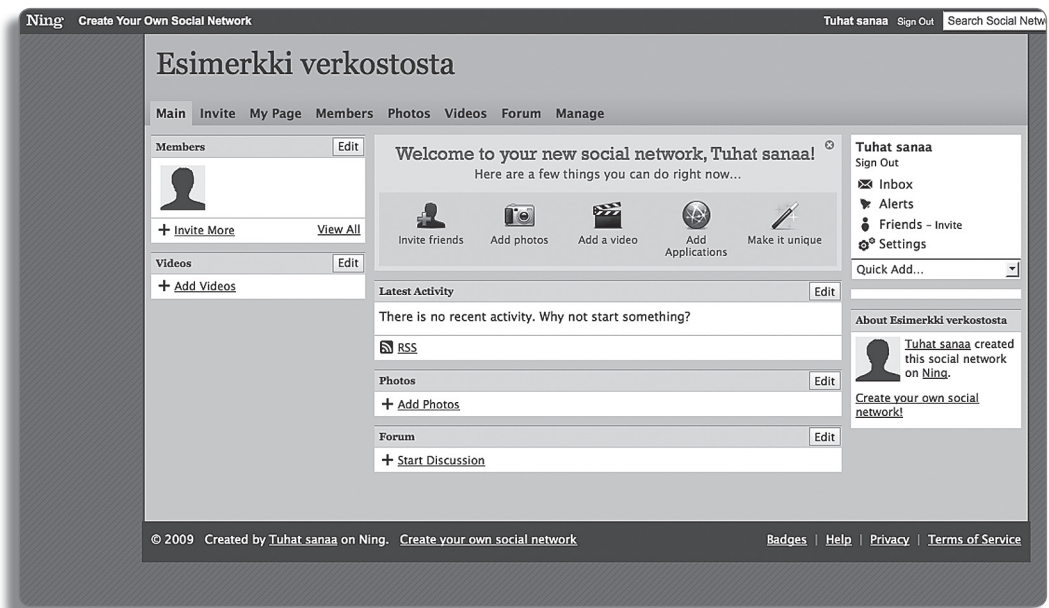
Kun olet luomassa Ning-yhteisöä isommalle porukalle johonkin tiettyyn tarkoitukseen, mieti hetki palvelun suunniteltua elinkaarta. Ning-yhteisöt ovat nimittäin tiukasti sidottuja perustajansa Ning ID -tunnukseen. Ylläpitäjiä voi helposti lisääillä, mutta ainoastaan verkoston perustaja voi tehdä joitain asioita hallinnan puolella. Ningiä aktiivisesti ryhmätoimintaan käyttäneille onkin sattunut tilanteita, jossa verkoston perustaja haluaisi jo eroon verkostosta muiden aikoessa vielä jatkaa. Siksi jonkun muun on täytynyt perustaa uusi verkosto toiminnan jatkamiseksi.

Jos tiedät jo etukäteen, että tulet itse irtautumaan ryhmän toiminnasta ennen kuin se lakkaa, pyri vastuuttamaan verkoston perustajaksi joku sellainen, joka jatkaa pitkään tässä toiminnassa.

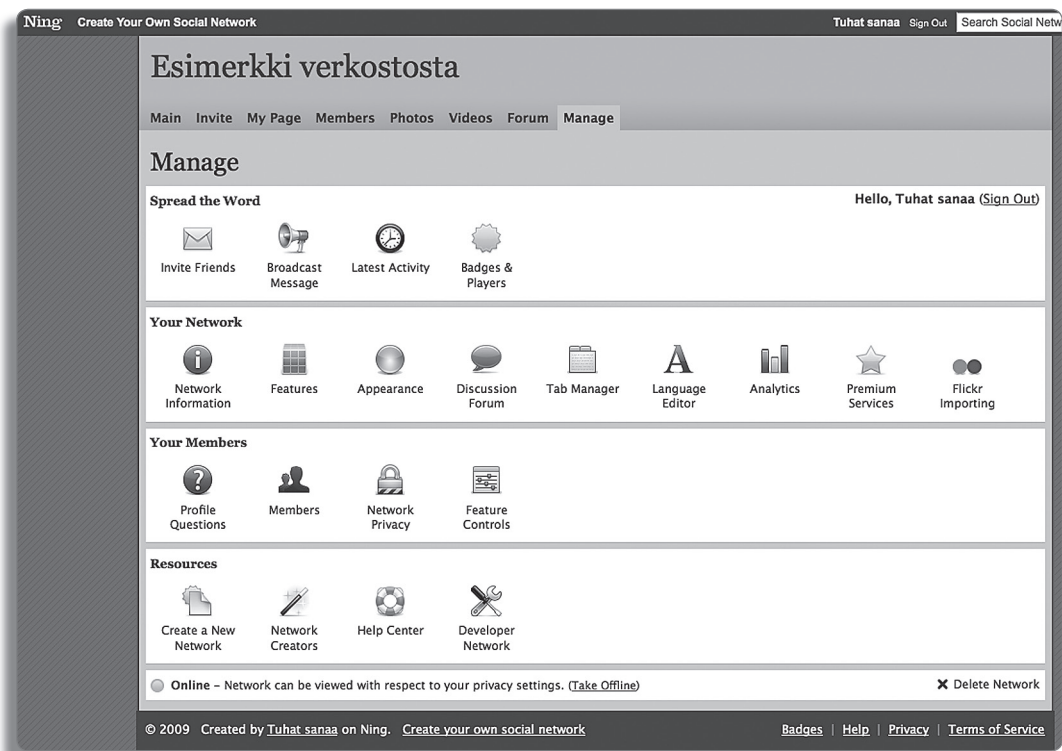

Kuva 7. → Hups, osoite ”esimerkki.ning.com” on jo varattu, täytyy keksiä osoitteeksi jotain muuta.

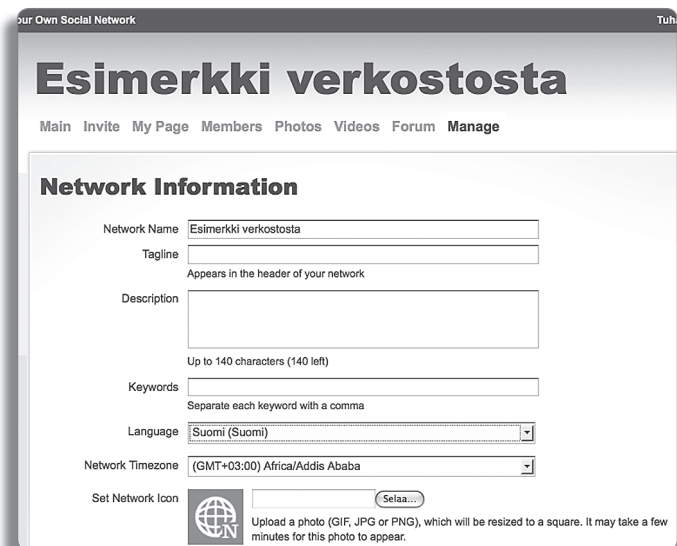
Kuva 8. ↑ Otsikon alla vaakarivillä ovat linkit, joista yhteisöä hallinnoidaan. ”Invite”-linkin takaa pääset kutsumaan ystäviä mukaan – ehkä kannattaa kuitenkin malttaa, kunnes yhteisössä on jotain sisältöä, jota voit kutsua kaverisi katsomaan. Voit lisätä kuvia ja videoita, blogimerkintöjä ja keskustelun-avauksia keskustelupalstalle, valita erilaisia sovelluksia jäsenten käyttöön sekä muuttaa yhteisön ilmettä omanlaiseksesi.

Kuva 9. ↑ ”Manage”-linkin takaa löytyy valikoima hallintatyökaluja.

Kuva 10. →

Jos kaveripiirisi on suomenkielinen, voit hallintatyökaluissa muuttaa yhteisön käyttöliittymän kielen suomeksi Language-editorista. Klikkaa ”Change active language” ja valitse pudotusvalikosta Suomi.

Ning Luo oma sosiaalinen verkostosi Tuhat sanaa Kirjautuu ulos Hae sosiaalisesta verkostosta

Verkostodemoo

Näin se käy kuin vettä vaan

Pää Kutsu Oma sivuni Jäsenet Valokuvat Videot Foorumi **Hallinnoi**

Verkostotieto

Verkoston nimi

Tagivi
Näky verkostosi otsikossa

Kuvaus

Avainsanat 140
 187

Kieli

Verkoston aikavyöhyke

Maa

Kaupunki, alue

Aseta yhteisön kuva
 Lataa kuva (GIF, JPG or PNG), joka muutetaan neljän muotoiseksi. Kuvan näyttämiseen saattaa kuluu muutama minuutti.

Määritä suosikkikuva
 Suosikkikuva on pieni kuva, joka näkyy osoitepalkissa verkoston URL-osoitteen vieressä. Tämän kuvakkeen on oltava .ico-tiedostomuodossa, ja sen koon on oltava 16x16 kuvapistettä. [Lisätietoja](#).

Aseta profiilin oletuskuva
 Näkyy niillä yhteisön jäsenillä, joilla ei ole profiilikuvaa. Tämän GIF-, JPG- tai PNG-kuvan koko muutetaan 175x175 pikselin neloksi.

Tuhat sanaa

Kirjautuu ulos

Saapuneet

Hälytykset

Ystävät - Kutsu

Asetukset

Nopea lisäys

Ads by Google

Kampanjan bannerkilpailu
Osallistu kisaan ja ole nettiviidakon leijona.
www.kampanja.net

Suomen uusi Deittisivusto
Etsi Rakkautta tai Uusia Ystäviä Ilmainen Jäsenyys - Kokeile Tänapäin!
www.E-kontakti.fi

Free Christian Dating
Meet Christian Singles In Your Area View Profiles 100% Free. Join Now!
www.ChristianLifestyle.com

Work From Home Parents
Why Waste So Much Time Working When You Could Be With Your Family?
www.creative-success-now.com

Deittaila netissä
Hae kuvallisia ilmoituksia. Luo oma profiili ilmaiseksi.
www.match.com

Tietoja

 Tuhat sanaa perusti tämän yhteisön täällä: Ning.

[Perusta oma yhteisö!](#)

© 2009 Luonut: Tuhat sanaa Ning-sivustossa. Luo oma sosiaalinen verkostosi [Merkitse](#) [Ohje](#) [Yksityisyys](#) [Palveluehdot](#)

Kuva 11. ↑ Hallinnoi-sivulla on Verkostotieto-linkki. Verkostotietosivulla voit muuttaa verkoston nimeä ja lisätä moton. Jos olet rakentamassa kaikille avointa yhteisöä, listaa myös joitakin avainsanoja, joiden perusteella samoista asioista kiinnostuneet voivat löytää yhteisösi.

Esimerkki verkostosta

Main Invite My Page Members Photos Videos Forum **Manage**

Appearance

First, choose a theme

Bondi	Gossip	Clothesline	Pavement	Chirp	Quill	Highrise
Times	Veejay	Doodle	Glass	Guild	Flourish	Area 51

Now, make it uniquely yours

Theme Settings **Advanced**

Fonts

Heading Font **AaBbCc**
 Body Text **AaBbCc**
 Font Size

Header, Footer & Sides

Network Name

Header Background

Don't Repeat Image

To fill the header use an image 955 pixels wide

Add a Logo

This image replaces the network name

Top Bar & Footer Show Ning Logo?

Sides

Network Name

Main My Page Members

Page Title

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Nunc scelerisque blandit dolor. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing	Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing

Body & Content Area

Text Color

Link Color

Subheader Color

Subheader Background

Body Background

Save Cancel

Tuhat sanaa

Sign Out

Inbox

Alerts

Friends - Invite

Settings

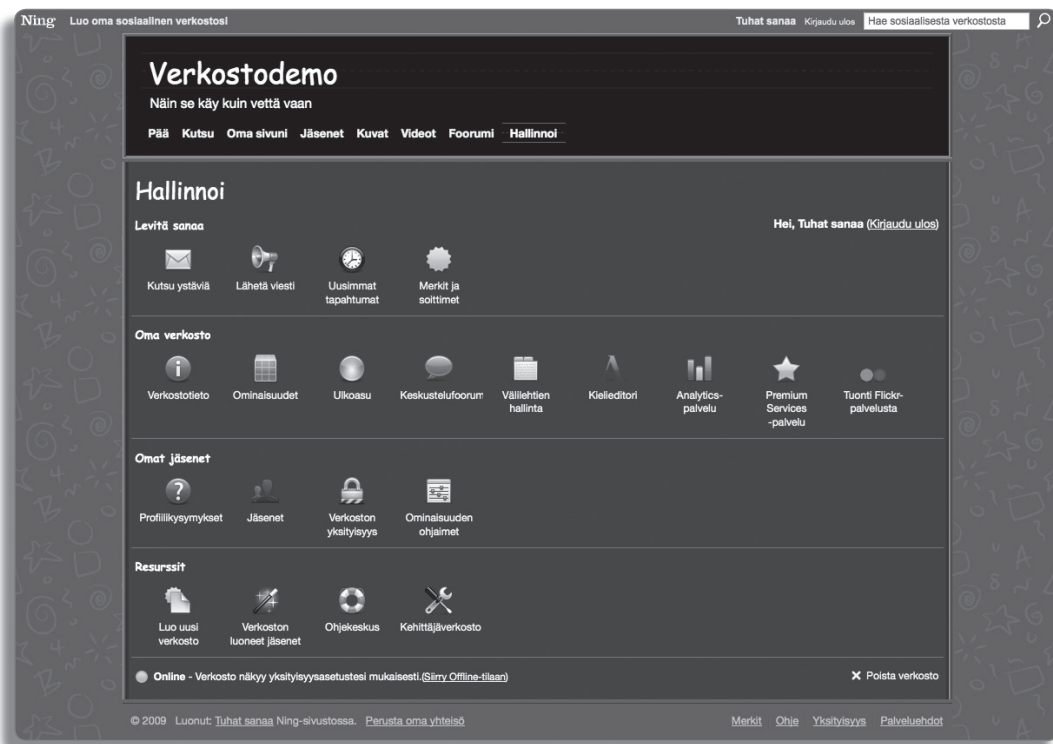
Quick Add...

About Esimerkki verkostosta

Tuhat sanaa created this social network on Ning.

Create your own social network!

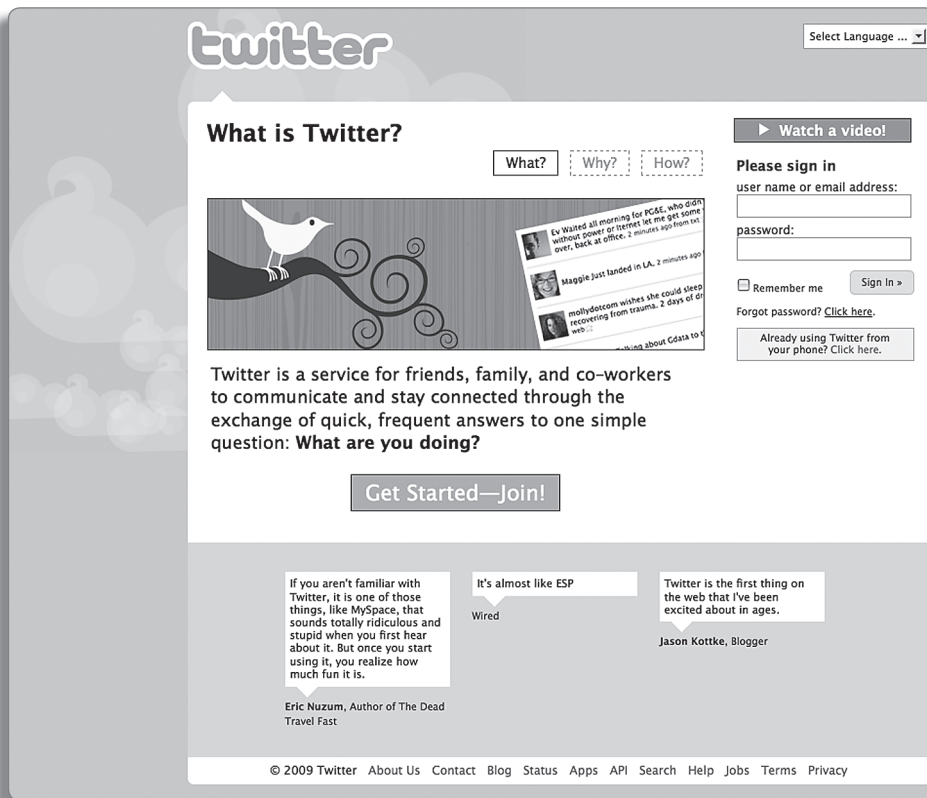
Kuvat 12. ↑ Hallinnoi-sivun Oma verkosto -rivillä (Your Network) on kohta Ulkoasu (Appearance). Valitse valmiista sivupohjista mieltyttävien. Voit säätää värejä tai tehdä omia sivupohjia, jos taitosi riittävät.

Kuva 13. ↑ Tulipas vinkeä liitutaulu! Hallinnoi-valikossa Omat jäsenet -rivillä on vielä tärkeä asetus tekemättä. Verkoston yksityisyys -linkin takaa pääset määrittelemään yhteisösi näkyvyyden verkossa. Jos olet perustamassa yksityistä äitkavereiden rupattelunurkkaa, jonne muut eivät saa kurkistella, valitse Yksityinen. Näin verkosto on näkyvissä vain jäsenille. Ehkä silloin on luontevaa, että vain kutsutut voivat liittyä jäseniksi.

Ning-yhteisön tapahtumista voi tilata RSS-syötteen.

● TWITTERIN KÄYTÖN ALOITTAMINEN

Kuva 1. ↑ Mene osoitteeseen www.twitter.com ja klikkaa ”Get started – Join” -nappia.

Kuva 2. → Käytä muutama minuutti käyttöehtojen silmäilyyn. Ne ovat mukavan ytimekkäät ja sisältävät silti olennaisen: sinun on oltava vähintään 13-vuotias. Kaikki, mikä käyttäjätunnuksesi tapahtuu, on sinun vastuullasi, ja kaikki palvelun julkaisemasi sisältö on omaasi.

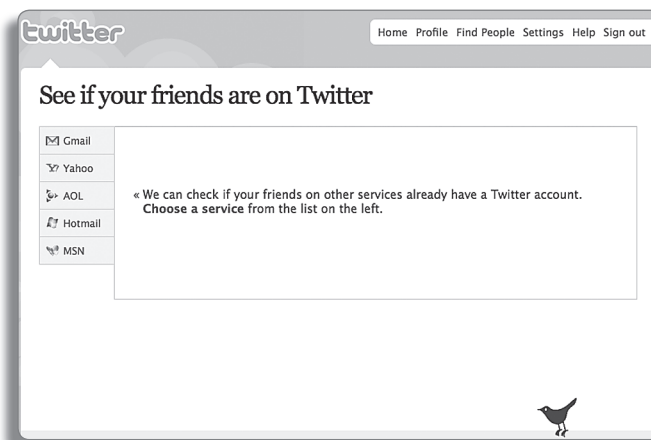
Kirjoita kenttiin nimesi ja haluamasi Twitter-nimimerkki sekä salasana ja sähköpostiosoite.

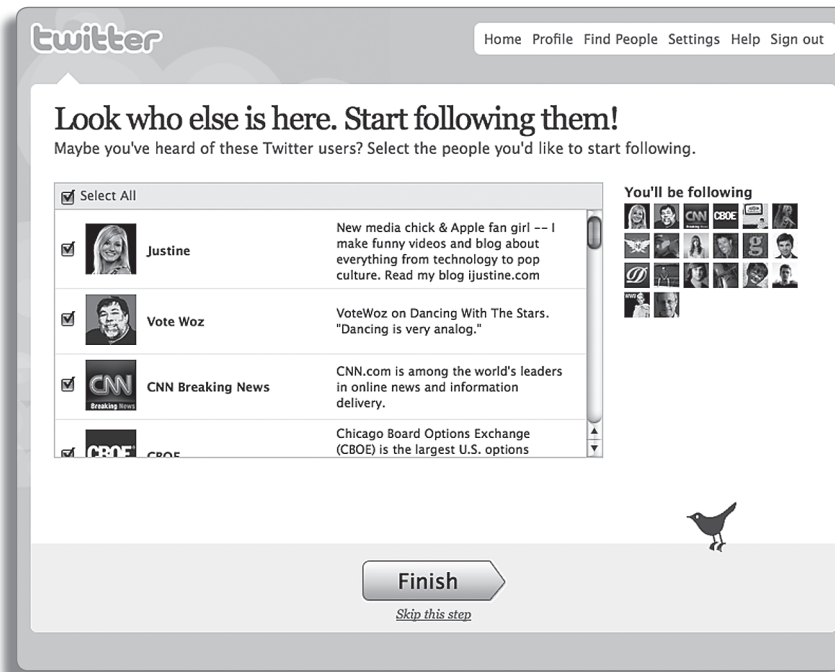
Suorita captcha-tehtävä. Tehtävän tarkoitus on estää koneellisten spämmitilien luominen – se on koneelle liian vaikea, mutta ihmiselle suhteellisen helppo ratkaista.

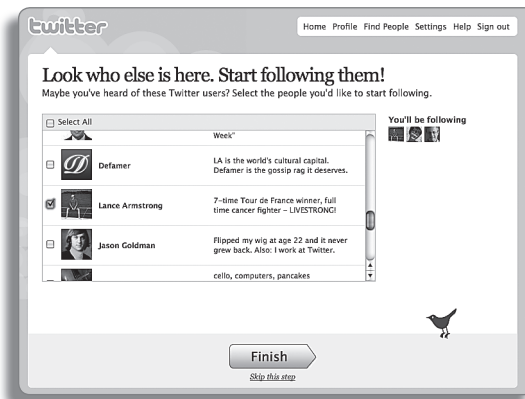
Kuva 3. ↓ Twitter tarjoutuu vilkaisemaan postilaatikkoosi, jotta voit löytää jo palvelua käyttävät ystäväsi. Yleisesti ei ole hyvä idea antaa sähköpostinsa salasanoja ulkopuolisille web-palveluille tietosuojasystistä. Et myöskään ehkä

kuitenkaan halua massapostittaa kutsuja koko osoitekirjasi henkilöille vaan ajatuksella poimia kutsuttavat. Valitse ”Skip this step” ja kutsu ystävätkin myöhemmin.

Kuvat 4 a ja b. ↑ → Sinulle esitellään valikoima julkkiksia, poliitikkoja ja muita yleisesti kiinnostavia Twitterin käyttäjiä. Kiinnostaisiko seurata jotakin heistä? Seurattavia kannattaa valita aluksi muutama, jotta näet, millaiselta keskustelu näyttää, kun aikajanalla on eri ihmisten repliikkejä. Poista ruksi "Select all" -ruudusta ja valitse vain muutama. Esimerkkikäyttäjämme valitsee Demi Mooren, David Allenin ja Lance Armstrongin.

Kuva 5. → Tältä näyttää Twitterin aikajana. Lance Armstrong on näköjään päivällisellä joukkueen kanssa. David Allen käyttää nimimerkkiä gtdguy. Hän on puolestaan puhujamatkalla, istuu taksissa Arizonan auringossa ja juttelee täytekynistä.

Repliikin alla on himmeällä harmaalla tieto siitä, millä ohjelmalla päivitys on julkaistu. Armstrong näyttää käyttävän julkaisemiseen TwitterBerry-nimistä ohjelmaa.

What are you doing?

140

update

lancearmstrong At dinner with the team.

about 2 hours ago from TwitterBerry

gtdguy Speaking of writing and consciousness, I discovered a "bold" ballpoint pen refill (with nice silver Cross pen). Yumm. But, I'm weird, I know.

about 3 hours ago from web

gtdguy In cab, 80-ish Arizona sun, en route to Camelback Inn. Keynoting and attending ISA Conference - Assoc. of Learning Providers.

about 3 hours ago from web

lancearmstrong Sad news about Jane Goody. 27 years young and a mother of two. Not right. Not right at all. Damn.

about 5 hours ago from TwitterBerry

lancearmstrong Read the Sunday Times Sports section on the flight. Pages and pages of rugby, soccer, cricket and barely a mention of Cavendish. Pitiful.

about 5 hours ago from TwitterBerry

lancearmstrong Just got to Spain. Great weather here too. Hopefully it sticks.

about 5 hours ago from TwitterBerry

lancearmstrong Driving to the airport to fly to Spain for the Castilla y Leon race. 5 days long.

about 8 hours ago from TwitterBerry

lancearmstrong Tomas Vaitkus and I are out for an easy spin which means pdealing a little then stopping for coffee.

about 11 hours ago from TwitterBerry

lancearmstrong Good morning. A little stiff getting out of bed today. Weather is amazing in Nice tho. Going out for a coupla hours w/ my teammate Vaitkus.

about 13 hours ago from web

gtdguy Tonight replaced my stolen Sony Cybershot with Panasonic Lumix Fx37. Very cool new toy for "happy snaps"...

about 17 hours ago from web

gtdguy Just got my 4million mile card from American Airlines. Hmmm. I almost have the flight attendant briefing memorized...

about 24 hours ago from web

gtdguy Musing: paper size = what kind of thinking? I'm gravitating these days to A5 and junior legal, for note-taking.

1:22 PM Mar 21st from web

mrskutcher he is such a sneak and while I was steaming his suit too! RT @aplusk: shhh don't tell wify http://twitpic.com/2bj58

10:15 AM Mar 21st from TweetDeck

gtdguy Cool and damp Ojai morning. Japanese maples and sycamores leafing out, purple irises blooming. Wanna be lazy...

9:53 AM Mar 21st from web

lancearmstrong Getting a massage and listening to Miles Davis.

9:12 AM Mar 21st from TwitterBerry

sulapinta

3

following_me

0

followers_me

0

updates

Widg - et
n, an easy way to show your tweets on another web site.

Home

@Replies

Direct Messages

0

Favorites

Everyone

Following

add

Device Updates

Set up SMS updates

RSS feed

The screenshot shows the Twitter interface. At the top, there are navigation links: Home, Profile, Find People, Settings, Help, and Sign out. The main content area is titled "What are you doing?" and shows a tweet composition box with the text "Hyvää iltaa ja huomenta!". To the right of the box is a character count "116" and an "update" button. Below the composition box is a "Latest:" section with a list of tweets. The right-hand side of the page features a user profile for "sulapinta" with statistics: 3 following_me, 0 followers_me, and 1 updates. Below the profile is a "Home" section with a sidebar menu containing: @Replies, Direct Messages (0), Favorites, Everyone, Following (add), Device Updates (Set up SMS updates), and RSS feed.

Kuva 6. ↑ Nyt voit kokeilla ensimmäisen repliikkisi julkaisemista. Twitterin kotisivun yläalaidassa on laatikko, jonka yllä lukee "What are you doing?". Kirjoita laatikkoon jotakin. Laskuri ilmoittaa, montako merkkiä sinulla on vielä käytettävissä. Viesti voi olla enintään 140 merkkiä. Rajoitus perustuu siihen, että monissa maissa, muun muassa USAssa ja Kanadassa, suuri osa Twitterin aktiivikäyttäjistä käyttää sitä kännykällä tekstiviestipohjaisesti. Kun viestisi on valmis, paina update. Viestisi siirtyy aikajanelle ylimmäiseksi. Jos sinulla olisi jo seuraajia, nämä näkisivät nyt viestisi, jos olisivat Twitterin äärellä.

twitter Home Profile Find People Settings Help Sign out

You don't have any followers just yet.
You probably will soon, though!

twitter Home Profile Find People Settings Help Sign out

Elävä arkisto

Follow

Tuleeko radiosta vain naistentunteja ja tulta munille? Missä on miestentunnit!Voiko nainen korvata jiirisahaa?
<http://tinyurl.com/dxe9dl>

9:28 AM Mar 21st from web

Blogi: Miesten viihtymiskeskus: Sukumme miesten kanssa olemme päättäneet rakentaa vanhasta .. <http://tinyurl.com/dxe9dl>
8:19 AM Mar 21st from twitterfeed

Blogi: Aunen kanssa saunassa sillei – kamalaa! Hyvät kirjat ovat siitä kivoja, että aina n.. <http://tinyurl.com/dkeudw>
6:18 AM Mar 20th from twitterfeed

@rasamaki Leilaa ja annukkaa on 374 (ei huono sekään). Merkkituote: kansa löytyi. Se siis tulee.
4:52 AM Mar 20th from web in reply to rasamaki

Der Paavo ist musik Spielen
4:39 AM Mar 20th from web

@rasamaki Toi on ihan mahdollista. Tsekkasin, että ohjelmia on 543 :-)) Mä otan listalle tästä.
4:32 AM Mar 20th from web in reply to rasamaki

Name Elävä arkisto
Location Helsinki, Finland
Web <http://yle.fi/ela...>
Bio Elävä arkisto YLEn
YouTube

71 following_profile 67 followers_profile 34 updates

Updates

Favorites

Actions
block elavaarkisto

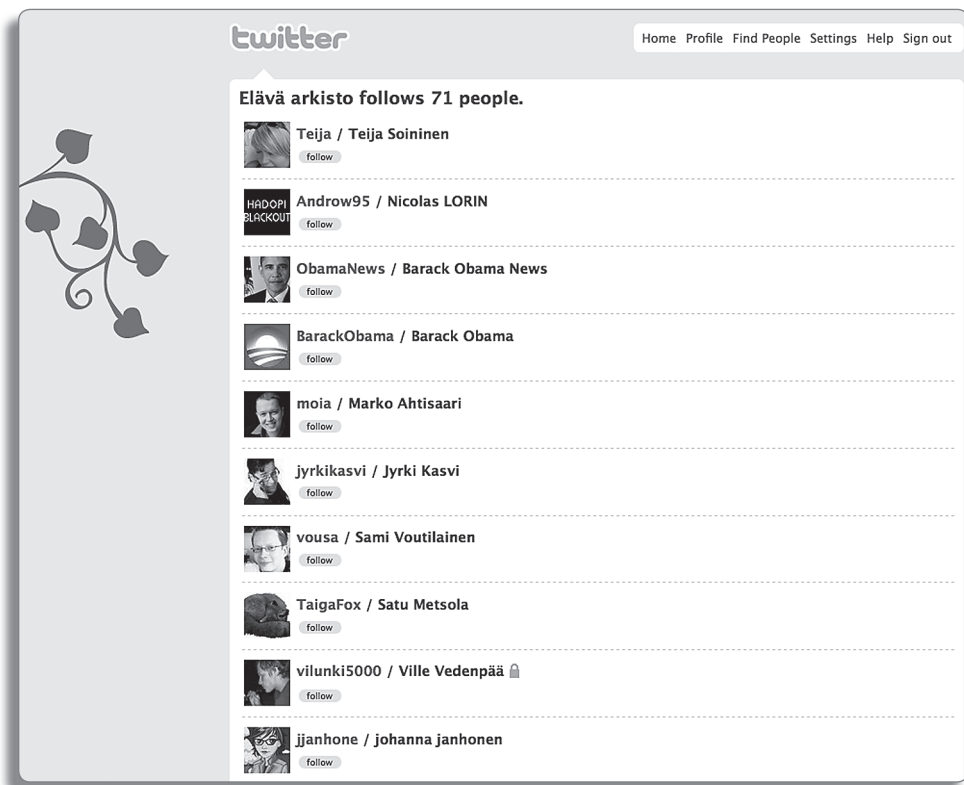
Following

[RSS feed of elavaarkisto's updates](#)

Kuva 7 a ja b. ↑ Mistä sitten löydät lisää seurattavia Twitteriin? Luonnollisin tapa kerätä kontakteja on kuulla jotain kautta kiinnostavan henkilön Twitter-nimimerkki. Toinen tapa löytää on etsiä heitä toisten käyttäjätunnusten seuraajalistalta: klikkaa jonkun omasta mielestäsi kiinnostavan Twitter-käyttäjän (tässä esimerkkinä YLEn Elävä arkisto) sivun oikeassa laidassa olevaa ”Followers”-linkkiä. Kolmas tapa on seurata sinua kiinnostavien verkkojulkaisujen päivityksiä Twitterin avulla. Esimerkiksi YLEn Elävä arkisto julkaisee linkkejä uusimpiin artikkeleihinsa myös Twitterissä.

Lisää Twitter-niksejä löydät Helene Auramon ja Tuomas Laitisen toimittamasta Twitteristi-blogista <http://twitteristi.blogspot.com>. Twitterissä Twitteristi kirjoitetaan v-kirjaimella (twitteristi)

Kuva 8. ↑ Sosiaalinen media perustuu sosiaalisiin verkostoihin. Ihmisten väliset kytkökset luodaan yksi kerrallaan. Ne voivat olla vastavuoroisia eli jos joku seuraa sinua, voit seurata häntä. Twitterissä suhteiden ei kuitenkaan tarvitse olla kaksisuuntaisia. Sinulla voi hyvin olla enemmän seurattavia kuin seuraajia, tai päinvastoin. On yleisesti hyväksyttävää lisätä ja poistaa seurattavia henkilöitä tilanteen mukaan.

Kuva 9. → Kun haluat osoittaa viestisi jollekin tietyllä käyttäjätunnuksella, kirjoita alkuun @käyttäjätunnus ja sitten viesti. Viesti tulee näkyviin julkiselle aikajalalle ja omaan profiiliisi. Sen lisäksi puhuttelemasi henkilö kokee tulensa henkilökohtaisesti puhutelluksi.

Toinen usein nähty merkintä on RT@käyttäjätunnus: Se tulee fraasista ReTweet ja tarkoittaa jonkun toisen kirjoittaman viestin uudelleenlähetyttä. Esimerkkikuvassa Demi Moore (mrskutcher) on lähettänyt edelleen vetoomuksen hyväntekeväisyyskampanjasta.

Sosiaalisen median sisältöjen sanotaan leviävän viraalisti. Markkinointi-ihmiset puhuvat viraalimarkkinoinnista, kun ne tarkoittavat mainosviestejä, joiden halutaan leviävän verkossa. Hauskat linkit tai ajankohtaisuutiset voivatkin levitä käyttäjältä toiselle todella nopeasti.

mrskutcher

Following

Name Demi Moore

58 following | 240,521 followers | 714 updates

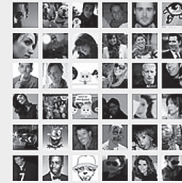
Updates

Favorites

Actions

block mrskutcher

Following

RSS feed of mrskutcher's updates

@Val_Kaye I suggest getting all the books you want ahead of time. I have had some places work and some not! Great for travel!

about 2 hours ago from TweetDeck in reply to Val_Kaye

RT @sarah_ross: Help us pass the Serve America Act, expand service opportunities. Call your Senators! <http://bit.ly/ServeAmerica> PLS RT

about 2 hours ago from TweetDeck

he is such a sneak and while I was steaming his suit too! RT @aplusk: shhh don't tell wifey <http://twitpic.com/2bj58>

3:15 PM Mar 21st from TweetDeck

thank you and I couldn't agree more! RT @glennette: @aplusk @mrskutcher is a very lucky woman and you are a very lucky man.

2:50 AM Mar 21st from TweetDeck

not even close RT @SpikETHinG: U guys R so cute tgthr. i cn C how yr tweets & his tweets rt now wld make it seem lk U R fighting tho

2:50 AM Mar 21st from TweetDeck

R U a cynic?RT @TheRealSweedie Awww. Somehow I don't believe U though.

2:49 AM Mar 21st from TweetDeck

he loves me for who I am & embraces all that I am not! RT @AstroBoyRetro: What specifically does he do or say that makes you feel great?

2:44 AM Mar 21st from TweetDeck

@Sunsetlover68 so sorry to hear that....trust that the universe has a plan for you and that happiness and fulfillment await you!

2:40 AM Mar 21st from TweetDeck in reply to Sunsetlover68

are you kidding me? just sitting back in appreciation of the gift of love RT @TheRealSweedie: @mrskutcher lol, having an argument there? :)

2:36 AM Mar 21st from TweetDeck

I am madly in love with my husband!

2:33 AM Mar 21st from TweetDeck

ahhhhh friday indeed....I am taking a moment to appreciate the small things like guacamole and chips!

10:02 PM Mar 20th from TweetDeck

thank you RT @lucke_23: @mrskutcher congrats for breaking 200k followers i am surprised it took this long everyone knows you rock!!!

4:01 PM Mar 19th from TweetDeck

good night for now twitterverse!

2:05 AM Mar 19th from TweetDeck

the gift of life is upon us..breathe and recognize the power you hold!

1:56 AM Mar 19th from web

Sula Pinta

Account Password Devices Notices Picture Design

Name: Sula Pinta

Enter your real name, so people you know can recognize you.

Username: sulapinta

Your URL: http://twitter.com/sulapinta

No spaces, please.

Email: podcast@tuhatsanaa.net

Time Zone: (GMT-03:00) Greenland

More Info URL: http://www.sulapinta.fi

Have a homepage or a blog? Put the address here.
(You can also add Twitter to your site here)

One Line Bio: Podcast internetin uusist

About yourself in fewer than 160 chars.

Location:

Where in the world are you?

Language: English - English

What language would you like to Twitter in?

 Protect my updates

Only let people whom I approve follow my updates. If this is checked, you WILL NOT be on the public timeline. Updates posted previously may still be publicly visible in some places.

Save

Delete my account.

Account

From here you can change your basic account info, fill in your profile data, and set whether you want to be private or public.

Tips

- Filling in your profile information will help people find you on Twitter. For example, you'll be more likely to turn up in a Twitter search if you've added your location or your real name.
- Change your Twitter user name anytime without affecting your existing updates, @replies, direct messages, or other data. After changing it, make sure to let your followers know so you'll continue receiving all of your messages with your new user name.
- Protect your profile to keep your Twitter updates private. Approve who can follow you and keep your updates out of search results.

Kuva 10. ↑ Omista asetuksista voit myös määrittellä viestisi suojaetuksi. Jos haluat itse päättää, ketkä pääsevät lukemaan päivityksiäsi, laita ruksi ruutuun ”Protect my updates”. Jos suojaat omat repliikkisi, ne eivät näy Twitterin julkisella aikajanalla eivätkä ole haettavissa hakutoiminnossa.

Asetuksissa voit myös lisätä profiiliisi kuvan, lyhyen esittelytekstin ja web-osoitteeksi blogin tai vastaavan. ”Notices”-välilehdellä voit määrittellä, lähetetäänkö sinulle ilmoituksia sähköpostiin, kun joku alkaa seurata sinua tai lähettää sinulle yksityisviestin.

Kuva 11 a ↑ ja b ↗. Voit lähettää sinua seuraavalle Twitter-käyttäjätunnuksele yksityisen viestin. Profiilisivullasi oikeassa laidassa on linkki ”Direct messages”. Viestilaatikon yllä lukee ”Send () a direct message”. Yksityiset viestit eivät näy julkisella aikajanalla.

sulapinta

Hyvää iltaa ja huomenta!

about 9 hours ago from web

Name Sula Pinta
Location Maailmankaikkeus
Web <http://www.sulapi...>
Bio Podcast internetin uusista ulottuvuuksista

7 following | 4 followers | 1 updates

Updates

Favorites

Following

arkki

RSS feed of sulapinta's updates

Kuva 12. ↑ Omalla sivullasi näet oikealla ylhäällä omat tietosi, joita voit muuttaa ”Settings”-sivulla. Samassa laatikossa näkyy, montaako Twitter-käyttäjää itse seuraat, moniko seuraa sinua ja montako merkintää olet jo tehnyt. Alimmaisena on Twitter-päivitystesi RSS-syötteen osoite. Sen avulla ystäväsi voivat tilata päivityksesi käyttämäänsä RSS-lukuohjelmaan.

Twitter-profiilisi osoite on twitter.com/käyttäjätunnuksesi, esim. twitter.com/tuija tai twitter.com/yoe. Voit liittää sen linkiksi esimerkiksi blogiisi, jolloin blogisi lukijat voivat halutessaan ryhtyä seuraamaan myös päivityksiäsi Twitterissä.

OURMEDIA-KOKOELMA INTERNET ARCHIVESSA

Podcastaaja tarvitsee paikan, jonne julkaista ohjelman jaksot yleisön ladattavaksi. Tavallisten internetpalvelujen kotisivutilat ja tiedonsiirtokapasiteetti eli kaista eivät riitä podcast-julkaisuun, jos ohjelma saavuttaa yhtään laajemman yleisön. Sula Pinta -podcastissa ilmestyy 45–90-minuuttisia ohjelmia. Käytämme nykyisin maksullista Libsyn.com -palvelua, koska sen julkaisuprosessi on nopea ja tiedostojen lataus käyttäjille sutjakampaa kuin arkistokäyttöön optimoidussa Internet Archivessa. Käytön ilmaisuus on kuitenkin jälkimmäisen kiistaton etu.

Ourmedia on voittoa tavoittelematon yhteisö, joka tekee yhteistyötä media-arkisto Internet Archiven kanssa. Se on hyvä valinta, jos haluat maksuttoman, mainoksettoman ja ei-kaupallisen ympäristön mediatiedostojesi pitkäaikaiseen tallettamiseen. Voit kaikessa rauhassa kokeilla oman podcastin julkaisemista sitoutumatta toistaiseksi maksullisiin tai mainosrahoitteisiin podcast-julkaisupalveluihin.

Ourmedian lisäksi tarvitset tunnukset Internet Archiveen ja erikseen vielä tiedonsiirtoon käytettävään ohjelmaan, SpinXpressiin, ja siksi tästä rekisteröitymisprosessista on hieman tavallista enemmän vaivaa.

Ourmedian kokoelmaan Internet Archivessa julkaistaan SpinXpressin avulla. Ääni-, kuva-, ja videotiedostojen julkaiseminen edellyttää tekijänoikeus- ja tiedostomuototietojen syöttämistä lomakkeeseen. Julkaisulomakkeet ovat monimutkaisempia täyttää kuin suosituimmissa videoportaaleissa, koska Internet Archive arkistomaisuutensa vuoksi vaatii sisältöjen kuvailutiedot määrämuodossa.

Aloita menemällä osoitteeseen ourmedia.org ja Valitse ”Sign Up”. Rekisteröityäsi itsellesi käyttäjätunnuksen Ourmedia.orgissa, käy tekemässä sama Internet Archivessa. Internet Archive saattaa olla ennestään tuttu mainion aikakoneensa ansiosta. ”Wayback Machine” näyttää, miltä internetsivut näyttivät ennen. Olet nyt kuitenkin hakemassa virtuaalista kirjastokorttia etkä

We're here for the community

Video producers and podcasters use Ourmedia to show off their works and create communities of interest.

- Create your own channels!
- Learn how to create cooler media
- Grab rights-cleared footage & music
- Upload your work to multiple sites
- You own your media - no lock-ins!

Username

Password

[forgot your password?](#)

Sign up - member benefits

Search

ourmedia.org
 archive.org
 blip.tv
 spinxpress.com

Who's new

- ineffable
- my.name.is.no.name
- index_84680
- CAMILLETRAE
- UkeChicago

Who's online

There are currently 5 users and 6965 guests online.

Online users:

- dramaforge
- nervv
- jospdo
- ineffable
- shabbycurate

Subscribe to feeds

- New media
 - New channels
 - Featured videos
 - Featured podcasts
 - Community talk
 - Sites we like
 - Projects & widgets
 - Audio
 - Images
 - Text
 - Video
- (What are feeds?) [more feeds >>](#)

Sponsors & spotlight

MEDIAmobz
www.MEDIAmobz.com

GET YOUR VIDEO NOW
Don't Delay,
POST A JOB Today!

1,300 producers in our network!

Learning Center

A free resource to help you create videoblogs, podcasts & much more!

Producer showcase

Transparency Camp
RyanIsHungry

(About Producer showcase)

Streaming music

(About Streaming music)

Featured podcasts

(About Featured podcasts)

Community talk

(Join the conversation — Post an entry)

Changemakers conference at UC Santa Barbara

Submitted by Markus Sandy on March 13, 2009 - 1:35pm

Ourmedia is participating in the upcoming event "Changemakers: Tools and Strategies for Digital Advocacy" to be held next month in Santa Barbara. Here is a description of the event from CITS site: *Changemakers: Tools and Strategies for Digital Advocacy, part of the Santa Barbara Social Innovation Design Charrettes series, offers activists, leaders of non-profits and advocacy groups, foundation representatives, companies, and academics a way to collaboratively design and vet new ideas for using new media in advocacy. The series is an invitation-only event for leaders who are developing answers to questions such as: - How to capture people's attention for public causes in a world crowded with channels and messages? - How can social media best be used to sustain people's interest in a social problem or a cause? - What is the impact of social media in a corporate environment? - How should "membership" be defined in the new media world? - How does mobile computing change the equation of mobilization and organizing? - What are the limits of new media for mobilizing? - What organizational structures are best suited to advocacy in a world of new and rapidly changing media? The day-long workshop has an intensive and interactive design unlike a conference or typical workshop. It will bring field leaders in advocacy across groups together with one another and with nationally and internationally renowned scholars. Everyone is expected to roll up their sleeves and participate in intensive small-group processes of problem definition, emergent and competitive solution-generation, and proposal vetting. The goal is to use a highly facilitated, multi-disciplinary approach to unpack problems, generate alternatives, consider unintended consequences, and equip participants to make informed decisions about how to apply the results in their own organizations.*

[add new comment](#) | [permalink](#)

Permaculture Water Harvesting

Submitted by Markus Sandy on February 23, 2009 - 3:55pm

According to Wikipedia,

"Bioswales are landscape elements designed to remove silt and pollution from surface runoff..."

This is a key concept in restoring the landscape to not only reduce 'nonpoint source pollution,' but also to enhance groundwater recharge:

-- via Ventura River Ecosystem
[add new comment](#) | [permalink](#)

Mozilla contributes \$100,000 to fund Ogg development

Submitted by Markus Sandy on February 12, 2009 - 10:28am

Mozilla has given the Wikimedia Foundation a \$100,000 grant intended to fund development of the Ogg container format and the Theora and Vorbis media codecs. These open media codecs are thought to be unencumbered by software patents, which means that they can be freely implemented and used without having to pay royalties or licensing fees to patent holders. This differentiates Ogg

Theora from many other formats that are widely used today.

more from ars technica...

[add new comment](#) | [permalink](#)

(About Community talk)

Powered by Outhink Media and Drupal

Sponsors and partners

[about](#) | [staff](#) | [contact us](#) | [fair use](#) | [report a bug](#)

INTERNET ARCHIVE [Web](#) [Moving Images](#) [Texts](#) [Audio](#) [Software](#) [Education](#) [Patron Info](#) [About IA](#)
[Forums](#) [FAQs](#) [Contributions](#) [Jobs](#) [Donate](#)
 Search: All Media Types

Universal access
to human knowledge

Anonymous User (login or join us)

Announcements (more)

[New Archive Datacenter with Sun](#)
[Yiddish literature goes online](#)
[End of Year Message from the Internet Archive](#)

Web 85 billion pages

[Wayback Machine](#)

Welcome to the Archive

The Internet Archive, a 501(c)(3) non-profit, is building a digital library of Internet sites and other cultural artifacts in digital form. Like a paper library, we provide free access to researchers, historians, scholars, and the general public.

Moving Images 167,477 movies

[Browse](#) (by keyword)

Curator's Choice (more)

City The (Part I)
 The Regional Planning Association of America's plea for community chaotic cities and urban sprawl...

Recent Reviews

[M - Eine Stadt sucht einen Mörder](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

[\[Rural Civil Defense TV Spots 1965\]](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

Live Music Archive 59,511 concerts

[Browse](#) (by band)

Curator's Choice (more)

BLUE TURTLE SEDUCTION
REVIEWED BY: JAMES HARRIS
 Blue Turtle Seduction Live at The Fillmore on...
 Disc 1 01. // T.R.T. > 02. Haley 03. Devil Makes Three 04. El Camino 05. Steady Unease 06. Roses...

Recent Reviews

[Perpetual Groove Live at Legends on 2009-04-02](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

[The New Deal Live at Bowery Ballroom on 2009-04-03](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

Audio 329,497 recordings

[Browse](#) (by keyword)

Curator's Choice (more)

Stegmar Fricke - Medical Soundscapes [sub059]
 Medical Soundscapes represents clinic electro-robotic acid that is strongly associated with medical...

Recent Reviews

[Волшебная Одномерная Музыка \(Magical Unicellular Music\) - Камень. \(Kamen'\) \(ca240\)](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

[Love is Blindness](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

Texts 1,306,107 texts

[Browse](#) (by keyword)

Curator's Choice (more)

Goody Two-Shoes
 Publisher's chromolithographed pictorial wrappers

Recent Reviews

[Sämtliche Werke. Mit Einleitungen von Karl Goedeke](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

[Kant-Studien. Ergänzungshefte](#)
 Average rating: ☆☆☆☆☆

Most recent posts (write a post by going to a forum) [more...](#)

Subject	Poster	Forum	Replies	Date
Jery's acoustic guitars	dayzof49	GratefulDead	0	6 minutes ago
Re: Levon Holm new CD - GD song covered.	dayzof49	GratefulDead	0	8 minutes ago
Re: Levon Holm new CD - GD song covered.	dayzof49	GratefulDead	0	34 minutes ago
Levon Holm new CD - GD song covered.	Miss Divine	GratefulDead	2	55 minutes ago
Re: LOC metadata	edward@debian.org	texts	0	1 hour ago
Re: Super Surprise Upload	Ganbachi	classic_tv	0	3 hours ago
Re: Who 'KNOWS' 8-23-68?	SlvDawg	GratefulDead	0	4 hours ago
Re: Celtic Swordsmen	Seto-Kaliba_Is_Stupid	classic_tv	0	5 hours ago
Re: Who 'KNOWS' 8-23-68?	pippen_81	GratefulDead	0	5 hours ago

nostalgisoimassa, joten klikkaa oikealla yläkulmassa näkyvää pienen pientä ”Join us” -linkkiä.

Tarvitset Internet Archiven salasanaasi kahdessa paikassa: Ourmedia.orgin sivulla omissa asetuksissa ja SpinXpress-tiedostonsiirto-ohjelmassa. Tämä on monimutkaista, mutta onneksi rekisteröitymiset tarvitsee käydä läpi vain kerran. Jatkossa julkaiset tiedostot SpinXpress-ohjelman kautta.

Kun olet ladannut ja asentanut koneellesi SpinXpress-ohjelman, käynnistä se ja valitse ”Publish”. Lomake antaa valintaikkunan, jonka avulla voit hakea julkaistavan mediatiedoston tietokoneeltasi (”Choose file”). Seuraava valinta on julkaisukohde (”Choose destination”). Valitse Ourmedia.

Kirjautu sisään Internet Archiven tunnuksilla. Ellet vielä hankkinut niitä, sivulla on linkki Internet Archiveen.

Valitse teoksellesi tekijänoikeuslisenssi. Ylinnä on perinteinen tekijänoikeuslisenssi, jossa kaikki oikeudet pidätetään (”Traditional Copyright, All rights reserved”) ja alla vaihtoehtoisia Creative Commons -lisenssejä.

Esimerkiksi ”Creative Commons Attribution – Noncommercial” antaa muille oikeuden ladata teoksesi, tehdä ja julkaista siitä uusia versioita ja käyttää sitä

SpinXpress DOWNLOAD NOW!

HOME GET MEDIA VIDEO MARKETPLACE WHAT IS SPINXPRESS

PRODUCER

EDITOR WRITER

What is SpinXpress? **VIDEO**
Learn more.

DOWNLOAD NOW!

NEW! THE EASIEST WAY TO SEARCH FOR CREATIVE COMMONS LICENSED MEDIA!

CC GET MEDIA Search

Independent Media producers have interest in compiling, clearing and protecting legal rights of their creative content. With Creative Commons, there's an easy way to ensure rights cleared content which is useful to your productions.

Creative Commons licensed content such as videos, images and music are available to the public for free legal sharing, reuse, and remixing.

USER Name: *****
Forgot your password?

NETWORK

Search

NEW MEMBERS

Dgrier

FreeWestRadio

RADYO
Intelligent
and Original

AboriginalRad..

Jestabrooks

zbbm

NEW GROUPS

tok88tok.com

Oregon work

IGGizalah L.

oman teoksensa osana ei-kaupallisesti eli tekemättä teoksella rahaa, kunhan mainitsee alkuperäisen teoksen tekijän eli sinut.

Ourmedia suosittelee Creative Commons -lisenssin käyttöä, mutta muitakin tekijänoikeuslisenssivaihtoehtoja on olemassa.

- ➔ Lue tekijänoikeudesta ja Creative Commonsista lisää kirjan toisen osan "Tunne oikeutesi" -luvusta.

Kun unohdat jonkin monista salasanoistasi, voit palauttaa sen käyttämällä kunkin palvelun nettisivulla olevaa "Forgot Password?" -linkkiä.

OPENID-VERKKOIDENTITEETIN REKISTERÖINTI MYOPENID-PALVELUSSA

The screenshot displays the myOpenID website layout. At the top left is the myOpenID logo. Below it is a grey banner with the text "FIRST AND LARGEST INDEPENDENT OPENID". The main content area is divided into several sections:

- SIGN UP FOR YOUR OPENID**: A section with a sub-header and a paragraph explaining the benefits of having an OpenID. It includes a list of features: "Secure control of your digital identity", "Easy sign-in on enabled sites", "Account activity reports", and "And a whole lot more!". Below this is a button labeled "SIGN UP FOR AN OPENID".
- BUSINESS SOLUTIONS**: A section titled "BUSINESS SOLUTIONS" with a paragraph about JanRain, the provider of myOpenID, and its products for organizations. It includes a link "Learn more".
- GET MYOPENID FOR YOUR DOMAIN**: A section titled "GET MYOPENID FOR YOUR DOMAIN" with a paragraph about issuing OpenIDs to employees, family, or organizations. It includes a link "Start now!".
- BECOME A MYOPENID AFFILIATE**: A section titled "BECOME A MYOPENID AFFILIATE" with a paragraph about the myOpenID Affiliate Program. It includes a link "Become an affiliate now!".
- RECENT NEWS**: A section titled "RECENT NEWS" with a paragraph about JanRain releasing a free version of its industry-leading OpenID solution. It includes a link "RPX Basic" and a link "To learn more or get it now, go to rpxnow.com".

At the bottom left of the main content area is the RPX logo with the tagline "Single Sign-On for your website" and a link "LEARN MORE". On the right side of the page, there is a grey box labeled "YOUR PERSONAL ICON" and a button labeled "SIGN IN TO YOUR ACCOUNT". Below the button is a paragraph: "Once you're signed in, you can manage your trusted sites, change your settings, add personas and more."

Mene osoitteeseen <http://www.myopenid.com>, klikkaa ”Sign up for an OpenID”.

Syötä kenttiin käyttäjätunnukseksi, salasanasasi ja sähköpostiosoite, josta voit lukea saapuvan varmistusviestin. Antamastasi käyttäjätunnuksesta tulee OpenID-tunnisteeksi alkuosa. Jos käyttäjätunnus on esimerkiksi ”nettielamaa”, OpenID-identiteettisi olisi ”http://nettielamaa.myopenid.com”. Ratkaise vielä captcha-tehtävä, lue ja hyväksy käyttäjäehdot ja tämän jälkeen klikkaa ”Sign up” -nappia.

Identiteettisi suojaavan salasanan olisi hyvä olla erityisen hyvä. Sivua opastaakin hyvän salasanan valintaan; salanasassa on oltava vähintään yksi numero tai erikoismerkki. Liian lyhyellä salasanalla et pääse eteenpäin rekisteröitymisprosessissa.

Saat sähköpostiisi varmistusviestin MyOpenID:ltä. Klikkaa mailissa olevaa linkkiä. Tämä varmistaaksesi sähköpostisi toimivuuden MyOpenID:lle.

Nyt voit kirjautua sisään kaikkiin openID-tunnistautumisjärjestelmän puitteissa toimiviin nettipalveluihin klikkaamalla ”Login using OpenID” -nappia tai vastaavaa.

Kirjautuminen tapahtuu syöttämällä tunnistautumiskenttään OpenID-identiteettiosoite – esim. edellä mainittu <http://nettielamaa.myopenid.com>. Tämän jälkeen selaimesi siirtyy automaattisesti MyOpenID:n sivuille, jossa sinulta pyydetään rekisteröityessäsi antamasi MyOpenID-salana. Salasanantamisen jälkeen selain siirtyy takaisin alkuperäiseen palveluun eli tässä esimerkissä WordPressiin, jossa voit jatkaa kirjautumisen vaatintua toimintaa.

Halutessasi voit myOpenID-sivuilla käydä tarkistamassa, minne olet kirjautunut käyttämällä OpenID-tunnuksiasi. Näin voit valvoa, ettei kukaan esiinny sinuna. Tämän ei pitäisi olla mahdollista, jos olet säilyttänyt salasanasasi turvallisesti. Voit myös antaa tietyille sivustoille, esimerkiksi WordPressille, luvan käydä automaattisesti tarkistamassa identiteettitietosi myOpenID:ltä.

SIGN UP

[Sign Up with an Information Card](#)

1. CHOOSE YOUR USERNAME

Your OpenID URL is how [sites that accept OpenID](#) know you. You can use your name or anything that you want to be known by.

Username

John Doe, jdoe123

OpenID URL ↵ Enter a user name

2. CHOOSE A PASSWORD

You'll use this password to sign in to myOpenID, but you won't have to give it to any other site.

Password

Password (confirm)

Strength

Status

3. ENTER YOUR E-MAIL ADDRESS

Your e-mail address is optional, but providing it will let you recover your account if your sign-in information is lost or forgotten. We will never sell your e-mail address or send you spam.

Please configure your e-mail client to allow messages from support@myopenid.com, so you can see and respond to our confirmation message.

E-mail

Keep me updated with news about myOpenID

4. "THE FINE PRINT"

Enter the text from the image below.

Please read the [myOpenID terms of service](#), and check the box below.

I agree to the myOpenID terms of service

YOUR PERSONAL ICON

OPTIONS

[Home](#)

[Sign In](#)

[Sign Up](#)

[Recover Account](#)

[OpenID Site Directory](#)

HAKEMISTO

A

- ajankäyttö 16, 64
 - kuvien julkaiseminen 108
 - opettelu vaatii aikaa 29
 - priorisointi 108
 - videoyhteyksien
 - harjoittelu 46
 - viikoittainen videotapaaminen 45
- anonymiteetti 114
 - bloggaamisessa 131
 - innostaa trollaamiseen 102
 - tarpeena verkkoviestinnässä 129
 - tekstipohjaisessa viestinnässä 30
- asiointi 120, 126
- avatar 18, 30, 56, 58, 59, 91
 - hyvin käyttäytyvä avatar 59
 - virtuaalihahmon valinta 166

B

- blogit
 - Go4itvol2.com 16
 - kirjan kirjoittajien 13
 - Kirjoituspöytä ilman laatikoita 17
 - kommenttien moderointi 102, 148
 - matkapäiväkirjana 16
 - muotiblogi 16
 - Sun äitis -blogi 17
 - tapahtumien tiedottamisessa 19
 - vauvan valokuvablogi 18
 - videoblogi 55

C

- captcha 37
- chat-loki 54
- Creative Commons. Ks. tekijänoikeudet

D

- digikuvat 18, 110

E

- etäisyys 19
 - etäyhteydet työelämässä 48
 - kaukana asuvat isovanhemmat 50

F

- Facebook 86
 - ikäraja 41
 - ilmapiiri verrattuna MySpaceen 102
 - imetyskuvat 101
 - kaksi profilia 118
 - kevään 2009 käyttöehtokohu 41
 - kännykkäkuvat 107
 - käyttäjämäärät 93
 - käyttäjätilin henkilökohtaisuus 43
 - m.facebook.com 109
 - matala profiili 98
 - motto 90
 - päivitysten tuominen Twitteristä 67
 - seinä 91
 - sovellukset 93, 95
 - suosio kansainvälisesti 85
 - tykkääminen, like 93
 - tökkääminen, poke 93

ulkopuoliset kehittäjät 40
virhelyönti osoitteessa 89
virtuaalilahja 106
ystäviä keskimäärin 93

Flickr 14

kännykkäkuvat 107
m.flickr.com 109
valokuvat blogiin 63
valokuvien jakaminen 54

G

Google 136

Alerts 126
cached 136
Calendar 103
Docs 81
Friend Connect 130
Groups 103
hakutietokanta 136
Haminan Summan palvelinkeskus 136
ikäraja käyttöehdoissa 41
kuvahaku 126
Latitude 111, 146
m.google.com 109
Maps 111
navigoinnissa 137
OpenID-tarjoajana 130
Orkut 85
Reader 64
Talk 46
tiedonhaku henkilöistä 125
yhteistyö viranomaisten kanssa
eri maissa 146

H

henkilötiedot

henkilötietolaki 139
oikeellisuusvaatimus käyttöehdoissa 43
rekisteröitymislomakkeessa 37
salasana suojana 22

sähköpostiviesti voi olla huijaus 126
tunnistautuminen verkossa 129
työnantajan kysyttävä henkilöltä
itseltään 125

henkilötietolaki

yksityisyyden suoja ja nettikuvat 140

huijaukset 26, 80, 88, 89

epämääräiset mainokset 24
identiteettihuijaus Alex/Joan 117
khalastelu, phishing 24, 126

hymiö 51, 71, 76

I

identiteetti 35, 130

avatar 56
avatarin ulkonäkö 30
digitaalisen jäljen pysyvyys 117
hakuja omalla nimellä 125
huijaus 117
identiteettitarjoajat; OpenID ym. 130
identiteettivaltaus 117
identiteettivarkaus 145
jousta 115
-kokeilut; rinnakkaispersoonat 117
käyttäjätunnuksien taustoja 131
määritelmä 114
nimimerkki 32
oman nimen käyttö 129
populaarikulttuurissa 116
rinnakkaisidentiteetit 117
roolit 115
runokerhot muinaisessa Japanissa 121
tietojen luovuttaminen 131
vertaistuki 129
yhteisön valinnassa 102
yksityisyys vähenee 115

identiteettivaltaus 127

identiteettivarkaus 126, 128

ilmapiiri 96, 102

IRC-Galleria 33, 89
ikärajat 41
verkkonuorisotyö IRC-Galleriassa 92
isovanhemmat 19, 50

J

Jaiku

keskustelu verkossa 13
m.jaiku.com 109
mikrobloggauspalveluja 67
profiilikuvan merkitys 33

julkisuus 62

suhteessa yksityisyyden suojaan 141
uutistoiminta 124
yllättäen valokeilaan 124

K

kamerakännykkä 18, 107

kasvokuva 33

katsekontakti 46, 52

korvaaminen tekstissä 68
videoneuvottelussa 52

kaverit 33, 62

kaverien kaverit nettiviestiesi
yleisönä 62, 82
kuvien käyttöoikeuksista sopiminen 34
oman porukan kulttuuri 84
Twitterin käyttö 66

käyttäjätunnus 31, 114

asema yhteisössä 123
huijarisivujen varominen 127
käyttäjätunnuksen muistaminen
selaimessa 22
rekisteröityessä 35
Second Lifessa 169
syntytarinoita 130
Twitterissä 189
YouTubessa 156

käyttöehdot

sisällön poistaminen 148

käyttöjärjestelmä 25

käytössäännöt 59, 73, 84

tekstimuotoisessa viestinnässä 73

kirjoitettu puhe 75, 77

kontakti

työkaverilta kaveripyyntö 97

kontaktit 98

aloitteen tekeminen 97
kaverien kaverit 62
Second Lifessa 96
sisällön yksityisyys verkostoissa 98
YouTubessa 164

KVG 124

L

lapset

identiteetin henkilökohtaisuus 128
isovanhempien tapaaminen netissä 45
piirustukset nettigalleriaan 51
verkossa vanhempien tunnuksilla 128

LOL. Ks. kirjoitettu puhe

luottamus 114, 116, 119

tunteen syntyminen katsekontaktissa 52
Wikipedia 120

luottokortin käyttö 23, 169

luottokortti

PayPalin käyttö 23

M

machinima 61

maine 32, 123, 124

hallintastrategia yrityksissä 125
nettipersoonan ominaisuutena 124
palkkiona talkootöistä 107
työnhakijan googlaus 126
verkkohuutokaupassa 120

mese. Ks. Messenger

Messenger 46, 85, 86

mobiilidata 108

tiedonsiirto- ja tallennuskapasiteetti 110

mobiilinetti

- datapaketit 108
- mobiilisivujen osoitteita 109
- paikkatietopalvelut 111
- Twitterin käyttö 66

MySpace 86, 90

- ikäraja 41
- ilmapiiri verrattuna Facebookiin 102
- kansainvälisesti 85
- käyttöehdot 42, 43
- m.myspace.com 109
- motto 90
- OpenID-tarjoajana 130

N

navigointi verkossa. Ks. verkko-osoite
nimimerkki 31, 32, 114, 123, 130

Ning

- käyttöehdot 39
- käytön aloittaminen 172
- rääätälöitävä yhteisöpalvelu 103

O

OpenID 63, 130

- myOpenID 199

ostaminen 120

- Fruugo 23
- virtuaalilyhydykkeet 106

P

paikkatieto

- Google Latitude 111

PayPal 23

peelo 101

perhe 16, 18, 19

- henkilötiedot rekisteröityessä 38
- palvelujen ikäraajat 39
- perhesuhteet eivät kuulu työnantajalle 125
- videoyhteydet lapsiperheessä 50

pikaviestin 62, 81, 83, 86, 100, 114

podcast 18

- julkaisu 65
- kotimaisia podcasteja 65
- kuuntelu, tilaaminen 64
- Naurispaja 18, 65
- Sula Pinta 64
- tuotanto 65

profiili

- muokkaaminen 37
- verkkoidentiteetti 35

profiilikuva 32

- ammattivalokuvaajalla 33
- Gravatar 33
- tunnistettavuus 33

R

RSS-syöte 64

- Ningissä 182
- podcast 64
- talletetuista linkeistä 138
- Twitterin päivityksistä 194
- utiskirjeen korvaajaksi 127

S

salasana 21, 22, 23, 31, 35, 127

- käyttöehdoissa 43
- unohtaminen 35, 198
- väärissä käsissä 127

Second Life 17, 59, 60

- käytön aloittaminen 165
- motto 90
- suomalaisia ryhmiä 60
- toisen sukupuolen roolissa 119
- virtuaaliopetuksessa 60

Skype 19, 46, 85

- motto 89
- podcast-tuotannossa 65

Skype-tunnus

- yhteystiedoissa 74

sosiaaliset suhteet 19, 68
”Dunbarin numero” 99
työnantaja ei saa selvittää 125
verkostoituminen 99, 103
viestintä monenvälisyty 62
yksityinen ja työelämä sekoittuvat 97
sähköpostiosoite 35, 98, 116
kuvien kännykkäjulkaisu 160

T

taikuus 27, 110

tekijänoikeudet

Creative Commons 147
ilmoittaminen julkaistessa 195
käyttöehdoissa 42
lisensoiminen 147
lisenssin valinta 197
mahd. luovuttaminen käyttöehdoissa 39
profiilikuva 34
remix-kulttuuri 55
Second Lifessa 169
syntyminen 147
verkon käytön valvonta 132
YouTubessa 154

tekniikka

tallennus- ja tiedonsiirtokapasiteetti 110
verkkoliikenneteknologiasta 27

tietoturva 25

trolli 101

turvallisuus 21, 24

”hämäryystutka” 88
identiteetit 115
ilmiantomekanismi 120
käyttöehdoissa 169
ostamisessa 23
PayPalin kautta maksaminen 23
tietoturvapäivitykset 25
tunnistautumisessa 130

Twitter 62, 66

julkikset 66

käyttöehdot 39
m.twitter.com 109
päivitysten vienti 67
search.twitter.com 66
Tweetdeck 66
yksityisesti 66

työ

virtuaalimaailmassa 60

työkaverit 38, 97, 98

työpaikalla 97, 100, 125

laki yksityisyyden suojasta
työelämässä 144

ohjeet työkalujen käytöstä 26
ongelmia vääristä profileista 145
päivitykset sairauslomalla 100
tiedonhaku työnhakijoista 126
tietoturva 26
verkostoituminen 38
videoneuvottelu 45
yrityskulttuurin suhde sosiaaliseen
mediaan 38

U

URL. Ks. verkko-osoite

uutistoiminta

journalistit etsimässä lähteitä 100

V W

valokuva 16, 19

ammattikuvaajan ottama kuva 33
crowdsourcing; joukottaminen 107
henkilötietona 140
iStockphoto -valokuvayhteisö 106
kaupoissa kuvaaminen 142
kaveri kuvaajana 33
lasten piirrookset nettigalleriassa 51
mobiili netin käyttö ja kuvien julkaisu 107
profiilikuvana 32
sähköpostissa lähettäminen 79

valokuvaaminen

- julkisilla paikoilla 142
- luvan kysyminen nettijulkaisua varten 140
- tekijänoikeuden suoja käyttöehdoissa 39

vauva

- videoyhteyksissä 50
- ## **verkko-osoite 24, 32, 127, 177**
- blogin osoite 63
 - kanavasi YouTubeessa 162
 - linkkien talletus ja jakaminen 138
 - linkkikirjastot 135
 - mobiilikäyttö 109
 - muistettavuus 134
 - muistivihkossa 135
 - navigointi hakukentän avulla 137
 - profiilisi Twitterissä 194
 - saatavuus 134
 - SSL-suojatut sivut 23
 - suosikit 138
 - Tinyurl, Bit.ly; linkinlyhentäjät 67
 - URL 133
 - väärin kirjoitettu osoite 89

verkkoidentiteetti. Ks. identiteetti

video

- julkaiseminen YouTubeen 154
- julkaisu blogiin 160
- julkaisu puhelimesta 108
- machinima 169
- upotuskoodi 158
- yksityisyysasetukset 160

videoblogi

- videokirje 54

videojulkaisualusta 54

videokeskustelu 30, 48

videoneuvottelu 52, 54

- työelämän taitoina 45

videopuhelu. Ks. videoyhteydet

videoyhteydet 45

- aloittaminen 46, 49
- katseen suunta 52
- lavastaminen 48

pienen lapsen kanssa leikkiminen 50

- puhuttelu 81
- tietokoneen sijoittaminen 46
- valaistus 46
- äänen laatu 48

videoyhteys

- ilmeet ja eleet 51

Wiion lait 76

Wikipedia 87, 120

- luotettavuus 123

viraalimarkkinointi 190

virtuaalilahja 106

Y

Yahoo! 86, 135, 136

- Calendar 103
- Delicious 138
- Flickr 15
- Groups 103
- OpenID-tarjoajana 130
- yhteistyö viranomaisten kanssa
eri maissa 146

yksityisyyden suoja 37, 87, 98

- henkilötiedot 139
- Isoveli-palkinnot, Effi 146
- kansainvälisesti 145
- kansalaisjärjestö Privacy International 146
- laki yksityisyyden suojasta
työelämässä 125, 144
- puutteet yhteisöjen tietoturvassa 145
- sähköisen viestinnän tietosuojalaki 144

yksityisyys 116

- asetukset 96
- Facebook-sovelluksissa 95
- keskustelujen tallennettavuus 82
- luvan kysyminen dokumentointiin 54
- nettipäiväkirjat uutislähteenä 100
- paikkatietopalveluissa 111
- verkkopalvelujen ominaisuutena 39, 90,
100, 103
- videoneuvottelun kuvaaminen 54

YouTube 54, 86

ikäraja 41

käyttöehdot 43

käytön aloittaminen 152

m.youtube.com 109

motto 90

tv-ohjelmat 55

ystävä

ajan viettäminen yhdessä 90

”friend”, kontakti 97

kuulumiset ystäväpiirille blogissa 63

löydettävyys nettiyhteisöistä

 sähköpostiosoitteella 35

määrä Facebookissa 93

osana elämää etäisyyksistä huolimatta 19

